

Ársrapport for 2024

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Innhold

1. Leders beretning	5
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget	7
2.2 Overordnede mål og strategier	9
2.3 Organisasjon og ledelse	9
2.4 Utvalgte hovedtall.....	11
3. Mål og resultater	13
3.1 Overordnet vurdering	13
3.2 Familie og oppvekst	16
3.2.1 Mål 1: Barnets rettigheter blir bedre ivaretatt	18
3.2.2 Mål 2: Gode oppvekstsvilkår som motvirker risiko for utenforskap blant barn og unge	24
3.2.3 Mål 3: Foreldre får hjelp til å gi god omsorg og løse konflikter	39
3.2.4 Mål 4: Gode adopsjons- og etteradopsjonsprosesser.....	52
3.2.5 Ekteskapsloven	56
3.3 Barnevern.....	57
3.3.1 Mål 5: Barn og foreldre skal få hjelpetiltak tilpasset deres behov, og som bidrar til positiv endring. Tilbudet skal være likeverdig i hele landet	61
3.3.2 Mål 6: Barn og foreldres rettssikkerhet skal ivaretas under hele barnevernssaken.....	69
3.3.3 Mål 7: Barnevernet skal arbeide systematisk, kunnskapsbasert og tillitsskapende i møte med barn, familier og andre tjenester.....	80
3.3.4 Mål 8: Barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, skal få et behovstilpasset og forutsigbart tilbud som fremmer trygghet og positiv utvikling – fosterhjem	103
3.3.5 Mål 8: Barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, skal få et behovstilpasset og forutsigbart tilbud som fremmer trygghet og positiv utvikling – institusjon.....	116
3.4 Likestilling og diskriminering.....	133
3.4.1 Mål 9: Økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv	136
3.4.2 Mål 10: Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg.....	143
3.4.3 Mål 11: Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+-personer, og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold	146
3.4.4 Mål 12: Et samfunn uten vold og trakassering.....	151
3.4.5 Mål 13: Et samfunn uten rasisme og diskriminering.....	155
3.4.6 Mål 14: Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder	160
3.4.7 Mål 15: Styrket universell utforming av samfunnet på de områdene hvor utfordringene er størst	165
3.4.8 Mål 16: Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt multilateralt og bilateralt samarbeid.....	168
3.5 Ressursbruk.....	169

3.5.1 Utgifter fordelt per post	169
3.5.2 Fordeling av ansatte per formål	172
3.5.3 Fordeling av midler per formål	173
4. Styring og kontroll.....	183
4.1 Overordnet vurdering av opplegget for styring og kontroll i virksomheten	183
4.2 Nærmere omtale av utvalgte områder.....	186
4.3 Tilsyn fra riksrevisjonen	188
4.4 Sikkerhet og beredskap.....	188
4.5 Stabil bemanning og kompetanse	190
4.6 Aktivitets- og redegjørelsesplikten som arbeidsgiver i offentlig virksomhet	193
4.7 Oppfølging av Bufdirs likestillingspolicy	201
5. Vurdering av fremtidsutsikter	208
6. Årsregnskap	210
6.1 Ledelseskommentarer til årsregnskapet	210
6.2 Prinsippnote årsregnskap	213
6.3 Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024.....	215
6.4 Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2024	228
7. Vedlegg.....	235
8. Referanseliste	236

1. Leders beretning

Bufdir og Bufetat skal bidra til en trygg barndom, gode oppvekstsvilkår og trygge familier i et inkluderende og likestilt samfunn. Behovene for tjenestene våre er store. Veldig mange barn, unge og familier får god hjelp, men ikke alle får hjelpen raskt nok.

Kapasitetsutfordringer og mange brudd på bistandsplikten preger fortsatt institusjonsbarnevernet. Dette er krevende for barnevernstjenestene i kommunene, for Bufetat og selvfølgelig aller mest for barna og ungdommene som ikke får tilbud om plass når de har behov for det. Samtidig ser vi at bruddene skjer i kortere perioder nå enn tidligere.

Bufetats regioner har over tid jobbet med riktig dimensjonering og differensiering av tjenestetilbudet. Det tar tid å bygge opp større statlig kapasitet, men flere av regionene har lyktes godt med å etablere flere plasser i 2024. Samtidig har vi jobbet med å omstille det statlige institusjonsapparatet, slik at vi også kan ivareta barna med de største utfordringene på en bedre måte.

Områdegjennomgangen av det statlige institusjonsbarnevernet ble overlevert Finansdepartementet og Barne- og familiedepartementet (BFD) like før jul. Formålet var å identifisere og anbefale tiltak som kan bidra til effektiv ressursbruk, i tråd med faglige standarder og kvalitetskrav. Bufdir vil følge opp tiltakene i samarbeid med BFD, og vi er særlig opptatt av å sikre god styring og budsjettkontroll. Vi har allerede igangsatt arbeid knyttet til normering, dimensjonering og økt fleksibilitet i tilbudet.

Tilgangen på fosterhjem er lav og fallende, og det fører til at mange barn må vente lenge. Vi har jobbet med å få bedre innsikt i hva som kjennetegner barna som venter lengst. Nå har vi et bedre kunnskapsgrunnlag for å avdekke årsaker til venting og for å vurdere tiltak. Vi er i gang med å følge opp fosterhjemsmeldingen med utvikling av flere tiltak vi har tro på at skal bidra til en positiv utvikling på dette området.

Familieverntjenesten har en viktig forebyggende rolle, og gir god hjelp til familier og par i vanskelige situasjoner. Antallet familier som søker hjelp fra familievernet er stabilt. Mange får den støtten de trenger til å komme på rett spor, men fordi stadig flere av sakene som kommer inn er mer sammensatte og komplekse, har vi ikke hatt kapasitet til å gi alle som ønsker det et tilbud. Vi har derfor prioritert familier med hjemmeboende barn og obligatorisk mekling etter samlivsbrudd.

Det er gjort et betydelig arbeid i direktoratet i 2024 for å sikre trygge og lovlige adopsjoner til Norge. I januar 2024 anbefalte Bufdir midlertidig stans av adopsjoner til Norge, etter en vurdering av risikoen for ulovligheter internasjonalt og i det norske systemet for behandling av saker om utenlandsadopsjon. Direktoratet har i tillegg revurdert tillatelser til å adoptere fra en rekke enkeltland. I flere land har tillatelser blitt trukket tilbake fordi vi vurderer at vi ikke har nødvendig sikkerhet for at adopsjoner fra disse landene kan gjennomføres i samsvar med internasjonal og nasjonal lov.

Som likestillingsdirektorat opplever vi at stadig flere sektorer ønsker å jobbe aktivt og målrettet med likestilling og mangfold, både som arbeidsgiver og som myndighetsutøver. Vi opplever stor etterspørsel etter våre ressurser for veiledning og kompetanseutvikling om aktivitets- og redegjørelsesplikten. Statsforvalterne er sentrale i arbeidet med å øke kompetansen om CRPD (rettighetene for personer med funksjonsnedsettelse) i kommunene. Dette er et viktig arbeid, og vi vil fortsette vår innsats for mer inkluderende lokalsamfunn i årene fremover.

2024 markerte det siste året i strategiperioden i kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet. Bufdir har satt i gang flere tiltak som skal heve kvaliteten på tjenestene og øke kompetansen. Tilbakemeldingene er at tiltakene samlet sett treffer behovene godt, og at sammenhengene og synergiene mellom dem er blitt tydeligere. Samtidig er det ikke alle områder hvor satsingen har forbedret kvaliteten, og det er store variasjoner mellom kommunenes resultater og i hvilken grad de har lyktes med å nyttiggjøre seg av tiltakene. De nye tiltakene i 2024 rettet mot å styrke styring og ledelse, er i ferd med å bli tatt i bruk og får en god mottakelse.

Ved utgangen av 2024 er det seks år til kompetansekravene i barnevernet trer i kraft, og tallene viser at kompetansenivået peker jevnt og svakt oppover både i kommunene og i institusjonene.

Vi opplever at behovene for alle våre tjenester er store. De vi skal hjelpe har ofte mer komplekse utfordringer enn før, samtidig som det økonomiske handlingsrommet vårt er blitt mindre. Derfor jobber vi systematisk med å effektivisere ressursbruken innen alle våre tjenesteområder, og vi jobber med å styrke det tverrsektorielle samarbeidet. Digitalisering, bedre utnyttelse av teknologi og økt kunnskap, er også viktige virkemidler for kunne levere gode, treffsikre og likeverdige tjenester til en mangfoldig befolkning i årene som kommer. I tillegg jobber vi med å videreutvikle direktoratets faglige styringsrolle overfor regionene.

Viktigst av alt for å levere gode tjenester, er våre ansatte. Jeg vil rette en særlig takk til alle dere som opplever å stå i krevende hverdager, og som viser en utrettelig innsats og et usedvanlig sterkt pågangsmot. 2024 markerte 20 år siden Bufdir og Bufetat ble opprettet. Vi står overfor mange utfordringer, men jeg opplever samtidig at vi har en sterk vilje til å utvikle og endre oss, og at vi aldri glemmer hvem vi er til for.

Hege Nilssen

Direktør

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Virksomheten og samfunnsoppdraget

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) skal bidra til en trygg barndom, gode oppvekstvilkår og trygge familier i et inkluderende og likestilt samfunn.

Bufdir ble etablert i 2004 og er underlagt Barne- og familiedepartementet (BFD). I 2013 ble Bufdir fagdirektorat på området likestilling og ikke-diskriminering, hvor Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) er ansvarlig departement. Direktoratet har i tillegg ansvar for enkeltoppgaver om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, som er underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). Direktoratet har de siste årene hatt ansvar for internasjonal barnebortføring, som tidligere lå under Justis- og beredskapsdepartementet (JD).

Bufdir styrer Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat), som har ansvar for tjenesteutøvelsen i det statlige barne- og familievernet. I 2014 ble direktoratet fagdirektorat for det kommunale barnevernet, og har derfor fagansvar for hele barnevernsfeltet.

2.1.1 Bufdirs roller

Bufdir har en bred og sammensatt oppgaveportefølje, og ivaretar følgende roller i arbeidet med å løse samfunnsoppdraget.

Fagrollen:

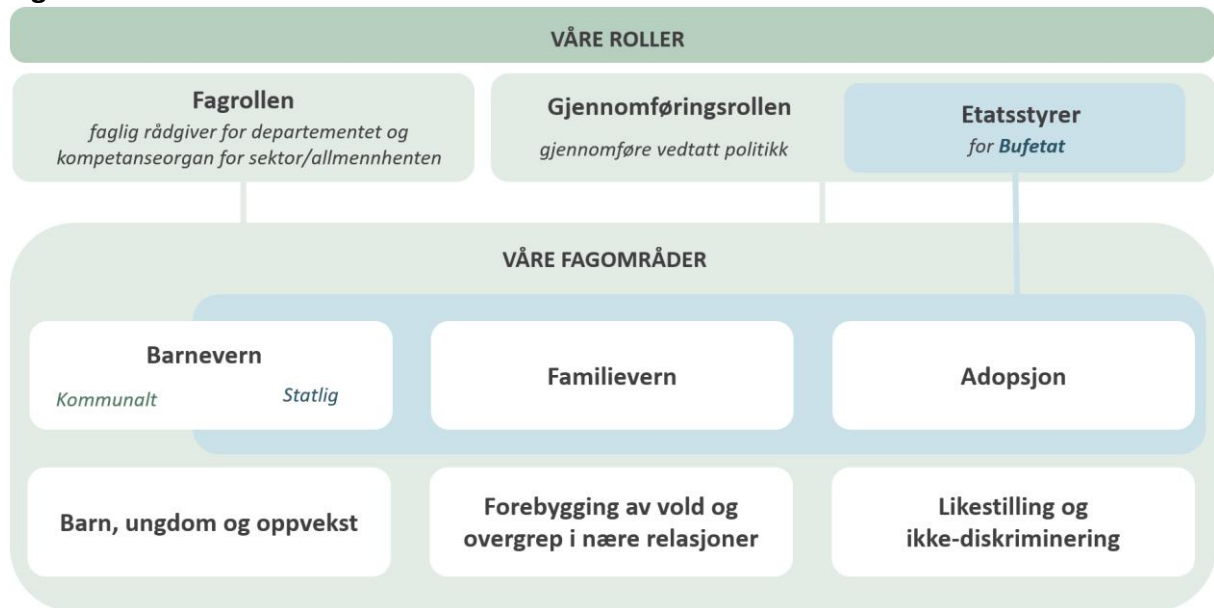
- **Faglig rådgiver for overordnede departementer.** Dette omfatter å gjennomføre utredninger og gi faglige råd til politikkutforming, basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det innebærer også å gi faglige innspill til budsjett, lovutkast og stortingsmeldinger, og å framskaffe fakta for å besvare spørsmål i Stortinget.
- **Fagorgan for sektoren, andre offentlige organer og allmennheten.** Bufdir utvikler, innhenter og formidler relevant kunnskap, gir råd, informerer og veileder på våre ansvarsområder. Dette gjør vi i tett dialog med brukerorganisasjoner, praksisfeltet og forskere.

Gjennomføringsrollen:

- **Myndighetsutøver.** Bufdir tolker og forvalter en rekke lover, og behandler saker blant annet knyttet til barnevernsloven, adopsjonsloven, barneloven, krisesenterloven, ekteskapsloven og rettfærdsvederlagsordningen på vegne av departementet. Vi er også sentralmyndighet på barnevernsområdet og ved barnebortføring internasjonalt. Vi administrerer en rekke tilskuddsordninger og er nasjonalt kontor for gjennomføringen av ungdomsdelen av EU-programmet Erasmus+.

- **Iverksetter av vedtatt politikk.** Bufdir iverksetter vedtatt politikk på fagområdene våre ved å utarbeide og gjennomføre tiltak, prosjekter og handlingsplaner. Vi gir også faglig veiledning, råd og retningslinjer til kommunene, når det er disse som utgjør det operative nivået for iverksettingen.
- **Etatsstyrer for Bufetat.** Gjennom den formelle styringen formidler Bufdir styringssignaler, organiserer, leder og utvikler Bufetats regioner, og følger opp etatens resultater.

Figur 1: Våre roller

Figurbeskrivelse: Figuren viser en illustrasjon av våre roller, slik de er beskrevet i tekst i kapittel 2.1.1 Bufdirs roller.

2.1.2 Samarbeid med andre

Tjenestene i velferdssamfunnet er komplekse og sammensatte, og for å løse samfunnsoppdraget vårt på en god måte må Bufdir samarbeide med flere sektorer og aktører. Noen av de viktigste samarbeidspartnere våre er KS, Barneombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Helsetilsynet, Statsbygg, kommunene, statsforvalterne og brukerorganisasjoner innen våre fagområder.

Etatssamarbeidet for utsatte barn og unge er et eksempel på et viktig bidrag i å samordne statens innsatser overfor kommuner og statlige tjenester. Under ledelse av Bufdir jobber 13 etater sammen for å få til bedre samordnede tjenester og mer helhetlig innsats, uavhengig av hvilken tjeneste eller forvaltningsnivå som er ansvarlig. Et annet eksempel på samarbeid på tvers av forvaltningsnivåer og sektorer, er DigiUng. Det er organisert som et tverrsektorielt samarbeid ledet av Bufdir og Helsedirektoratet. Gjennom DigiUng-samarbeidet utvikles og samles offentlige tjenester og informasjon for ungdom på ett sted: ung.no.

2.2 Overordnede mål og strategier

Bufdir jobber etter overordnede mål som defineres i Prop. 1 S og i tildelingsbrev. Stadig nye krav til effektivisering, omstilling og utvikling av offentlig sektor påvirker måten vi jobber på. For å sikre at vi møter utfordringene vi står overfor og at vi løser samfunnsoppdraget på en god måte, har vi i tillegg utarbeidet en virksomhetsstrategi. Strategien er kortfattet, konkret og tar utgangspunkt i mål som er vedtatt i overordnede styringsdokumenter.

Strategien har seks strategiske ambisjoner:

- Vi leverer kunnskapsbaserte tjenester med utgangspunkt i brukernes behov.
- Vi jobber for faglig utvikling og økonomisk bærekraft i hele tiltaksapparatet.
- Vi utnytter mulighetene i teknologien.
- Vi etablerer gode arbeidsprosesser og samhandler på tvers.
- Vi utvikler og anvender vår kompetanse for å løse vårt samfunnsoppdrag.
- Vi jobber samordnet med tillitsbasert ledelse og praksis.

Strategien fremhever også hvilke av FNs bærekraftsmål som er mest sentrale i virksomhetens arbeid. Det gjelder primært på området likestilling og ikke-diskriminering, men treffer også barnevern, foreldrestøtte og vold i nære relasjoner.

- Bærekraftsmål 1: Utrydde fattigdom
- Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet
- Bærekraftsmål 5: Likestilling mellom kjønnene
- Bærekraftsmål 10: Mindre ulikhet
- Bærekraftsmål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
- Bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene

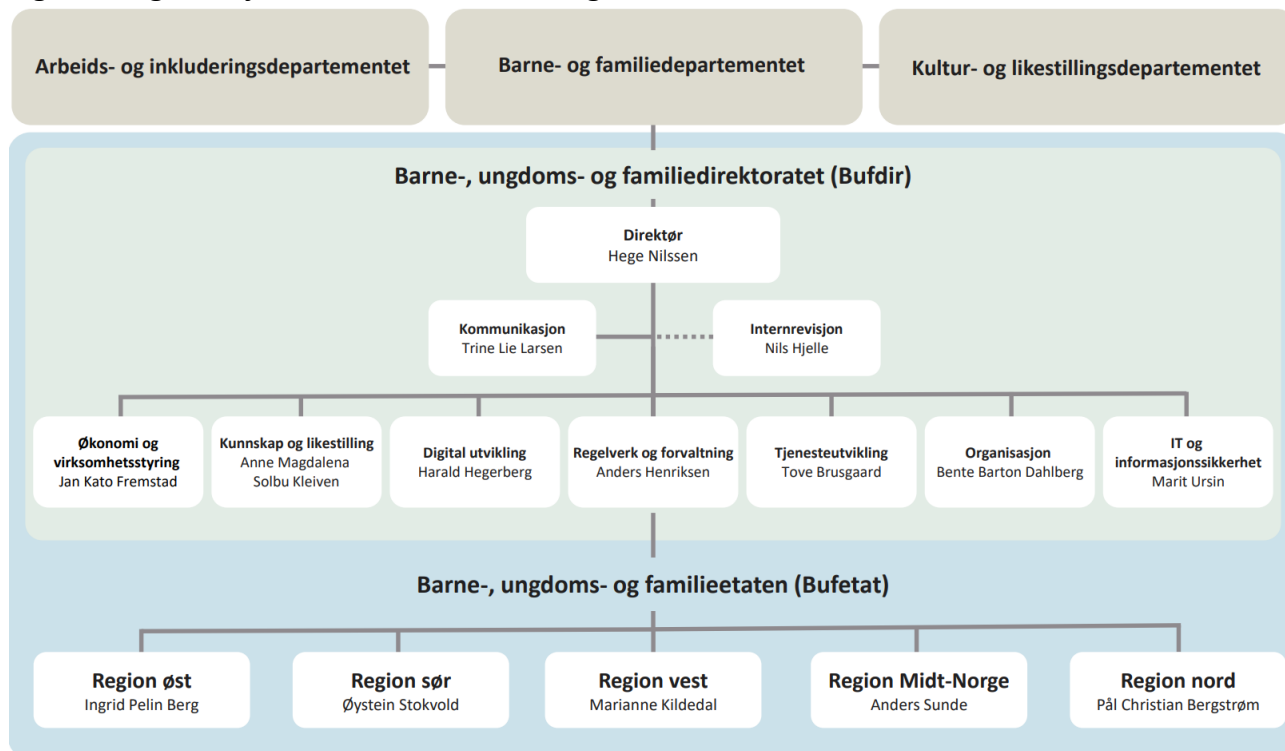
2.3 Organisasjon og ledelse

Direktøren i Bufdir er også øverste leder for Bufetat. Det betyr at direktøren har det overordnede ansvaret for all aktivitet i både Bufdir og Bufetats fem regioner. Styringen skjer gjennom formelle linjer, men leder- og direktørmøter er viktige rådgivende organer. Lovpålagte råd og utvalg som IDF og Arbeidsmiljøutvalget ivaretar medbestemmelsen, og en rekke eksterne samarbeidsarenaer gir Bufdir viktige innspill og råd fra brukere og andre.

Bufdir hadde ved utgangen av året 496 ansatte, som er organisert i sju divisjoner, en stab for kommunikasjon og en stab for internrevisjon. Direktoratet har kontorlokaler i Oslo og Tønsberg, og har i tillegg enkeltmedarbeidere ved andre lokasjoner.

Bufetat hadde cirka 6 550 ansatte ved utgangen av 2024. Regionene har regionkontorer i Lillestrøm, Tønsberg, Bergen, Trondheim og Alta, mens tjenestetilbudet er spredt ut over hele landet. Hver av Bufetats regioner ledes av en regiondirektør som er ansvarlig for hele regionens virksomhet og ansvarsområder. Bufdir delegerer myndighet til regiondirektørene gjennom instruks og årlig disponeringsbrev. Regiondirektøren har igjen adgang til å delegere ansvar og ressurser til underliggende enheter som har ansvar for Bufetats tjenester lokalt.

Figur 2: Organisasjonskart 2024 for Bufdir og Bufetat

Figurbeskrivelse: Figuren viser Bufdirs organisasjonskart per. 31. desember 2024. Bufdir ledes av direktør Hege Nilssen. Deretter kommer de to stabene kommunikasjon og internrevisjon, og de syv divisjonene økonomi og virksomhetsstyring, kunnskap og likestilling, digital utvikling, regelverk og forvaltning, tjenesteutvikling, organisasjon samt IT og informasjonssikkerhet. Under ligger Bufetat med de fem regionene øst, sør, vest, Midt-Norge og nord.

2.3.1 Organisatoriske endringer i Bufdir i 2024

I 2024 fulgte vi opp endringene i Bufdirs divisjonsstruktur fra 2023. Organisasjonsarbeidet handlet om å vurdere hvorvidt divisjonene og avdelingene var organisert hensiktsmessig for å løse oppgavene våre og å nå ambisjonene våre. Gjennomgangen omfattet ansvar, oppgaver, grenseflater og samarbeid. Prosessen førte til flere justeringer, både i ansvarsfordeling og i selve avdelingsstrukturen.

Bufdirs arbeid med internasjonale adopsjoner ble skilt ut i en egen avdeling. Fagområdene eiendom og innkjøp ble samlet i en ny avdeling, og i tillegg gikk divisjon for tjenesteutvikling fra tre til fire avdelinger. De fleste endringene trådte i kraft 15. august 2024. Samtidig fikk flere divisjoner og avdelinger nye navn.

2.4 Utvalgte hovedtall

Tabellene under viser utvalgte nøkkel- og volumtall de tre siste årene.

Tabell 1: Nøkkeltall 2022–2024

Nøkkeltall for Bufdir og Bufetat	2022	2023	2024
Antall ansatte	6 518	6 464	7 049
Antall avtalte årsverk	3 981	3 955	4 196
Antall utførte årsverk	3 970	4 042	4 221
Samlet tildeling post 01-99	10 777 198 000	11 843 984 000	13 072 539 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	99 %	99 %	100 %
Driftsutgifter	8 433 298 003	9 558 781 432	10 659 727 337
Lønnsandel av driftsutgifter	50 %	48 %	45 %
Lønnsutgifter per årsverk	1 052 237	1 128 567	1 127 487*

*Lønnsforhandlingene for 2024 gjennomføres i 2025, og er derfor ikke inkludert i tallet.

Tabell 2: Volumtall fra barnevernssektoren 2022–2024

Volumtall fra barnevernssektoren	2022	2023	2024
Totalt antall bekymringsmeldinger til kommunalt barnevern	80 328	85 780	88 566*
Antall bekymringsmeldinger til kommunalt barnevern som ble til nye saker	49 778	52 413	53 718*
Antall undersøkelser der det ble konkludert med å iverksette tiltak	13 796	13 588	13 355*
Antall barn med omsorgsovertakelse	616	641	741
Totalt antall barn og unge (0-24 år) med tiltak i barnevernet per 31.12	32 278	30 828	29 331*
Antall barn under 18 år med hjelpetiltak i hjemmet per 31.12	17 053	16 063	14 820*
Antall barn og unge (0-24 år) i fosterhjem og beredskapshjem per 31.12	10 151	9 749	**
Antall barn og unge (0-24 år) i barnevernsinstitusjon per 31.12***	959	807	867
Antall barn som venter på fosterhjem per 31.12***	172	224	331

* Tall fra kommunenes halvårsrapportering. Oppdateres med foreløpige KOSTRA-tall før publisering av årsrapporten.

** Får tall 17. mars, det legges inn i versjonen som oversendes for publisering.

*** Ekskl. Barne- og familieetaten (Oslo kommune)

Tabell 3: Volumtall fra Bufetat 2022–2024

Volumtall fra Bufetat	2022	2023	2024
Barnevern			
Totalt antall statlige institusjonsplasser per 31.12	422	407	407
Antall statlige institusjonsplasser akutt per 31.12	118	116	127

Antall statlige institusjonsplasser behandling per 31.12	59	51	62
Antall statlige institusjonsplasser omsorg per 31.12	245	240	218
Totalt antall barn i barnevernsinstitusjoner i løpet av året	1 378	1 392	1 448
Antall barn i omsorgsinstitusjoner i løpet av året	824	795	825
Antall barn i behandlingsinstitusjoner i løpet av året	336	368	398
Antall barn i akuttinstitusjoner i løpet av året	600	606	644
Antall nye fosterhjem som har fått opplæring i regi av Bufetat*	-	400	391
Antall enslige mindreårige asylsøkere under 15 år som ankom omsorgssentre i løpet av året	205	157	127
Familievern			
Antall saker i familievern tjenesten	51 962	51 244	50 632
Antall samtaler med oppmøte i familievernet	160 497	159 402	152 579
Adopsjon			
Mottatte saker om bistand til søk etter biologisk opphav**	-	37	120

*Inkl. kommunale fosterhjem. Opplæringsprogrammet Solid ble lansert høsten 2022, vi har derfor ikke tall for 2022

** Etteradopsjonstiltaket søk etter biologisk opphav ble opprettet i 2023

Tabell 4: Volumtall fra Bufdir 2022–2024

Volumtall fra Bufdir	2022	2023	2024
Antall innvilgede søknader gjennom tilskuddsordninger	2 101	2 525	2 973
Antall innvilgede søknader gjennom Erasmus+	67	82	94
Utenlandsadopsjon, ankomne barn til Norge	45	37	24
Antall nye mottatte innsynssaker fra utenlandsadopterte	73	553	335
Antall enkeltsaker mottatt hos sentralmyndigheten for Haagkonvensjonen 1996	203	266	258
Antall enkeltsaker mottatt hos sentralmyndigheten for Haagkonvensjonen 1980	69	62	67
Antall behandlede søknader om rettferdsvederlag	239	203	222
Mottatte klagesaker på statsforvalters vedtak i norske separasjons- og skilsmisssaker	114	85	94
Gjennomførte e-læringskurs om likestilling, mangfold og menneskerettigheter*	-	-	3 300
Antall besøk på bufdir.no	4 011 584	3 501 575	3 700 000
Antall besøk på ung.no	22 149 640	21 926 392	20 954 292
Antall besvarte spørsmål på ung.no	109 041	112 592	103 691

*E-læringskurs om likestilling, mangfold og menneskerettigheter ble lansert våren 2024

3. Mål og resultater

3.1 Overordnet vurdering

I dette kapittelet legger vi frem resultater og vurderinger av måloppnåelse for våre ansvarsområder. Kapittelet er strukturert etter tjenesteområder med tilhørende mål slik de fremgår av tildelingsbrev for 2024: kapittel 3.2 Familie og oppvekst, kapittel 3.3 Barnevern og kapittel 3.4 Likestilling og ikke-diskriminering. Vårt samfunnsoppdrag og våre aktiviteter bidrar til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Vi har synliggjort dette gjennom å henvise til relevante bærekraftsmål for hvert målområde. Kapittel 3.5 viser en overordnet vurdering av ressursbruken vår.

I 2024 har Bufdir fortsatt arbeidet med å sikre bedre tjenester og støtte for barn, unge og familier i Norge. Vi har blant annet hatt en viktig rolle i oppfølgingen av opptrappingsplanen mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner. På adopsjonsfeltet har vi hatt spesiell oppmerksomhet på å sikre god informasjon rettet mot barn og arbeid med gode etteradopsjonstiltak.

På barnevernsområdet har det vært rettet spesielt fokus mot ivaretagelse av bistandsplikten og kostnadskontroll. Det er også rettet oppmerksomhet mot en styring av rettssikkerheten i barnevernet gjennom økt kvalitet i kommunalt og statlig barnevern. Vi har videreført arbeidet med å omstille statlige institusjoner for å ivareta barn med størst behov og øke antall institusjonsplasser fra ideelle leverandører. Vi har jobbet for å tilby fosterhjem og institusjonsplasser nær barns hjemsted, øke andelen fosterhjemsplasseringer i familie- og nettverk og forebygge uønskede flyttinger.

Bufdir har et sektorovergripende ansvar på likestillingsområdet, men det er avgjørende for å nå målene at offentlige virksomheter jobber sammen på tvers av sektorgrenser. Vi har i 2024 hatt fokus på å samordne innsatsen i arbeidet med å fremme likestilling og bekjempe diskriminering og seksuell trakassering, både nasjonalt og internasjonalt.

Offentlig sektor forventes å levere stadig bedre tjenester, samtidig som det økonomiske handlingsrommet blir strammere. For å kunne levere effektive tjenester av høy kvalitet, jobber Bufdir systematisk med sentrale virkemidler som digitalisering og styrking av kunnskapsgrunnlaget.

3.1.1 Digitalisering

Teknologiens høye utviklingstakt og utbredelse åpner for nye muligheter til å utvikle både virksomheten og våre tjenester. Det er store forventninger til at dialog og informasjonsformidling kan skje digitalt, både til innbyggere, sektoren og andre samarbeidspartnere. Sentralt i Bufdir og Bufetat sin virksomhetsstrategi ligger ambisjonene om å ta utgangspunkt i brukernes behov, samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, og å utnytte mulighetene i teknologien på en bærekraftig måte. Gjennom dette kan vi skape kvalitetsgevinster innenfor vårt sektoransvar, og sikre at andre sektorer og samarbeidspartnere kan jobbe sammen med oss på en effektiv og forutsigbar måte.

Data som produseres i våre fagsystemer bidrar til bedre kunnskapsgrunnlag og styringsinformasjon for vår sektor. Fagsystemene for familievern og det statlige barnevernet har store begrensninger, og det er igangsatt planlegging og gjennomføring av nødvendig og omfattende modernisering. Dette arbeidet vil over tid gi et enda bedre datagrunnlag for å forstå og styre helhetlig innenfor vårt sektoransvar. Vi har allerede et godt grunnlag med statistikk og analyser for kommunalt barnevern på våre nettsider. Vi vil videre utvikle dette til helhetlige datasett, på tvers av stat og kommune og dekkende for alle aktørene i andrelinje barnevern.

Gjennom barnevernfaglig kvalitetssystem (BFK) tilbys kommunalt barnevern en digital struktur for støtte til prosesser og tilgang til oppdatert faglig og juridisk innhold. Ved utgangen av 2024 er BFK tilgjengelig i over 220 kommuner gjennom at de har innført nye IKT-systemer for barnevernet. Totalt er det nå inngått kontrakter på slike nye systemer i 338 kommuner, i praksis tilnærmet full dekning. Dette gir også mulighet for et kvalitetsløft i kommunalt barnevern, med enklere saksbehandlingsstøtte og god tilgang til relevant fagstoff. Mer av tiden og ressursene kan brukes til barn og familier, med større trygghet for enhetlig kvalitet og ivaretagelse av rettssikkerheten.

I 2024 har også KS tilrettelagt for digitale innbyggertjenester for kommunalt barnevern, med mulighet for sikker chatdialog og innsyn i egen sak. Slike løsninger betinger at kommunene har etablert seg med moderne fagsystemer, slik de nå er i gang med.

Buudir.no er den viktigste kilden til kvalitetssikret informasjon om de statlige barnevernstjenestene og de andre områdene innenfor Buudir sitt sektoransvar. Ung.no er statens felles informasjonskanal for ungdom. I en tid hvor kvalitetssikret informasjon er under press, får statlige nettsider og informasjonskanaler en stadig viktigere rolle. Ung.no blir trukket fram i regjeringens totalberedskapsplan, som et godt eksempel på en kilde til troverdig informasjon i usikre tider.

Besøkstallene på våre nettjenester holder seg stabile fra fjoråret. Tallene gjenspeiler et stort engasjement hos våre målgrupper i ungdomsbefolkningen, mulige fosterhjem, kommunale barnevernstjenester, innbyggere og andre mottakere av kunnskap og faglige retningslinjer. På noen områder er det nødvendig å utvide og endre på virkemidlene, for eksempel ved økt bruk av sosiale medier for å engasjere ungdom til å bruke ung.no, eller ved å bruke digitale virkemidler til å motivere og rekruttere fosterhjem. Dette arbeidet er allerede i gang, og vil fortsette i 2025 innenfor de rammene vi har til rådighet.

Med nye teknologiske muligheter kommer også et endret teknologisk utfordringsbilde. Det er store forventinger blant annet til bruk av kunstig intelligens, både i samfunnet og regjeringens digitaliseringsstrategi. Vår bruk av teknologi har stor betydning innenfor vår egen beredskap og sikkerhetsplanlegging. I 2024 har Buudir også videreutviklet og forsterket arbeidet knyttet til digital sikkerhet. Dette er nødvendig for å sikre kontinuitet i tjenesteleveransene til barn og unge, og for å beskytte deres sensitive data.

3.1.2 Kunnskapsgrunnlag

Buudir har sektoransvar for kunnskapsutviklingen på områdene barnevern, familievern, krisesenter og adopsjon. Videre har Buudir et sektorovergripende ansvar for forskning på

områdene vold og overgrep i nære relasjoner, oppvekst og levekår samt likestilling og ikke-diskriminering. Det betyr at Bufdir har en pådriverrolle og et samordningsansvar overfor relevante direktorater om forskning på disse fagområdene. Vi bidrar blant annet til utvikling, utveksling og formidling av kunnskap på tvers av aktuelle sektorer.

Ansvarsområdene til Bufdir er karakterisert som forskningssvake. Det vil si at det til dels er store kunnskapsbehov på områdene Bufdir arbeider innenfor. På noen områder får Bufdir midler stilt til disposisjon for forskning. Innsatsen prioriteres ut fra tilgjengelige ressurser, der behovene er størst, samt at oppdrag fra departementene prioriteres. Bufdirs langtidsplan for forskning og evaluering legger overordnede føringer for prioritering av hvilke forskningsprosjekter som skal igangsettes (Bufdir, 2022).

Gjennom forskningsinnsatsen i direktoratet, bidrar vi til kunnskapsutvikling på flere av direktoratets ansvarsområder, som igjen bidrar til at departementenes sektoransvar for forskning fylles. Svært mange av prosjektene er knyttet til økt kunnskap om praksis, som igjen skal bidra til tjeneste- og metodeutvikling til det beste for de som mottar tjenester.

Når det gjelder forskningsporteføljen, ble 20 prosjekter fullført i 2024, mens 34 prosjekter var pågående, men ikke ferdigstilt.

Det meste av Bufdirs forskningsmidler ble brukt til forskning på barnevernsområdet. Gjennomsnittsbeløpet for forskningsprosjektene er mye høyere på noen fagområder enn andre. Dette handler i hovedsak om at Bufdir på noen områder har færre muligheter til å prioritere store forskningsinnsatser. Prosjekter på feltene barnevern og familie/samliv er gjennomgående større og mer langvarige, enn for eksempel prosjekter om likestilling og funksjonsnedsettelse.

Store forskningsprosjekter gjennomføres ofte som samarbeid mellom ulike sektorer. Det er i 2024 blitt betydelig flere slike samarbeidsprosjekter. Samarbeidsprosjektene har gjennomsnittlig betydelig høyere budsjett enn andre prosjekter.

3.2 Familie og oppvekst

Mål i tildelingsbrevet:

- Mål 1: Barnets rettigheter blir bedre ivaretatt
- Mål 2: Gode oppvekstvilkår som motvirker risiko for utenforskap blant barn og unge
- Mål 3: Foreldre får hjelp til å gi god omsorg og løse konflikter
- Mål 4: Gode adopsjons- og etteradopsjonsprosesser

Sentrale bærekraftsmål i arbeidet vårt på dette området:

Bufdirs aktiviteter på oppvekstfeltet er direkte knyttet til flere av FNs bærekraftsmål. Ved å styrke barn og familier gjennom støttende og forebyggende tiltak, rettighetsarbeid og samarbeid, har Bufdir i 2024 bidratt til en bærekraftig utvikling, i tråd med FNs overordnede visjon for bærekraftsmålene.

En av de viktigste oppgavene for kommunene og staten er å gi barn og unge gode oppvekstvilkår, slik at de får utvikle seg, har det bra og klarer seg godt i samfunnet videre i livet. Et solid kunnskapsgrunnlag viser at tidlig oppdagelse, hjelp til rett tid og koordinert hjelp kan bidra til at alle barn får en god oppvekst.

De aller fleste barn som vokser opp i Norge, har gode oppvekstvilkår. Tall fra Ungdata viser at 86 prosent av barn i ungdomsskolealder er fornøyd, eller svært fornøyd, med foreldrene sine. Dette har vært stabilt over flere år og indikerer at de aller fleste barn og unge har gode og trygge relasjoner til foreldrene. Ungdommer flest opplever skolen som en arena for trivsel og inkludering, og har en aktiv fritid sammen med venner eller familie (Bakken, 2024). Samtidig er det noen barn og unge som trives mindre i skolen, som utsettes for mobbing eller vold fra jevnaldrende og som rapporterer om bruk av rusmidler (Bakken, 2024).

Det er først og fremst foreldrenes ansvar å sørge for at barna har en trygg og god oppvekst. Samfunnets ansvar er å følge med og bistå der det er behov for det. Felles for tjenestene samfunnet yter, er at de skal bidra til å beskytte barn, forebygge vansker og sikre barns rettigheter. Samfunnet skal ta vare på barn når foreldre ikke makter å gi god nok omsorg. Det gjøres på ulike forebyggingsnivåer og med forskjellige virkemidler. De primære tjenestene i kommunal regi skal sørge for at barns utvikling følges opp i barnehage og skole, gjennom helsestasjon og gjennom skolehelsetjenesten. Når foreldre av ulike årsaker trenger hjelp, har barnevernet plikt til å hjelpe til barnets beste.

Noen barn og familier lever i sårbare situasjoner. 9,9 prosent av barn i Norge vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt (Normann, 2025). Dette utgjør 96 200 barn, og er en nedgang med 0,7 prosent fra året før. Andelen barn i lavinntektsfamilier har imidlertid vært økende siden begynnelsen av 2000-tallet (Normann, 2024). Barn som vokser opp i familier med lavinntekt, har økt risiko for sosialt utenforskap og for selv å havne i lavinntektsgruppen som voksne. Barn og unge som lever i familier med vedvarende høy konflikt mellom foreldre, eller der det forekommer ulike former av vold, kan få hemmet sin utvikling og i ytterste konsekvens falle utenfor samfunnet.

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, har barn selv rett til å bli hørt og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Bestemmelsen bygger på sentrale bestemmelser i FNs barnekonvensjon, som rett til ikke-diskriminering, at barnets beste skal legges til grunn, rett til liv og utvikling, og barnets rett til å bli hørt. Disse rettighetene skal være et utgangspunkt for tjenestene som stat og kommune yter overfor barn og unge.

3.2.1 Mål 1: Barnets rettigheter blir bedre ivaretatt

Overordnet beskrivelse av målområdet

Barns rettigheter etter blant annet Grunnloven og barnekonvensjonen, skal ivaretas. Ved vurdering og utforming av tiltak som gjelder barn, skal det offentlige gjøre nødvendige vurderinger av barns rettigheter og konsekvenser for barn. Medvirkning fra barn bidrar til sakens opplysning, og er en viktig forutsetning for blant annet god tjenesteutvikling for barn og unge. Bufdir har et særskilt ansvar for å øke bevisstheten om barnekonvensjonen og hvordan den kan anvendes for å styrke barns rettigheter. Bufdir skal arbeide for å sikre barn og unge god informasjon om mulighetene til å klage til nasjonale klageorgan.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 1:

- S 1. Barn og unges medvirkning i offentlig sektor
- S 2. Informasjon til barn og unge

Bufdir bidrar på ulike måter til at barn får ivaretatt sine rettigheter. Ivaretagelsen av rettighetene må likevel skje i tjenester og gjennom tilbud i kommunene der barna bor. Barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Som fagdirektorat for ungdomsmedvirkning, ungdomsinformasjon og ungdomspolitik, skal Bufdir være en ressurs og retningsgiver på det ungdomspolitiske feltet. Kunnskap om hvordan kommunene jobber med barn og unges medvirkning, gjør det mulig for Bufdir å støtte dem der det trengs, og videreutvikle informasjon og veiledningsmateriell. Virkemidlene våre på dette området er i hovedsak pedagogiske. Vi legger til rette for møteplasser og erfaringsutveksling blant relevante aktører, og fremskaffer og formidler kunnskap på området.

Statsforvalterne er en viktig samarbeidspartner for Bufdir i arbeidet med barnekonvensjonen. Direktoratet har jevnlig dialog med og følger opp arbeidet i den nasjonale arbeidsgruppen for barnekonvensjonen i praksis, som består av representanter fra alle statsforvalterembetene. Arbeidsgruppen jobber med å gjøre barnekonvensjonen kjent i både embetene og kommunene, og den er en viktig ressurs i arbeidet med å ivareta barns rettigheter regionalt og lokalt.

Bufdir er også pådriver i arbeidet med å spre kunnskap om barns rettigheter, blant annet gjennom arbeidet i Europarådets styringskomité for barns rettigheter. Europarådets strategi om barns rettigheter har som mål å fremme og beskytte barns rettigheter i et urolig Europa. Strategien er oversatt til norsk og samisk.

Vi vurderer at Bufdirs aktiviteter bidrar til at kommunene får et godt grunnlag for at barn og unges rettigheter blir bedre ivaretatt.

3.2.1.1 Barn og unges medvirkning i offentlig sektor

FNs barnekonvensjon er inkorporert i Grunnloven, og Grunnlovens paragraf 104 stadfester barns menneskeverd og medbestemmelsesrett. Barn har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv. Medvirkning på systemnivå og i offentlig sektor handler om å involvere barn og unges stemme i politikkutforming. Det gir beslutningstagere bedre kunnskap og legitimitet i prosesser og tiltak.

I Norge er det først og fremst på kommunalt og fylkeskommunalt nivå at ungdom har rett og anledning til å medvirke i sin egen hverdag og påvirke sitt lokalsamfunn. I 2019 ble det lovpålagt for alle kommuner og fylkeskommuner å ha et fungerende medvirkningsorgan for ungdom, for eksempel i form av et ungdomsråd.

På oppdrag fra Bufdir leverte Rambøll i februar 2024 en kartlegging av strukturer for ungdomsmedvirkning på systemnivå, i kommuner, i fylkeskommuner og på statlig nivå. Formålet med kartleggingen var å undersøke hvordan offentlig sektor følger opp forskrift i kommuneloven om å ha et fungerende medvirkningsorgan for unge, samt få kjennskap til øvrige regionale og statlige strukturer for ungdomsmedvirkning. Funnene i rapporten viser at mange kommuner har etablert et ungdomsråd og at ungdomsrådene har moderat påvirkningskraft i kommunene og fylkeskommunene. Dette kan henge sammen med at rådene har gode betingelser på papiret, men at det i praksis kan være krevende å sikre reell medvirkning. Ungdomsrådskoordinatoren spiller en viktig rolle i å sikre den reelle medvirkningen, men jobber i mange tilfeller under krevende rammevilkår.

På statlig nivå viser funnene i rapporten til at ungdomsmedvirkning har hatt en positiv utvikling over flere år. Det eksisterer i dag flere medvirkningsorganer og foregår mer reell ungdomsmedvirkning. I tillegg har bruk av digitale plattformer gjort kanalene for medvirkning mer tilgjengelig. Medvirkningsorganene i statlig regi bærer imidlertid preg av sektoriell tankegang og organisering.

Den sektorielle strukturen i staten kan, sammen med mangel på lovpålagte krav om medvirkningsorgan på statlig nivå, forklare det som fremstår som en noe mer fragmentert medvirkningsstruktur sammenliknet med kommunene, som har ett medvirkningsorgan som dekker helheten i kommunen (Rambøll, 2024). I 2024 har Bufdir jobbet med å spre innholdet og gjøre rapporten kjent blant kommuner, fylkeskommuner og andre statlige virksomheter. Bufdir har blant annet presentert funnene i Distriktssenterets webinar om bo- og bilyst i distriktene, i FHI's webinar om ungdomsinvolvering i helsefremmende arbeid og på oppvekstkonferansen til Statsforvalteren i Rogaland.

Bufdir vurderer at det er behov for mer kunnskap om virkninger og konsekvenser av ung medvirkning i norske kommuner. Som del av satsingen «Ung medvirkning for bedre oppvekstvilkår», har Bufdir i 2024 igangsatt et forskningsprosjekt (2024–2026) som skal belyse virkninger på politikkutforming, tilbud og tjenester til barn og unge i norske kommuner og fylkeskommuner. Kunnskapen skal brukes til å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å sikre unges rett til medvirkning.

Erasmus+ ungdom utgjør en viktig kompetansehevende aktør for ungdomsarbeidere i Norge. I 2024 har vi bevilget over seks millioner kroner til internasjonale prosjekter som handler om

opplæring for norske ungdomsarbeidere. Både kommuner, fylkeskommuner, frivillige organisasjoner og ideelle aktører har fått støtte. I tillegg koordinerer Erasmus+ ungdom et internasjonalt nettverk som gir tilgang på kurs og utviklingsmuligheter for norske ungdomsarbeidere. I 2024 har det norske nasjonalkontoret for Erasmus+ ungdom støttet over 300 deltakere på internasjonale og nasjonale kompetansehevende tiltak på ungdomsfeltet.

Erasmus+ ungdom har i 2024 tildelt over 12 millioner kroner til prosjekttypen «ungdomsstyrte prosjekter», som har til hensikt å støtte prosjekter av og med ungdom i førerretet. Søkerantallet har hatt en jevn økning siden oppstart av denne prosjekttypen, og i 2024 var det signifikant økning fra 29 til 44 søknader. Det var en god geografisk spredning, med søknader fra 11 av 15 fylker. I 2024 lå fokuset på å kommunisere tydelig om formålet til støtteordningen, og hvordan den kan benyttes for å styrke lokal ungdomsmedvirkning og deltakelse. Flere kommuner benytter støtteordningen for å koble ungdomsråd og ungdommer i sin kommune tettere sammen, og dermed sikre en bredere ungdomsmedvirkning lokalt. På grunn av mange gode søknader og et underforbruk i andre støtteordninger, ble budsjettet for ungdomsstyrt prosjekter nesten doblet.

Prosjekttypen «gruppeutveksling for ungdom» – der medvirkning er en grunnpilar – har fått over 18 millioner kroner i støtte i 2024. I tillegg har Erasmus+ ungdom innvilget prosjektstøtte opp mot 23 millioner kroner til utviklings- og samarbeid for å styrke arbeid med ungdomssektoren. Bufdir anser at denne økonomiske og pedagogiske støtten utgjør en betydelig styrking av ungdomsfeltet i Norge.

3.2.1.1.1 Bedre strukturer for medvirkning regionalt

For å styrke kommuners medvirkningsarbeid jobber Bufdir med bedre regionale strukturer. Statsforvalterne er en viktig samarbeidspartner for å få til dette. Bufdir har derfor inngått et samarbeid med statsforvalterne i Nordland og Troms og Finnmark om å prøve ut en modell gjennom prosjektet «Spør en ungdom!». Statsforvalterens nasjonale gruppe for arbeid med barnekonvensjonen i praksis er involvert i dette arbeidet.

Gjennom «snakkeverksteder» utforsker prosjektet ulike tilnærminger for å få til bedre medvirkning med ungdom i kommunene og fylkene. På snakkeverkstedene deltok ungdom fra ulike ungdomsråd og ungdomsorganisasjoner sammen med ungdomsrådskoordinatorer.

Et snakkeverksted er en metode som hjelper ungdom med å reflektere og utvikle sine meninger, og presentere disse. På bakgrunn av snakkeverkstedene er det laget fire hefter om ulike tema som skal være til hjelp for ungdomsråd, ungdomsrådskoordinatorer og kommunene generelt. Bufdir vil, i samarbeid med Statsforvalterens nasjonale gruppe for arbeid med barnekonvensjonen i praksis, vurdere om modellen er overførbar til flere regioner. Vi vurderer at verktøyene kan bidra til å bedre barn og unges medvirkning i offentlig sektor, ved at kommunene får bedre kompetanse på feltet.

Under Demokratiuka i Kristiansand i mai 2024, fasiliterte Bufdir en nettverkssamling for ungdomsråd og de som jobber med ungdomsråd og medvirkning i kommunene, for å styrke lokal kunnskap og innsikt i det europeiske ungdomsperspektivet. Samlingen ble gjennomført i samarbeid med Kristiansand kommune og KS. Demokratiuka er et årlig samarbeid mellom Europarådet, Universitetet i Agder, ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter, Kilden

teater og konserthus, Sørlandets kunstmuseum/Kunstsilo og Cultiva, Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune. Kommunesamlingene Bufdir arrangerer bidrar til at kommunene får styrket nettverk og kompetanse om barn og unges medvirkning, slik at kommunene kan legge bedre til rette for prosesser for medvirkning lokalt.

3.2.1.2 Informasjon til barn og unge

Barn og unge har rett til kvalitetssikret og barnevennlig informasjon og veiledning. Ung.no bidrar til at barn og unge kan få god informasjon om mange deler av deres liv. Unge lever sine liv også på digitale arenaer, og det er viktig å sikre ivaretagelse av deres rettigheter på nett. Som nasjonalkontor for Erasmus+ ungdom, administrerer Bufdir ungdomsdelen av Erasmus+. Erasmus+ ungdom støtter prosjekter for ungdom i alderen 13-30 år og andre som jobber med ungdom.

3.2.1.2.1 Ung.no

Ung.no når mange unge med informasjon på nett og gjennom spørsmål- og svartjenesten. I 2024 hadde nettstedet over 21 millioner besøk og besvarte 104 000 spørsmål, en marginal nedgang i antall spørsmål fra 2023 (112 000). Nedgangen kan ha flere årsaker. Blant annet har vi iverksatt tiltak for at ungdom i enda større grad skal nyttiggjøre seg av eksisterende innhold på ung.no, istedenfor å sende inn personlige spørsmål.

På ung.no finner ungdommen besvarte spørsmål fra de siste fem årene og over 800 artikler innenfor 70 ulike temaer. Ung.no har økt sin tilstedeværelse i sosiale medier, og er på Instagram, TikTok, Snapchat, LinkedIn og YouTube. Innleggene i sosiale medier bygger på problemstillinger som dukker opp i spørsmål- og svartjenesten. Disse videreføres i form av korte tekster med illustrerende bilder, grafikk og video. Ung.no når gutter i større grad i sosiale medier enn på nettsiden. Gjennom året har ung.no hatt over 900 poster på sosiale medier om alt fra pubertet og økonomi til utdanning og helse. I tillegg er det, sammen med en rekke samarbeidspartnere, produsert 35 nye videoer til nettsiden og sosiale medier.

Gjennom 2024 har mye av innholdet på ung.no blitt revidert. Totalt er 163 artikler revidert eller nyskrevet i samarbeid med virksomhetene i DigiUng-samarbeidet.

De mest leste temaene på ung.no var:

- sex
- psykisk helse og følelser
- helsa di
- forelskelse
- jobb

I 2024 ble det lansert selvhjelpsverktøy fra flere sektorer. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse leverer data om disse tjenestene. Ved utgangen av 2024 var det om lag 25 selvhjelpsverktøy tilgjengelig på ung.no, blant annet innen tema som psykisk og fysisk helse, utdanning og jobb.

Ung.no har siden 2021 gjennomført en årlig brukerundersøkelse. Brukerundersøkelsen gir innsikt om målgruppens brukertilfredshet, ønsker og behov, og den avdekker brukertrender.

Vi bruker innsikten til å videreutvikle tjenesten, møte ungdoms behov og sørge for at vi er relevante. Over 90 prosent oppgir at de har tillitt til informasjonen de får på ung.no, og 87 prosent oppgir at informasjonen de finner er til hjelp. Videre er 83 prosent fornøyd med spørsmål- og svartjenesten. Kun 3 prosent oppgir at de ikke er fornøyd med denne.

3.2.1.2.2 Informasjon om studier, jobb, utveksling og frivillig arbeid i utlandet til ungdom

Erasmus+ ungdom koordinerer også Eurodesk i Norge. Dette er EUs informasjonstjeneste for ungdom. Målet er å spre informasjon om muligheter for studier, jobb, utveksling og frivillig arbeid i utlandet til ungdom.

I 2024 har Bufdir styrket nettverket av EuroPeers. Dette er ungdommer med erfaring fra Erasmus+ eller Det europeiske solidaritetskorpsset, som bruker sine erfaringer til å inspirere andre på sin alder til å delta. I samarbeid med NAV sikres gruppen NEET tilgang til internasjonale utviklingsmuligheter. I 2024 har det vært Europeisk Ungdomsuke. Her var det bred informasjonsvirksomhet, og det ble gitt støtte til lokale arrangement over hele landet som synliggjør muligheter for ungdom i utlandet.

Bufdir vurderer at barn og unge fra 13 år har god tilgang til informasjon gjennom de ulike kanalene og plattformene som er omtalt ovenfor. I februar 2025 vil Barne- og familiedepartementet få oversendt et kunnskapsgrunnlag om barn mellom ni og tolv år sine behov og ønsker for, samt erfaringer med, informasjons- og hjelpetjenester, og hvordan dagens digitale og analoge lavterskel tjenestetilbudet ser ut.

3.2.1.2.3 Barns rettigheter på nett

For å gi barn trygg tilgang til og bruk av teknologi, har Bufdir i 2024 deltatt i Medietilsynets samarbeidsorgan som har utarbeidet en handlingsplan for trygg digital oppvekst. Samarbeidsorganet videreføres.

Bufdir har ansvar for flere tiltak i handlingsplanen. For å forbedre den digitale kompetansen blant voksne som arbeider med foreldre og barn, vil foreldrehverdag.no og nettressurs for foreldrestøttende tiltak bli videreutviklet med oppdatert kunnskap om barns digitale hverdag.

Foreldrehverdag.no er den ledende kanalen for kunnskapsbasert rådgivning, med lett tilgjengelig informasjon om barns digitale hverdag. I tillegg har nettressursen om foreldrestøttende tiltak laget seks podkaster med fagpersoner som diskuterer og gir råd til foreldreveiledere og foreldre om barns digitale hverdag. Foreldre har i undersøkelser svart at mange strever med å balansere grensesetting, kontroll og egen involvering av barnas nettbruk (Sentio, 2023). Det er viktig å fokusere på foreldres betydning for at barn kan navigere på nett på en tryggere måte og få sunne digitale vaner. Skjermbruksutvalgets NOU 2024:20 «Det digitale i livet» anbefaler en god balanse mellom teknologi og andre aktiviteter for å sikre barnas utvikling og trivsel.

Digitalt foreldreskap handler om hvordan foreldre støtter og veileder barn i deres digitale hverdag. For å gi målrettet informasjon og råd, og for å styrke foreldres digitale kompetanse, har Bufdir gitt Folkehelseinstituttet i oppdrag å lage en kunnskapsoppsummering om forskning på foreldres erfaringer med grensesetting og involvering i barnas digitale

aktiviteter. Rapporten vil inneholde oppdatert forskning og analyse av foreldres rolle og ansvar.

Bufdir bistår Barne- og familiedepartementet i arbeidet med stortingsmeldingen om barns digitale oppvekst. Arbeidet støtter opp under regjeringens mål om å styrke barns rettigheter, også på nett, og er i tråd med FNs barnekonvensjon, barnekomiteens generelle kommentar 25 og mål 3 i Europarådets strategi for barns rettigheter.

Bufdir vurderer at det framover er behov for mer kunnskap og tiltak for å gi barn og unge trygge digitale liv. Kunnskap om barn og unges digitale oppvekst er ett av tre prioriterte områder i Bufdirs langtidsplan for forskning og evaluering 2023–2026.

3.2.1.3 Sentrale virkemidler for dette målet

3.2.1.3.1 Tilskuddsordninger

Bufdir forvalter ingen tilskuddsordninger som direkte støtter dette målet. Tilskuddordninger omtales under andre mål. Bufdir tildeler imidlertid et øremerket tilskudd til årets ungdomskommune annet hvert år. I tillegg gir Erasmus+ ungdom støtte til prosjekter som utvikles av og med ungdom.

3.2.1.3.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Kartlegging av medvirkning på systemnivå (Rambøll, 2024)
- Hvilken virkning har unges medvirkning i norske kommuner og fylkeskommuner? (NIBR, pågående)
- Kunnskapsoppsummering med analyse om foreldres holdninger, meninger om egen grensesetting og involvering av barns digitale hverdag (FHI, pågående)

3.2.1.3.3 Andre virkemidler

Et viktig virkemiddel innenfor målet om at barnets rettigheter blir bedre ivaretatt, er forvaltning av barneloven. Bufdir er også ansvarlig for administrasjonen av Erasmus+ ungdom i Norge. Bufdir deltar i tillegg i en rekke samarbeid som understøtter dette målet:

- Representant i Europarådets ungdomskomite, barnerettighetskomité og styringskomité for barns rettigheter
- Representant for Norge i Nordisk Barne- og Ungdomskomite (NORDBUK)

3.2.2 Mål 2: Gode oppvekstvilkår som motvirker risiko for utenforskap blant barn og unge

Overordnet beskrivelse av målområdet

Barn som vokser opp i Norge skal oppleve god omsorg og muligheter til å utvikle seg. Gode oppvekstvilkår er et felles ansvar på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. For å lykkes er det viktig å legge til rette for at tilbud og tjenester er samordnede, likeverdige og tilgjengelige. Barn og unge som blir utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep eller negativ sosial kontroll, har økt risiko for å oppleve utenforskap. Også deltakelse i fritidsaktiviteter og bekjempelse av fattigdom motvirker utenforskap. Gode oppvekstvilkår må skapes i kommunene der barn, unge og familiene deres bor. Bufdirs oppgave er å gi kommunene gode forutsetninger for å lykkes med dette.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 2:

- S 3. Tverrsektorielt samarbeid og samordning for barn og unges oppvekstvilkår
- S 4. Barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter
- S 5. Kvalitet i hjelpetilbudene til utsatte for vold og overgrep, som Bufdir har ansvar for
- S 6. Kommunene og fylkeskommunens bruk av de forebyggende opplæringsressursene «Jeg vet» og Snakkemedbarn.no
- S 7. Bruk av og kjennskap til Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

For å sikre barn og unge gode oppvekstvilkår, er det viktig å legge til rette for at tilbud og tjenester er samordnede, likeverdige og tilgjengelige. Bufdir kan i moderat grad påvirke målet om gode oppvekstvilkår. Gode oppvekstvilkår må skapes i kommunene der barn, unge og familiene deres bor. Bufdirs oppgave er å gi kommunene gode forutsetninger for å lykkes med dette gjennom pedagogiske verktøy og økonomiske tilskudd.

Vi fremskaffer og sprer kunnskap og informasjon om hva som fremmer barn og unges rettigheter og deltakelse, hva som kan forebygge vold og overgrep og hvordan offentlig hjelp og tjenester kan bidra til helhetlig og koordinert hjelp. Vi er en pådriver og legger til rette for at kommuner prioriterer tiltak som forebygger utenforskap. I dette arbeidet inngår tilrettelegging for tverrsektorielt arbeid, utvikling av veiledningsverktøy og oppfølging av tiltak og aktiviteter for å sikre at alle barn og unge har mulighet til deltakelse i fritidsaktiviteter.

Bufdir har ansvar for å samordne innsatsen på direktoratsnivå mot vold og overgrep, blant annet gjennom å følge opp tiltak i «Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)». Bufdir har også en rolle i å bidra inn i arbeidet med å bekjempe negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, inkludert kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og ufrivillige utenlandsopphold, i nært samarbeid med IMDi og relevante sektorer.

3.2.2.1 Tverrsektorielt samarbeid og samordning for barn og unges oppvekstvilkår

3.2.2.1.1 Etatssamarbeidet for utsatte barn og unge

Det offentlige tjenestetilbudets sektorinndeling fører til at ikke alle barn, unge og familier som har behov for hjelp fra flere tjenester, får den hjelpen de trenger når de trenger den. Etatssamarbeidet for utsatte barn og unge består av 13 etater som skal jobbe sammen for bedre samordnede tjenester og mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge. Bufdir leder samarbeidet. Det overordnede målet er at alle skal få nødvendig og tilpasset hjelp og oppfølging i tråd med sine behov for å mestre eget liv.

I 2024 ble det satt fokus på samarbeid med KS og statsforvalterne, gjennom felles møterekker og planlegging av en felles samling som gjennomføres i 2025.

I løpet av 2024 fikk barne- og ungdomskriminalitet et stort fokus, blant annet gjennom felles satsingsforslag og ulike hasteoppdrag fra Departementenes kjernegruppe for utsatte barn og unge (KUBU). Etatssamarbeidet vurderer fortløpende hvordan de prioriterte temasakene psykisk helse og barne- og ungdomskriminalitet følges opp.

Mot slutten av året ble det igangsatt prosesser for å utarbeide et målbilde og justere organiseringen av etatssamarbeidet. Hensikten er å effektivisere og sette riktig retning for arbeidet i 2025. Tildelingsbrevene er viktige verktøy for prioritering av etatssamarbeidet.

Etatssamarbeidet utfører ulike tverrsektorielle oppdrag som blant annet skal bidra til at kommunene får bedre støtte og veiledning til å kunne hjelpe barn, unge og deres familier bedre og mer helhetlig. Blant de pågående oppdragene er tverrsektorielt samarbeid om straffegjennomføring for aldersgruppen 18-24 år, bekymringsfullt skolefravær, tverrsektoriell kompetanse og praksisutvikling i kommunene, og oppdrag om kommunenes forebyggende ansvar på oppvekstområdet. Sistnevnte er et sentralt oppdrag, med første delleveranse i desember 2024. Leveransen inneholdt en juridisk gjennomgang av gjeldende regelverk knyttet til kommunens ansvar for gode oppvekstvilkår for barn og unge, en kartlegging av kommunenes utfordringer og behov knyttet til det forebyggende arbeidet, og etatenes vurdering av kommunenes forståelse av forebyggingspliktene. Delleveransen danner grunnlag for det videre arbeidet i 2025.

Noen av oppdragene til etatssamarbeidet ble avsluttet i løpet av 2024. Disse beskrives kort nedenfor:

- **Oppdrag om tverrsektorielt rusforebyggende arbeid blant barn og unge:** Rapporten inngikk som kunnskapsgrunnlag i Meld.St.5. (2024–2025) «Trygghet, fellesskap og verdighet: Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I – en ny politikk for forebygging, skadereduksjon og behandling». En av modellene for tverrsektoriell organisering som er beskrevet i oppdragsleveransen – Nasjonalt program for rusforebyggende arbeid blant barn og unge – ble foreslått som et tiltak i denne meldingen. Arbeidet med programmet er igangsatt og organisert som en tverrsektoriell struktur ledet av Helsedirektoratet, der Bufdir deltar i styringsgruppen.

- **Oppdrag om helhetlig oppfølging av adopterte:** Bufdir, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra KUBU kartlagt og vurdert eksisterende veiledningsmateriell til kommuner om oppfølging av barn som er adoptert og deres familier. Vi har gjennomført innspillmøter med interesseorganisasjoner, organisasjoner som formidler adopsjon og KS. Innsikt fra innspillmøtene viser at kommuner kan ha utfordringer med å nyttiggjøre seg av målgrupperettet veiledningsmateriell, og at veiledningsmateriell i seg selv ikke er tilstrekkelig. Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet vurderer at informasjon til målgruppen dekkes av eksisterende materiell. Bufdir vurderer at det kan være behov for en oppdatering av Bufdirs nettsider om adopsjon for å synliggjøre informasjon om etteradopsjon bedre, og at det kan være aktuelt å vise til informasjon fra andre sektorer. Det vurderes at det ikke er behov for et eget oppdrag om dette.

3.2.2.1.2 DigiUng

Regjeringen besluttet i 2022 at ung.no skal være den primære kanalen staten har for digital informasjon, dialog og digitale tjenester til barn og unge på tvers av sektorer og tjenestenivå. Realiseringen av dette skjer gjennom DigiUng-samarbeidet. Samarbeidet er forankret i Departementenes kjernegruppe for utsatte barn og unge. Fokuset i DigiUng i 2024 har vært å etablere felles mål, veikart og indikatorer for samarbeidet, og å utarbeide samarbeidsavtaler med virksomhetene. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

Ung.no har gjennom DigiUng-samarbeidet fortsatt arbeidet med å videreutvikle tjenesten som statens primære kanal ut mot ungdom. I 2024 har DigiUng-samarbeidet implementert den nye finansierings- og forvaltningsmodellen. DigiUng er nå etablert på både strategisk og operativt nivå. DigiUng-rådet er opprettet for å ivareta strategisk ledelse av samarbeidet. På operativt nivå er det etablert et fageierforum og rutiner for effektivt samarbeid om forvaltning og videreutvikling av alle typer innhold på ung.no. DigiUng-fageierforum møtes minst fire ganger per år for å utvikle det tverrsektorielle samarbeidet med mål om bedre informasjon og tjenestetilbud til ungdom.

3.2.2.1.3 Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt

I Norge vokser 9,9 prosent av alle barn opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt (Normann, 2025). Fattigdom og levekårsutfordringer er komplekse problemstillinger, hvor ansvar og tiltak ikke kan plasseres i én sektor alene. Det er derfor nødvendig med en helhetlig tilnærming. I regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier – «Like muligheter i oppveksten (2020–2023)» – presiseres viktigheten av samarbeid på tvers av sektorer. Strategien ble videreført og styrket med nye tiltak i 2024. Enkelte tiltak går igjen i ulike innsatser, handlingsplaner og rapporteringslinjer. Dette understreker både kompleksiteten og sammenhengen mellom ulike felt.

Et av tiltakene i strategien er at Bufdir jobber med å styrke kunnskapsgrunnlaget om barn og unge som vokser opp i lavinntekt og tiltak som kan bøte på noen av utfordringene som barnefamilier opplever. I 2024 har Bufdir fortsatt oppfølgingen av det flerårige forskningsprosjekt om barn som vokser opp i fattigdom (2023–2026), som utføres av SSB i samarbeid med FHI og NIFU. Prosjektet har som formål å gi mer kunnskap om årsaker til og virkninger av å vokse opp i fattigdom. Prosjektgruppen leverer første delrapport i første kvartal 2025.

3.2.2.2 Barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter

Deltakelse i fritidsaktiviteter er med på å skape en meningsfull fritid og bidrar til å redusere utenforskap for barn og unge. Deltakelse i fritidsaktiviteter har vært noe synkende over tid, spesielt blant de eldste barna. Tall fra Ungdata (Bakken, 2024) viser imidlertid en liten økning i norske ungdommers deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Barn i familier med vedvarende lavinntekt deltar mindre i organiserte fritidsaktiviteter enn andre barn. Disse kan gå glipp av en viktig arena for å treffe andre og få mulighet til å utvikle ferdigheter.

Familieøkonomi er en av barrierene for deltakelse. Bufdirs mål er å jobbe for at flere barn og unge deltar i fritidsaktiviteter, uavhengig av foreldrenes sosioøkonomiske status. Våre virkemidler er pedagogiske og økonomiske. Vi fremskaffer kunnskap og fasiliteter arenaer der sentrale aktører kan bygge nettverk og utveksle erfaringer. Bufdir forvalter også tilskuddordninger. Kommuner og frivillige aktører kan søke om støtte som stimulerer til deltakelse og inkludering i fritidsaktiviteter.

3.2.2.2.1 Tilskudd til inkludering av barn og unge

Ordningen med tilskudd til inkludering av barn og unge, legger til rette for deltagelse og mestring ved at kommuner, frivilligheten og andre tilskuddsmottakere kan gjennomføre et mangfold av aktiviteter. Aktivitetene inkluderer ferie- og fritidsaktiviteter, som leir, ferietilbud til familier, leksehjelp, e-sport, dansekurs osv., og jobbtilbud, som deltidsjobb og sommerjobb, samt jobbforberedende aktiviteter. I tillegg tilbys utstyrssentraler, lokal fritidskasse og ungdomsloser som noen av aktivitetene. Bevilgningen i 2024 var på 758,3 millioner kroner og det ble totalt innvilget tilskudd til 1 666 prosjekter.

I 2024 gjennomførte Rambøll en begrenset evaluering av lokale fritidskasser. Gjennom evalueringen fikk Bufdir mer kunnskap om hvordan tilskuddsmidlene er brukt, hvordan fritidskassene er organisert, samarbeid mellom aktører som jobber for inkludering av barn og unge og måloppnåelse knyttet til å sikre deltakelse i fritidsaktiviteter. Kommunene og organisasjonene som har bidratt i undersøkelsen oppgir at midlene i høy grad når ut til målgruppene, og i stor grad bidrar til målene om økt deltakelse i fritidsaktiviteter og økt samarbeid mellom kommune og frivillighet.

3.2.2.2.2 Fritidserklæringen

Fritidserklæringen er en intensjonsavtale mellom regjeringen, KS og frivillige organisasjoner om å inkludere barn i minst én organisert fritidsaktivitet. Bufdir – som sekretariat for Fritidserklæringen – fasiliteter og tilrettelegger for møter i samarbeidsgruppen og redaksjonsgruppen for erklæringsarbeidet. I 2024 har samarbeidsgruppen for Fritidserklæringen opprettholdt aktiviteten med jevnlig møter. Gruppen har hatt et særlig fokus på de prioriterte områdene for erklæringsarbeidet. I 2024 har et utvalg organisasjoner fått tildelt ansvar for å koordinere oppfølgingen av prioriteringene under hvert av de prioriterte områdene. De prioriterte områdene er besluttet videreført ut 2025.

Det er tre prioriterte områder for Fritidserklæringen 2024–2025:

1. Øke den lokale implementeringen og anvendelsen av Fritidserklæringen, og bidra til å få på plass gode samarbeid mellom frivilligheten og kommunene. Etablere rammer for lokale fritidserklæringer

2. Bidra til erfaringsutveksling mellom kommuner og spre gode eksempler om ordninger for å dekke kostnader til fritidsaktiviteter for barn i familier som har behov for dette
3. Styrke barn og unges medvirkning i arbeid med barn og unges fritid

For å oppfylle intensjonen i Fritidserklæringen, har Bufdir avsatt egne midler til et samarbeid med KS og Frivillighet Norge om å arrangere regionale samlinger i Nettverk for unges fritid og medvirkning. I 2024 arrangerte nettverket en samling i Moss. Samlingen var en oppfølging av nettverkssamlingen i Fredrikstad i 2023, og hadde et særlig fokus på lokal implementering av intensjonene i Fritidserklæringen i en tid med strammere kommuneøkonomi.

Kulturtanken, som har et koordinerende ansvar for oppfølgingen av det tredje prioriterte området i Fritidserklæringen, samarbeidet med Bufdir og KS om å arrangere en egen nettverkssamling for partene i Fritidserklæringen i november 2024. Tema for samlingen var barns og unges medvirkning i arbeidet med barn og unges fritid. Fritidserklæringen og samlingene bidrar til møtepunkter for relevante aktører på feltet, hvor de kan bygge nettverk og utveksle kunnskap. Samarbeid og erfaringsutveksling på tvers skal stimulere til at flere barn får delta og oppleve inkludering og mestring gjennom fritidsaktiviteter.

Kommuner, frivillige organisasjoner og private aktører kan søke om støtte til inkluderingstiltak gjennom ordningen «Tilskudd til inkludering av barn og unge». Mange av prosjektene som det gis tilskudd til støtter opp under Fritidserklæringen ved at barn og ungdom kan delta jevnlig i minst én organisert aktivitet. Innvilgede prosjekter som bidro til målet med Fritidserklæringen på bevilgningen i 2024, var 877.

3.2.2.3 Kvalitet i hjelpetilbudene til utsatte for vold og overgrep

3.2.2.3.1 Styrking av arbeidet mot vold i nære relasjoner

Året 2024 har vært preget av en rekke drap i nære relasjoner. Hendelsene synliggjør hvor avgjørende det er å ha et godt forebyggende arbeid, og et tilgjengelig hjelpetilbud for utsatte for vold og overgrep. Bufdir har i 2024 arbeidet aktivt for å bedre de forebyggende tiltakene og for å gjøre hjelpetilbudene til utsatte for vold i nære relasjoner og overgrep bedre tilpasset og mer samordnet. Vi er ikke i mål, og vi arbeider videre for å skaffe ny kunnskap, virksomme tiltak og evaluering av innsatser som er satt i gang.

Arbeidet mot vold og overgrep kan ikke løses innenfor Bufdirs sektorområde alene. Bufdir har, sammen med sekretariatet for konfliktrådene, ansvaret for å koordinere arbeidet på direktoratsnivå for bedre tverrsektorielt samarbeid og samordning av innsatsen mot vold og overgrep. Ti direktorater deltar i samarbeidet. Høsten 2024 ble gruppens mandat vedtatt. Hovedformålet med samarbeidet er å bidra til bedre tjenester og tilbud til befolkningen gjennom å samordne oppdrag og satsninger på tvers av sektorer.

«Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner» (2024–2028) ble vedtatt i 2024. Bufdir har ansvar for en rekke tiltak i planen, og enkelte tiltak er allerede igangsatt eller under oppstart. Bufdir vil, sammen med øvrige direktorater som deltar i samarbeidet på voldsfeltet, vurdere hvilke tiltak som skal følges opp i fellesskap. Det ble i 2024 gjennomført fagmøter med Barne- og familiedepartementet om enkelttiltak og oppfølging av planen som helhet. Tidligere handlingsplan mot vold i nære relasjoner – «Et liv

uten vold» (2021–2024) – har vært fulgt opp parallelt med utarbeidelsen og oppfølgingen av ny opptrappingsplan, og Bufdir har levert sluttrapportering på tiltakene.

Handlingsplanen «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold» (2021 – 2024) utløp 31.12.2024. Bufdir har parallelt med ferdigstilling og sluttrapportering på tiltakene vi har hatt ansvar for, gitt innspill til ny handlingsplan mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, som vil lanseres i løpet av 2025.

3.2.2.3.2 Mer tilpasset krisesentertilbud

Krisesentrene er et viktig tilbud til utsatte for vold i nære relasjoner som har behov for en trygg, midlertidig bolig, et samtaletilbud, eller hjelp til å reetablere seg uten voldsutøver. Bufdir har ansvar for å følge opp kommunenes arbeid med krisesentertilbudet. Statistikk over hvor mange personer som benyttet seg av krisesentertilbudet i 2024 blir tilgjengelig på Bufdirs hjemmesider i juni 2025.

Som en del av Bufdirs forskningsprogram om likeverdige og virksomme tiltak mot vold og overgrep, har Velferdsforskningsinstituttet NOVA gjennomført en følgeevaluering av et forsøk med felles botilbud for kvinner og menn på Romerike krisesenter. Forskerne konkluderer med at tilbudet til barn som kommer med far er betydelig bedret, at tilbudet til menn er styrket, men at bildet for kvinner er mer komplekst. Studien viser at felles botilbud kan være vanskelig for noen av kvinnene som har vært utsatt for omfattende vold, inkludert seksualisert vold, og for noen kvinner med bakgrunn fra sterkt kjønnssegregerte samfunn. NOVAs hovedkonklusjon er at vurderinger av organiseringen av botilbudet må bygge på erkjennelsen av at vold i nære relasjoner rammer ulikt, og at både kjønns- og kulturspesifikke hensyn må tas med i vurderingen (Dullum & Bakketeig, 2024). Bufdir vurderer, på samme måte som NOVA, at studien i seg selv ikke gir nok kunnskap for å belyse hvorvidt botilbudet ved krisesentrene generelt bør være felles eller atskilt for kvinner og menn. Det er behov for et bredere kunnskapsgrunnlag for å kunne gjøre gode vurderinger av hvordan botilbudet kan organiseres og innrettes.

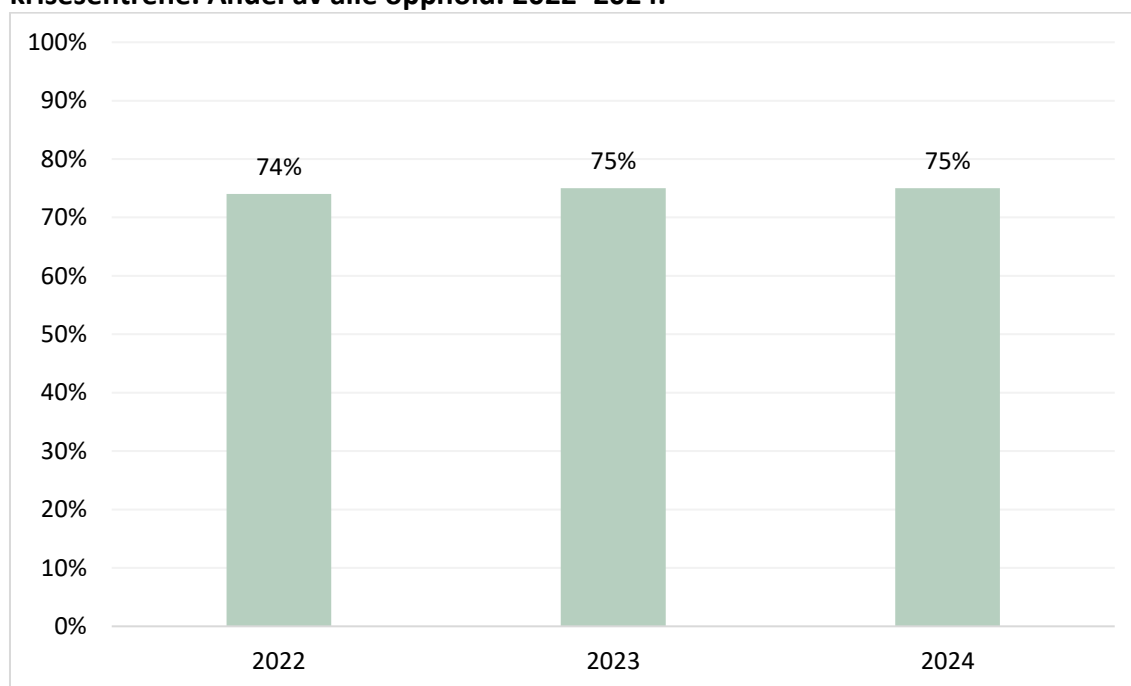
Gjennom Bufdirs tilskuddsordning «Tilskudd til tiltak mot vold og overgrep» kan krisesentre og kommuner søke om tilskudd for å videreutvikle tilbudet til voldsutsatte med problematikk knyttet til rus, alvorlige psykiske lidelser eller funksjonsnedsettelse, og til utvikling/tilrettelegging av krisesentertilbudet til den samiske befolkningen. I 2024 ble det tildelt 4 712 000 kroner til disse formålene, fordelt på ni krisesentre og kommuner. Disse utviklingsarbeidene er viktige bidrag for et bedre tilpasset krisesentertilbud til særlig voldsutsatte grupper, og bidrar til et mer likeverdig tilbud for alle voldsutsatte.

Bufdir har gjennom 2024 fulgt opp utviklingen av et tilrettelagt krisesentertilbud for samiske innbyggere i Indre Finnmark. Karasjok kommune har knyttet seg til Alta krisesenter og har jobbet med å etablere et satellittkontor med dagtilbud i Karasjok. Karasjok kommune har samarbeidet med Alta krisesenter om å rekruttere personale til satellitten. Dagtilbudet i Karasjok med personale som har samisk språk- og kulturkompetanse, skal iverksettes i 2025. Alta krisesenter har fått tilskudd fra Bufdir til kompetanseheving, tilrettelegging og implementering av et krisesentertilbud tilpasset den samiske befolkningen.

3.2.2.3.3 Risikovurderingsverktøy for voldsutsatte

Bufdir har jobbet med oppdrag og utviklingsarbeid knyttet til risikovurdering av voldsutsatte på flere områder. Det er laget et eget risikovurderingsverktøy – RITE – for TryggEst. Det kan brukes til å vurdere den voldsutsattes risiko for å bli utsatt for ny vold. Mange som jobber i kommuner er ukjent med voldsarbeid, og det kan være behov for et verktøy til å vurdere alvorlighetsgraden av en sak. I tillegg er RITE et viktig bidrag for å tilpasse og samordne hjelpen til utsatte for vold og overgrep ved å bidra til at de ulike tjenestene og hjelpetilbudene får et felles språk. I 2024 har det vært møter mellom RISK, Politidirektoratet og TryggEst, for å se på hvordan en kan styrke samarbeidet i kommunene. RISK og TryggEst har et potensial for å kunne være en ressurs for hverandre i arbeidet mot vold, slik at flere voldsutsatte kan få god og helhetlig bistand fra tjenestene.

Figur 3: Gjennomførte systematiske kartlegginger av beskyttelse- og sikkerhetsbehov på krisesentrene. Andel av alle opphold. 2022–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med andel gjennomførte systematiske kartlegginger av beskyttelse- og sikkerhetsbehov i perioden 2022 til 2024. Tallet for 2024 er foreløpig, ettersom tallene fra krisesenterstatistikken 2024 ikke er publisert eller kvalitetssikret enda. Kilde: Bufdir/Sentio Research.

Bufdir har i 2024 hatt i oppdrag å kartlegge bruk av eksisterende risikovurderingsverktøy i krisesentertilbudet, og vurdere behov for felles risikovurderingsverktøy for tilbudet. Dette er også et tiltak i «Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner» (2024–2028).

Det er stor variasjon i hvilke risikovurderingsverktøy som er tilgjengelige og som benyttes ved krisesentrene. Det kan gi uønsket variasjon i vurderinger av risiko for vold og behov for beskyttelse og sikkerhetstiltak. De mange partnerdrapene i Norge kan indikere at det er behov for bedre rutiner for kartlegging av trusler og risiko for ny vold for voldsutsatte, også ved landets krisesentre. Det har derfor vært behov for å kartlegge hvilke risikovurderingsverktøy som benyttes av sentrene, samt å gjøre en vurdering av behovet for felles risikovurderingsverktøy. Målsettingen er at voldsutsatte får en likeverdig vurdering av

sitt sikkerhetsbehov og at andelen gjennomførte kartlegginger av trussel- og beskyttelsesbehov øker.

For å kartlegge bruken av risikovurderingsverktøy på krisesentrene ble det sendt ut en spørreundersøkelse til daglige ledere ved landets 43 krisesentre. Den viser at det benyttes flere ulike verktøy. Tid, risikovurderingsverktøy og mangel på ressurser er hindringer som gjør det utfordrende å gjennomføre systematiske kartlegginger av beskyttelse- og sikkerhetsbehov. 91 prosent av krisesentre mener det er behov for et felles risikovurderingsverktøy.

Kartleggingen gir ikke nok kunnskap til å konkludere med hvilket verktøy som er best egnet for krisesentrene. Det anbefales at det vurderes nærmere hvilket eller hvilke risikovurderingsverktøy som er best mulig tilpasset til krisesentrene, i henhold til deres mandat og ansvar, og at det ses nærmere på hvordan man kan sikre et tydeligere barneperspektiv.

3.2.2.3.4 Nasjonalt samisk kompetansesenter for kommunalt og statlig barnevern, familievern og krisesentrene (NASAK)

NASAK har som formål å bidra til å styrke kvaliteten på tjenestenes arbeid med samiske barn, voksne og familier, og bidra til et likeverdig tilbud til den samiske befolkningen. NASAK har ansatte i alle samiske områder og er organisert som en avdeling under Indre Finnmark familievernkontor.

NASAK har i 2024 arbeidet for å bygge tillit til tjenestene i den samiske befolkningen, og å bidra til økt kompetanse i tjenestene om samiske forhold. NASAK har hatt særlig fokus på å skape grunnleggende bevissthet og kunnskap i tjenestene om hvordan man møter samiske klienter på best mulig måte, gjennom blant annet bidrag i ulike faglige sammenhenger og veiledning av enkelttjenester i målgruppen.

For å bidra til kulturell bevissthet og synliggjøring, har NASAK laget artikler og filmer om samiske temaer, samt arrangert webinarer og konferanser for målgruppene. Videre har NASAK jobbet med tilpasning av programmer og metoder til samisk kontekst, som opplæringsprogrammet for fosterforeldre, SOLID, Bufferkurs/samlivskurs og familieråd. NASAK får svært mange henvendelser fra ulike tjenester og aktører, noe som tyder på at deres arbeid og produkter treffer tjenestenes og brukernes behov.

Et oppdrag om følgeevaluering av NASAK har pågått siden 2023, og gjennomføres av Nordlandsforskning. Prosjektet er del av forskningsprogrammet «Virksomme og likeverdige tiltak mot vold og diskriminering», som skal ferdigstilles våren 2025.

3.2.2.3.5 Økt aktivitet ved sentrene mot incest og seksuelle overgrep (SMISO/Nok.-sentrene)

Sentrene mot incest og seksuelle overgrep er et viktig tilbud til personer utsatt for overgrep og deres pårørende. Sentrene finansieres gjennom kommunalt og statlig driftstilskudd. Bufdir forvalter den statlige tilskuddsordningen. Vi har også faglig oppfølging av sentrene og ansvar for den årlige statistikken. Statistikken om aktiviteten ved landets 21 sentre og har de siste årene vist jevn økning i brukere (Bufdir, 2023). Dette betyr at flere utsatte har fått hjelp til å håndtere sin hverdag og kanskje støtte til å oppsøke andre tjenester de har behov for.

Et mål for arbeidet med statistikken er å kartlegge og gi informasjon om bruken og driften av sentrene over tid, og bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for statens tilskuddsordning og den faglige oppfølgingen. Statistikk for 2024 blir tilgjengelig på Bufdirs hjemmesider i juni 2025.

Tilbudets tilgjengelighet er utfordrende i enkelte områder, og dette gjelder særlig for Indre Finnmark og Vest-Finnmark. Dette er områder med store avstander, og det innebærer at utsatte i disse områdene må reise svært langt dersom de skal kunne benytte seg av dette viktige hjelpetilbudet.

3.2.2.3.6 Styrking av barnevernstjenestens oppfølging av barn som er utsatt for vold og deres familier

Bufdir gjennomførte i 2024 en utredning av tiltak for å styrke kvaliteten i barnevernstjenestens oppfølging av barn som er utsatt for vold og overgrep, og deres familier. Utredningen viser at det er mangler i barnevernstjenestens arbeid i saker med vold når det gjelder kompetanse, systematikk i saksbehandlingen og tilgang på virksomme hjelpetiltak. Dette gir uønsket variasjon i tilbudet voldsutsatte barn og deres familier mottar i barnevernstjenesten. Det ble utredet tre tiltak, hvorav to av tiltakene anbefales:

- Bufdir utvikler en veileder for arbeid i saker med vold i barnevernstjenesten og igangsetter implementering og følgeevaluering. Vår vurdering er at tiltaket vil føre til at flere voldsutsatte barn og deres familier får rett hjelp til rett tid. I saker som i dag henlegges fordi volden «glipper», vil god implementering av veilederen gi bredere utforskning av voldstematikken, gjennom blant annet flere samtaler med barnet og foreldrene og gode kartleggingsverktøy. Dette vil kunne føre til at barnevernstjenesten «holder på volden» sammen med barn og foreldre, og at det med større sannsynlighet fattes vedtak om hjelpetiltak.
- Bufdir igangsetter utvikling, utprøving og evaluering av en modell for foreldreveiledning og samtaler med barn i saker med vold. Vår vurdering er at utvikling og utprøving av en modell for foreldreveiledning og samtaler med barn i saker med vold, vil bidra til å ivareta det store behovet for tilgjengelige og virksomme hjelpetiltak som utfordringsbildet viser. En viktig del av modellen som utvikles, er å utforske det helhetlige behovet hos barn som lever med vold og deres familier, og trekke inn andre instanser der det er behov for det. Dette vil kunne bidra til mer helhetlig arbeid i saker med vold, og potensielt føre til at færre saker kommer tilbake med ny bekymringsmelding til barnevernstjenesten.

3.2.2.3.7 Kompetansemiljøet om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i Bufetat

Kompetansemiljøet om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i Bufetat, region øst, har ansvar for å gjennomføre kompetansehevende tiltak i statlig barnevern om temaene negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Kompetansemiljøet leder et kompetansenettverk med representanter fra regionene. Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold samarbeider med kompetansemiljøet og deltar på møter i nettverket. I 2024 har kompetansemiljøet i Region øst gjennomført to nasjonale digitale kurs om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Over 400 ansatte fra alle regioner deltok, og tilbakemeldingene i etterkant har vært positive. Alle regioner har fulgt opp opplæringen, og besluttet å organisere arbeidet i egen region med en operativ ressursgruppe som kan bistå tiltak og tjenester med opplæring og veiledning. Kompetansemiljøet har påbegynt arbeidet med å revidere saksbehandlingsrutinen for barn med sikkerhetsrisiko. Dette arbeidet vil

fortsette i 2025. Vi forventer at dette arbeidet vil bidra til at Bufetats tjenester vil være bedre rustet til å møte barn og familier som er berørt av disse formene for vold.

3.2.2.3.8 Seksuelle overgrep i barnevernsinstitusjoner

Det har i 2024 kommet fram alvorlige tilfeller av overgrep begått av ansatte mot beboere i barnevernsinstitusjoner. Overgrep er en kjent risiko som barnevernsinstitusjonene jobber med å forebygge. Samtidig viser sakene at det er nødvendig å vurdere ytterligere tiltak. Bufdir har selv igangsatt arbeid med å gjennomgå tiltak for å styrke arbeidet med å forebygge overgrep og grenseoverskridende atferd fra ansatte i barnevernsinstitusjoner. Ambisjonene er å få innført flere tiltak som skal bidra til bedre forebygging og håndtering i 2025.

3.2.2.3.9 Styrket samarbeid på menneskehandelsfeltet

På oppdrag fra Barne- og familiedepartementet etablerte Bufdir i 2019 en nasjonal veiledningsfunksjon i saker som omhandler mindreårige ofre for menneskehandel. Formålet med veiledningsfunksjonen er å bidra til at mindreårige ofre blir identifisert og får nødvendig hjelp og oppfølging av tjenesteapparatet. Veiledningsfunksjonen skal blant annet jobbe med å øke kunnskapen om menneskehandel i tjenestene, og dermed styrke oppfølgingen av barn som kan være utnyttet.

Gjennom 2024 har det vært gjennomført kompetanseheving for en rekke ulike tjenester og aktører. Det er grunn til å anta at det er en sammenheng mellom det lave antallet mindreårige ofre for menneskehandel som blir identifisert, og manglende fenomenforståelse i de ulike tjenestene som kan komme i kontakt med barna.

Bufetat har for 2024 rapportert om seks saker hvor det har vært mistanke om at barnet har vært, eller har stått i fare for å bli, utnyttet i menneskehandel.

Det skal lages en strategi mot menneskehandel, og arbeidet er igangsatt under ledelse av Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid med flere andre departementer. Formålet med regjeringens strategi er å oppnå bedre samordning og koordinering av innsatsen mot menneskehandel, og gi mer forutsigbar bistand til ofre for utnytting. Bufdir har bidratt inn i arbeidet med strategien.

Bufdir har i 2024 deltatt på møter i «The Nordic Coordinators' Working Group against trafficking in human beings», under formannskap av Sverige. Arbeidsgruppen ble opprettet av nordisk ministerråd i 2022. Vi har i tillegg representert Norge på møter i «The Nordic Network against trafficking in children», som på slutten av 2024 ble formalisert som en egen arbeidsgruppe under nordisk ministerråd.

3.2.2.4 Kommunene og fylkeskommunens bruk av de forebyggende opplæringsressursene «Jeg vet» og Snakkemedbarn.no

De siste årene har det vært en markant økning i selvrapportert seksuell vold blant unge (Frøyland, L. R, Lid, S., Schwencke, E. O. & Stefansen, K., 2023). Forskning og undersøkelser om vold og overgrep fremhever betydningen av at barn får kunnskap om følelser, egne grenser, rettigheter, krenkelser og vold i barnehage og skole, og at voksne som jobber med barn er trygge på å kunne snakke med barn de er bekymret for. Både «Jeg vet» og

Snakkemedbarn.no ble revidert og fikk nytt innhold i 2023. I 2024 har fokus for arbeidet vært å øke kjennskap til og bruk av ressursene, særlig i utdanningssektoren.

Den digitale læringsressursen «Jeg vet» skal bidra til at barnehager og skoler gir barn og unge kunnskap og opplæring om mobbing/trygt læringsmiljø, vold og seksuelle overgrep. Dette inngår som en del av Bufdirs innsatser for å øke barn og unges kunnskap og bevissthet om vold og overgrep, egne rettigheter og hvor de kan få hjelp. «Jeg vet» inneholder også alderstilpasset informasjon om barnevernet. Alt innhold er oversatt til tre samiske språk. «Jeg vet» er tilrettelagt for opplæring i det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring, og støtter barnehagenes og skolenes forebyggende arbeid med trygt og inkluderende læringsmiljø.

I perioden mars til desember 2023 hadde «Jeg vet» totalt 931 067 sidevisninger. For hele 2024 var det totalt 1 296 264. Dette er en økning på 39 prosent, men fordi vi kun sammenligner med de siste ni månedene av 2023 vet vi ikke hvor stor den reelle økningen er.

For å øke kjennskap til og bruk av «Jeg vet» i utdanningssektoren, har Bufdir gjennomført to målrettede kampanjer i sosiale medier i 2024. Hovedmålgruppen for kampanjene var ansatte i grunnskolen. Kampanjene har hatt gode resultater og det er høy interesse og engasjement for innholdet. I 2023 hadde innhold for barnehager mest trafikk, i 2024 ble læringsoppleggene for 1.-4. trinn mest brukt. Dette kan tyde på at kommunikasjonsaktivitetene rettet mot grunnskolen har hatt effekt. Vi vet at denne typen opplæring kan bidra til å forebygge og avdekke vold mot barn, så denne utviklingen er svært gledelig.

Tabell 5: Bruk av opplæringsressursene «Jeg vet» og «snakkemedbarn.no». 2022–2024.

Bruk av opplæringsressurs	2022	2023	2024
Antall økter på «snakkemedbarn.no»	91 620	105 810	116 031
Antall sidevisninger på «Jeg vet»	-	931 067*	1 296 264

**Nytt innhold ble publisert i «Jeg vet» i mars 2023. Grunnet omfattende endringer, og noe begrensede muligheter for å hente ut data i Salabys løsning, er det tall fra mars som utgir et mest korrekt sammenlikningsgrunnlag*

Snakkemedbarn.no er en kunnskaps- og øvingsportal som skal bidra til kompetanseheving i tjenestene om hvordan man snakker med barn og unge om vold og overgrep. Portalen er basert på spillteknologi, der spilleren kan øve på samtaler med barn gjennom bruk av avatarer. Snakkemedbarn.no skal brukes av ansatte i tjenester som jobber med barn og unge, for å øke deres trygghet og ferdigheter i samtaler med barn og unge de er bekymret for. Skoler, barnehager og helsetjenester er viktige målgrupper. Revisjon og implementeringsaktiviteter har vært innrettet for å gjøre det enklere å ta ressursen i bruk av den enkelte arbeidsplass og ansatte, uten behov for ekstern opplæring. I 2023 var det en økning i antall besøk på 20 prosent, og i 2024 en ytterligere økning på 10 prosent.

I 2024 gav Bufdir samtlige statsforvaltere oppdrag og midler for å bidra til implementering av «Jeg vet» og Snakkemedbarn.no i sine regioner. Dette oppdraget er fulgt opp av embetene, og det er etablert samarbeid med RVTS-ene i alle regioner.

FAFO gjennomfører nå en effektstudie av «Jeg vet» på oppdrag fra Bufdir. I effektstudien vil FAFO måle effekten av «Jeg vet» på barn og unges fenomenforståelse, kunnskap om rettigheter og teoretiske handlingskompetanse om vold og overgrep. Sluttrapporten leveres i 2025.

3.2.2.5 Bruk av og kjennskap til Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (Kompetanseteamet) er et tverrfaglig team med representanter fra Bufdir, Utlendingsdirektoratet, Politidirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), NAV, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet. Bufdir har det koordinerende ansvaret for teamets arbeid.

Kompetanseteamets hovedoppgave er å gi råd og veiledning i enkeltsaker. I tillegg bidrar teamet til kompetanseheving i tjenestene og er kontaktpunkt for Utenriksdepartementet i saker hvor den utsatte befinner seg i utlandet. Teamet behandler søknader om refusjon til å dekke hjemreise til Norge for utsatte i utlandet, og tildeler plasser i det nasjonale bo- og støttetilbudet til personer over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll (Botilbudet).

3.2.2.5.1 Flere henvendelser til Kompetanseteamet

Kompetanseteamet har hatt en økning i antall enkeltsaker hvert år bortsett fra en liten nedgang i koronaåret 2020. Kompetanseteamets tall på saker sier ikke noe om omfanget av personer som utsettes for tvangsekteskap, æresrelatert vold, negativ sosial kontroll eller kjønnslemlestelse i Norge. Tallene sier bare noe om hvor mange saker Kompetanseteamet har jobbet med i løpet av et år. Bufdir antar at økningen i saker handler om økt kompetanse om æresrelatert vold og negativ sosial kontroll i tjenesteapparatet, og at Kompetanseteamet har blitt bedre kjent og at flere derfor tar kontakt for råd og veiledning i enkeltsaker. Barnevernstjenesten er den instansen som tar kontakt med Kompetanseteamet for veiledning i flest saker.

I 2024 gav Kompetanseteamet råd og veiledning, eller bistod på annen måte, i 1 402 enkeltsaker. Dette er det høyeste antallet saker Kompetanseteamet har bistått i på ett år, og er en økning på 23 prosent fra året før.

Tabell 6: Bruk av Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. 2022–2024.

Type sak	2022	2023	2024
Enkeltsaker	891	1137	1402
Utenlandssaker	208	268	340
Personer vurdert for botilbud	100	110	124
Personer plassert i botilbud	54	48	55
Personer som fikk refusjon etter rundskriv F-02-18	14	38	46

3.2.2.5.2 Kompetanseheving om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i tjenestene

Som del av kompetanseteamets mandat, holdes det kompetanseheving for tjenestene om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. I 2024 har Kompetanseteamet bidratt til kompetanseheving på cirka 80 konferanser og seminarer for Bufetat, barnevernstjenester, NAV, flyktningetjenester og voksenopplæringer, utlendingsforvaltningen, RVTS-ene, helsetjenestene, med flere. Ofte arrangeres slike konferanser i samarbeid mellom flere tjenester, slik at flere målgrupper nås samtidig.

Kompetansehevingen tilpasses den aktuelle målgruppen, og innholdet vil kunne variere. Faste temaer er presentasjon av Kompetanseteamets sammensetning og mandat, det nasjonale bo- og støttetilbudet for utsatte for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, og informasjon om hvordan teamet kan bistå tjenestene i håndteringen av saker. En viktig del av kompetansehevingen er å gi en innføring i fenomenkunnskap og risikofaktorer som tjenestene må være oppmerksomme på, og hvilket handlingsrom de aktuelle tjenestene har.

I perioder i 2024 har vi ikke hatt kapasitet til å prioritere kompetansehevingsoppdrag på grunn av stor pågang i henvendelser til Kompetanseteamet om veiledning i enkeltsaker. Teamet har allikevel gjennomført cirka like mange kompetansehevingsoppdrag i år som i 2023. Selv om vi i perioder har måttet avslå forespørsler om kompetanseheving, har vi altså gjennomført flere kompetansehevingsoppdrag andre perioder i året.

3.2.2.5.3 Videreutvikling av nasjonalt bo- og støttetilbud for personer over 18 år som utsettes for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll

Bufdir, ved Kompetanseteamet, koordinerer et nasjonalt bo- og støttetilbud for personer over 18 år som utsettes for tvangsekteskap, æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.

Bufdir har i 2024 fulgt opp evaluering av bo- og støttetilbudet som ble levert i 2023. Rapporten viser at mange tidligere beboere har sammensatte hjelpebehov i skjæringspunktet mellom familiearbeid, psykisk helsehjelp og sikkerhetsarbeid. Materialet viser også hvordan forståelser av kjønn påvirker hvordan hjelpetilbud blir utformet, der menn ofte får et dårligere tilbud. Familiearbeid fremstår sentralt for muligheten til en trygg og avklart tilværelse. Anbefalingene i rapporten var tema på fagsamling for botilbudene våren 2024. Videre ble det ved tildeling av tilskudd for 2024, lagt særskilt vekt på nettverksarbeid og oppfølging etter endt botid i botilbudet.

Videre har Kompetanseteamet i 2024 hatt et økt fokus på å kartlegge ønsker og mulighet for familiearbeid i saker der utsatte vurderes for bo- og støttetilbudet. I enkelte saker har personer som har flyttet fra sine familier av sikkerhetshensyn, blitt satt i kontakt med familievernet etter ønske fra personen selv. Formålet har vært å gå i dialog med familiene mens personen er i sikkerhet, for gjennom separate samtaler å kunne se på muligheten for trygg kontakt mellom den utsatte og familien i fremtiden.

3.2.2.5.4 Pilot for bo- og støttetilbud for personer som returnerer fra ufrivillig opphold i utlandet

I 2024 ble pilot for bo- og støttetilbud for personer som returnerer fra ufrivillig opphold i utlandet utlyst og igangsatt. Piloten skal gjelde for personer som 1) har store hjelpebehov, men som ikke er trusselutsatte, og 2) har en tilleggsproblematikk som gjør at de av hensyn til egen eller andres sikkerhet ikke kan oppholde seg i dagens bo- og støttetilbud. Tilbudet skal

være en utvidelse av eksisterende kommunale bo- og støttetilbud for personer over 18 år som er utsatt for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Det er i 2024 tildelt tilskudd for etablering og drift av én plass i dette tilbudet. Piloten er organisert slik at alle botilbudene vil kunne ta imot beboere innen pilot-målgruppen når det er forsvarlig.

Piloten varer ut 2027, og Bufdir følger opp piloten underveis. Mot slutten av pilotperioden skal det igangsettes en ekstern evaluering av pilotens måloppnåelse. Formålet med evalueringen vil være å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag for vurdering av om tilbudet skal justeres, videreføres eller avvikles.

På fagsamling for botilbudene høsten 2024, var kompetanseheving om utvidet målgruppe med tilleggsproblematikk hovedtema. I tillegg var samarbeid med relevante instanser tema på fagsamlingen.

3.2.2.6 Sentrale virkemidler for dette målet

3.2.2.6.1 Tilskuddsordninger

Tabell 7: Tilskuddsordninger knyttet til mål 2. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Nasjonal og internasjonal grunnstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner	128	188 288 095
Tilskudd til inkludering av barn og unge	1666	756 789 000
Erasmus+ ungdom	94	65 372 738 (€ 5 569 757,25)
Sentre mot incest og seksuelle overgrep og ressursentre mot voldtekt	21	122 025 563
Bo- og støttetilbud for utsatte for tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	6	22 700 000
Tiltak mot vold og overgrep	12	6 544 000

Bufdir forvalter vår sektors øremerkede andel av tilskuddet til Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), 5,94 millioner kroner i 2024. En sentral oppgave i 2024 var å styrke forskningen på kommunenes forebyggende arbeid.

3.2.2.6.2 Kunnskapsgrunnlag

Bufdir har jobbet med en utredning av barnevernstjenestens forståelse av fattigdom og tiltak for å styrke samarbeidet mellom barnevernstjenesten og NAV-kontoret. Familier med sosioøkonomiske utfordringer har komplekse og sammensatte problemer, og mange har behov for tjenester og oppfølging fra flere offentlige instanser. Kunnskapsgrunnlaget viser at flere barnevernstjenester ikke ser helhetlig på barna og familienes situasjon, og at barna og familiene ikke møter et samordnet tjenestetilbud. Det er allerede planlagt og iverksatt en rekke tiltak for å ivareta familier med sosioøkonomiske utfordringer bedre, og for å bedre samarbeidet mellom ulike velferdstjenester, men en del av fagstøtten er lite kjent og brukt i tjenestene. I utredningen anbefaler Bufdir å styrke implementeringen av eksisterende fagstøtte, å gjennomføre raske evalueringer av noen eksisterende samarbeid mellom barnevernstjenester og NAV-kontor, og å spre gode eksempler på lokale samarbeidsmodeller

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Begrenset evaluering av fritidskasser (Rambøll, 2024)
- Implementering av «Jeg Vet» og Snakkemedbarn.no i kommunen. Delrapport 4 (FAFO, 2024)
- Evaluering av tilskuddet til Stine Sofie-senteret (pågående)
- Følgeevaluering av NASAK (pågående)
- Evaluering av endringsagentene (pågående)
- Evaluering av tilskuddsordningen «Inkludering av barn og unge» (pågående)
- Hvilken hjelp trenger barn utsatt for vold/overgrep? Trippel S-studien (pågående)
- Flerårig forskningsprosjekt om barn som vokser opp i fattigdom (pågående)
- Måling av barnefattigdom: Utredning av supplerende fattigdomsmål (SSB, 2024)
- Langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling (pågående)
- Informasjons- og hjelpetjenester for barn 9-12 år: En flermetodisk systematisk oversikt (FHI, 2024)
- Informasjons- og hjelpetjenester for barn 9-12 år: En kartlegging av dagens tjenestetilbud i Norge (FHI, 2024)
- Evaluering av forsøk med felles botilbud for kvinner og menn på Romerike krisesenter (NOVA, 2024)
- Bruk av foreldrestøttende tiltak på krisesenter (pågående)
- Negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn (pågående)
- Vold mot eldre med innvandrerbakgrunn (pågående)

3.2.2.6.3 Andre virkemidler

Bufdir er sekretariat for Fritidserklæringen, og deltar inn i Nettverk for unges fritid og medvirkning.

3.2.3 Mål 3: Foreldre får hjelp til å gi god omsorg og løse konflikter

Overordnet beskrivelse av målområdet

Støtte til foreldre med små og store utfordringer er viktig, blant annet for å forebygge vold og omsorgssvikt. Kommunenes og familievernets tilbud skal være tilgjengelig for alle, også digitalt, og ha god kvalitet, uavhengig av hvor familien bor. Familievernet skal være tilrettelagt for ulike grupper, og arbeide for å nå ut til grupper som har behov, men ikke selv oppsøker tjenesten. Familieverntjenesten skal samarbeide med relevante tjenesteytere for å gi brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 3:

- S 6. Kvalitet og tilgjengelighet i familieverntjenesten
- S 7. Barns medvirkning i saker som gjelder dem i familievernet

Kommunen har ansvar for tjenester som gir grunnlag for god oppvekst for barn og unge. Foreldrestøttende tiltak på ulike forebyggingsnivå er en viktig del av det kommunale forebyggende tilbudet for å hjelpe foreldre med å gi god omsorg.

Mange foreldre har behov for råd, veiledning og hjelp i møte med utfordringer i oppdragelsen av barna sine. Når slike behov oppstår, er det viktig at kommunale og statlige tjenester er tilgjengelige for å bistå foreldre med å håndtere hverdagen. Bufdir jobber for at kommunale tilbud og tjenester som helsestasjoner, barnehager, skoler og barnevern har kompetanse til å oppdage foreldres behov for hjelp i omsorgen, og tilby tilpasset veiledning for å sikre riktig støtte til rett tid.

Bufdir er også etatsstyrer for familievernet, som driftes av Bufetat. Bufdir har dermed både indirekte og mer direkte mulighet til å påvirke dette målet. Familievernets tilbud strekker seg fra par- og familieterapi, støtte, rådgivning og veiledning, til obligatorisk mekling ved brudd. Det tilbys også kurs til barn, unge og foreldre. Familieverntjenesten gir en unik mulighet til å hjelpe familier med å gi god omsorg for barna sine og til å forsøke å løse konflikter på et tidlig tidspunkt.

Gjennom 2024 har familieverntjenesten vært preget av tiltak for å oppnå budsjettbalanse, omstilling og best mulig kapasitetsutnyttelse. Etterspørselen etter tjenesten er fremdeles større enn kapasiteten. Sakene som kommer inn er mer sammensatt og komplekse, og fordi det har vært nødvendig å prioritere, har ikke alle som ønsker hjelp fra familievernet fått et tilbud. Familieverntjenesten har i 2024 videreutviklet og oppnådd gode resultater i samarbeid med andre instanser. Samarbeidet er viktig for å gjøre familievernet kjent for befolkningen, for å gi familier samordnete tjenester og for deling av viktig kompetanse familieverntjenesten har.

Vi mener det er behov for en gjennomgang av familievernets formål, målgruppe og oppgaver. Det er behov for å tydeliggjøre rammene og foreta avgrensninger for at familievernet skal kunne arbeide effektivt og utnytte ressursene på en samfunnsnyttig måte.

En formålsbestemmelse vil gi klarere rammer for familievernkontorene. Det er nødvendig å synliggjøre hvilke prioriteringer familievernet må gjøre for å ivareta familievernets samfunnsoppdrag på en produktiv og hensiktsmessig måte. Bufdir ser fram til en ny familievernkontorlov, samtidig som vi kontinuerlig jobber sammen med familievern tjenesten for riktig prioritering innenfor de rammene som er.

3.2.3.1 Foreldrestøttende tiltak i kommunene

Foreldrestøttende tiltak er et tverrsektorielt ansvar, og Bufdir spiller en sentral rolle i dette helhetlige arbeidet for å trygge foreldre. Blant annet drifter og utvikler vi to digitale nettressurser, og vi forvalter en tilskuddsordning for foreldrestøttende tiltak. Direktoratet støtter, veileder og bidrar også inn i diverse forebyggende arbeid som kurs, opplæring og bruk av familieråd.

Tilskuddsordningen for foreldrestøttende tiltak er et viktig virkemiddel for å fremme bruk av kunnskapsbaserte metoder i både kommunene og frivilligheten. I 2024 ble det bevilget 55,24 millioner kroner til denne ordningen, fordelt på 177 søkere.

Målet med tiltakene i kommunene er å fremme forebyggende arbeid og tidlig innsats, og å styrke samarbeidet mellom velferdstjenester og frivillig sektor. Det har vært stor aktivitet i kommunene for å utvikle foreldrestøttende tiltak bredt til foreldre flest og til foreldre med særlige behov. Bufdirs arbeid og resultater må sees i sammenheng med Helsedirektoratets arbeid med folkehelseprogrammet, hvor det også tildeles midler til kommunene. Om lag halvparten av midlene går til foreldrestøttende tiltak i kommunene.

I tillegg til universelle foreldrestøttende tiltak, er det viktig å kunne tilby selektive og indikative tiltak til de foreldrene som står ovenfor mer komplekse behov. «Sammen på vei» og MST-CAN er eksempler på dette. En slik helhetlig tilnærming er viktig for å forebygge utilstrekkelig omsorg av barna og skjevutvikling som på sikt vil kunne ha store omkostninger både på individ- og samfunnsnivå. Kunnskapsgrunnlaget viser at forebygging tidlig i barnas liv er spesielt viktig og gir generelt best avkastning, og at det ofte går gjennom støtte til foreldrene. For å lykkes med det forebyggende arbeidet er styrking av det tverrsektorielle samarbeidet og samordning helt sentralt.

For å kunne hjelpe kommunene med å lage gode foreldrestøttende tiltak til befolkningen, har Bufdir i 2024 bestilt en undersøkelse gjennomført av Rambøll for å kartlegge status for foreldrestøttende arbeid i norske kommuner. Undersøkelsen skal vurdere hvordan kommunene arbeider med foreldreveiledning på ulike forebyggende nivåer, samt hvordan de organiserer og prioriterer arbeidet og hvilke utfordringer og suksessfaktorer som påvirker tilbudet. Målet er å få bedre innsikt i praksis, finansiering, samarbeidsstrukturer og kunnskapsbehov. Bufdir vil bruke kunnskapen til å se på hvordan vi kan videreutvikle råd og veiledning til kommunene, slik at de kan styrke hjelp og støtte til foreldre. Rapporten vil bli publisert våren 2025.

3.2.3.1.1 Nettressurs for kunnskapsbasert foreldrestøtte

Nettressursen for foreldrestøtte er rettet mot kommunenes arbeid med å planlegge og ha gode tilbud i sin kommune. Den er en del av den nasjonale strategien for foreldrestøtte, og et viktig verktøy i kommunenes forebyggende arbeid, i tråd med Barnevernsreformen. Et av hovedmålene er å gi nasjonalt likeverdig støtte til foreldre uansett hvor i landet de bor.

Ressursen gir kunnskapsbasert faglig støtte til kommunene. Den inneholder artikler om hva foreldrestøtte og foreldreveiledning er, hvorfor det er viktig for å gi barn god omsorg og oppvekst og hvordan man kan tilby helhetlig støtte til alle foreldre, også de med spesielle behov.

I 2024 har Bufdir utviklet ressursen med artikkel om barns digitale oppvekst og foreldrestøttende tiltak, inkludert seks podkaster som tar opp aktuelle dilemmaer og barns rettigheter på nett. I tråd med tiltak i «Handlingsplan for trygg digital oppvekst» (2024), skal Bufdir bidra til å styrke foreldre og voksne som arbeider med foreldre og barns digitale kompetanse. Nettressursen for foreldrestøttende arbeid og foreldrehverdag.no vil være relevante kanaler for dette arbeidet. En film om foreldrestøtte og foreldres behov er også lagt til, og tekstene om de 28 forebyggende samlivs- og foreldreveiledningsprogrammene er oppdatert. Nettressursen er søkbar med kriterier som barnets alder, forebyggingsnivå og om tiltaket er individ- eller gruppebasert.

Det pågår arbeid med flere artikler, blant annet om effekter av foreldrestøttende tiltak og støtte i ulike livssituasjoner. Særlig prioriterte temaer er foreldrestøtte til adoptivforeldre, flyktninger, foreldre til barn med funksjonsnedsettelse, samt hvordan foreldrestøtte kan forebygge vold og negativ sosial kontroll. Nettressursen oppdateres fortløpende i samarbeid med relevante fagmiljøer.

3.2.3.1.2 Nettressursen Foreldrehverdag.no

Foreldrehverdag er en universell nettressurs som formidler kunnskap og råd til foreldre gjennom artikler, filmer og annet materiell. I 2024 har innsatsen vært konsentrert om å produsere innhold, og å gjøre nettsiden enda bedre kjent.

Som ledd i et tverretattlig samarbeid om barn og unges digitale oppvekst, har Foreldrehverdag hatt søkelys på informasjon om digitalt foreldreskap og foreldres digitale kompetanse. Det er i tillegg produsert nye episoder i serien «Småprat» og laget mange små filmsnutter der fagfolk svarer på vanlige spørsmål foreldre stiller.

«Fortsatt foreldre» er et etablert kurs som holdes i regi av familievernnet. Kurset er rettet mot foreldre etter samlivsbrudd. Som et supplement, og for å kunne gi tilbud til flere foreldre, er kurset digitalisert og gjort tilgjengelig på foreldrehverdag.no. Det er også gjort tiltak for å tilpasse informasjon til minoritetsforeldre, blant annet oversatt innhold og tatt opp tema som å vokse opp mellom flere kulturer.

I løpet av året har vi hatt mange samarbeidsmøter med ulike fagmiljøer og deltatt med stand på Helsepsykepleierkongressen. Vi har også presentert Foreldrehverdag for studenter på Oslo Met og på familievernkonferanse i Trondheim.

3.2.3.1.3 Familieråd i oppvekstsektoren

Familieråd er en arbeidsmåte der barn, foreldre og viktige personer i barnets nettverk samles med aktuelle fagpersoner for å finne konkrete løsninger på utfordringer. Stadig flere kommuner benytter familieråd utenfor barnevernet. Målet er blant annet å løse utfordringer tidligst mulig, og helst før det blir en så stor bekymring at det blir en sak i barnevernet. Initiativ til familieråd kan komme fra ulike tjenester, som helsestasjon, PPT, helsepsykepleiere,

skole og BUP. Der arbeidsmåten er godt kjent i kommunen, hender det også at barn og foreldre selv etterspør et familieråd.

Kommuner som benytter familieråd på «lavterskel», har vanligvis egne familierådskoordinatorer. Kristiansand kommune benytter familieråd både i barnevernet og som forebygging, og er den kommunen med mest erfaring med å gjennomføre «foreldreråd». De har 27 koordinatore som tar ulike familierådsoppdrag. Kommunen så etter hvert et behov for å mobilisere foreldregruppen for å finne løsninger. De har særlig benyttet foreldreråd i skolen, for elevgrupper som det er knyttet bekymringer til. Tema kan blant annet handle om mobbing og utenforskap. Både Kristiansand og andre kommuner har med hell benyttet foreldreråd i arbeidet med gjengproblematikk og uønsket atferd.

Nettverksråd (NEBA) er et annet pågående prosjekt mellom kommunene Porsgrunn, Bamble og Universitetet i Sørøst-Norge. Her testes det ut en tilpasning av familierådsmodellen, der ulike aktører jobber sammen for å styrke det tverretatlige samarbeidet og legge til rette for økt medvirkning for barn og unge.

3.2.3.1.4 «Tidlig inn» – opplæringsprogram for kommunalt ansatte

«Tidlig inn» er et opplæringsprogram for å gi kommunalt ansatte og ledere verktøy til å identifisere og hjelpe gravide og småbarnsfamilier tidlig med utfordringer knyttet til rus, psykisk helse og vold. Programmet er utviklet av Bufdir og Helsedirektoratet sammen med fem kompetansemiljøer. Programmet er anbefalt av «Nordisk nettverk om barnets 1000 første dager» og av Barnevoldsutvalget, og er inkludert som tiltak i nasjonale handlingsplaner mot vold. Opplæringen tilbys av regionale samarbeidsteam fra KORUS, RBUP/RKBU, RVTS og Bufetat. Programmet er evaluert med positive resultater, oppdateres jevnlig og er gjennomført i over 160 kommuner med tverrfaglig deltakelse.

Spisskompetansemiljøet for foreldrestøtte er leder av Bufetats nasjonale team for «Tidlig inn», og har som oppdrag å sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i den delen av opplæringen som Bufetat har ansvaret for.

Opplæringen gir flere gevinster i kommunene. Barna sikres tidlig identifikasjon av risiko, og bedre utviklingsmuligheter og en god oppvekst gjennom rask støtte før problemer eskalerer. For familiene gir programmet foreldrestøtte, reduserer stress og øker tryggheten i foreldrerollen fordi problemer avdekkes på et tidlig tidspunkt. For tjenestene bidrar det til økt kompetanse, bedre samarbeid mellom instanser og effektiv ressursbruk, som igjen gir helhetlige og forebyggende tiltak for familier.

3.2.3.1.5 ICDP – universell foreldreveiledning

ICDP er et utbredt kunnskapsbasert universelt foreldreveiledningsprogram i Norge. Opplæringen og implementering av programmet forvaltes av spisskompetansemiljøet for foreldrestøtte og forebygging i familievernnet. I 2024 hadde ICDP (hub) 2 400 registrerte brukere. Brukerne er hovedsakelig sertifiserte veiledere. 80 prosent er fra kommuner eller ideelle organisasjoner, fordelt på 250 kommuner. Det er trenere som gir opplæring til nye veiledere. I 2024 ble 12 nye trenere og 195 nye veiledere sertifisert. Med flere veiledere kan flere foreldre få virkningsfull foreldreveiledning, slik at de kan bli gode omsorgspersoner for barna sine.

I 2024 ble veiledningsmodulen for foreldre med ungdom ferdigstilt, inkludert veilederhefte, foreldrehefte, rekrutteringsmateriell og 16 pedagogiske filmer. Modulen ble utviklet for å dekke behovet for foreldrestøtte til foreldre med ungdom, og fylle et tomrom i forebyggende tjenester. Modulen kan benyttes som kriminalitetsforebyggende foreldrestøtte. I dag er det 125 sertifiserte veiledere i ungdomsversjonen. Materiell er tilrettelagt for nasjonal spredning gjennom en digital plattform og en kommunikasjons- og leveranseplan. Det er planlagt ytterligere opplæring for 150 veiledere i ungdomsversjonen i starten av 2025.

IMDi og Bufetat arrangerte ni veilederopplæringer i samarbeid. ICDP er den foreldreveiledningen som benyttes mest i introduksjonsprogrammet, jf. evaluering av Fafo som publiseres i 2025. Dette bidrar til at flere foreldre som kommer nye til Norge, kan få veiledning og støtte i foreldrerollen.

3.2.3.1.6 Foreldreveiledning til foreldre med funksjonsnedsettelser

«Hva med oss/meg?» er foreldreveiledning i gruppe for foreldre som har barn med større omsorgsoppgaver enn andre familier. Målgruppen inkluderer foreldre til barn med fysiske, psykiske eller kroniske utfordringer. Tilbudet bidrar til å styrke parforhold og redusere belastninger, noe som skaper en bedre oppvekst for barna.

Kursene gjennomføres regionalt av et implementeringsteam med høyt kvalifiserte kursholdere, koordinert av Bufetat. I 2024 ble det gjennomført kurs i alle fem regioner, med totalt 390 deltakere på parkurs og 48 deltakere på aleneforeldrekurs. Brukertilfredsheten var svært høy, rapportert i anonyme evalueringer fra deltakerne. Det ble ikke opplært nye kursledere i 2024. Til tross for stor etterspørsel, ble det på grunn av kapasitetsmessige hensyn avholdt færre kurs. En revidering av kursheftet for ble påbegynt, med planlagt ferdigstilling i 2025.

3.2.3.1.7 Kurs til foreldre etter brudd

Fortsatt Foreldre-kursene tilbys av familievernnet til foreldre etter samlivsbrudd, for å styrke samarbeidet, håndtere krise og ny livssituasjon, og ivareta barnets behov bedre. I 2024 ble det utviklet nytt kursmateriell. Kurset finnes også på foreldrehverdag.no.

3.2.3.1.8 «Sammen på vei» – hjelp til førstegangsgravide i vanskelige livssituasjoner

«Sammen på vei» er et kunnskapsbasert program som retter seg mot førstegangsgravide i vanskelige livssituasjoner. Målsettingen med programmet er å gi nye foreldre tilpasset støtte og underbygge styrkene deltagerne har, for å forebygge skjevutvikling og behov for inngripende tiltak fra det offentlige. Programmet implementeres i fem geografiske utprøvingsområder og omfatter totalt 37 kommuner og fem bydeler i Oslo kommune. Frem til utgangen av 2024 har 777 personer blitt inkludert i programmet, hvorav 244 har gjennomført programmet, 283 er aktive i programmet og 250 har avsluttet før tiden. Samarbeid med øvrige tjenester rundt den enkelte familie står sentralt for å møte komplekse behov.

«Sammen på vei» bidrar til at familiene i større grad benytter seg av eksisterende tjenester. Flere deltakere rapporterer at de opplever å bli tryggere i foreldrerollen, og at relasjonen til den faste familiesykepleieren er av stor betydning for egen mestringsopplevelse. Den høye kompetansen blant familiesykepleierne anses som et bærende element i programmet og

berømmes av flere eksterne samarbeidspartnere. Dokumentasjon av organisering og erfaringer med programmet lokalt i kommunene, anses som viktig med henblikk på en eventuell nasjonal utrulling av programmet etter 2028. Systematisk datainnsamling bidrar til kvalitetssikring og erfaringsutveksling om programmet, og er et viktig verktøy i oppfølgingen av den enkelte deltaker og i dialogen med de lokale rådene hvor ulike tjenester og erfaringskonsulenter er representert. Det gjennomføres en randomisert kontrollstudie (RCT) av programmet i perioden 2021–2028 kalt Mor i Norge-studien (MiNS). Rekruttering til RCTen startet i juni 2023. Studien løper frem til 2028 og gjennomføres av OsloMet/AFI.

3.2.3.2 Kvalitet og tilgjengelighet i familieverntjenesten

Familievernets samfunnsoppgave er å forebygge og avhjelpe relasjonelle vansker i familien og å styrke barns oppvekstvilkår. Familievernets tilbud strekker seg fra par- og familieterapi, støtte, rådgivning og veiledning til obligatorisk mekling ved brudd. Det tilbys også kurs til barn, unge og foreldre. Familievernets tilbud er i all hovedsak gratis, og henvisning er ikke nødvendig.

Familievernet har også i 2024 hatt kapasitetsutfordringer. Tjenesten har fått flere oppgaver som ligger utenfor kjernevirksomheten, det er økt kompleksitet i sakene og det er økt forventning til å jobbe utadrettet og samarbeide med andre tjenester. Samtidig har det vært en økonomisk utfordrende situasjon, som har gjort det nødvendig med noe nedbemanning.

Familieverntjenesten opplever også en stadig økning i antall henvendelser, og melder at ikke alle som har ønsket hjelp fra familievernet har blitt tatt inn til time. Antall opprettede saker reflekterer derfor ikke denne økningen. Det ble opprettet totalt 50 632 saker i familievernet i 2024. Det er færre enn i 2023 og 2022. Meklingssakene er prioritert, noe som gir økt ventetid på de kliniske sakene.

Tabell 8: Antall opprettede saker i familievernet per år og sakstype. 2019–2024.

Type sak	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Klinisk sak	36 921	33 130	33 136	34 646	34 003	33 211
Mekling	18 080	17 558	16 689	17 232	17 151	17 338
Samvær med tilsyn	25	14	37	33	32	23
Tvangssak fra retten	2	-	-	-	2	1
Totalt antall saker	55 074	50 757	49 906	51 962	51 244	50 632

Som en konsekvens av pågang og kompleksitet, har det vært nødvendig å prioritere blant tilbudene. Obligatorisk mekling og familier med hjemmeboende barn har vært prioritert, og i noen saker gis et mer avgrenset tilbud enn det som etterspørres. I de mest risikofylte og vanskelige sakene, er det ikke alltid mulig å gjennomføre meklingen med to meklere. Fordi det har vært nødvendig å prioritere de direkte tilbudene til befolkningen, har en del utadrettet tilbud og arenafleksibilitet vært nedprioritert. Dette gir færre muligheter til å gjøre tjenestetilbudet mer relevant for de som ikke oppsøker tjenesten selv.

3.2.3.2.1 Likeverdig tjenestetilbud

Målet om å levere likeverdige tjenester er stadig utfordret av økt etterspørsel, redusert kapasitet, flere oppgaver, større målgruppe og økte forventninger til tjenesten. Et likeverdig tilbud innebærer at tjenestene skal være av god kvalitet, at tjenesten skal være geografisk

tilgjengelig, at det er god kapasitet og at tilbudet er like godt tilrettelagt for ulike grupper. Familievernet er en liten tjeneste med 42 kontorer. God geografisk tilgjengelighet er vanskelig å oppnå.

Forskning viser at kjennskap til familievernet varierer i befolkningen, og at noen deler av befolkningen oppsøker og bruker tjenesten i større grad enn andre. Bufdir leverte i 2023 en utredning om hvordan familieverntjenesten kan bli bedre tilpasset en mangfoldig befolkning. Det gjenstår å jobbe videre med tiltak på dette området, og det er nødvendig å tilpasse utviklingen til formål og rammer for tjenesten

3.2.3.2.2 Arbeid for å øke kjennskapen hos flere målgrupper

Selv om familievernet opplever kapasitetsutfordringer, har det vært jobbet med å øke kjennskapen til det forebyggende tilbudet. Hovedbudskapet i informasjonsarbeidet er at vedvarende konflikter i familien er skadelige for barn, og at det finnes hjelp hos familievernet. Mange av familievernets terapeuter deler faglige råd i aviser og magasiner, i tillegg til at det pågår annonsering for familievernets kurs og terapitilbud i sosiale medier og andre kanaler.

Det ble i 2024 igangsatt et innsiktprosjekt, hvor hensikten er å undersøke noen utvalgte minoritetsgruppers holdninger til familievernet og andre familierettede tjenester. Arbeidet slutføres i begynnelsen av 2025.

3.2.3.2.3 Digital foreldresamarbeidsavtale

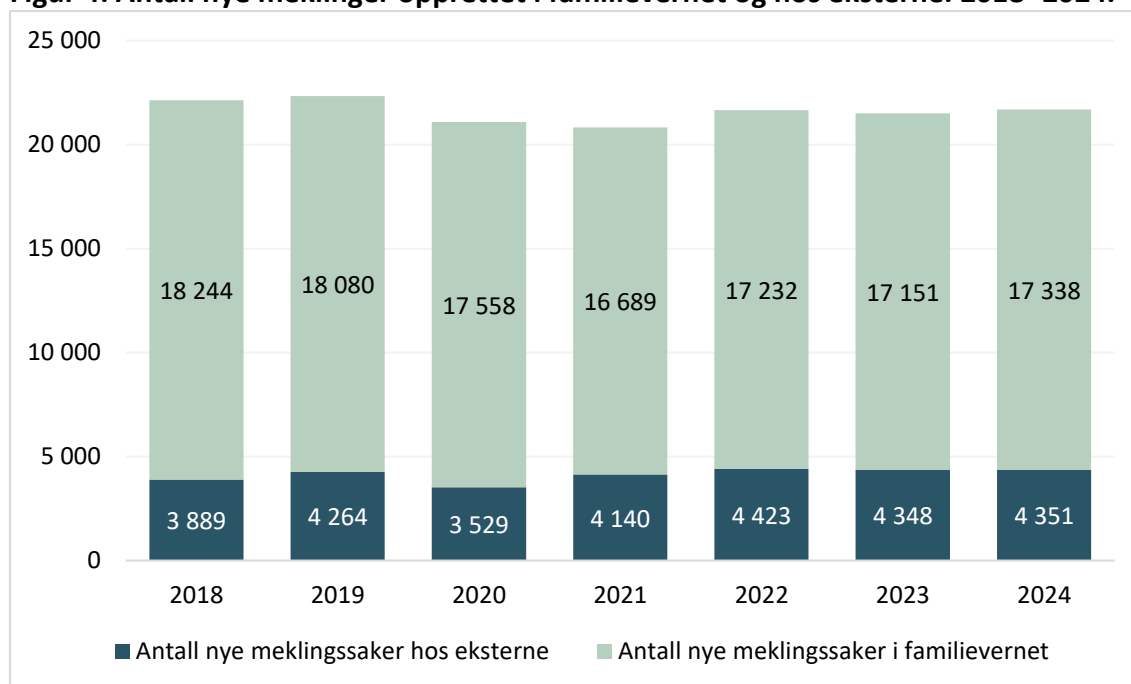
Tilbud om digitale tjenester er et viktig bidrag for å kunne gi likeverdige tjenester. Brukernes etterspørsel etter digitale løsninger er økende. Foreldresamarbeidsavtalen er utviklet som et utgangspunkt i den obligatoriske meklingen ved samlivsbrudd eller ved foreldretvist. Den tar utgangspunkt i, og setter barnet i sentrum for, hva som er barnets beste i avtalen mellom partene. Den er enkel i bruk i en kompleks situasjon, og har tydelige avtalepunkter på områder som ofte skaper konflikt mellom partene. Bruk av den digitale foreldresamarbeidsavtalen fortsetter å ha en jevn økning i 2024. I 2024 ble over 7 000 avtaler signert digitalt, sammenliknet med cirka 6 042 signerte avtaler i 2023.

Et vesentlig løft på foreldresamarbeidsavtalen ble gjort i starten av 2024. Da fikk avtalen et nytt og moderne design, et vesentlig teknisk løft og kravene til universell utforming ble møtt. Det resulterte i at antall telefoner til nasjonalt sentralbord om foreldresamarbeidsavtalen gikk ned fra snitt 25 til fem telefoner i uka.

Antall familier som søker hjelp i familievernet, er stabilt. Over 50 000 familier fikk tilbud om mekling eller terapi i familievernet. Det er fremdeles lokale variasjoner i antall henvendelser, og kontorene i de store byene merker pågangen sterkest.

Alle foreldre med felles barn under 16 år, må møte til mekling i forbindelse med samlivsbrudd og separasjon. Som figuren under viser, har antall opprettede meklingssaker i familievernet vært relativt stabilt de siste årene.

Figur 4: Antall nye meklinger opprettet i familievernnet og hos eksterne. 2018–2024.

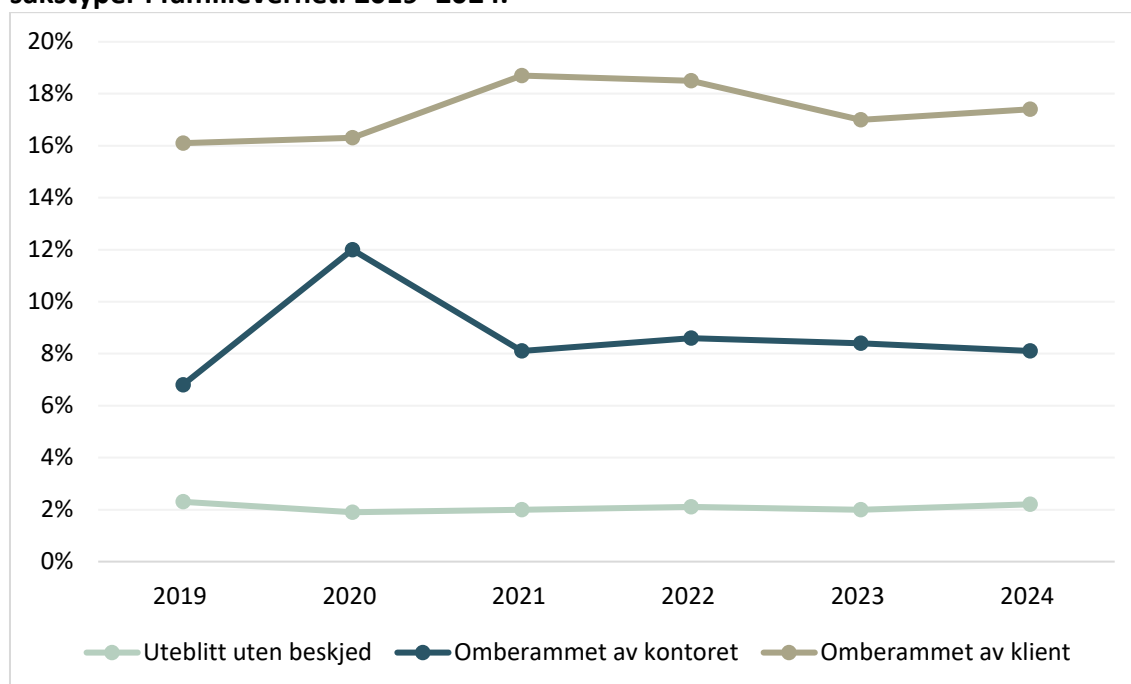
Figurbeskrivelse: Figuren viser et stabilt stolpediagram med fordeling av antall nye meklinger opprettet i familievernnet og antall nye meklinger opprettet hos eksterne i perioden 2018–2024. Kilde: FADO.

Antallet saker med samvær med støttet tilsyn er stabilt. Tilsynene gjennomføres som oftest utenfor arbeidstid, noe som innebærer at oppdragene blir satt ut til eksterne tilsynspersoner.

3.2.3.2.4 Uteblivelse og omberamming

Uteblivelse og omberamming er en utfordring for effektiviteten i tjenesten. Figuren nedenfor viser andel omberammede og andel uteblitte samtaler i familievernnet. Ofte kommer omberamminger for sent til at timene kan benyttes av andre. Direktoratets vurderinger er at det er et potensiale i å benytte ubenyttede timer. Det vurderes kontinuerlig tiltak som bidrar til økt fremmøte og bruk av timene på andre måter. Figuren nedenfor viser at andel uteblitte avtaler har vært stabil over flere år. I 2024 ble 17 prosent av samtalene omberammet av klienten.

Figur 5: Andel avtaler som ble omberammet eller hvor klient har uteblitt uten beskjed. Alle sakstyper i familievernnet. 2019–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram over andel omberammede avtaler og andel uteblitte avtaler fra 2018 til 2024 i familievernnet. Kilde: FADO.

3.2.3.3 Barns medvirkning i saker som gjelder dem i familievernnet

Barn har rett til å bli hørt og få si sin mening om hvordan de har det når foreldre går fra hverandre. Barn påvirkes av brudd, og deres opplevelse av situasjonen de står i skal komme frem i saken. Foreldre er de nærmeste til å snakke med barna, men mekler kan hjelpe foreldrene. I noen situasjoner kan det være fint for barna å få et tilbud om å snakke med en mekler eller terapeut alene. Målet er å gi barna en opplevelse av at foreldrene forstår deres behov, og at de blir tatt hensyn til. Aller viktigst er det at konflikten mellom foreldrene dempes.

Barns aktørskap, medbestemmelse og perspektiv får en stadig større oppmerksomhet i familievernnet, og gjennom forskning fra FHI ser vi blant annet hvordan prosjektet FamilieForsk rapporterer at barna setter pris på å få være en større del av prosessen (Holt et al., 2024). Denne kartleggingen har gitt nyttig informasjon og kunnskap som kan styrke utarbeidelsen av faglige anbefalinger i familievernntjenesten, slik at barns stemme blir hørt og ivare tatt.

Antall barn som blir hørt i forbindelse med foreldrenes mekling går gradvis nedover. I 2024 var andelen barn over syv år som høres i mekling den laveste på fem år. Det er sammensatte årsaker til at barn ikke deltar, blant annet at mange meklinger avsluttes etter første time, bare en av foreldrene møter, foreldrene samtykker ikke, barnet ønsker ikke og det er lang reisevei. Det er altså flere hensyn som må tas når en mekler skal snakke med barn. Mekler må videre vurdere om det er forsvarlig at barnet høres i saker med høyt konfliktnivå. Å avgjøre hvorvidt barn bør delta i mekling er derfor en kontinuerlig faglig vurdering familievernntjenesten gjør.

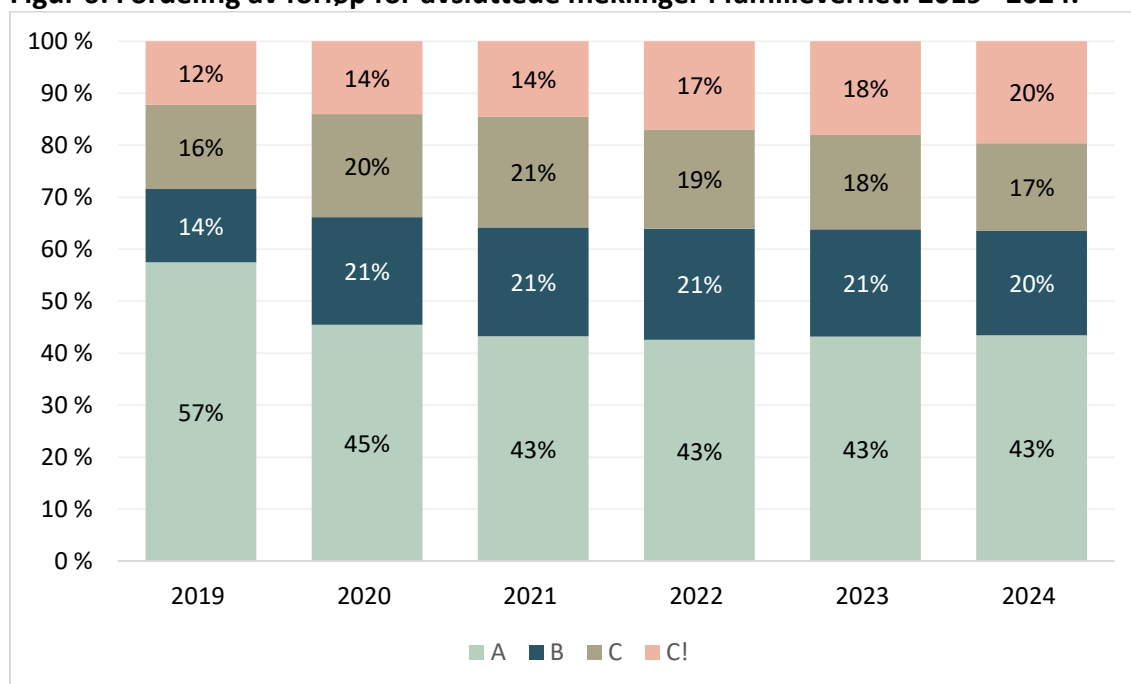
I flere år har det vært gjort en stor innsats for å styrke familievernets kompetanse i å snakke med barn. Spisskompetansemiljøet for barn og unge i familievernet gir opplæring, bistand og veiledning i tjenesten. Spisskompetansemiljøet har ansvar for den systematiske kompetansehevingen i samtale med barn – både nasjonalt, regionalt og lokalt.

3.2.3.4 Vold og høykonflikt

3.2.3.4.1 Mekling i familier med høy konflikt mellom foreldrene

Det er et mål at flere konflikter om foreldreansvar, bosted og samvær løses utenfor domstolene.

Figur 6: Fordeling av forløp for avsluttede meklinger i familievernet. 2019– 2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpet søylediagram med de ulike “meklingsløpene” lav konflikt (A), middels konflikt (B), høy konflikt (C) eller risikosaker (C!)) som foreldrene ble plassert i da de begjærte mekling fra 2019 til 2024. Kilde: FADO.

Samtidig med innføringen av differensieringsverktøyet ble det utviklet en modell for høykonflikt-mekling: «prosessmekling». Målet er å tilrettelegge for en prosess som går over tid for de foreldrene som trenger det mest. I prosessmekling tilbys foreldrene med høy konflikt to meklere, flere meklingstimer, individuelle samtaler og kurs som retter seg mot barnas behov. Metoden er tilrettelagt for å involvere barna på en trygg måte i meklingsprosessen. I 2024 har omtrent 6 000 foreldrepar – om lag 40 prosent av alle som hadde avsluttet mekling i familievernet i 2024 – benyttet seg av tilbudet om prosessmekling i familievernet. 4 719 foreldrepar benyttet 2-4 timer, og 1 287 foreldrepar benyttet 5-7 timer.

Et av elementene i prosessmekling er minikurs for foreldrene. Det ble i 2023 laget en digital versjon. Minikurset ble i 2024 oversatt til engelsk. Det er gode tilbakemeldinger på det digitale minikurset.

Det er ønskelig, men ikke alltid mulig, å motivere foreldre som har en høy konflikt til å benytte seg av det frivillige meklingstilbudet. Den digitale informasjonen som er utviklet de siste årene, kan ha erstattet noe av foreldrenes behov for de frivillige timene. Tjenesten uttrykker at foreldre er mer forberedt enn tidligere når de kommer til den første meklingstimen.

3.2.3.4.2 Avdekking av vold i familievernets saker

Av alle meklingssaker i familievernet ble det avdekket vold i 2 292 av 15 097 saker i 2024. Dette utgjør 15,1 prosent av sakene totalt, en oppgang fra 13,4 prosent i 2023.

I 1 961 av de 5 262 sakene hvor foreldrene ble plassert i forløpene høy konflikt eller risikoforløp, har mekler i familievernet registrert at det var voldsproblematikk i saken. Det utgjør 37 prosent, en oppgang fra 33 prosent i 2023.

Det ble sendt bekymringsmelding til barnevernet i 341 av alle de 15 093 avsluttede meklingene i familievernet i 2023 (2 prosent). Dette er omtrent samme nivå som i 2023.

Blant de 33 455 avsluttede kliniske sakene, ble det registrert vold i parrelasjonen eller vold i foreldre-barn-relasjonen i 3 521 saker. Dette er 10 prosent og omtrent samme nivå som i 2023.

3.2.3.4.3 Styrking av familievernets arbeid med vold

Vold kan forekomme i alle sakstyper innenfor familievernets tjenesteområde, og må være en del av grunnkompetansen til alle ansatte. I 2024 har digital grunnopplæring om vold for familievernet blitt videreført, og alle terapeuter i familievernet har nå gjennomgått grunnopplæringen. Faglig fokus i grunnopplæring del 1 er forståelse av vold som fenomen, tematisering/avdekking av vold og arbeid for økt trygghet i familien. Del 2 går nærmere inn i familiedynamikk og skade på omsorgskapasitet, samt ivaretagelse av hjelpere. NOVA trekker frem i femte og siste delstudie fra forskningsprogrammet «Familievernet – likeverdig tjenestetilbud til en mangfoldig befolkning» (2020–2023), at grunnkurset om vold er fundamentalt for å etablere en felles grunnforståelse og håndtering av vold i tjenesten (Seeberg & Bossy, 2024). Bufdir følger opp resultatene fra studien i sammenheng med pågående fagutvikling i familievernet.

Som en del av arbeidet med å styrke og videreutvikle tjenestens kompetanse og tilbud, er opplæring og vedlikehold av metodikken «Enkel og effektiv aggresjonskontroll» (EEA) videreført i 2024. Arbeidet har bestått i å støtte erfarne terapeuter i deres bruk av metodikken (190 terapeuter i 2024), gi opplæring til nye EEA-terapeuter (40 terapeuter i 2024) og gi støtte til terapeuter som driver EEA i gruppe (17 kontor i 2024). Tilpasningen av, og opplæringen i EEA-metodikken, er et resultat av et samarbeid med Alternativ til Vold (ATV).

Familievernet har ikke mulighet til å innhente opplysninger fra andre tjenester, og de har derfor liten eller ingen kunnskap før det første møtet om dem som oppsøker tjenesten. Dette kan i noen situasjoner innebære at familier som lever med problematikk knyttet til vold, rus eller psykisk helse, oppsøker familieverntjenesten uten at viktige utfordringer avdekkes, verken i forkant eller underveis. I noen tilfeller vil det derfor ikke være forsvarlig for familievernet å gi et tilbud til familiene.

3.2.3.4.4 Barn som opplever brudd i foreldrekontakten

Brudd i kontakten mellom barnet og en av foreldrene er som oftest en konsekvens av at det har vært utfordringer i relasjonen mellom barnet og forelderen, og/eller høy konflikt mellom foreldrene over tid. Likevel er det tilfeller der bruddet i foreldrekontakten kan oppstå spontant. Det er flere instanser og aktører som kommer i kontakt med foreldre der det har blitt brudd i kontakten med barnet. Det er en utfordrende balanse der tjenestene forsøker å støtte foreldrene, som selv har ansvaret for å forbedre situasjonen. Det er ofte stor kompleksitet i sakene. Dette kan gjøre det vanskelig å avdekke hva som er årsaken til bruddet i kontakt.

3.2.3.5 Sentrale virkemidler for dette målet

3.2.3.5.1 Tilskuddsordninger

Tabell 9: Tilskuddsordning knyttet til mål 3. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Tilskuddsordningen til foreldrestøttende tiltak	56 (177 inkludert flerårige)	55 240 000

3.2.3.5.2 Kunnskapsgrunnlag

I dag har vi begrenset informasjon om hvem brukerne av familieverntjenesten er. Bufdir har utredet hvordan vi kan få bedre kunnskap om brukerne av familievernet og annen relevant styringsdata. Anbefalingen vår er at Bufdir registrerer fødselsnummer til alle voksne klienter i familievernets fagsystem, og lagrer disse dataene i tre år. Tiltaket legger til rette for å kunne koble data fra familievernet med andre registre i Bufdir og SSB. Vurderingen vår er at denne informasjonen er nødvendig for å sikre en god styring og videreutvikling av familievernet.

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Effektstudie av «Sammen på vei/Nurse Family Partnership tidl. Familie for første gang» (RCT) (pågående)
- Effekter av kurset «Godt samliv» for førstegangsførelde: Sluttrapport (Høgskulen på Vestlandet, 2024)
- «Dråpe for dråpe, stein for stein». Familievernets voldsarbeid i endring (NOVA, 2024)
- Sluttnotat fra prosjektet FamilieForSK – Barns aktørskap. Sammendrag av tre vitenskapelige artikler (FHI, 2024)
- Foreldre i konflikt og familier i endring: Barns perspektiv på bostedsordninger, deltakelse og foreldrekonflikt, og saker med vold i familievernet. Resultater fra FamilieForSK-studien (FHI, 2024)
- Resultater fra forskningsprosjektet Foreldrepraksis i Norge. Delrapport 1 (UiO, 2024)
- Følgeevaluering av ICDP-veiledning for foreldre med ungdommer (FHI, 2024)

- Kartlegging av status på det foreldrestøttende arbeidet i kommunene. (Rambøll kartlegger status for kommunenes foreldrestøttende arbeid i sin helhet, både i og utenfor barnevernet. Påbegynt i 2024, avsluttes mai 2025)

3.2.3.5.3 Andre virkemidler

Bufdir forvalter barneloven, familievernkontorloven og barnevernsloven (kap.3 hjelpetiltak hvor foreldrestøtte er en viktig del). Bufdir er i tillegg etatsstyrer for familievernet.

3.2.4 Mål 4: Gode adopsjons- og etteradopsjonsprosesser

Overordnet beskrivelse av målområdet

Adopsjonsforberedelse og etteradopsjonstiltak er avgjørende for å sette foreldrene i stand til å ivareta barnet som kommer til familien gjennom utenlandsadopsjon. Foreldrene har behov for innsikt i de særlige behov adopterte kan ha, slik at de er best mulig rustet til å forebygge og håndtere situasjoner som kan være krevende, knyttet til barnet og innad i familien. Prosess og praksis skal være forsvarlig og til barnets beste. Saksbehandlingen og praksis i adopsjonssaker skal skje i samsvar med lov, konvensjonsforpliktelser og menneskerettighetene.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 4:

- S 8. Kvalitet og kontroll i adopsjonsprosessene.
- S 9 A. Helhetlig tilbud om etteradopsjon
- S 9 B. Oppfølging av adopterte som søker innsyn i egen sak

3.2.4.1 Kvalitet og kontroll i adopsjonsprosessene

3.2.4.1.1 Internasjonale adopsjoner

Bufdir er sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1993 om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner, og har et overordnet ansvar for å sikre betryggende saksbehandling ved adopsjon over landegrensene. Adopsjoner skal være trygge og forsvarlige og ivareta barnets grunnleggende rettigheter.

Direktoratet foretar grundige kontroller av dokumentasjon i sakene som skal legges fram for det faglig rådgivende utvalget for adopsjonssaker og i forbindelse med registrering av adopsjoner. Bufdir har, som tidligere rapportert om, både gjennom 2023 og 2024, sett mangler i dokumentasjon i saker om utenlandsadopsjon mottatt fra adopsjonsorganisasjonene.

Etter en helhetlig vurdering av risiko ved utenlandsadopsjoner som har kommet fram i rapporter, i enkeltsaker og gjennom Bufdirs egen befatning med både eldre og nyere adopsjonssaker, anbefalte Bufdir i januar 2024 midlertidig stans av utenlandsadopsjon til Norge, inntil granskingsutvalget har levert sin rapport og gitt anbefalinger om hvordan et eventuelt framtidig adopsjonssystem bør se ut. Departementet etterspurte ytterligere informasjon. Bufdir oversendte dette i april 2024 og uttalte at vi mente at midlertidig stans er det best egnede og mest effektive tiltaket for å sikre at ulovligheter ikke finner sted i perioden granskningen av utenlandsadopsjoner pågår, og inntil det eventuelt er iverksatt et nytt og styrket system for internasjonale adopsjoner.

Vi har også etter anbefalingen om midlertidig stans, sett mangler og motstridende dokumentasjon i enkeltsaker mottatt fra adopsjonsorganisasjonene. Bufdir vurderer at manglene viser at det fremdeles er risiko for ulovligheter i adopsjonsprosesser til Norge. Når det gjelder kontroll, så fører Bufdir tilsyn med de tre adopsjonsorganisasjonene Verdens

Barn, InorAdopt og Adopsjonsforum. Adopsjonsforeningene må ha driftstillatelse fra Bufdir for å kunne drive adopsjonsformidling fra utlandet til Norge. Gjeldende driftstillatelser ble gitt i 2019 og utløper i 2026. Det løpende tilsynet utføres blant annet gjennom faste kontaktmøter, rapportering om drift og regnskap, og kontroll av enkeltsaker når de oversendes Bufdir. Videre fører Bufdir tilsyn med organisasjonenes adopsjonssamarbeid med enkeltland, ved at adopsjonssamarbeidet revurderes hvert andre eller tredje år. Vi gjør grundige vurderinger av samtlige søknader om formidlingstillatelser for best mulig å sikre rettsikkerheten ved adopsjoner. Kun dersom adopsjonsprosessene vurderes å være i tråd med prinsippene i Haagkonvensjonen av 1993 om adopsjon, norsk rett og FNs barnekonvensjon, kan formidlingstillatelse gis eller fornyes.

I november 2023 fikk Bufdir i oppdrag fra departementet å gjøre en fornyet vurdering av de resterende formidlingstillatelsene innen 1. mai 2024. I 2024 trakk Bufdir tilbake formidlingstillatelsene til å adoptere fra Sør-Afrika, Tsjekkia, Ungarn og Peru. Samtlige av disse vedtakene er påklaget og ligger til behandling i departementet.

Videre avslo Bufdir i desember 2024 en adopsjonsforenings søknad om fornyet formidlingstillatelse til å adoptere barn fra Bulgaria. Også dette vedtaket er påklaget.

Begrunnelsen for både tilbaketrekkingene og avslaget på fornyet formidlingstillatelse, er at vi ikke har den sikkerheten som er nødvendig for at adopsjoner fra disse opprinnelseslandene til Norge kan gjennomføres i samsvar med Haagkonvensjonen av 1993 om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner, norsk lov og FNs barnekonvensjon.

Det har i 2024 vært stor interesse både nasjonalt og internasjonalt for Norges arbeid med utenlandsadopsjon. Bufdir har mottatt en rekke pressehenvendelser samt en betydelig mengde innsynsbegjæringer fra media, organisasjoner og privatpersoner. Den samlede pågangen har vært ressurskrevende.

Til tross for nedgangen i antall utenlandsadopsjoner, tilsier både pågangen av henvendelser og utfordringene på adopsjonsfeltet høyt trykk på adopsjonsområdet i Bufdir.

3.2.4.1.2 Nasjonale adopsjoner

Våren 2024 justerte Bufdir adopsjonsrundskrivets omtale av vilkårene for adopsjon av voksne. Justeringen ble gjort på bakgrunn av Sivilombudets og departementets uttalelser om hvordan gjeldende rett skal forstås. Endringene har ført til en oppmykning av praksis, slik at flere søknader om voksenadopsjon blir innvilget.

3.2.4.2 Helhetlig tilbud om etteradopsjon

Arbeidet med etteradopsjonstiltak og styrket oppfølging av adopterte etter adopsjon har vært et prioritert område i 2024. Kompetansetjeneste for adopsjon ble opprettet august 2023, og tilbyr statlige og nasjonale etteradopsjonstilbud til adopterte og adoptivforeldre, samt veiledning til hjelpeapparatet. Ansvar for kompetansetjenesten er lagt til Bufetat, region øst. Region øst rapporterer om at de er kommet godt i gang med drift av alle tilbudene, og at etterspørselen virker å øke i takt med at tilbudene blir mer kjent.

Kompetansetjenestens rådgivingstelefon har i 2024 mottatt flest henvendelser fra adopterte og adoptivforeldre. Tilbudet har vært lite brukt av hjelpeapparatet. Samtalestøttetilbudet har opplevd en gradvis økt tilstrømming av henvendelser gjennom året. Tilbakemeldingene på tilbudet er gode. Siden høsten 2024 har alle Bufetats regioner tilbudt kurs til adoptivforeldre. Adoptivforeldre som har deltatt på kurs har jevnt over gitt gode tilbakemeldinger. Samtidig viser erfaringer fra gjennomførte kurs at det kan være behov for å tilpasse kurset noe mer til målgruppen.

De som tar kontakt for å få bistand til søk etter opprinnelse, ønsker primært å få bistand til å kontakte utenlandske adopsjonsmyndigheter. De ønsker å få innsyn i adopsjonsdokumentene sine og søke etter biologisk opphav. Det tar tid å få inn dokumentasjon og få kontakt med utenlandske myndigheter, så det antas at søk etter biologisk opphav vil ta mer ressurser i 2025 enn det har gjort i 2024.

I 2024 ble det levert svar på felles oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet og Bufdir om veiledningsmateriell til kommuner om oppfølging av barn som er adoptert og deres familier. Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet vurderte at målgruppen dekkes av eksisterende veiledningsmateriell. Bufdir vurderte at det er behov for noe oppdatering av Bufdirs nettsider om etteradopsjon, for i større grad å synliggjøre informasjon som tjenesteapparatet kan nyttiggjøre seg av.

Bufdir har i 2024 jobbet med svar på felles oppdrag med Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet om veiledningsmateriell. Det er god dialog mellom Bufdir og Region øst om utvikling av etteradopsjonstiltakene. Direktoratet skal i 2025 jobbe med å oppdatere nettsidene om etteradopsjon for å gjøre informasjonen mer tilgjengelig.

3.2.4.3 Oppfølging av adopterte som søker innsyn i egen sak

Pågangen fra utenlandsadopterte som ønsker innsyn i egne adopsjonsdokumenter har også i 2024 vært stor. I 2024 mottok Bufdir 335 saker om innsyn i utenlandsadopsjoner fra adopterte. Til sammenligning mottok vi 553 slike innsynssaker i 2023. Fordi saksinngangen i 2023 var tilnærmet det åttedobbelte av året før, behandlet vi innsynssaker mottatt i 2023 langt ut i 2024.

I 2024 behandlet vi 591 innsynshenvendelser om adopsjon fra adopterte, hvorav 521 var fra utenlandsadopterte. Disse er mest tidkrevende siden det ofte dreier seg om et stort antall dokumenter, som ofte må oversettes av kvalifiserte oversettere før vi kan behandle sakene.

Bufdir har tatt flere grep for å redusere saksbehandlingstiden. Vi har ansatt flere medarbeidere for å håndtere saksmengden og omdisponert ressurser internt. Selv om Bufdir har økt kapasiteten med nyansettelser og interne omdisponeringer, har den økte pågangen de to siste årene gitt seg utslag i lenger saksbehandlingstid. Grunnet den massive pågangen i antall innsynskrav har Bufdirs gjennomsnittlige saksbehandlingstid for søknader om innsyn i utenlandske adopsjonsdokumenter økt fra 2023 til 2024. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 4,4 måneder i 2023. I 2024 økte gjennomsnittlig saksbehandlingstid til 5,7 måneder.

Økt saksbehandlingstid skyldes i tillegg til antall mottatte saker, at Bufdir er i en utvikling med å sørge for at de adopterte får innsyn alle delene av adopsjonssaken. Tidligere fikk adopterte kun tilsendt sine utenlandske adopsjonsdokumenter, det vil si eventuell

dokumentasjon adopsjonsforeningen hadde sendt inn til adopsjonsmyndigheten («barnearkivet») etter at adopsjonen var gjennomført. Nå gir Bufdir også innsyn i saksbehandlingen gjort av norske myndigheter, eller vi videresender henvendelsen til statsforvalterne. Jo flere deler av adopsjonssaken den adopterte får innsyn i, jo mer omfattende og tidkrevende er arbeidet med hver enkelt sak. Selv om direktoratet ikke har klart å oppfylle kravet om raskere oppfølging av adopterte som søker innsyn i egen sak i 2024, er resultatet at hensynet til de adoptertes rett til innsyn i alle deler av saken er styrket sammenlignet med tidligere.

3.2.4.4 Sentrale virkemidler for dette målet

3.2.4.4.1 Tilskuddsordninger

Tabell 10: Tilskuddsordninger knyttet til mål 4. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Driftsstøtte til adopsjonsorganisasjonene Verdens Barn, InorAdopt og Adopsjonsforum	3	Samlet driftsstøtte: 3 493 000 + tilleggstilskudd på samlet 1 800 000
Tilskudd til informasjons- og etterarbeid til adopsjonsorganisasjonene Verdens Barn, InorAdopt og Adopsjonsforum	1	100 000
Tilskudd til International Social Services (ISS)	1	147 000
Tilskudd til Haagkonferansen for internasjonal privatrett (HCCH) – Intercountry Adoption Technical Assistant Programme ICATAP	1	260 000

3.2.4.4.2 Forvaltning av lover

Bufdir forvalter adopsjonsloven, adopsjonsforskriften, Haagkonvensjonen 1993 om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner, Europeisk konvensjon om adopsjon av barn 2008 (Europarådskonvensjonen 2008) og FNs barnekonvensjon. Bufdir er i tillegg sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1993, og representerer Norge i flere internasjonale fora.

3.2.5 Ekteskapsloven

Buudir er klageinstans for statsforvalterens vedtak i separasjon- og skilsmisssaker, samt saker om anerkjennelse av utenlandske ekteskap og anerkjennelse av utenlandske skilsmisser og separasjoner. I tillegg godkjenner vi vigselformularer for tros- og livssynssamfunn som ønsker vigselfrett.

I 2024 mottok Buudir totalt 94 klagesaker i separasjon- og skilsmisssaker. Dette er en økning på 9 saker fra 2023.

- § 20 separasjon – 32 saker
- § 21 skilsmisse – 50 saker
- § 22 skilsmisse – 12 saker

Vi mottok 13 klagesaker etter ekteskapsloven § 18a andre ledd, hvorav ni var stedfortrederekteskap. Ekteskapene ble inngått i henholdsvis Somalia, Japan, USA, Pakistan, Syria, Afghanistan og Etiopia. Fire saker var bigamiske ekteskap, inngått i henholdsvis Uganda, Tyrkia, Irak og Afghanistan. Vi mottok ingen saker der ekteskap var inngått med mindreårige.

Vi har videre mottatt to saker om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser, fra henholdsvis Myanmar og Syria.

Buudir har behandlet tolv saker om godkjenning av vigselformular for tros- og livssynssamfunn som ønsker vigselfrett.

I 2024 har vi laget et utkast til høringsnotat om endringer i ekteskapslovens atskillelseskrav og utredet endring i ekteskapsloven om automatisert saksbehandling i skilsmisssaker. Norge har i dag et vesentlig strengere skilsmissegelverk enn de øvrige skandinaviske landene. Gjennom vår behandling av klagesaker i separasjon- og skilsmisssaker, har vi sett at atskillelseskravet og separasjonsinstituttet ikke lenger fungerer etter sin hensikt. Buudir har derfor anbefalt departementet å se nærmere på muligheten for å forlate atskillelseskravet og separasjonsinstituttet, og erstatte dette med en ren betenkningstid for ektefellene. Den grunnleggende forskjellen mellom dette og dagens ordning, er kravet til atskillelse i ventetiden. En separasjonstid med krav til atskillelse skal i tillegg til en ren betenkningstid fungere som en prøveskilsmisse, hvor ektefellene skal få en reell opplevelse av hvordan det er å leve hver for seg. Buudir har i tillegg utredet lovhjemmel for å helautomatisere behandlingen av skilsmisssaker.

Buudir har i 2024 oppdatert oversettelsene av det borgerlige vigselformularet, slik at alle oversettelsene nå er kjønnsnøytrale.

3.3 Barnevern

Mål i tildelingsbrevet:

- Mål 5: Barn og foreldre skal få hjelpetiltak tilpasset deres behov, og som bidrar til positiv endring. Tilbudet skal være likeverdig i hele landet.
- Mål 6: Barn og foreldres rettssikkerhet skal ivaretas under hele barnevernssaken.
- Mål 7: Barnevernet skal arbeide systematisk, kunnskapsbasert og tillitsskapende i møte med barn, familier og andre tjenester.
- Mål 8: Barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, skal få et behovstilpasset og forutsigbart tilbud som fremmer trygghet og positiv utvikling.

Sentrale bærekraftsmål i arbeidet vårt på dette området:

Mål 3

Mål 16

Mål 17

Barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, skal få nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Denne rettigheten skal leveres av flere velferdstjenester, og vi ser at vi som samfunn lykkes med å hjelpe barna og deres familier når de ulike tjenestene «lener seg over kanten» og jobber sammen. Likevel har barnevernet et særlig ansvar og særlige plikter for å sikre at barn blir ivaretatt og beskyttet.

I løpet av de siste seks årene har det vært en nedgang i antall barn som får tiltak fra barnevernet. Nedgangen har vært størst for barn og unge som mottar hjelpetiltak i hjemmet, men antall barn som bor på institusjon og fosterhjem er også redusert.

Vi vet dessverre lite om hvilke årsaker som faktisk ligger til grunn for utviklingen, men sannsynligvis er det en kombinasjon av flere forhold. En mulig forklaring er at avgjørelser i den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har bidratt til at terskelen for å iverksette barnevernstiltak har blitt høyere. Samtidig kan flere barn ha gått under radaren som et resultat av koronapandemien. Mangler på ressurser og kapasitet i barnevernet kan også føre til at færre barn fanges opp. En av intensjonene bak barnevernsreformen er at de kommunale tjenestene sammen skal ta ansvar for forebygging og tidlig innsats. Dette kan innebære at flere enn før får hjelp fra andre tjenester, og at barnevernet i større grad håndterer de tyngre sakene.

Bufdir følger utviklingen tett, blant annet gjennom følgeevaluering av barnevernsreform og et forskningsprosjekt som undersøker årsakene til nedgangen i omsorgsovertakelser.

Fra 2023 ser vi at utviklingen er i ferd med å snu, og at antallet som kommer inn i barnevernet, igjen er økende. Dette ser særlig ut til å gjelde for ungdom, men det er også en

økning i antallet barn som flyttes med tvangsvedtak ut av hjemmet. De siste par årene er særlig disse utviklingstrekkene verdt å merke seg:

- Antall ungdom med bekymringsmelding og undersøkelse som handler om alvorlige og komplekse utfordringer som rus, kriminalitet og atferdsutfordringer har økt.
- Antall ungdom som plasseres i barnevernsinstitusjon på grunn av alvorlige atferdsvansker, har økt med 20 prosent det siste året.
- Antall nye barn med vedtak om omsorgsovertakelse og akutt omsorgsovertakelse har økt med henholdsvis 12 og 14 prosent det siste året.
- 30 prosent av barna i barnevernsinstitusjon i 2024 er registrert med tvangsprotokoll for tvang i akutt faresituasjon, mens andelen for to år siden var 21 prosent.

De siste årenes trender kan indikere at barnas problembelastning er større enn tidligere, og at særlig ungdom i større grad er involvert i situasjoner der de kommer i kontakt med barnevernet, og hvor det er nødvendig å gripe inn med tvang.

Samtidig ser vi at andelen sped- og småbarn i befolkningen som mottok barnevernstiltak i 2023, er på et lavere nivå enn det har vært over en tjueårsperiode. Vi vet ikke om disse i større grad enn tidligere får tiltak fra andre tjenester, men det er bekymringsfullt dersom det nå er slik at barnevernets ressurser og innsats i stor grad rettes mot ungdom med synlige og sterkere atferdsuttrykk, mens familier med yngre barn ikke får den hjelpen de trenger.

Utviklingen stiller store og til dels nye krav til barnevernets tiltaksapparat. Da er det viktig at myndighetene sørger for at tiltaksapparatet utvikles i takt med nye behov, samtidig som også de «gamle» behovene blir ivaretatt.

I 2024 er det gjennomført en områdegjennomgang av det statlige institusjonstilbudet. Anbefalingene følges opp i ulike spor, og Bufdir er i gang med flere tiltak som understøttes av rapporten. I 2024 har Bufdir og Bufetat arbeidet med forbedringstiltak på flere områder. Det har vært viktig å etablere flere institusjonsplasser, både i det statlige apparatet og gjennom avtaler med private tilbydere. Bufetat har også støttet og samarbeidet med kommunene ved å tilby kompetanse eller spesialiserte hjelpetiltak i tilfeller hvor det har vært krevende å finne et egnet tiltak utenfor hjemmet.

Kommunenes kapasitet og ressurser varierer, og mange kommuner har behov for fag- og tjenestestøtte for å kunne oppfylle sine lovpålagte plikter og ansvar.

I 2024 har rundt 300 kommuner anskaffet og er i ferd med å ta i bruk et nytt fagsystem som muliggjør integrering eller delvis integrering av barnevernfaglig kvalitetssystem (BFK). Flere kommuner er også i gang med å jobbe med å sikre god implementering og godt utbytte av fagstøtten som ligger i BFK.

Mange kommuner, barnevernstjenester og enkeltansatte har deltatt i ulike tiltak innenfor kompetansesatsingen. De nye tiltakene rettet mot å styrke styring og ledelse i det kommunale barnevernet er i gang og får en god mottagelse. Statsforvalterne mener et utbytte av ledelsestiltakene har vært et mer helhetlig blikk på styring og ledelse i flere fora, og i flere tilfeller mer samordnet bruk av midler. Selv om det fortsatt er nedgang i antall barn

som mottar hjelpetiltak i hjemmet, ser vi en økt aktivitet i det statlige tilbudet av omsorgsendrende hjelpetiltak til familiene med de yngste barna, gjennom sentrene for foreldre og barn, og i spesialiserte hjelpetiltak til ungdomsfamilier (multisystemisk terapi og relasjonsfokustert familieterapi) fra 2023 til 2024.

Når barn må bo utenfor hjemmet, flytter stadig flere barn i fosterhjem i slekt og nettverk. Dette er en ønsket utvikling og kan henge sammen med satsingen på opplæring i og bruk av familieråd i Bufetat og i flere kommuner. Samtidig er det en økning i barn som venter på fosterhjem, og flere venter lengre enn før. Mange som venter, har store og sammensatte behov, og vi ser en økning i andel barn i fosterhjem som opplever brudd i plasseringen.

Barnevernets tiltak for å hjelpe barn som må bo utenfor hjemmet på institusjon og fosterhjem, står overfor store strukturelle utfordringer. Tjenestene våre har i noen grad utviklet seg over tid i takt med endrede behov i samfunnet og for barna vi skal hjelpe, men samtidig har samfunnsutviklingen og barnas behov på noen områder endret seg uten at tjenestene har holdt tritt.

Innretning av dagens barnevernsinstitusjoner er i noen grad tilpasset barnas endrede behov, og de er mer spesialiserte enn de var tidligere. Det er flere ulike årsaker til utviklingen, men resultatet er at en større andel av barna som bor på institusjon i dag, har sammensatte og omfattende utfordringer knyttet til normbrytende atferd, kriminalitets- og alvorlig atferdsproblematikk, psykisk uhelse, rusproblematikk og ustabile relasjoner.

Utviklingen i institusjonstilbudet har ført til at en gruppe barn som tidligere ville bodd i Bufetats institusjoner og som først og fremst trenger omsorg, nå mottar andre tiltak. Disse tiltakene er kanskje ikke alltid tilpasset alle barnas behov. Mange av barna som i dag venter lenge på fosterhjem, har et problembilde og behov som overgår det vi kan forvente av et tradisjonelt fosterhjemstilbud. Rekrutteringsutfordringene både knyttet til ny rekruttering av beredskapshjem, spesialiserte fosterhjem og «ordinære» fosterhjem er store. Fosterhjemmets dugnadsbaserte innretning har ikke utviklet seg i takt med tiden.

Som fagdirektorat på barnevernsområdet jobber Bufdir kontinuerlig for å utvikle barnevernets tiltak for barn som må plasseres utenfor hjemmet. Arbeidet vil fremover baseres på forbedret styringsinformasjon som vil si oss noe om hva som er de største utfordringene og risikoene, men også i stadig større grad hva som virker, og hva vi må bygge videre på.

Piloteringen av nye måter å innrette institusjoner på, som starter opp i 2025, er et eksempel på en faglig solid metode for tiltaksutvikling. Piloten vil evalueres og følges opp systematisk. Dette gir blant annet resultater i form av tydeligere formål med institusjonsoppholdene og en bedre, mer systematisert kunnskap om hvordan innsatsene i institusjonene virker.

Også på fosterhjemsområdet har vi mange oppdrag gjennom blant annet oppfølgingen av fosterhjemsmeldingen, som kan bidra til å løse noen av dagens utfordringer. Bufdir jobber kontinuerlig for å utvikle tiltaksporteføljen slik at den på best mulig måte møter barns behov. Barn skal involveres og få mulighet til å medvirke i alle prosesser som berører dem.

Mer bruk av medvirknings- og involveringsmodeller som familieråd er viktig for å sikre dette for barn og familier gjennom hele barnevernsforløpet.

Kapasitetsutfordringene og spesialiseringen i institusjonsbarnevernet i kombinasjon med de store rekrutteringsutfordringene på fosterhjemsområdet krever imidlertid også prinsipielle veivalg og prioriteringer. Dette kan handle om hvem institusjonstilbudet skal romme, tydelig plassering av og gjennomføring av tilgrensende sektors ansvar, hva slags type fosterhjemstilbud som kan være robuste nok for fremtiden, og hvilke oppgaver vi kan forvente at den enkelte kommune klarer å ivareta.

Bufdir mener at utviklingen av barnevernets tiltaksportefølje for barn som plasseres utenfor hjemmet, må dimensjoneres i tråd med de store kostnadene som oppstår – både for den enkelte og for samfunnet – dersom vi ikke klarer å hjelpe barna. I dag er det en utfordring at barn og unge med alvorlig problemutvikling grunnet omsorgssvikt og/eller atferdsvansker, kan bli mottakere av for svake tiltak for lenge og at problembelastningen blir større. Barna kan i slike tilfeller utvikle større utfordringer som det er vanskeligere å hjelpe dem med. Dermed har de lavere sannsynlighet for å leve selvstendige, gode liv og delta i arbeidslivet. Dette representerer store kostnader for den enkelte og for samfunnet for øvrig.

I 2024 har Bufetat og de viktigste samarbeidspartnerne i kommunene og regionene, som barnevernstjenestene, helsevesenet og politiet, styrket det systematiske samarbeidet. Dette gir bedre forståelse for hverandres oppgaver og roller og kan bidra til at barn og familier får mer helhetlig og tilpasset hjelp. Agdersamarbeidet er et godt eksempel på at tett dialog mellom de viktige tjenestene bidrar til at det offentlige til sammen kan gi barn hjelp som virker.

Gjennom statistikk, analyse, forskning og annen kunnskapsinnhenting følger Bufdir med på utviklingstrekk og identifiserer de største utfordringene og risikoene på fagområdene våre, hva som virker og hva vi må bygge videre på.

3.3.1 Mål 5: Barn og foreldre skal få hjelpetiltak tilpasset deres behov, og som bidrar til positiv endring. Tilbudet skal være likeverdig i hele landet

Overordnet beskrivelse av målområdet

På tross av likelydende lovkrav, er ikke forutsetningene for å få til et likeverdig og tilpasset tilbud av hjelpetiltak er ikke de samme i alle deler av landet. Den viktigste jobben med å sikre barn, ungdom og foreldre hjelp som er tilpasset deres behov, skjer i kommunene. Grunnmodell for hjelpetiltak videreutvikles og tilpasses, slik at alle kommuner som ønsker det kan ta den i bruk. Kommunene får støtte til å implementere kunnskapsbaserte hjelpetiltak i sine tjenester.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 5:

- S 10. Likeverdig og landsdekkende tilbud av hjelpetiltak
- S 11. Statlige hjelpetiltak
- S 12. Barns medvirkning i valg av statlige og kommunale hjelpetiltak og i gjennomføringen av disse

På området likeverdig, tilpasset og effektiv hjelp til barn, ungdom og foreldre i kontakt med barnevernet, vurderer vi at måloppnåelsen fortsatt er varierende og til dels mangelfull, til tross for høy oppmerksomhet og godt utviklingsarbeid på området.

Måloppnåelsen blir påvirket av flere faktorer. Mange kommuner jobber godt med barnevernsreformens intensjoner om tidligere og bedre forebygging. Samtidig er det en del kommuner som strever med omstillingen. Forskning Bufdir har mottatt i 2024, viser hvor komplekst hjelpetiltaksarbeidet i kommunene er (Paulsen & Oterholm, 2024). Dette understreker også hvor viktig det er å forstå helheten i barn, ungdom og familiers situasjon for å innrette innsatsene treffsikkert, i tråd med individuelle behov, forutsetninger og ønsker.

Helhetlig innsats på tvers av tjenester og sektorer i og rundt kommunene er sentralt for å møte innbyggernes sammensatte behov. I en tid hvor kommunenes økonomi er under press, er det grunn til bekymring for fremtidig prioritering av innsatser hvor virkningene blir synlige på lengre sikt. Samtidig gir dette fremtidsbildet viktige insentiver til å tenke nytt og innovativt i dag.

Bufdirs bidrag innen hjelpetiltaksområdet er kunnskapsforvaltning og -formidling, tilskuddsforvaltning, koordinering og fagutvikling ved bruk av strategiske og pedagogiske virkemidler. I tillegg styrer vi innsatsene som gir supplerende tilbud om spesialiserte og omsorgsendrende hjelpetiltak i regi av Bufetats regioner, samt tilbudet om implementeringsstøtte til kommunenes egen bruk av kunnskapsbaserte hjelpetiltak. Samarbeidet med regionene og Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU), som er ansvarlig for flere av metodene Bufetat bruker i hjelpetiltaksinnsatsen, er konstruktivt. Å

holde fokus på god drift og kvalitet i hjelpetiltakene i en tid med mange brudd på bistandsplikten kan være krevende, men avgjørende for å løse utfordringene på sikt.

I 2024 har flere av regionene fått erfaringer med å benytte kompetansen i hjelpetiltakene for ungdom på nye måter. Dette bidrar til å styrke samarbeidet med kommuner som venter på plasseringstiltak, slik at ungdom og deres familier ikke opplever å bli stående uten hjelp. I noen tilfeller har fulle behandlingsløp vært gjennomført i tilfeller der en kanskje ville flyttet ungdommen ut av hjemmet hvis det fantes plasseringsalternativer. I andre tilfeller har teamenes kompetanse vært brukt på andre måter for å bistå kommunen i sin innsats rundt familiene og de unge. Samtidig har de spesialiserte hjelpetiltakene for ungdom i noen tilfeller blitt brukt for å hjelpe unge og deres omgivelser i overgangen etter institusjonsbehandling. Slik forsterkning av overganger mellom bo- og omsorgssituasjoner, kan bidra til trygghet og varighet av endringer oppnådd i behandlingen. For etaten er dette også vurdert som et virkemiddel for å korte ned oppholdstid på institusjon, slik at bruddene på bistandsplikten reduseres. Samtidig beslaglegger slik bruk av ressursene kapasitet som ordinært ville vært brukt til tiltakenes primærformål og -målgruppe. Bufdir vil følge situasjonen nøye fremover og vurdere behov for styring og tilpasninger.

Tilbudet fra Bufetats sentre for foreldre og barn er også et statlig supplement til kommunene i arbeidet med sårbare familier med unge barn. Sentre for foreldre og barn bistår primært barnevernstjenesten med utredning av omsorgssituasjonen for barn 0–6 år, men kan også tilby omsorgsendrende hjelpetiltak til familier. Målet med tilbudet er at flest mulig barn og familier skal få den hjelpen de trenger. Utviklingen i 2024 viser at flere barn får et tilbud, med kortere utredningstid, hvilket er i tråd med de politiske og faglige føringene for tilbudet. Det jobbes med å gjøre dagens tilbud bedre kjent for kommunene.

3.3.1.1 Likeverdige og landsdekkende tilbud av hjelpetiltak

Likeverdig tilbud av hjelpetiltak på tvers av Norge er et utfordrende og viktig mål. Statsforvalterembetene uttrykker at variasjonen mellom kommuner fortsatt er stor. Statistikken har vist en nedgang i bruk av hjelpetiltak de siste årene. Nedgangen bekymrer embetene, samtidig som noen rapporterer om en utvikling der kommuner i økende grad finner sammen for å fylle hull i sine tiltaksporteføljer på tvers av kommunegrensene. Til tross for noen gode eksempler på godt arbeid med tiltaksutvikling gjennom kommunale læringsnettverk, er denne muligheten fortsatt for lite brukt. Embetene ser at de kan være en hjelp for kommunene i å implementere og evaluere virksom hjelp til familier fremtiden.

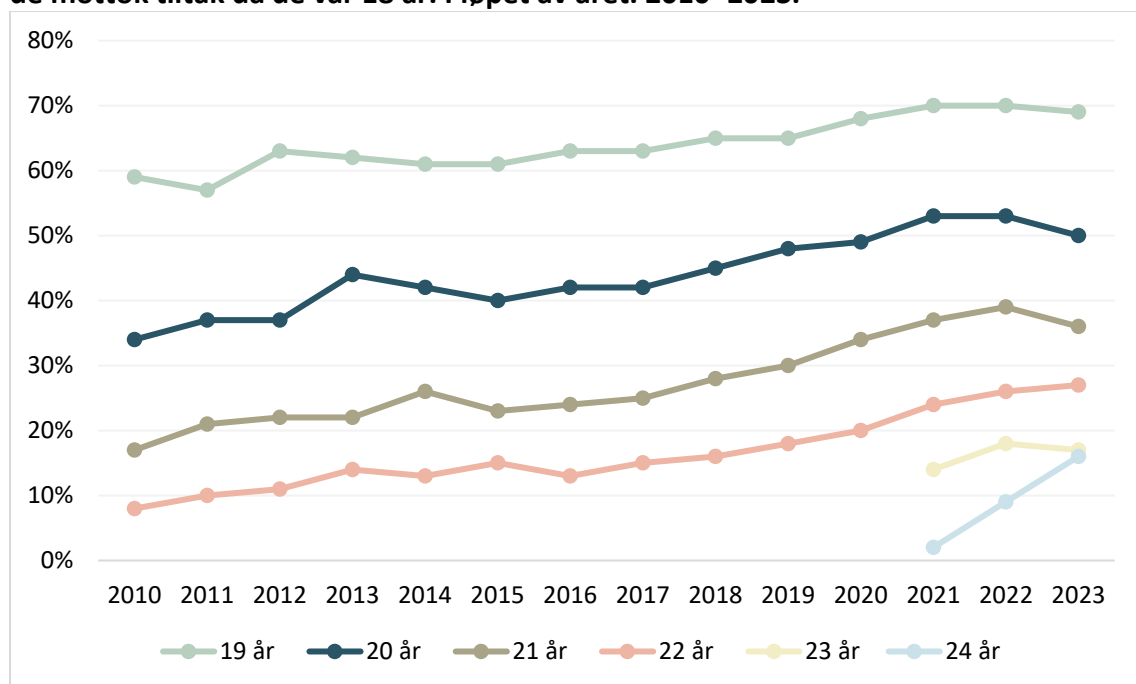
«Grunnmodell for hjelpetiltak i kommunalt barnevern» er ett av tiltakene Bufdir forvalter for å støtte utviklingen av kvalitet og likeverdighet i barnevernstjenestenes hjelpetiltaksarbeid. Kunnskapsbaserte faglige anbefalinger, verktøy og tilnærminger skal bidra til et mer systematisk og helhetlig hjelpetiltaksarbeid. Utviklingsarbeidet ferdigstilles ved overgangen til 2025, og Bufdir arbeider for at implementeringen skal bidra til god og helhetlig tjenesteutvikling sammen med øvrig kompetanse- og kvalitetsutviklingsarbeid rettet mot kommunalt barnevern. De faglige anbefalingene og tilnærmingene er laget i samarbeid med kompetansemiljøer og ni ulike barnevernstjenester. Disse tjenestene rapporterer til Bufdir om blant annet

- økt trygghet hos saksbehandlere i veiledning av foreldre

- mer systematikk i hjelpetiltaksarbeidet
- tidligere avslutning av saker, fordi de i større grad opplever å komme i posisjon til endringsarbeid og avdekke den reelle bekymringen tidligere i saksforløpet

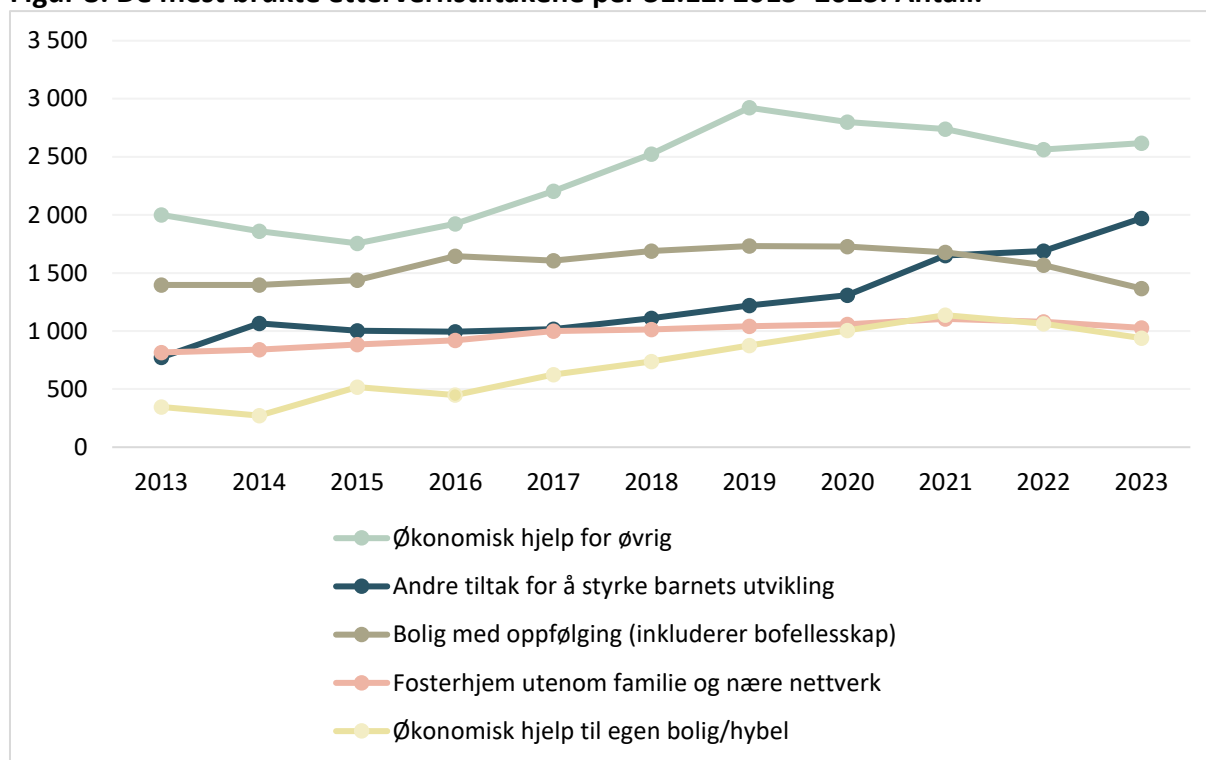
Et område som inngår i hjelpetiltaksmodellen, er ettervern. En samfunnsøkonomisk analyse av etterverns verdi for unge med barnevernserfaring estimerte i 2024 at én krone investert i ettervern gir om lag fem kroner tilbake til samfunnet (Pedersen et al., 2024). Det er fortsatt slik at det er flest 19- og 20-åringer som mottar ettervern, men vi ser også en økning frem mot 25 år. Det ser også ut til å være en økning i bruk av ikke-økonomiske tiltak blant mottakere av ettervern, noe som kan være en indikasjon på en noe bredere tilnærming til støtte til unges utvikling i overgang til voksenliv.

Figur 7: Andel unge som fremdeles mottar ettervernstiltak etter de har fylt 19 år, dersom de mottok tiltak da de var 18 år. I løpet av året. 2010–2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med andel unge som fremdeles mottar ettervernstiltak etter de har fylt 19 år, dersom de mottok tiltak da de var 18 år, fordelt på alder. I perioden 2010–2022 ser vi en relativt jevn økning i andel av unge som fortsetter å motta tiltak når de kommer i ettervernsalder. I 2023 er det en liten nedgang for samtlige aldersgrupper, unntatt 19-åringer som holder seg stabil og 22- og 24-åringer som fortsetter økningen. Andel 19-åringer er høyest og ligger på 69 prosent i 2023. Andelen avtar, jo eldre de blir, ned til 16 prosent for 24-åringer i 2023. Kilde: SSB, tabell 09050.

Figur 8: De mest brukte ettervernstiltakene per 31.12. 2013–2023. Antall.

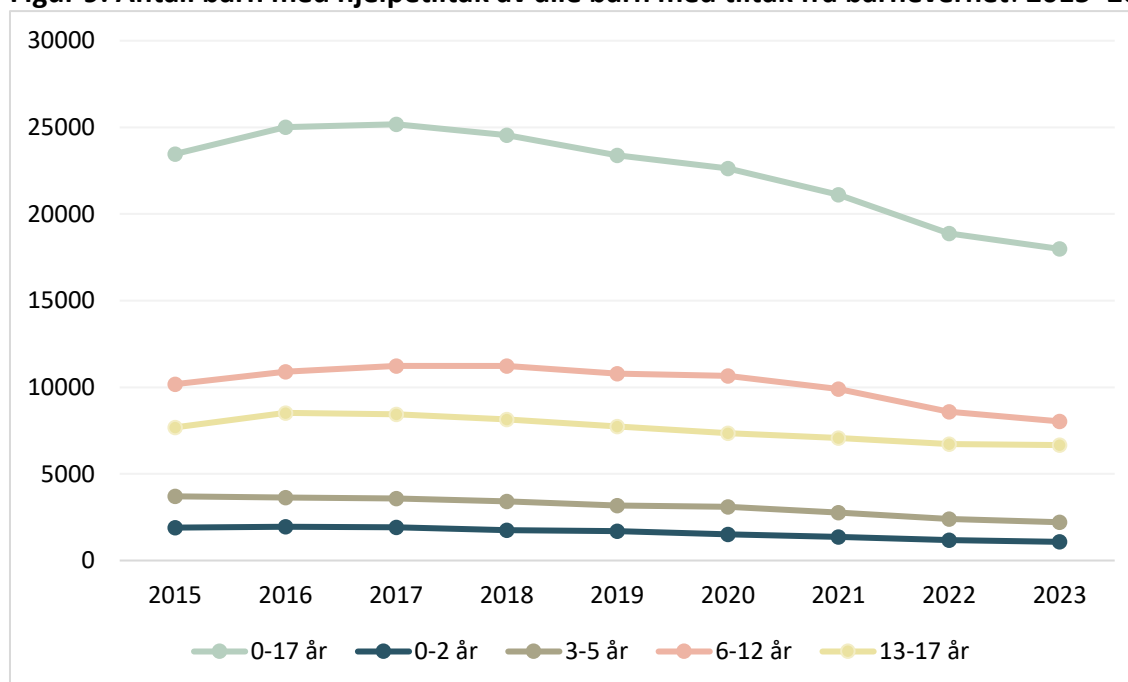
Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram der alle de mest brukte ettervernstiltakene har økt siden 2013, mest av alt økonomisk hjelp (for øvrig) og økonomisk hjelp til egen bolig eller hybel. Økonomisk hjelp er det mest brukte ettervernstiltak i alle år, og ved utgangen av 2023 ble det gitt rundt 2 600 økonomiske hjelpetiltak. Statistikken for 2023 om økonomiske hjelpetiltak er ifølge SSB noe misvisende, gitt en omkodning i forbindelse med overgang til nytt fagsystem i Trondheim kommune. Andre tiltak for å styrke barns utvikling og bolig med oppfølging, inkludert bofellesskap, er de nest mest brukte tiltakene med cirka 1 900 og knapt 1 400 tiltak i slutten av 2023. Deretter kommer økonomisk hjelp til egen bolig eller hybel, og fosterhjem utenom familie og nære nettverk, med cirka 1 000 og 900 tiltak ved utgangen av 2023. Kilde: SSB, tabell 10661.

Staten kan på ulike vis bistå kommuner med å bygge opp og holde kvalitet i sitt tilbud av virksomme hjelpetiltak gjennom implementeringsstøtte, råd, veiledning og ulike stimuleringsordninger (eksempelvis kommunale læringsnettverk). Bufetats regioner har fått styrket sin kapasitet til å yte implementeringsstøtte de senere årene. Dette er i tråd med barnevernsreformens tydeliggjøring av kommunens ansvar for å forebygge utvikling av atferdsvansker hos barn og omsorgssvikt i barns oppvekst. Å holde stabil drift og kvalitet i tilbudet om kunnskapsbaserte hjelpetiltak over tid, krever kontinuerlig innsats i tjenester og kommuner preget av hyppig turnover. Dermed kan veksten som statlige investeringer resulterer i, virke mindre enn forventet, mens forebygging av frafall i realiteten utgjør en stor innsats i tillegg til (og som forutsetning for) ren vekst.

Parent Management Training Oregon (PMTO) har i 2024 vært tilgjengelig i 168 kommuner, mot 154 kommuner i 2023. Dette er en økning på 14 kommuner. 32 kommuner tilbyr PMTO-behandling i barnevernstjenesten uten supplerende TIBIR-tiltak i (tidlig innsats for barn i risiko) på lavere forebyggingsnivå og flere arenaer i kommunens tjenesteapparat. TIBIR er tilgjengelig i 136 kommuner, inkludert gjennom interkommunale avtaler i 16 tilfeller.

Bufdir har ingen direkte datakilde til kommuners bruk av virksomme hjelpetiltak. Statistikk fra SSB har vist nedgang i bruken av hjelpetiltak både i og utenfor hjemmet de siste årene.

Figur 9: Antall barn med hjelpetiltak av alle barn med tiltak fra barnevernet. 2015–2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall barn med hjelpetiltak fordelt på aldersgrupper. 2015–2023. Kilde: SSB, tabell 09050 (alle barn med tiltak) og tabell 12845 (barn plassert fordelt på lovheimmel).

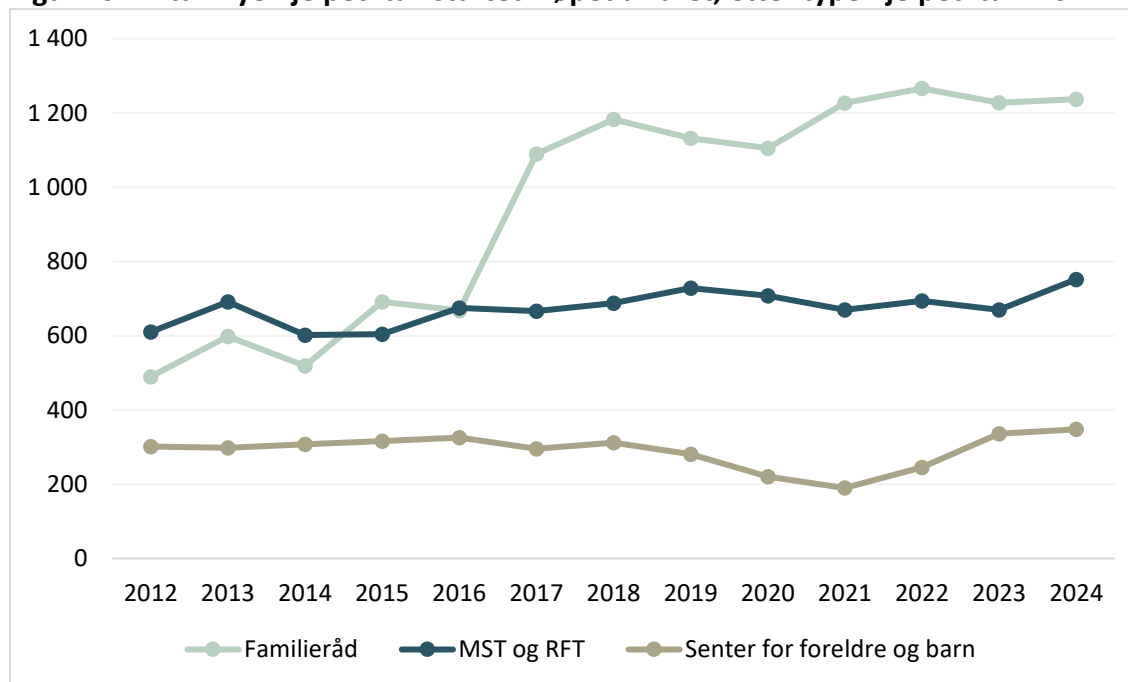
Etter styrkingen over statsbudsjettet 2023 av de statlige spesialiserte hjelpetiltakene, med vekt på geografisk dekning i landsdeler med lavest tilgjengelighet, har tilbudet vært driftet videre på samme nivå i 2024. Utfra kapasitet vurderer samtlige statlige team løpende muligheten for å kunne tilby behandling til kommuner utenfor ordinært opptaksområde, som er definert som 90 minutter kjørevei.

Bufdir følger aktivt med på utviklingen av lokale initiativer for å opprette tilbud om multisystemisk terapi til familier med vold og omsorgssvikt (MST CAN). Flere kommuner har de siste årene benyttet statlige stimuleringsordninger, som kommunale læringsnettverk og prosjektskjønnsmidler fra statsforvalterne, til å planlegge og opprette felles MST CAN-team. Initiativet har kommet fra lokalt hold, men metoden krever samme kvalitetssikringssystem som MST i statlig regi. Bufdir har dermed lagt til rette for fremveksten av tilbudet gjennom å bygge opp norsk kompetanse på kvalitetssikring av MST CAN i Bufetat. Noen kommuner på Østlandet og Vestlandet har full eller delvis dekning av MST CAN-tiltaket, men de fleste kommunene i Norge har ingen dekning.

3.3.1.2 Statlige hjelpetiltak

Det statlige tilbudet av omsorgsendrende hjelpetiltak har hatt en økning i aktivitet fra 2023 til 2024. Det gjelder både hjelpetiltak til familiene med de yngste barna – gjennom sentrene for foreldre og barn – og spesialiserte hjelpetiltak til ungdomsfamilier (MST og RFT). Dette er i tråd med styrkingen av tilbudet fra sentrale myndigheter, særlig for ungdomsrettet hjelp i hjemmet. Aktiviteten vil fremover øke ytterligere gjennom satsingen mot kriminalitet blant barn og unge, hvor styrking av tilbudet om multisystemisk terapi i Bufetat i utvalgte områder av landet inngår.

Figur 10: Antall nye hjelpetiltak startet i løpet av året, etter type hjelpetiltak. 2012–2024.

Figurbeskrivelse: Tidslinjene i figuren viser at antall nye hjelpetiltak som ble startet i løpet av året har utviklet seg ganske ulikt for de ulike typer hjelpetiltak siden 2012. Etter en sterk økning siden 2014 ligger familieråd på toppen, med litt over 1 200 nye tiltak i 2024. Deretter kommer MST og RFT som har økt noe til 750 nye tiltak, etter å ha holdt seg stabil på rundt 700 i mange år. Så kommer Senter for foreldre og barn, som har gått litt ned etter 2018 og så litt opp igjen etter 2021 til i underkant av 350 nye tiltak i 2024. Kilde: BiRK. Oslo inngår ikke. Dette favner kun tiltak gitt gjennom Bufetat.

Det er et mål at gjennomførte tiltak har dokumentert positiv effekt for barn.

3.3.1.2.1 Multisystemisk terapi (MST)

Ved fullført behandling bodde 90 prosent av ungdommene hjemme, mot 92 prosent ved inntak. 75 prosent av ungdommene gikk på skole eller var i arbeid ved fullføring, mot 32 prosent ved inntak. 88 prosent av ungdommene var ikke i konflikt med loven, mot 45 prosent ved inntak. 80 prosent av ungdommene misbrukte ikke rusmidler, mot 39 prosent ved inntak. 87 prosent av ungdommene brukte ikke vold eller trusler, mot 32 prosent ved inntak.

3.3.1.2.2 Relasjonsfokusert familieterapi (RFT)

Det er noe variasjon mellom Bufetats regioner og team, men gode resultater er gjennomgående. Ved fullført behandling bodde gjennomsnittlig 95 prosent av de unge hjemme, mot 97 prosent ved inntak. 83 prosent gikk på skole eller var i arbeid, mot 69 prosent ved inntak. 95 prosent var ikke i konflikt med loven, mot 87 prosent ved inntak. 95 prosent misbrukte ikke rusmidler, mot 87 prosent ved inntak. 96 prosent brukte ikke vold eller trusler, mot 71 prosent ved inntak.

Se for øvrig omtale av familieråd nedenfor.

3.3.1.3 Barns medvirkning i valg av statlige og kommunale hjelpetiltak og i gjennomføringen av disse

Datagrunnlaget for å vurdere om barns rett til medvirkning i valg og gjennomføring av hjelpetiltak er ivarettatt er beklageligvis mangelfullt. Grunnmodell for hjelpetiltak i kommunalt barnevern inneholder anbefalinger og verktøy for å styrke barns medvirkning i kommunale tiltak. Bufdir har i 2024 videre arbeidet med utvikling av nye skjemaer for henvisning til Bufetat fra kommunalt barnevern. Samtlige henvisningsskjemaer er styrket med hjelp til helhetlig vurdering av barnets behov gjennom bruk av kunnskapsmodellen barnets behov i sentrum, og datafelter om barnets medvirkning er gjort obligatoriske. Direktoratet tar sikte på å pilotere nytt henvisningsskjema for hjelpetiltak i 2025.

3.3.1.4 Familieråd

Familieråd er en arbeidsmåte der barn, foreldre og viktige personer i barnets nettverk samles med aktuelle fagpersoner for å finne konkrete løsninger på utfordringer. Hensikten med familieråd er involvering, samarbeid og informasjonsdeling, der barnet er i fokus. Etter et familieråd, skal beslutningene følges opp for å sikre at det som er bestemt blir gjennomført.

Familierådet ledes av en uavhengig koordinator som hjelper til med struktur og leder møtet, og sikrer at alle får si sin mening. Bufetat gir opplæring, metode- og implementeringsstøtte til barnevernstjenestene, og formidler familierådskoordinatorer slik at familieråd kan gjennomføres i hele landet. Familieråd brukes i økende grad også utenfor barnevernet.

En forutsetning for å gjennomføre familieråd, er tilgang på familierådskoordinatorer. De siste årene har stadig flere kommuner og bydeler ansatt egne familierådskoordinatorer. Det dreier seg om i overkant av tjue kommuner og bydeler, hovedsakelig i region sør og i Oslo. Ettersom disse kommunene ikke trenger å få formidlet en koordinator fra Bufetat, har vi ikke nøyaktige tall på gjennomførte familieråd. Et anslag er mellom 2 200 og 2 500 familieråd. Det er god tilgang på koordinatorer i regi av Bufetat. Koordinatorer formidles innen gitte frister slik at alle landets barnevernstjenester kan igangsette familieråd.

Kommuner og tiltak trenger også opplæring i metoden for å gjennomføre familieråd. Det er god tilgang på både digital og fysisk opplæring, og nærmere 1 000 var påmeldt de digitale kursene i 2024. Bufetat legger også til rette for ulike familierådsnettverk som stimulerer til kunnskapsoverføring. Både kommuner med og uten egne familierådskoordinatorer deltar i slike nettverk.

Familieråd benyttes i ulike situasjoner, og det arbeides særlig med å øke bruken av familieråd i institusjon og tiltak samt i fosterhjemsrekruttering og oppfølging av fosterhjem.

Forskning har dokumentert at akutte familieråd som avholdes i løpet av noen dager, kan bidra til å forhindre akutt plasseringer og mobilisere slekt og nettverk som alternativ omsorgsbasis (Slettebø et al., 2021). Det er fortsatt en del variasjon mellom regionene og i kommunene i bruken av akutte familieråd og for barn som er plassert på institusjon. En positiv utvikling er at stadig flere ideelle og kommersielle aktører etterspør bistand fra Bufetat til å gjennomføre familieråd. Bruken av familieråd skal øke i arbeid med

fosterhjemsrekruttering og oppfølging. For å motivere til det, skal det utvikles en stimulerings / kompetansepakke.

Bufdir og familierådsteamet i Bufetat, region sør, arrangerte Nordisk familierådskonferanse på Danvik Folkehøyskole i Drammen med nærmere 200 deltakere. Blant annet deltok en delegasjon fra Socialstyrelsen i Grønland med utvalgte sosialarbeidere for å lære mer om familierådsarbeidet i Norge. Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK) har et oppdrag om å utrede eventuell justering av modellen i samisk kontekst. I etterkant av den nordiske konferansen ble det etablert et samarbeid mellom familierådsarbeidet i Norge, og Grønlands eget arbeid inn mot urbefolkningen blant inuitter. Dette arbeidet kan også gi synergier med tanke på bedre tilpasninger av familieråd for minoritetsfamilier.

Oslo kommune, ved Barne- og familieetaten (BFE), opprettet i 2023 en egen prosjektstilling for å arbeide målrettet med å implementere familieråd. Det er etablert et godt samarbeid mellom familierådsansvarlige i Bufdir og Bufetat og prosjektleder i Oslo. Siden prosjektet ble opprettet, har det skjedd en tredobling av aktiviteten i Oslo. I 2024 hadde 540 barn og unge familieråd. Tross den positive utviklingen, videreføres ikke prosjektstillingen etter 1. april 2025.

Familieråd er godt kjent for de fleste ansatte i barnevernet, men det er fortsatt stor variasjon i bruken også blant kommunene. En vedvarende utfordring er manglende forarbeid og planlegging av strategi i forkant av implementering. En konsekvens av det, er dårlig forankring, for svak kunnskap og manglende eierskap blant ansatte og ledelse i barnevernstjenesten. En prioritert satsing i det videre arbeidet for familierådsteamet blir å undersøke forutsetningene for implementering sammen med kommunene. Familierådsteamet jobber i dag systematisk etter modellen implementere.no. Det er videre planlagt flere webinarer for ledere og nøkkelpersoner med temaet Råd og tips for å lykkes med varig implementering. Økt kunnskap om implementeringsprosesser vil også være nyttig når tjenestene skal innføre andre endringsprosesser.

3.3.1.5 Sentrale virkemidler for dette målet

3.3.1.5.1 Tilskuddsordninger

Tabell 11: Tilskuddsordninger knyttet til mål 5.

Tilskuddsordning	Innvilget beløp
Driftstilskudd til Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU)	63 892 000

3.3.1.5.2 Kunnskapsgrunnlag

I 2024 leverte Bufdir utredningen «Har unge rett til fosterhjem som ettervernstiltak?». Bufdir konkluderer med at det er noe uklart hvor stort problem det er at fosterhjem ikke videreføres som ettervernstiltak. Utredningen pekte på ulike faktorer som kan bidra til å vanskeliggjøre en videreføring av fosterhjem. Bufdir vurderte ulike tiltak for å styrke bruken av fosterhjem som ettervernstiltak. Bufdir anbefaler ikke å innføre en egen rett til videreføring av fosterhjem som ettervernstiltak. I henhold til gjeldene rett har en ungdom

som bor i fosterhjem i dag, rett til ettervernstiltak fra barnevernstjenesten. Det er opp til barnevernstjenesten å vurdere hva slags ettervernstiltak som skal settes inn. Det skal etter dagens bestemmelse gjøres en konkret vurdering ut fra ungdommens behov. Direktoratet anbefaler presiseringer i saksbehandlingsrundskrivet og å oppdatere informasjonsbilaget som følger som vedlegg til fosterhjemsavtalen. I tillegg vurderer direktoratet at det kan være hensiktsmessig å utvikle en egen opplæringsmodul om ettervern i Solid.

I tillegg har følgende kunnskapsgrunnlag blitt publisert eller er pågående i 2024:

- Følgeevaluering av grunnmodell for hjelpetiltak i kommunalt barnevern. Sluttrapport (Rambøll, 2024)
- Koronapandemiens betydning for barn og unge som mottok tiltak fra barnevernet. Erfaringer fra ungdom og barnevernansatte (Nova-notat 1/24). Dette er en delrapport knyttet til det større forskningsprosjektet om langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling (pågående)
- Virkning av hjelpetiltak til barn og unge med innvandrerbakgrunn - En studie av barnevernansattes forståelse. Delrapport 4 i prosjektet «Virkning av barnevernets hjelpetiltak» (NTNU Samfunnsforskning og VID, 2024)
- Helhetlig forståelse av hjelpetiltak. Sluttrapport i prosjektet «Virkning av barnevernets hjelpetiltak» (NTNU Samfunnsforskning og VID, 2024)
- Samfunnsøkonomisk verdi av ettervern i barnevernet (Menon Economics, 2024)

3.3.2 Mål 6: Barn og foreldres rettssikkerhet skal ivaretas under hele barnevernssaken

Overordnet beskrivelse av målområdet

Den nye barnevernsloven styrker kravet til forsvarlig saksbehandling. Loven og det pågående retningslinjearbeidet skal føre til grundigere vurderinger, riktigere avveininger av motstridende hensyn, bedre dokumentasjon og mer dynamisk fastsetting av samvær.

Resultater fra brukerundersøkelser og tilsyn viser at mange barn ikke får medvirke i tilstrekkelig grad i egen barnevernssak. Selv om flere tiltak er igangsatt, er det behov for å fortsette arbeidet med å styrke barns rett til medvirkning.

Buudir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 6:

- S 13. Rettssikkerhet for barn og foreldre

Barnevernets avgjørelser og arbeid er i stor grad regelstyrt, og har stor betydning for de berørte. Mange avgjørelser er basert på faglige skjønnsmessige vurderinger. For å sikre god rettsikkerhet er både god faglig kompetanse og kjennskap til regelverket nødvendig.

Bufdir vurderer at det er variasjoner i kvaliteten på saksbehandlingen i kommunene i Norge. Vi vurderer at saksbehandlingsrundskrivet fungerer godt som en kilde for rettslige avklaringer, og at direkte støtte til tjenestene gjennom barnevernsfaglig kvalitetssystem bidrar til å styrke rettsikkerheten. Vi har oppdatert og utvidet rundskrivet i 2024.

Tvangsinngrep etter barnevernsloven besluttet av Barneverns- og helsenemnda. Direktoratet vurderer at det er gode rettsikkerhetsgarantier knyttet til disse.

Barn som bor på institusjon, er i en særlig sårbar situasjon. De ansatte må gjøre krevende vurderinger og håndtere vanskelige situasjoner. Selv om antall tvangsprotokoller i 2024 økte, jobbes det aktivt og godt med forebygging. Digitale kurs om barns rettigheter og adgang til å begrense, benytte tvang og gjøre andre inngrep i rettigheter, er revidert og viktig for å sikre barns rettsikkerhet på institusjon.

3.3.2.1 Rettsikkerhet til barn og foreldre i barnevernet

Bufdir har et ansvar for å bidra til at rettssikkerheten til både barn og foreldre ivaretas gjennom hele barnevernssaken.

Barnevernet tar en rekke beslutninger, både vedtak og andre avgjørelser, som griper inn i privatlivet til barn og familier. Beslutningene kan ha store konsekvenser for dem som blir berørt. Beslutningenes inngripende karakter gjør at det er viktig at hele rekken av handlinger som fører frem til en beslutning, er korrekt. Barnevernstjenestens saksbehandling må med andre ord følge forvaltningslovens regelverk, forvaltningsrettslige grunnprinsipper og ellers være forsvarlig.

Den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg (EMD) har fra 2015 konstatert krenkelse av EMK artikkel 8 om retten til familieliv i flere barnevernssaker mot Norge. Avgjørelsene utfordrer legitimiteten og tilliten til det norske barnevernssystemet. Noen av avgjørelsene har vist at barnevernets, nemndas og domstolenes beslutningsgrunnlag og deres avveining av barn og foreldres motstridende interesser ikke har vært tilstrekkelige.

Det kan være uklart hva fosterforeldre kan ta avgjørelser om. Dette kan føre til at det tar lang tid før avgjørelser blir tatt, og at barn ikke blir sikret samme rettigheter som andre barn. Barnevernsutvalget mener at ansvarsdelingen slik den er regulert i dag, kan gjøre det vanskelig for fosterforeldre å komme i posisjon til å yte god omsorg for barna, og at dette kan føre til at barn i fosterhjem ikke får de samme mulighetene som andre barn.

Alle barn som oppholder seg på barnevernsinstitusjon, skal få forsvarlig omsorg. Institusjonene skal møte barna hensynsfullt med respekt for deres personlige integritet, og de skal ivareta rettsikkerheten til den enkelte.

For å ivareta omsorgen for det enkelte barn og beskytte barnet kan institusjonen treffe en rekke beslutninger, både enkeltvedtak og andre avgjørelser, som er av mer eller mindre inngripende karakter for barnet. Rettsikkerhet for barn på institusjon er i stor grad knyttet til

hvorvidt institusjonen har en forsvarlig fremgangsmåte når den treffer slike beslutninger, at beslutningene som institusjonen treffer er forsvarlige, forutsigbare og riktige, og at beslutningene kan kontrolleres/overprøves enten ved tilsyn eller klage. Barnets rett til å medvirke er helt sentralt for å sikre at institusjonen har et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag og dermed også sentralt for å sikre forsvarlige, forutsigbare og riktige beslutninger. Mangler ved institusjonens saksbehandling og avgjørelser, og mangler når det gjelder mulighet for kontroll/overprøving, kan ha store konsekvenser for barnas rettsikkerhet.

Det gjøres mye godt arbeid i barnevernet, men undersøkelser og rapporter viser at det fortsatt er variasjoner i hvordan rettssikkerheten ivaretas.

Mangler ved saksbehandlingen knytter seg særlig til

- mangelfull dokumentasjon
- mangelfull eller manglende barnevernsfaglige vurderinger
- manglende ivaretagelse av kontradiksjon
- barnevernets ivaretagelse av medvirkning
- samarbeid og involvering av foreldre
- oppfølging av barn og familier

Bruk av tvang i akutte faresituasjoner er hjemlet i barnevernsloven § 10-7 og er et av de mer inngripende tiltakene institusjonen kan benytte overfor et barn. Antall barn med enkeltvedtak som følge av bruk av tvang i akutte faresituasjoner etter § 10-7 har økt markant de siste årene, særlig når man ser det som andel av alle i barnevernsinstitusjon. I 2021 var 20 prosent av barna på institusjon registrert med tvang i akutt faresituasjon, mens andelen i 2024 var 30 prosent.

Statsforvalterne beskriver at økningen generelt kan henge sammen med at barna har sammensatte utfordringer. De har store utfordringer med sin psykiske helse, og de har et sterkere atferdsuttrykk og økt bruk av kraftigere rusmidler. De utfører også kriminelle handlinger. Statsforvalterne beskriver at barna uttrykker sine utfordringer ved selvskading, trusler eller utagerende atferd som medfører farlige situasjoner. Gjennom sin atferd utgjør de stor fare for seg selv. Statsforvalterne mener også det kan være en sammenheng mellom økning i tvangsbruk og ustabilitet i bemanning (Helsetilsynet, 2024).

Til tross for den høye økningen av tvangsprotokoller vurderer statsforvalter at det generelt jobbes aktivt og godt med forebygging. I 2024 er faglige anbefalinger for forebygging og håndtering av konfliktfylte situasjoner i barnevernsinstitusjoner revidert i samsvar med endringer i barnevernsloven. Totalt har om lag 875 ansatte fra både statlige og private institusjoner gjennomført grunnopplæring i trygghet og sikkerhet i løpet av 2024.

Flere statsforvaltere har beskrevet at det har vært en økning av henvendelser og klager i 2023, og at det har vært en jevn økning fra 2021. Mulige forklaringer kan være at statsforvalterne har innført Barnas klageportal, som gjør det enklere for barna å klage. Samtidig kan økningen ha naturlig sammenheng med at antall tvangsvedtak og protokoller har økt i samme periode. I 2022 og 2023 var forholdet mellom antall tvangsvedtak og

protokoller og antall klager stabilt, med cirka 5 prosent klager beregnet med utgangspunkt i alle tvangsvedtak og protokoller (Helsetilsynet, 2024). Det foreligger ikke tall for 2024 ennå.

Bufdir har et viktig ansvar for å bidra til at rettssikkerheten til både barn og foreldre ivaretas gjennom hele barnevernssaken. Dette innebærer et ansvar for å jobbe aktivt for å sikre regelverksetterlevelse i sektor, blant annet gjennom å tolke og forvalte barnevernsloven.

Den nye barnevernsloven presiserer og styrker krav til forsvarlig saksbehandling. Loven trådte i kraft 1. januar 2023. Ny forskrift om barns medvirkning og ny fosterhjemsforskrift trådte i kraft 1. januar 2024. Å iverksette ny lov med tilhørende forskrifter tar tid og har derfor vært en viktig oppgave for Bufdir også i 2024.

Bufdir jobber systematisk og langsiktig med flere tiltak som samlet sett har som mål å styrke rettssikkerheten for barn og foreldre i barnevernssaker. Avklaringer av regelverket, blant annet gjennom tolkningsuttalelser, er et helt sentralt virkemiddel som direktoratet bruker fortløpende. Et viktig tiltak er arbeidet med å oppdatere og videreutvikle «Retningslinjer for barnevernstjenestens saksbehandling» (saksbehandlingsrundskrivet). I dette rundskrivet redegjør vi for regelverket som gjelder for barnevernstjenestens saksbehandling i alle faser i en barnevernssak. Rundskrivet oppdateres fortløpende ved regelverksendringer, tolkningsuttalelser og så videre. Direktoratet legger betydelige ressurser i å holde rundskrivet oppdatert, samt i å utvide det slik at det dekker stadig flere deler og temaer i en barnevernssak. Vi jobber også med å sikre at kommunene bruker rundskrivet, og er opptatt av hva som eventuelt er årsaken til at de ikke gjør det.

I 2024 har direktoratet gitt Rambøll i oppdrag å kartlegge kjennskap, bruk og vurdering av saksbehandlingsrundskrivet. Formålet med undersøkelsen er å få bedre innsikt i hvordan rundskrivet er kjent, forstås og brukes i kommunalt barnevern, samt hvilken nytte ansatte vurderer at det har. Vi følger også med på bruken gjennom statistikk på bufdir.no.

Bufdir har i 2024 laget ny mal for fosterhjemsavtale. Hensikten har blant annet vært å klargjøre fosterforeldrenes og barnevernstjenestens ansvar når et barn bor i fosterhjem. Det er derfor i tilknytning til avtalemalen laget en egen veileder for dette. For å bidra til å klargjøre hva fosterforeldre kan ta avgjørelser om, noe som er viktig for å sikre barn og foreldres rettssikkerhet, er det også laget et fullmaktsskjema for fosterforeldre.

Bufdir har i 2024 arbeidet med oppdrag om å gi fosterforeldre tilgang til digitale tjenester på vegne av barnet (tverretattlig program), gjennom at opplysninger om fosterhjemsforhold og omsorgsovertakelser blir registrert i Folkeregisteret. Etter planen vil arbeidet bli ferdigstilt i 2028.

Det er også tatt flere grep for å bidra til å øke ansattes kompetanse i barnevernsinstitusjonene. Et digitalt introduksjons- og fordypningskurs i barns rettigheter og adgang til å begrense, benytte tvang og gjøre andre inngrep i rettigheter, er revidert i samsvar med endringer i barnevernsloven. Det samme er maler for tvangsvedtak og protokoll. Hensikten med å revidere malene for tvangsvedtak og protokoll har også vært å tilrettelegge for tilstrekkelig dokumentasjon av faktiske opplysninger og vurderinger fra ansatte på institusjon.

Spisskompetansemiljøet trygghet og sikkerhet har også i 2024 gitt støtte til Bufetats regioner og private aktører for å implementere revidert introduksjons- og fordypningskurs og de reviderte malene for tvangsvedtak og protokoller.

Tilgjengelig og tilpasset informasjon til barna er helt sentralt både for å tilrettelegge for medvirkning og for å sikre at barn kan ivareta sin rett til å klage. Bufdir har utarbeidet informasjon på flere språk for barn på institusjon om deres rettigheter på ung.no. En QR-kode gir barn og ansatte lett tilgang til siden. De reviderte malene for tvangsvedtak og protokoller er også særskilt utformet med sikte på å tilrettelegge for at ansatte ivaretar barns rett til medvirkning.

For å bidra til at barnevernet er kjent med relevant regelverk har Bufdir regelmessig kontakt med statsforvalter. I tillegg informerer vi om regelverksendringer og nye tolkninger på bufdir.no og gjennom Bufdirs månedlige nyhetsbrev for barnevernssektoren. Vi har i 2024 forbedret Bufdirs landingsside for «Lover og regelverk» med målsetting at det skal være lett for brukerne å finne frem til rettskildene, slik at de raskt kan få oversikt over gjeldende rett.

I 2024 ble veileder om barnevernstjenestens oppfølging av barn i fosterhjem og akuttveileder ferdigstilt, og det har også blitt jobbet med å utarbeide en retningslinje for gjennomføring av samvær, som skal publiseres sommeren 2025. Retningslinjene skal hjelpe barnevernstjenestene til å sikre god kvalitet, styrke rettsikkerheten for barn og foreldre og sikre likeverdige tjenester.

For å kunne iverksette treffsikre tiltak for økt rettsikkerhet jobber Bufdir fortløpende med å innhente tilgjengelig kunnskap om hvordan kommunene ivaretar rettsikkerheten på barnevernsområdet.

Bufdir er klageinstans i saker der institusjoner klager på vedtak om avslag på eller bortfall av godkjenning. Ordningen med godkjenning og etterfølgende kontroll av institusjoner er sentral blant annet for å sikre at institusjonene har forsvarlig bemanning og kompetanse. I et rettssikkerhetsperspektiv, har det blant annet betydning der ustabil bemanning er pekt på som en av faktorene som kan forklare situasjoner med unødvendig tvangsbruk eller fravær av nødvendige grenser etter omsorgsansvaret.

3.3.2.2 Rettferdsvederlag

Rettferdsvederlag fra staten skal være siste utvei for enkeltpersoner til å få oppreisning. Vederlaget er ikke ment å dekke søkerens økonomiske tap, og det er heller ingen som har rettslig krav på rettferdsvederlag. Det offentlige må kunne klandres for påført skade eller ulempe. Vederlag gis etter en rimelighetsvurdering basert på søkerens forklaring og innhentet dokumentasjon, sett opp mot datidens lovverk.

For personer som søker om rettferdsvederlag, har det stor betydning at staten tar sitt ansvar og at sakene deres blir gjennomgått og vurdert på nytt. Rettferdsvederlag er ment som en mindre kompensasjon, en unnskyldning og en erkjennelse av at enkeltpersoner har blitt utsatt for en urett fra norske myndigheter. Opplevelsen av å bli hørt og trodd oppleves godt, og bidrar til å gjenopprette tilliten til det offentlige.

Bufdir forbereder og behandler saker innenfor våre fagområder, hvor det rettes kritikk mot barnevern, adopsjonsmyndigheter, familievernkontor og krisesenter. Stortingets rettferdsvederlagsutvalg avgjør sakene.

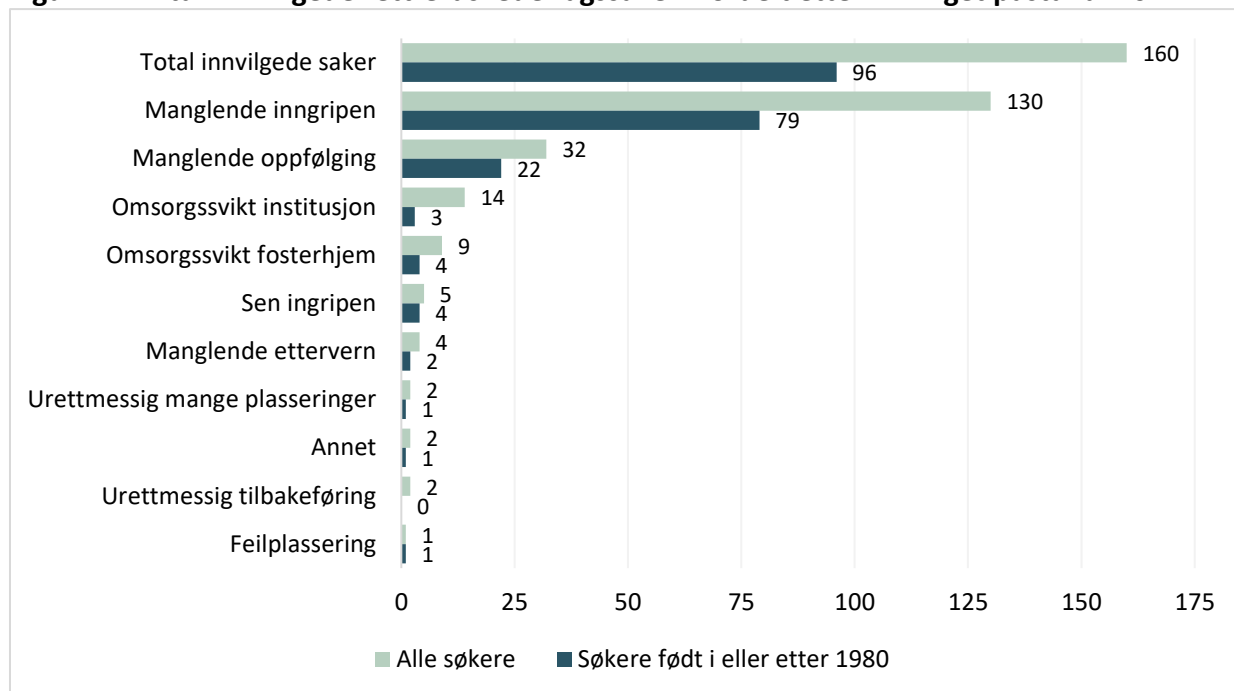
Nesten alle sakene Bufdir mottar handler om barnevern. Sakene har stort spenn i tid, fra rundt 1940 og frem til i dag. Sakene er utfordrende både i omfang og kompleksitet.

I 2024 mottok Bufdir 265 saker og ferdigbehandlet 222 saker. Bufdir hadde en økning på cirka 25 prosent i antall innkommende saker i 2023, og 2024 har også hatt høyere andel innkomne saker enn normalt. Dette gjør at restansene gradvis stiger. Totale restanser per 31. desember 2024 var 504 saker. Stortingets utvalg for rettferdsvederlag behandlet totalt 230 saker innenfor våre fagområder i 2024. Om lag 70 prosent av disse sakene ble innvilget.

Det ble ferdigbehandlet flere saker i 2024 enn i 2023, men saksbehandlingstiden er lang og gradvis økende. Dette henger sammen med økt antall saker og økt kompleksitet. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle typer saker økte i 2024 til 20,1 måneder. Medianen lå på 23,75 måneder. Det arbeides aktivt på flere nivåer for å få ned saksbehandlingstiden i disse sakene. Mange som søkte om rettferdsvederlag oppga flere forhold som grunnlag for søknaden. Derfor er det totale antallet søkere lavere enn det totale antallet påstander som er behandlet.

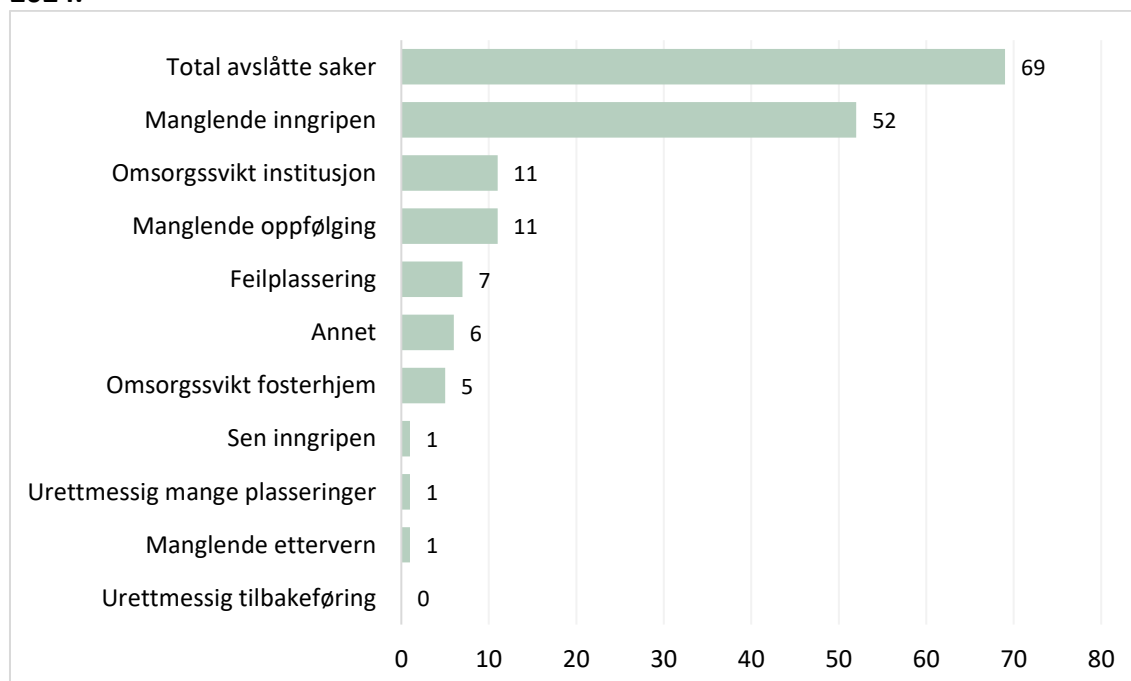
Bufdir ser at i mange av sakene hvor det innvilges rettferdsvederlag for manglende eller for sen inngripen, er barnevernet for passive selv etter at det er meldt alvorlig bekymring knyttet til søkers omsorgssituasjon. Dette gjelder særlig de sakene som behandles etter barnevernsloven av 1953. Det går igjen at barnevernet i mange av sakene har for stor tillit til foreldrene. Dermed blir barna boende for lenge under skadelige forhold i hjemmet. I de sakene hvor det gis avslag på søknad om rettferdsvederlag, er det som regel på bakgrunn av at det ikke er mulig å dokumentere at barnevernstjenesten har hatt kjennskap til søkerens omsorgssituasjon.

Figur 11: Antall innvilgede rettferdsvederlagssaker. Fordelt etter innvilget påstand. 2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med antall innvilgede rettferdsvederlagssaker i 2024, etter innvilget påstand. 2024 ble det innvilget totalt 160 saker (96 av disse for søkere født i eller etter 1980). De fleste av disse (130 totalt og 79 for søkere født 1980 eller senere) omhandler manglende inngripen. Andre innvilgede påstander er manglende oppfølging, omsorgssvikt institusjon eller fosterhjem, sen inngripen, manglende ettervern, urettmessig mange plasseringer, annet, urettmessig tilbakeføring og feilplassering. Kilde: Saker avgjort av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag i 2024.

Figur 12: Antall rettferdsvederlagssaker med avslag. Fordelt etter påstand for søknaden. 2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med antall rettferdsvederlagssaker med avslag i 2024, etter påstand for søknaden. 2024 ble det avslått totalt 69 saker. De fleste av disse (52) omhandler manglende inngripen. Andre avslåtte påstander er omsorgssvikt institusjon, manglende oppfølging, feilplassering, annet,

omsorgssvikt fosterhjem, sen inngripen, urettmessig mange plasseringer og manglende ettervern. Kilde: Saker avgjort av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag i 2024.

De nyere sakene er ofte saker med mange barnevernsdokumenter. Vi kan tydelig se at kravet til skriftlighet og etterprøvbarhet i barnevernet har økt. Vi mener også å kunne se at kvaliteten i arbeidet generelt er blitt høyere etter hvert som sakene blir nyere. Dette ser vi blant annet ved at barnet i større grad kommer i fokus. Kunnskapen om skadene for barn ved å vokse opp med ulike former for omsorgssvikt har økt, og bredden av tilbud er større. Det er svært få som i sin søknad om rettferdsvederlag kritiserer barnevernet for å ha grepet inn i omsorgssituasjonen uten tilstrekkelig grunnlag. I 2024 ble det behandlet seks slike saker. Ingen av søkerne fikk innvilget rettferdsvederlag for dette forholdet. Kritikken som fremmes mot barnevernet tyder på at det er langt flere barn og unge som opplever at barnevernet er for passive enn at barnevernet er for aktive.

3.3.2.3 Haagkonvensjonen 1996 og barnevern over landegrenser

Bufdir er sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1996 om beskyttelse av barn. Sentralmyndigheten bistår både norske og utenlandske myndigheter i forbindelse med saker om beskyttelse av barn og barns formue på tvers av landegrenser. Sentralmyndigheten har en viktig rolle når det gjelder å samarbeide med andre staters sentralmyndigheter i enkeltsaker, samt formidle informasjon om det norske regelverket, og hvilke tjenester og beskyttelsestiltak som foreligger for barn i Norge. Bufdir har et godt samarbeid med våre nordiske kolleger. Vi har årlige møter hvor vi diskuterer ulike problemstillinger og utveksler erfaringer og kunnskap.

Sentralmyndigheten arbeider kontinuerlig med å opplyse norske myndigheter, advokater og privatpersoner om hvilke muligheter og forpliktelser som ligger i konvensjonssamarbeidet. Bufdir har som mål å styrke norske aktørers kunnskap om regelverket, og bidra til en god håndtering av saker om beskyttelse av barn der barnet har tilknytning til flere land. Bufdir bidrar med juridisk veiledning og bistand i konkrete saker. Vi erfarer at bistandsbehovet er stort og at sakene det søkes bistand til er juridisk komplekse. Mange saker har også et betydelig hastepreg, som i kombinasjon med krevende juridiske problemstillinger viser viktigheten av en sentral aktør med spisskompetanse på feltet.

I 2024 mottok Bufdir 258 nye saker. Dette er en liten nedgang fra 2023, men ikke av betydning. Det er fortsatt et høyt antall saker. Veiledning utgjør en betydelig del av den totale arbeidsmengden, men rene veiledningssaker registreres ikke i statistikken.

Tabell 12: Antall enkeltsaker mottatt hos sentralmyndigheten. 2024.

Type sak	Antall konvensjonssaker	Antall ikke-konvensjonssaker	Totalt antall enkeltsaker
Fra Norge til utlandet	156	28	184
Fra utlandet til Norge	71	3	74
Totalt	227	31	258

Buudir skal sørge for kompetanseheving på forhold som ligger til sentralmyndighetens ansvarsområder. Vi erfarer at det er et behov for dette særlig ute i tjenesteapparatet. Vi har imidlertid ikke kunnet prioritere dette i 2024 utover deltakelse på et seminar om barnevern for de norske skolene og Sjømannskirken i Spania, og den veiledningen vi gir for øvrig. Av kompetansehevingstiltak har vi som tidligere hatt forelesninger på videreutdanningen «Juss i barnevernsfaglig arbeid» ved OsloMet og ved Universitet i Stavanger.

Siden 2022 har Buudir ledet en tverretattlig arbeidsgruppe som utreder og vurderer behovet for endringer i regelverk og praksis for registrering av foreldreansvar og vergemål i Folkeregisteret. Bakgrunnen er at det er et stort antall barn som står registrert med foreldreansvar ukjent. Dette er barn hvor foreldreansvaret er tildelt etter utenlandsk rett. Reglene for anerkjennelse av foreldreansvaret følger i stor grad av Haagkonvensjonen 1996, og som er grunnen til at Buudir har ledet arbeidet. Utredningen ble levert i juni 2024.

3.3.2.4 Haagkonvensjonen 1980 og internasjonal barnebortføring

Buudir er sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1980 om de sivile sider ved internasjonal barnebortføring, og for Europarådskonvensjonen 1980 om anerkjennelse og fullbyrding av avgjørelser om foreldreansvar og om gjenopprettelse av foreldreansvar.

I saker hvor det foreligger bortføring til stater som ikke er tilsluttet konvensjonen, er det Utenriksdepartementet som bistår. Buudir bistår imidlertid med veiledning om rett fremgangsmåte dersom barnevernstjenesten eller privatpersoner tar kontakt.

Buudir har i 2024 mottatt totalt 67 nye saker etter Haagkonvensjonen 1980. 61 saker gjaldt internasjonale barnebortføringer, der barn er bortført enten fra utlandet til Norge, eller fra Norge til utlandet. I tillegg har Buudir mottatt seks anmodninger om bistand i samværssaker. Det har vært en liten økning i antall saker sammenliknet med 2023.

Som sentralmyndighet har vi også i oppgave å veilede i regelverket. Veiledning utgjør en betydelig del av den totale arbeidsmengden, men rene veiledningssaker registreres ikke i statistikken. Buudir har et godt samarbeid med våre nordiske kolleger, og har årlige møter hvor vi diskuterer ulike problemstillinger og utveksler erfaringer og kunnskap.

Buudir har deltatt i den femte runden i Malta-prosessen i regi av Haag-konferansen (HCCH). Konferansen ble avholdt i Valletta, Malta 25.–27. september. Den maltesiske regjeringen var igjen vertskap for konferansen i samarbeid med HCCH. Malta-prosessen startet i 2004 og siste møte var i 2016. Malta-prosessen er en samarbeidsplattform mellom stater som er tilsluttet følgende Haagkonvensjoner om barn: Haag80 (barnebortføring), Haag96 (beskyttelse av barn) og Haag07 (barnebidrag), og ikke-konvensjonsland som har familie- og personlovgivning som bygger helt eller delvis på sharia-lovgivning. Den langsiktige målsettingen for prosessen er å få flere muslimske land til å ratifisere disse Haagkonvensjonene. Et viktig element i dette arbeidet er å vise at Haagkonvensjonene om barn ikke står i motsetning til islamsk familielovgivning. Et sentralt element i Malta-prosessen er også nettverksbygging og erfaringsutveksling mellom sentralmyndigheter, andre representanter fra myndigheter, dommere og sivile samfunnsrepresentanter fra både konvensjonsland, og ikke-konvensjonsland.

Tabell 13: Antall enkeltsaker mottatt hos sentralmyndigheten. 2024.

Type sak	2024
Konvensjonssaker <i>fra Norge</i> til utlandet	42
Konvensjonssaker fra utlandet <i>til Norge</i>	25
Totalt antall enkeltsaker 2024	67

Den totale mengden oppgaver ikke gjort det mulig å prioritere oppdatering av rundskriv om barnebortføring og ledelse av nasjonalt samarbeidsforum om barnebortføring.

3.3.2.5 Representasjon i internasjonale fora og annet internasjonalt samarbeid på barnevernsområdet

Bufdir har et fast oppdrag som gjelder internasjonalt samarbeid og omdømme på barnevernsområdet, og vi deltar derfor i internasjonale samarbeidsfora og sammenslutninger. Vi har også i 2024 tatt imot utenlandske delegasjoner for gjensidig informasjons- og erfaringsutveksling.

Bufdir representerer Norge i Østersjørådets (Council of the Baltic Sea States, CBSS) ekspertgruppe Children At Risk (CAR). Ekspertgruppen består av representanter fra Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Island, Latvia, Litauen, Polen, Sverige og Norge. Russland ble ekskludert som medlem etter invasjonen av Ukraina i 2022.

Finland hadde formannskapet fra juli 2023 til juni 2024. Under finsk formannskap har CAR samarbeidet med en annen undergruppe i Østersjørådet, Task Force Against Trafficking in Human Beings (TF-THB) i et prosjekt om god praksis på forebygging når det gjelder mindreårige ofre for menneskehandel. Bufdir har bidratt med kunnskap, utfordringer og gode praksiseksempler på området. På bakgrunn av den kunnskapen som er oppsummert under formannskapsperioden og en internasjonal konferanse der flere representanter fra Norge deltok, har Justisministeriet i Finland utarbeidet en rapport som beskriver god praksis i medlemslandene på dette området. Det er også utarbeidet to håndbøker om henholdsvis tilrettelagt avhør på Barnehus og akutte intervensjoner for mindreårige ofre for menneskehandel. Rapporten og håndbøkene er tilgjengelige på CBSS/CAR sin nettside.

Estland har formannskapet fra juni 2024 til juli 2025. Under estisk formannskap følger CAR og TF-THB opp arbeidet mot utnyttning i menneskehandel med særlig oppmerksomhet rettet mot seksuell utnyttelse av mindreårige. Et annet og prioritert område under estisk formannskap er barns medvirkning i barnevernssaker. På bakgrunn av en survey på god praksis knyttet til barns medvirkning i de ulike medlemslandene, skal et estisk kunnskapssenter utarbeide en faglig veileder på barns medvirkning i barnevernssaker.

CAR er ellers involvert i og tar initiativ til en rekke utviklingsområder knyttet til utsatte barn og unge utover det som er beskrevet her. Blant annet har CAR en sentral rolle i implementering og utvikling av Barnehusmodellen, der Norge er en viktig bidragsyter gjennom blant annet deltakelse i EØS-prosjekter.

Bufdir representerer Norge i Barentssamarbeidets (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) koordineringsgruppe Children and Youth at Risk (CYAR). CYAR består av nordregionene i Sverige, Finland og Norge. Fra 2024 er Bufetat, region nord representert i CYAR gjennom

Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK). Russland ble ekskludert fra samarbeidet etter invasjonen av Ukraina i februar 2022.

CYAR-programmet vektlegger en bærekraftig og helhetlig tilnærming til barn, unge og familier i risiko. Det overordnede målet er å fremme gode livsvilkår for disse gruppene i regionen. Sverige leder arbeidet i CYAR-gruppen. NASAK har hatt en presentasjon for CYAR der temaet var levekår for samiske barn og unge. Koordineringsgruppen har utarbeidet en ny Terms of Reference (TOR) for CYAR i perioden 2024–2027.

Bufdir representerer Norge i Consultation Group on the Children of Ukraine (CGU). Gruppen består blant annet av 39 av Europarådets medlemsland, EU-kommisjonen, UNHCR og Haagkonferansen for internasjonal privatrett. Gruppen ble opprettet som en praktisk implementering for å nå mål som ble uttrykt i Reykjavíkerklæringen fra Europarådets toppmøte i Reykjavík 16.–17. mai 2023. Gruppens mandat er frem til 31. juli 2025. Formålet med gruppen er å tilrettelegge for dialog og erfaringsutveksling knyttet til situasjonen med ukrainske barn som oppholder seg i Europarådets medlemsland. Gruppens mål er blant annet å utvikle en felles forståelse av de viktigste spørsmålene medlemslandene står overfor som følge av ankomsten av ukrainske barn. Det jobbes blant annet med transnasjonalt samarbeid og regelverk, vergemål, utdanning og psykisk helse for barn. Det er lagt opp til at relevante aktører fra andre sektorer i medlemslandene involveres ved behov. Det har vært flere møter både i Strasbourg og digitalt, hvor Bufdir har vært aktiv deltaker. Det er videre i 2024 bitt innhentet informasjon fra andre relevante aktører i Norge, gjennom spørreundersøkelser som er utarbeidet av CGU.

Videre på barnerettsfeltet er Bufdir representert i Europarådets ekspertkomité om barns rettigheter. Representanter fra ti stater er valgt ut, og Bufdir og Norge er eneste nordiske medlem av ekspertkomiteen. Det har i løpet av 2024 vært avholdt to møter i komiteen i Strasbourg, hvor Bufdir har deltatt. Bufdir har tatt en aktiv rolle i komiteens arbeid, og har i tillegg til møtene i komiteen deltatt i en mindre gruppe som har utarbeidet utkast til komiteens arbeid og diskutert særskilte problemstillinger, samt hatt ansvar for utarbeidelse av et implementeringsverktøy.

Ekspertkomiteen ferdigstilte sitt arbeid i desember 2024, etter fire års arbeid. Resultatet er utkast til to anbefalinger til medlemsstatene om ivaretagelse av barnets beste og barnets rettigheter i henholdsvis foreldretvistsaker og barnevernssaker, med medfølgende forklarende rapporter og sjekklister for implementering. Anbefalingene ble i desember 2024 godkjent av ekspertkomiteens to styringskomiteer, og skal etter planen sendes ministerkomiteen for godkjenning i 2025.

Regjeringen har besluttet å tilby medisinsk evakuering for inntil 20 pasienter, totalt inntil 100 personer med følge inkludert. Barne- og familiedepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å være kontaktpunkt på barnevernsområdet overfor andre norske myndigheter i forbindelse med Medevac-Gaza. I 2024 har Bufdir deltatt i planlegging sentralt og koordinering på barnevernsområdet for evakuering av pasienter og pårørende.

I tillegg til deltakelse i disse mer faste foraene, har Bufdir i 2024 mottatt delegasjoner fra flere land som ønsker informasjonsutveksling på barneverns- og barnerettsområdet. At Bufdir deltar i internasjonale sammenslutninger på barneverns- og barnerettsområdet og

inngår bilaterale samarbeid, er viktig for å fremme gjensidig tillit og forståelse, dele erfaringer og kunnskap, samarbeide om gode løsninger, samt generelt styrke samarbeidet mellom land. I lys av omdømmet til norsk barnevern internasjonalt, er det av betydning at Norge gjennom slikt samarbeid har anledning til å gi nyansert og faktabasert informasjon om det norske barnevernssystemet.

3.3.2.6 Sentrale virkemidler for dette målet

3.3.2.6.1 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag har blitt publisert i 2024 på dette målområdet:

- Rusinstitusjoner for ungdom. En balanse mellom nærvær av rettigheter og fravær av tvang. Rettsvitenskapelig analyse (NOVA, 2024)
- Utfordringer for barn og unges medvirkning i barnevernet. En studie av forskningslitteratur og sentrale aktørers erfaringer (FHI, 2024)
- Tilsynsaktiviteter på barnevernsområdet – en sammenstilling og analyse av tilsynserfaringer og tilsynsfunn i 2022 og 2023 (Helsetilsynet, 2024)

3.3.3 Mål 7: Barnevernet skal arbeide systematisk, kunnskapsbasert og tillitsskapende i møte med barn, familier og andre tjenester

Overordnet beskrivelse av målområdet

Dette målet har tre sentrale komponenter – systematikk, kunnskapsforankring og å skape og opprettholde tillit. De tre komponentene har selvstendig verdi, men henger også tett sammen. Satsing på styring og ledelse, systematisk saksbehandling og kompetanseutvikling er nøkkelord i arbeidet for å nå målet.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 7:

- S 14. Styring og ledelse i kommunalt barnevern.
- S 15. Kompetanseutvikling for ansatte i barnevernet.
- S 16. Kvaliteten i barnevernstjenestenes saksbehandling.
- S 17. Helsehjelp til barn i barnevernet.

3.3.3.1 Utviklingstrekk i kommunalt barnevern

Fra kommunenes halvårsrapportering har vi tall for annet halvår 2023, som gir et godt bilde på den seneste utviklingen i barnevernstjenestene.

3.3.3.1.1 Økning i meldinger og undersøkelser de siste to årene

Over tid har vi sett en nedgang i meldinger og undersøkelser. De siste to årene har denne trenden snudd, og det er nå en liten økning i både meldinger og undersøkelser. Til tross for denne økningen fortsetter nedgangen i undersøkelser som konkluderer med å iverksette tiltak. Dette gjelder både når vi måler i antall undersøkelser som konkluderer med tiltak, og andel undersøkelser generelt.

Økningen i antall meldinger det siste året kan sannsynligvis i noen grad forklares ut fra tiden vi lever i, med økonomiske nedgangstider, et turbulent verdensbilde med krig og konflikt, og en økning av psykisk uhelse etter koronapandemien. Det er sannsynlig at slike faktorer i kombinasjon vil gjøre at det er en reell økning i antall barn og unge det er knyttet bekymring til. Statsforvaltere melder også om at flere kommuner identifiserer utfordringer knyttet til økende kompleksitet i sakene og mer alvorlige utfordringer hos barn og unge.

3.3.3.1.2 Antall barn med hjelpetiltak går ned

Antall barn og unge med barnevernstiltak fortsetter også å gå ned. Per utgangen av 2024 er det i overkant av 29 000 barn og unge mellom 0–24 år med barnevernstiltak. Det er fem prosent færre enn året før. Antallet under 18 år med hjelpetiltak i hjemmet er redusert med åtte prosent siden 2023, og var ved utgangen av 2024 rett under 15 000.

Samtidig som det totale antallet barn med barnevernstiltak har gått ned ser vi tegn på at utviklingen er i ferd med å snu. Det ser vi særlig når vi ser på «innstrømmen» i barnevernet, der endringer i trender raskere kommer til syne enn når man ser på den totale mengden barn som mottar tiltak.

3.3.3.1.3 Økning i de mest inngripende sakene

Selv om det er færre barn med tiltak totalt sett, ser vi en økning i nye barn som plasseres ut av hjemmet. Dette ser vi særlig i statistikken fra barneverns- og helsenemnda. Det er flere barn med akuttvedtak, omsorgsovertakelse og flere ungdommer som plasseres i behandlingsinstitusjoner. Antall nye barn med vedtak om omsorgsovertakelse var på det laveste nivået i 2021 med 650 barn i løpet av året. I 2024 er dette økt til 800 barn – en økning på 22 prosent.

3.3.3.2 Kommunal variasjon i barnevernsindikatorer

Nasjonal, regional eller fylkesvis statistikk om barnevernet gir et overordnet bilde av status og utviklingstrekk. Samtidig kan statistikk som viser nasjonale trender tilsløre sentrale kommunale variasjoner.

Bufdirs kommunemonitor på barnevernsfeltet viser at det er store forskjeller mellom kommuner. Det gjelder andel barn det er sendt bekymringsmelding om, andel det er iverksatt undersøkelse for, andel med tiltak fra barnevernet, andel med akuttvedtak og andel med vedtak om omsorgsovertakelse.

Det er også variasjoner i barnevernstjenestenes oppfølging av lovkrav, som andel fristbrudd i undersøkelsessaker, andel barn i fosterhjem der det er gjennomført de lovpålagte oppfølgings- og tilsynsbesøkene, og andel barn med hjelpetiltak som har en tiltaksplan.

Kommunal variasjon i bruk av barnevernstiltak er å forvente som en konsekvens av ulikheter i befolkningens behov, men kommunal variasjon kan også skyldes uønsket praksisvariasjon. Det er vesentlig å avdekke denne variasjonen, og om mulig finne årsaker til variasjonen, slik at man kan sette inn tiltak fra kommunal og statlig side. Systematiske kartlegginger av kommunal praksisvariasjon er dermed et første skritt på veien til å identifisere sammenhenger mellom hva barnevernstjenestene gjør i forhold til behov og hvordan behov dekkes.

Bufdir har etablert en analysefil på kommunenivå som inneholder både barnevernsindikatorer og andre kjennetegn ved kommunen og barnevernstjenesten. Vi har undersøkt i hvilken grad disse kjennetegnene kan forklare kommunal variasjon i praksis på barnevernsområdet.

Kjennetegnene vi har undersøkt er:

- kommuneøkonomi
- kommunens urbaniseringsgrad, innbyggertall, sentralitet og geografisk tilhørighet/region
- opphopning av levekårsutfordringer i kommunebefolkningen
- den enkelte barnevernstjenestes størrelse og kapasitet/dekningsgrad
- hvorvidt tjenesten inngår i interkommunalt samarbeid

Vi har undersøkt hvilken betydning disse faktorene har i seg selv, og om statistiske korrelasjoner opprettholdes når vi tar høyde for andre kommunekjennetegn. Den statistiske modellen «renser» opp slik at den faktoren som henger mest sammen med forholdet vi undersøker, for eksempel manglende oppfyllelse av lovkrav, trer frem.

3.3.3.2.1 Hva viser analysene av kommunal variasjon?

Kommuner med få innbyggere kan være sårbare når det kommer til kapasitet, kompetanse og tilstrekkelig sosial avstand mellom tjenesteutøver og mottaker. Samarbeid mellom kommuner generelt er nyttig, og spesielt for de minste kommunene, for å kunne etablere fagmiljøer med nødvendig bredde i kompetansen og tilbudet, samt stordriftsfordeler ved sykefravær og turnover. Tidligere analyser av sammenhengen mellom andel barn i kommunen med meldinger, undersøkelser og tiltak, har vist at kommuner som inngår i interkommunale samarbeid, har lavere andel barn i barnevernet. Analysene av kommunal variasjon i barnevernsindikatorer i 2024, viser imidlertid at kommuner som inngår i interkommunale samarbeid i 2024 ikke har lavere andel barn med undersøkelser, barnevernstiltak og barn med vedtak om omsorgsovertakelse. Dette gjelder både før og etter kontroll for opphopning av sårbare familier i kommunen eller andre kommunekjennetegn som inngår. Disse resultatene skiller seg dermed fra tilsvarende analyser med kommunedata fra 2022 og 2023.

En nærliggende forklaring på hvorfor kommuner med interkommunalt samarbeid ikke lenger skiller seg signifikant fra kommuner uten et slikt samarbeid, kan være at de aller fleste minste og mindre kommunene per 2024 har inngått samarbeid med andre kommuner, 90 prosent av de minste kommunene (< 2000 innbyggere) og 80 prosent av kommunene under 5000 innbyggere. Fra et «stordriftsperspektiv» kan dette tolkes som at de minste kommunene ikke lenger er like sårbare som tidligere når det gjelder tilstrekkelig og forsvarlig kapasitet og kompetanse i tjenestene og at det er dette som gjenspeiles i analysene av sammenheng mellom interkommunalt samarbeid og andel barn i barnevernet. Dette er i så fall i tråd med en ønsket utvikling.

En annen forklaring på at interkommunalt samarbeid ikke lenger er forbundet med lavere andel barn i barnevernet, og av mer bekymringsfull karakter, er at mange av tjenestene har nedjustert innsatsen sin, for eksempel ved å økonomisk prioritere og innrette tjenestene i

retning av færre barn og familier, men som har mer alvorlig problematikk eller rette innsatsen i andre områder av oppvekstsektoren. Dersom dette har skjedd i større grad i tjenester med ikke-interkommunalt barnevern sammenlignet med mindre tjenester med interkommunalt samarbeid, kan dette være en bakenforliggende mekanisme. For å belyse denne hypotesen, er det behov for informasjon om kommunenes prioriteringer av familier og tiltaksinnsats. Dette er data som utvikles, for eksempel gjennom å kombinere survey-data fra Barnevernsbarometeret med statistikk over antall familier og alvorlighetsgrad i saksgrunnlagene.

3.3.3.3 Styring og ledelse i kommunalt barnevern

Styring og ledelse er sentrale rammebetingelser for det kommunale barnevernets systematiske, kunnskapsbaserte og tillitsskapende arbeid. Dette er tydelig i Helsetilsynets rapport «Det handler om ledelse» fra 2022. Bufdir har innhentet mer innsikt i behovet for økt oppmerksomhet rettet mot styring og ledelse i kommunalt barnevern gjennom innspillsmøter, dialog og samarbeid med relevante aktører og samarbeidsparter i løpet av 2023 og første del av 2024. I løpet av året 2024 ble tiltakene som springer ut fra Bufdirs satsing på styring og ledelse iverksatt. Disse tiltakene har som formål å møte tjenestenes behov for tryggere og tydeligere styring og ledelse, og de skal danne en meningsbærende helhet i sammenheng med allerede pågående tiltak på området. I denne sammenhengen er Bufdirs samarbeid og dialog med eksempelvis KS, statsforvalterne, fagorganisasjonene og Helsetilsynet vektlagt.

3.3.3.3.1 Fortsatt satsing på styring og ledelse i kommunalt barnevern

Satsingen på styring og ledelse inkluderer etablering av barnevernsledernetttverk, lederutviklingsprogrammer med fokus på praktisk barnevernsledelse og internkontroll, ny videreutdanning i barnevernsledelse og BFK ledermodul som et digitalt supplement. Tiltakene retter seg både mot erfarne og nye ledere, mellomledere og ledere på kommunenivå.

2024 har vært preget av å være et oppstartsår, der tiltakene i satsingen har blitt utviklet. Det er rekruttert deltakere og gjennomført oppstart. Dette har medført mye dialog med statsforvaltere og barnevernsledere, tett oppfølging av leverandører, samt fasilitering av dialog mellom alle nevnte. Vi opplever at barnevernslederne og statsforvalterne viser interesse for tiltakene, og at det er etablert et godt utgangspunkt for den videre satsingen. Statsforvalterne gir særlig gode tilbakemeldinger på lederutviklingsprogrammene, som oppleves relevante, og er generelt positive til sammenhengen mellom tiltakene.

3.3.3.3.2 Barnevernsledernetttverk

Barnevernsledernetttverk skal bidra til at barnevernsledere på tvers av kommuner etablerer arenaer for å styrke egen lederrolle, og dermed styringen og ledelsen av barnevernstjenesten. Stimuleringsmidlene skal bidra til å muliggjøre faste arenaer for samarbeid, lederutvikling og erfaringsutveksling i nettverkene. Bufdir har i løpet av året inngått avtale med Agenda Kaupang i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) som skal levere ledelsesfaglig støtte til barnevernsledernetttverkene.

I 2024 har aktivitetene i stor grad vært knyttet til å etablere nettverk. Flere har bygget videre på eksisterende nettverk, og noen har etablert nye. Det er etablert barnevernsledernetttverk i alle embeter. Totalt 231 tjenester, derav 66 interkommunale, deltok i nettverk i 2024.

De fleste statsforvalterne rapporterer at nettverkene har benyttet stimuleringsmidlene til å gjennomføre møter, innhente eksterne fagfolk til fysiske samlinger med fokus på relevante temaer innen styring og ledelse, og i noen tilfeller til deltakelse på kompetansehevende tiltak som for eksempel lederutviklingsprogrammene. Vi ser at statsforvalterne i mange tilfeller følger opp koordinering av nettverkene direkte. I tillegg har de fleste barnevernsledernetverkene egne koordinatorene.

En utfordring som mange av nettverkene møter på i oppstarten, er å dreie oppmerksomheten fra tjeneste- og fagutvikling over til lederutvikling. Dette er for mange et nytt fagområde å samarbeide om, og vi forventer at dreiningen vil ta noe tid. I løpet av høsten har Agenda Kaupang og USN utviklet en startpakke til barnevernsledernetverkene som gir støtte og veiledning til praktisk og faglig innramming av nettverkene.

3.3.3.3 Lederutviklingsprogrammene

Det er på oppdrag fra BFD anskaffet to lederutviklingsprogram: «Praktisk lederskap for fremtidens barnevern» og «Internkontroll og kvalitetsarbeid». Disse tilbys av Agenda Kaupang i samarbeid med USN, som også gir ledelsesfaglig støtte til barnevernsledernetverkene. Programmene er praksisnære etterutdanningstilbud, og består av samlinger som går over om lag ni måneder. I 2024 har lederutviklingsprogrammene blitt utviklet og pilotert, og det er til sammen 51 deltakere på de første to pilotkullene. Begge lederutviklingsprogrammene har en kapasitet på 40 deltakere per kull. Deltakerantallet i 2024 er derfor færre enn estimert. Vi vurderer at dette skyldes at programmene kom i gang senere enn planlagt, og at de ikke var kjent for målgruppen. Ifølge Agenda Kaupang er at det er stor interesse for internkontrollprogrammet, blant annet knyttet til det frivillige tilsynet som Helsetilsynet iverksatte i 2024 og som avsluttes i 2025.

Deltakerevalueringene fra de første samlingene viser høy tilfredshet blant deltakerne, samt at begge programmene oppleves praksisnære og støttende til daglig drift. I tillegg gir deltakerne tilbakemelding om at de opplever høyt utbytte av erfaringsutvekslingen som programmet bidrar til, samt at det er særlig nyttig når hele lederteam deltar sammen.

For programmet Internkontroll og kvalitetsarbeid svarer 96 prosent av deltakerne at de har i stor, eller svært stor grad, fått et godt læringsutbytte av de to første samlingene. Deltakerne opplever at programmet gir en dybdeforståelse av internkontroll og hvordan tilsynsarbeid kan tas inn i hverdagen, særlig gjennom planlegging og involvering av flere aktører i barnevernstjenesten. Mange tilbakemeldinger viser til at programmet inspirerer til å ta dette arbeidet videre, skaper en tro på mestring av noe som tidligere har opplevdes utfordrende og tro på at endring er gjennomførbart.

For programmet Praktisk ledelse for fremtidens barnevern svarer 94 prosent av deltakerne at de har i stor, eller svært stor grad, fått et godt læringsutbytte av de to første samlingene. Programmet er designet spesielt for nye ledere i barnevernstjenestene og har som formål å videreutvikle praktisk ledelse gjennom økt fagkunnskap, styrkede lederferdigheter og evne til å påvirke og forbedre egen enhet.

3.3.3.3.4 Dialogmøter

Den siste rapporten for følgeevalueringen av tiltakene i kompetansestrategien forelå i desember 2024. Tallene rapporten bygger på er hentet fra 2023, men gir likevel en indikasjon på gjennomføring, effekt og planer for videreføring.

I sin vurdering av hele perioden dialogmøter har blitt gjennomført, konkluderer evaluator med at tiltaket er nyttig og relevant. Dialogmøter danner grunnlag for en åpen og tillitsbasert dialog om barnevernstjenestens styrker og svakheter, mellom barnevernsleder, kommuneledelse og statsforvalter. På denne måten bidrar møtene til å gi administrativ og politisk ledelse god oversikt over status i sin barnevernstjeneste, og kjennskap til hva som skjer på barnevernsområdet generelt. Dette er informasjon kommuneledelsen ikke nødvendigvis ville fått via andre kanaler.

Evaluator vurderer at det er lite sannsynlig at de oppnådde effektene vil vedvare i fravær av tiltaket. Samtlige statsforvaltere ønsket å fortsette å gjennomføre dialogmøter i 2024–2025. Intern kapasitet hos statsforvalterne ble imidlertid trukket frem som en faktor for om det ville la seg gjennomføre.

Statsforvalterne formidler i sine årsrapporter til Bufdir for 2024 at tiltaket oppleves som et godt eller svært godt virkemiddel i dialogen mellom statsforvalter og kommuner, og for å understreke kommuneledelsens ansvar for barnevernstjenesten i den enkelte kommune. I et fåtall av embetene har det ikke vært gjennomført dialogmøter i 2024 slik det var planlagt for, noe som skyldes intern kapasitet, omorganiseringer eller at embetene har andre arenaer der tematikken har blitt adressert. Fire av ti embeter rapporterte imidlertid om stor aktivitet og målrettet utnyttelse av potensialet i tiltaket. Det er ikke noe som indikerer tendenser i retning av geografi eller størrelse på embetet for å forklare ulikhetene, og det er Bufdirs oppfatning at det i embetene med lav aktivitet skyldes midlertidige forhold som omorganisering og kapasitetsutfordringer.

Det er verdt å merke seg at embetene som særlig fremhever dialogmøter som et kraftfullt tiltak, benytter arenaen til målrettet dialog om utfordringer på barnevernsfeltet, og til gjensidig forventningsavklaring. Ett embete har benyttet dialogmøtene til oppfølging av kommuner som har mottatt veiledningsteam. Bufdir vurderer dette som formålstjenlig bruk av møtene, og som en ønsket utvikling.

3.3.3.3.5 Ny videreutdanning i barnevernsledelse

Videreutdanningene som hadde opptak våren 2024 hadde totalt 2,6 søkere per studieplass, og 2,2 kvalifiserte søkere per studieplass. Dette er en svak reduksjon fra 2023. Det ble gitt tilbud om studieplass til 544 personer, noe som utgjør 128 mer enn antall tilgjengelige studieplasser i vårens opptak. Dette er et risikoreduserende grep mange studiesteder tar på grunn av tidvis høyt frafall før studiestart.

Den nye videreutdanningen ved VID Vitenskapelige høyskole er et supplement til pågående barnevernslederutdanning ved NTNU/RKBU Midt-Norge. Første opptak var våren 2024. De hadde god søkertilgang med 2,3 søkere per studieplass, og høsten 2024 startet studiet opp fulltegnet. Informasjon Bufdir har fått så langt, tyder på at en stor andel av deltakerne er

mellomledere. I lys av tilbakemeldingene fra lederutviklingsprogrammene, der deltakerne understreker verdien av at hele ledergrupper deltar sammen, gir dette indikasjoner på at ledelsessatsingen nå i større grad enn tidligere tiltak rettet mot barnevernsledere, bidrar til å styrke hele ledergrupper i barnevernet.

Barnevernslederutdanningen ved NTNU, som Bufdir har finansiert siden 2016, hadde opptak til nytt kull høsten 2024. Søkertallet var halvert i forhold til forrige opptak. Kun 28 av 35 studieplasser for skoleåret 2025–2026 ble besatt. Dette indikerer at barnevernsledere utgjør et begrenset studentgrunnlag, og at to videreutdanninger på totalt 70 studieplasser er et tilstrekkelig antall studieplasser rettet mot ledere i barnevernet. Oppstart av de nye lederutviklingsprogrammene i samme tidsrom har antakeligvis også bidratt til lavere søkertall.

3.3.3.3.6 Statsforvalterne vurderer at lederutviklingstiltakene samlet sett har bidratt til positiv utvikling og synergieffekter på tvers av tiltakene

Statsforvaltere rapporterer at det er gode synergieffekter mellom de nye ledertiltakene, men også mellom de nye ledertiltakene og eksisterende tiltak som læringsnettverk, dialogmøter og veiledningsteam. Utbyttet av dette har vært et mer helhetlig blikk på styring og ledelse i flere fora, og samordnet bruk av midler. En statsforvalter skriver at «tjenestelederne opplever selv at tiltakene har bidratt til å styrke samarbeidet, kompetansen og ledelsen innen barnevernet», mens en annen statsforvalter utdyper:

«(...) den nasjonale satsingen på ledelse og styring gir god helhet til kommunenes prosesser med kvalitetsutvikling og forbedringsarbeid. Satsingen oppleves også relevant for barnevernslederne, og vi mener den bidrar til økt tillit og profesjonalitet om barnevernet som sådan. Det er spesielt positivt at satsingen består av en bredde med ulike tiltak som i stor grad kan benyttes med utgangspunkt i hva som er den enkelte kommunes behov og situasjon. Bredden i ulike tiltak gir også Statsforvalteren handlingsrom til å veilede den enkelte kommune om hensiktsmessig prioritering av ulike tiltak tilpasset den enkelte kommune, både for barnevernsledere, andre ledere og tjenesten som sådan. Dette erfarer vi at er et viktig bidrag også til våre risikovurderinger og med tanke på hvordan vi følger opp kommuner som tilsynsmyndighet. Satsingen gir en større helhet og bidrar til reell kvalitetsutvikling på barnevernfeltet fordi den gir en overordnet felles retning og ramme som oppleves helhetlig over tid».

Noen statsforvaltere påpeker også utfordringer med praktisk gjennomføring av programmene. Mange kommuner står i svært krevende økonomiske situasjoner, med blant annet reisestopp og ansettelsesstopp. Til tross for at tiltakene er gratis å delta på, blir mange forhindret fordi de ikke har midler til reise og opphold.

3.3.3.4 Kompetanseutvikling for ansatte i barnevernet

2024 markerte det siste året i strategiperioden for kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet 2018–2024 (BFD, 2017). Målet med satsingen var å bidra til å heve kompetansen og kvaliteten i kommunale barnevernstjenester, og forberede kommunene på barnevernsreformen. Tilbakemeldingene fra barnevernsfeltet peker på at den totale satsingen på kompetanse i barnevernet over tid har etablert tydeligere strukturer for

hvordan barnevernstjenester kan jobbe strategisk og fremtidsrettet med kompetanse – og som en effekt av dette med kvalitetsutvikling. Satsingen retter seg mot ansatte på alle nivåer, med tilbud både til individuelle ansatte og til hele tjenester samlet. Virkemidlene er veiledningstiltak, videre- og etterutdanninger, tjenesteutviklingstiltak, og tilskudd/stimuleringsmidler som skal tilrettelegge for deltakelse. Tilbakemeldingene er at tiltakene samlet sett treffer behovene godt, og at sammenhengene og synergiene mellom tiltakene stadig blir tydeligere. I 2024 var det et særlig fokus på å plassere de nye lederutviklingstiltakene inn i sammenhengen av de allerede eksisterende tiltakene i satsingen.

3.3.3.4.1 Kompetansesatsingen i det kommunale barnevernet

Tiltakene i strategien har vært følgeevaluert siden oppstart. I løpet av 2024 mottok Bufdir avsluttende evalueringsrapporter for de fem hovedtiltakene i strategien og en tverrgående analyse av satsingen som helhet. Rapportene gir et godt grunnlag til å belyse resultater og effekter satsingen har hatt på kompetanseutviklingen i barnevernet over lengre tid. De følgende avsnittene oppsummerer noen av hovedfunnene i den tverrgående analysen (Oslo Economics, Agenda Kaupang & Roland Fürst, 2024a).

Den tverrgående analysen peker på at satsingen har bidratt til å styrke kompetanse og at den har lagt et grunnlag for utvikling av god drift i det kommunale barnevernet, blant annet ved å tilrettelegge for felles fagutvikling på tvers av kommuner, slik at flere har arbeidet med utvikling av egne tjenester. Satsingen har også bidratt til å styrke kompetansemiljøer rundt barnevernstjenestene ved at disse har hatt en aktiv rolle i gjennomføringen av tiltakene. Kompetansesentrene har blitt bedre rustet til å støtte kommunenes arbeid med kvalitetsutvikling og implementering av kompetanse. Dette har vist seg gjennom strategiperioden. Samtidig er det en klar anbefaling for arbeidet videre at man opprettholder og videreutvikler grunnlaget som er lagt gjennom satsingen, og utnytter at det nå finnes et moment for arbeid med kompetanse- og kvalitetsutvikling i tjenestene.

Evalueringen peker også på at det er store variasjoner i kommunenes resultater og i hvilken grad tjenestene har lyktes med å nyttiggjøre seg av tiltakene. Det er både strukturelle rammebetingelser og operative og strategiske årsaker som kan forklare dette. Blant de tydeligste eksemplene er de kommunale barnevernstjenestene som ikke driftes i tråd med minstekrav til forsvarlighet. I disse tilfellene er det begrenset hvor mye en satsing på kompetanse kan bidra til å løfte tjenestene, dersom de ikke også får bedre rammebetingelser fra kommunens side. Mens kompetansesatsingen kan være et godt tiltak for å styrke barnevernstjenestene, er den ikke alene egnet til å løse alle utfordringene knyttet til kompetansemangler i kommunalt barnevern.

Den tverrsektorielle analysen trekker frem noen områder hvor satsingen har forbedret kvaliteten. Barnevernsledere fremhever lederkompetanse og samarbeid med andre kommuner. Også bedre rutiner for god drift, juridisk kompetanse, forvaltningskompetanse og kompetanse om tiltak, fremheves som styrkede områder. Områder hvor barnevernsledere i mindre grad har sett forbedringer er tiltaksutvikling, tjenestenes evne til å rekruttere og beholde ansatte, samarbeid med kommuneledelse og andre kommunale tjenester, og barnevernets omdømme.

Gjennom satsingen har kompetanse- og fagutvikling kommet på agendaen i kommuneledelse, i barnevernstjenesten, hos statsforvalter og hos andre involverte aktører. Kommunene har nå flere aktører å støtte seg på i arbeidet med egen kompetanseutvikling, og støtten disse aktørene kan tilby er trolig blitt langt mer relevant for tjenestene. Kunnskaps- og kompetansesentrene NUBU, RKBUP/RBUP, NKVTS og RVTS-ene spiller en sentral rolle innenfor forskning, tjenesteutvikling, kompetanseheving og implementering i kommunene. Kommunenes behov for bistand er et førende hensyn i innretningen på Bufdirs tilskuddsforvaltning og oppfølging av kompetansesentrene, som skal gjøre sentrene tilgjengelige og relevante for tjenestene. Investeringer i aktører rundt tjenestene er viktig for å sikre vedvarende kompetanseutvikling, både i tiltakene gjennomført under kompetansesatsingen og i andre eventuelle kompetansetiltak.

3.3.3.4.2 Status for tiltakene i kompetansestrategien «Mer kunnskap – bedre barnevern 2018–2024»

Tjenestestøtteprogrammet 2024

Ved utgangen av 2024 hadde i overkant av 518 deltatt i tjenestestøtteprogrammet. Deltakerne kom fra 22 ulike barnevernstjenester, fra åtte ulike fylker. Siden starten av kompetansestrategiperioden i 2017 og frem til utgangen av 2024, har de fleste tjenestene i landet nå har gjennomført programmet. I underkant av 3 700 deltakere har vært gjennom programmet.

Den siste følgeevalueringen av tjenestestøtteprogrammet viser at man har lyktes med å tilby programmet til en så stor andel av landets barnevernstjenester at det kan betraktes som et nasjonalt program (Oslo Economics, Agenda Kaupang & Roland Fürst, 2024b).

Deltakertjenestene har vært geografisk spredt og har hatt ulik størrelse og organisering. Rapporten peker videre på at tjenestestøtteprogrammet har funnet en organisering som fungerer, både når det gjelder fordeling av roller og ansvar på tvers av kompetansesentrene, og når det gjelder praktisk gjennomføring.

Styrker ved programmet er at det er samlingsbasert, inkluderer hele tjenesten, og at det er egne ledersamlinger hvor en jobber spesifikt med forhold knyttet til ledelse av utviklingsarbeid. Det å kunne samle en tjeneste om utviklingsarbeid over tid, og også kunne utveksle erfaringer med andre tjenester, gir merverdi til innholdet i samlingene.

Tjenestestøtteprogrammet fremstår fortsatt som et program som jobber kontinuerlig med forbedring og utvikling av innhold og form, og justeres løpende basert på evalueringer. Det handler også om å finne et riktig nivå på det faglige innholdet, da følgeevalueringen viser at rundt en tredjedel av deltakerne mener det faglige nivået bør løftes. Programmet oppleves mest relevant på områdene som handler om å bistå tjenestene med prosesshjelp, praksisnær utvikling og metoder og verktøy for å drive kontinuerlig og systematisk utviklingsarbeid (ibid.).

Statsforvalternes rapporteringer på tiltaket er i hovedsak fremdeles positive. Det er fremdeles varierte meninger om det faglige nivået og om programmet blir tilstrekkelig tilpasset og relevant for barnevernstjenestene. En klar suksessfaktor er at hele tjenesten

deltar, samtidig som dette også er utfordrende for tjenestene i praksis. Det blir nevnt at det fremdeles er et potensial i å se programmet mer i sammenheng med andre kompetanse- og utviklingsaktiviteter i tjenestene.

For å sikre at deltakerne i programmet får tilgang på den ervervede kompetansen, startet vi i 2024 et prosjekt for å utvikle digitale læringsverktøy for bruk og implementering av kunnskapsmodellen Barnets behov i sentrum. Målet med prosjektet var å utvikle en løsning som er åpen for alle og som gir en grunnleggende forståelse i hvordan kunnskapsmodellen kan brukes til å forstå barnets situasjon og behov. Dette arbeidet ferdigstilles våren 2025.

Opplæringsprogram om minoriteter i barnevernet (KOMBA)

KOMBA ble gjennomført med 118 deltakere i 2024 fra 24 ulike tjenester. Programmet ble gjennomført for barnevernstjenester og Bufetat fra Oslo, Akershus og Innlandet, og samlingene ble gjennomført i Lillehammer og Asker. Totalt sett har om lag 650 deltakere gjennomført KOMBA siden programmets oppstart i 2020.

Barnevernstjenestene benytter opplæringsprogrammet for å tilegne seg ny kunnskap og utvikle en mer kultursensitiv tilnærming i møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. KOMBA bidrar til økt minoritetskompetanse gjennom praktisk trening som simuleringsaktiviteter med bruk av tolk, og gjennom systematisk veiledning og utviklingsprosjekter som gjennomføres i egen tjeneste eller på tvers av deltakende tjenester.

Tilbakemeldingene fra de aktuelle statsforvalterne og Bufetat er varierende. Det blir påpekt at tematikken i programmet er relevant, men at nivået kan bli for grunnleggende og ikke godt nok tilpasset den praktiske hverdagen til deltakerne. Flere etterlyser også mer fokus på implementeringsstøtte til ledere.

Direktoratet besluttet i 2024 å avslutte kontrakten med VID Vitenskapelige høyskole. Bufdir vurderer at barnevernet har behov for en bredere tilnærming til mangfoldskompetanse, som i større grad hensyntar ulike diskrimineringsgrunnlag og gir faglig og praksisnær fordypning i mangfoldstematikk i et barnevernsperspektiv. Bufdir vil i løpet av 2025 vurdere hvordan dette tiltaket skal se ut.

Læringsnettverk

Den tverrgående analysen av kompetansesatsingen slår fast at læringsnettverk har bidratt til å etablere fagfellesskap på tvers av kommunene, og til samarbeid om kvalitetsutvikling med utgangspunkt i lokale behov. Det påpekes at ulik organisering har påvirket nettverkens effekter og måloppnåelse.

Tiltaket læringsnettverk har en fleksibel innretning med få føringer om tema for utviklingsarbeidet eller måten utviklingsarbeidet skal organiseres på. Slik kan tjenestene selv definere arbeidet etter lokale behov. Dette har både vært en styrke og en svakhet ved tiltaket. Særlig de første årene av strategiperioden var det en betydelig utfordring at både statsforvalter og barnevernstjenestene i mange tilfeller opplevde tiltaket som uklart. Dette har blitt gradvis bedre gjennom strategiperioden, og i 2024 har både hensikt med og

innholdet i kommunale læringsnettverk fremstår som klart for de aller fleste barnevernsledere. Nesten samtlige barnevernsledere uttalte at temaene og arbeidet i læringsnettverkene er relevante for utfordringene i tjenestene de representerer.

Evalueringen viser at tydelig styring fra statsforvalter og satsing på prosjektledelse, er viktige suksesskriterier for læringsnettverkene, uavhengig av om de består av større eller mindre barnevernstjenester. En vellykket videreføring avhenger trolig i stor grad av statsforvalternes rolle som organisator og tilrettelegger.

Barnevernstjenestene som av ulike årsaker ikke har funnet en fungerende form for samarbeid innenfor rammene av kommunale læringsnettverk, vil i liten grad ha oppnådd effekter som kan videreføres. Det er likevel grunn til å tro at alle barnevernstjenester som har deltatt i ett eller flere av de mange læringsnettverkene som har blitt etablert under strategiperioden, har fått kompetanseheving som de tar med seg inn i sitt videre arbeid.

I embetenes rapportering til Bufdir for 2024, fremkommer det at det fortsatt er forskjeller mellom embetene når det kommer til organisering og gjennomføring av arbeidet. Nesten alle embetene fremhever imidlertid at kommunale læringsnettverk er godt egnet til etablering av fagfellesskap, stimulering til samarbeid om tjenesteutvikling og til erfaringsutveksling. I Vestland blir nettverkene også benyttet til tverretattlig samhandling mellom viktige aktører på barnevernsfeltet, som for eksempel KS, utdanningsinstitusjonene og statsforvalter. I Trøndelag blir nettverkene brukt som en arena der barnevernsledere i fylket drøfter felles utfordringer i tjenestene. De er opptatt av tiltaksutvikling på tvers av alle læringsnettverkene, og hvordan utviklingsprosjektene kan bidra til bærekraft og mindre sårbarhet ved å jobbe samlet om kompetanseutvikling i fylket.

Syv av ti embeter har brukt samtlige midler de har fått tildelt. Tre embeter rapporterer om et underforbruk av tildelte stimuleringsmidler på begge områdene. To av disse embetene ligger i nord, noe Bufdir merker seg med tanke på videre innretting av tiltaket og eventuelle behov for justeringer. Disse midlene er omdisponert og tildelt embeter med utviklingsprosjekt som var i behov av mer midler. Et fåtall embeter strever med å nytte midlene, mens et fåtall embeter etterlyser økt tildeling og større frihet innenfor rammene.

Det fremkommer ellers av rapporteringene at det er etablert samarbeid med kompetansemiljø på barnevernsområdet for et stort flertall av utviklingsprosjektene. Flere av utviklingsprosjektene samarbeider også tett med Bufetat som kompetanseaktør, og da særlig om prosjekt på fosterhjemsområdet.

Når det gjelder samarbeid mellom barnevernstjenester i nettverk og andre tjenester på oppvekstfeltet i kommuner og blant samarbeidsaktører, ser vi at dette gjøres i liten grad. Her ligger det et potensiale som Bufdir bør se nærmere på, i lys av barnevernsreformen og kommunenes plikt til å samarbeide om tjenester til sårbare barn og deres familier.

Veiledningsteam

Gjennom tiltaket veiledningsteam får utvalgte kommuner tett oppfølging av to veiledere over to år. Veiledningen skal støtte kommuneledelsen og barnevernleder i å drive

utviklingsarbeid slik at barnevernstjenesten kan utvikle sin praksis og oppnå bedre resultater. Overordnet mål for veiledningsteam er å styrke ledelseskompetansen og å få på plass systemer og arbeidsformer som møter utfordringene tjenesten står overfor. 20 kommuner har fått veiledning i perioden 2022–2024 (pulje 3). Utvelgelse av kommuner er basert på vurderinger fra statsforvalteren i det enkelte fylke. Veilederne har fått opplæring gjennom fagsamlinger, samt metaveiledning.

Gjennom veiledningsperioden er det jobbet med ulike mål og tiltak innenfor blant annet ledelse og organisering, internkontroll og rutiner, kompetanse, samarbeid og samhandling, kvalitet og rettsikkerhet, reduksjon av fristbrudd og lovbrudd, forebyggende arbeid og arbeidsmiljø.

Gjennom sluttevalueringer rapporterer kommunene om betydelig fremskritt i måloppnåelsen. Mange har klart å etablere sterkere lederstrukturer og forbedret internkontrollen, noe som har bidratt til en mer effektiv og robust tjeneste. Det har også vært en positiv utvikling i samarbeidet på tvers av tjenester. Nye rutiner og systemer har ført til bedre dokumentasjon og oppfølging av saker, noe som har økt kvaliteten på tjenesten. Flere kommuner har også rapportert om redusert fristbrudd og bedre ressursutnyttelse, samt økt kompetanse blant ansatte. Statsforvaltere melder også om god effekt av veiledningsteam. De trekker frem kvalitetsforbedringer og stabilitet i tjenesten, samt økt kvalitet i saksbehandlingen og rapportering.

Når det gjelder resultatkravet om «økt kvalitet i saksbehandlingen i kommuner som har fått oppfølging av veiledningsteam», er dette en kompleks og sammensatt vurdering som er vanskelig å tallfeste. Basert på sluttevalueringene fra kommunene og tilbakemeldingene fra statsforvaltere, viser dette en kvalitativ forbedring i saksbehandlingene. Ser vi i tillegg på utvikling i tall om fristbrudd, tiltaksplan og evaluert tiltaksplan, ser vi også en positiv utvikling for de 20 deltakende kommunene (perioden 2018–2024). Det er derfor rimelig å kunne anta at veiledningsteam har hatt en positiv påvirkning på kvaliteten i saksbehandlingen i de kommunene som har fått tilbudet.

Videreutdanningene

Videreutdanningene er et av de viktigste tiltakene i regjeringens satsing på kompetanse i barnevernstjenesten, ettersom at de knytter seg direkte til det nye kompetansekravet som trer i kraft i 2031. De som har vært ansatt i barnevernstjenesten i fire år eller lenger, vil oppfylle kravet ved å ha gjennomført en relevant videreutdanning på minimum 30 studiepoeng.

Høsten 2024 finansierte Bufdir totalt 448 studieplasser ved ti videreutdanninger, hvorav syv av videreutdanningene var rettet mot ansatte i barnevernstjenesten og tre av dem var lederutdanninger. Det var forventet noe nedgang i søkertallene ved opptaket i april, grunnet regjeringens forslag om å avvike kravet om videreutdanning for enkelte ansatte (BFD, 2024). Nedgangen i søkertallene var imidlertid minimal. Det ble 164 færre søkere til studieåret 2024–2025 enn foregående opptak. Vi anser dette som en normalvariasjon. Vi har imidlertid fått tilbakemelding fra noen av studiestedene om at frafallet har vært noe høyere enn normalt i forbindelse med oppstart av studiene høsten 2024.

Fordelingen av søkere på de ulike videreutdanningene har endret seg noe over tid, noe som tyder på at kompetansebehovene eller -ønskene endrer seg. I 2024 hadde videreutdanningen Minoritetskompetanse i barnevernet nesten fire søkere per studieplass, mens videreutdanningene Juss i barnevernsfaglig arbeid og Vurdering av barnets beste hadde lavere søkertall enn tidligere år. Videreutdanningen Barnevernsfaglig veiledning har over tid hatt færrest søkere per studieplass.

3.3.3.4.3 Implementering av nye kompetansekrav

Ved utgangen av 2024 er det seks år til kompetansekravene i barnevernet trer i kraft, og tallene viser at kompetansenivået peker jevnt og svakt oppover både i kommunene og blant institusjonene. I løpet av de to årene som har gått siden kravene ble innlemmet i barnevernsloven, har vi sett at barnevernsfeltet har vært preget av både optimisme knyttet til kompetanseløftet, og frykt for å ikke klare å oppfylle kompetansekravet innen fristen. Mange kommuner og barnevernstjenester rapporterer om rekrutteringsutfordringer og omtaler kravet som belastende, samtidig som at mange gir tilbakemeldinger om at kompetansekravet er en viktig og ønsket endring for barnevernet uavhengig av rekrutteringssituasjonen. Bufdir vurderer at tilbakemeldingene er en naturlig situasjon i en endringsperiode, og at dette sannsynligvis vil vedvare frem til kravet trer i kraft.

I 2024 leverte Bufdir en utredning hvor vi vurderte konsekvensene av å oppheve masterkravet, samt vurderte et alternativ som innebærer at kravet om mastergrad avgrenses til å gjelde barnevernstjenestens leder og/eller ansatte som utfører oppgaver i saker der det kan være behov for særlig inngripende tiltak. Vi vurderte følgende tiltak:

- beholde masterkravet (nullalternativet)
- oppheve masterkravet
- avgrense kravet om mastergrad til å gjelde barnevernstjenestens leder og/eller ansatte som utfører oppgaver i saker der det kan være behov for særlig inngripende tiltak
- innføre rausere overgangsordning ved å øke støtten til videreutdanninger
- utsette kravet til 2035

Vi anbefaler å beholde masterkravet og å innføre rausere overgangsordninger.

Oppsummert viser tallene fra 2023 at andelen ansatte som oppfylte kompetansekravet i kommunalt barnevern fortsatt lå på om lag 50 prosent, mens andelen ledere som oppfylte kravet var 74 prosent. I institusjonsbarnevernet ser vi en jevn økning, der andelen med bachelor eller spesialistutdanning/master er 77 prosent. Vi antar at prosentandelene er noe høyere ved utgangen av 2024, ettersom mange ansatte har vært under videreutdanning eller master ved siste rapporteringstidspunkt.

Status kommunal barnevernstjeneste

Statistikken bygger på sammenstilt registerdata om sysselsetting og utdanning til alle som er registrert som ansatte i kommunal barnevernstjeneste. Bufdir og SSB har samarbeidet om hvordan man kan identifisere relevante utdanninger og videreutdanninger gjennom registerdata.

Med unntak av støttekontakter og avlastere, er alle ansatte i barnevernstjenesten inkludert. Det vil si at denne statistikken også inkluderer ansatte i barnevernstjenesten der det nye kompetansekravet ikke gjelder. En konsekvens av dette er at andelen som oppfyller kompetansekravet vil fremstå som lavere enn den i realiteten er.

Tabellen under viser at 47 prosent av alle ansatte i barnevernstjenesten i 2023 oppfyller kompetansekravet. Det er en økning på fire prosentpoeng siden 2022, da andelen var 43 prosent.

Tabell 14: Ansatte saksbehandlere i barnevernstjenesten, fordelt på utdanningsnivå. 2022.

Utdanningsnivå	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mastergrad	480	9 %	9 %
Minst 30 studiepoeng med videreutdanning	1951	35 %	43 %
Bachelor	2731	49 %	92 %
Ingen registrert relevant utdanning og under 30 poeng videreutdanning	431	8 %	100 %
Totalsum	5593	100 %	

Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir

Tabell 15: Ansatte saksbehandlere i barnevernstjenesten, fordelt på utdanningsnivå. 2023.

Utdanningsnivå	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mastergrad	592	10 %	10 %
Minst 30 studiepoeng med videreutdanning	2127	37 %	47 %
Bachelor	2552	45 %	92 %
Ingen registrert relevant utdanning og under 30 poeng videreutdanning	459	8 %	100 %
Totalsum	5730	100 %	

Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir

Det er en langt høyere andel av ledere i kommunalt barnevern som oppfyller kompetansekravene. Der gjelder det tre av fire. Også blant ledere ser vi at andelen som oppfyller kompetansekravet har økt noe fra 2022 til 2023.

Tabell 16: Ledere i kommunal barnevernstjeneste, fordelt på utdanningsnivå. 2022.

Utdanningsnivå	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mastergrad	75	14 %	14 %
Minst 30 studiepoeng med videreutdanning	314	58 %	72 %
Bachelor	124	23 %	95 %
Ingen registrert relevant utdanning og under 30 poeng videreutdanning	27	5 %	100 %
Totalsum	540	100 %	

Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir

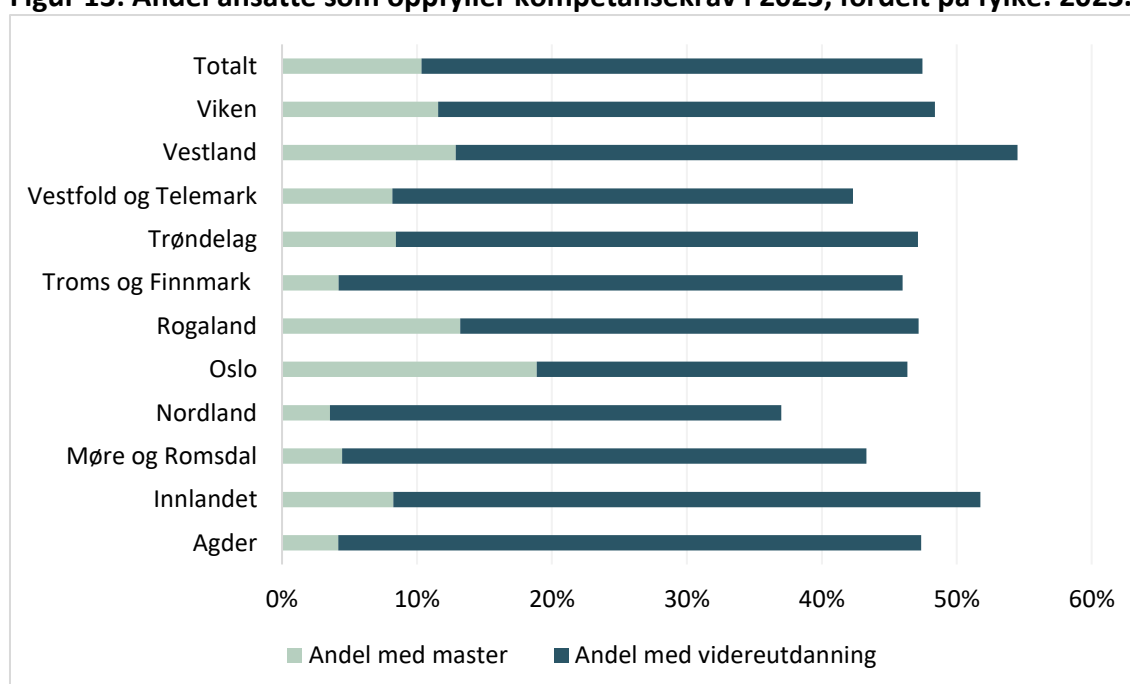
Tabell 17: Ledere i kommunal barnevernstjeneste, fordelt på utdanningsnivå. 2023.

Utdanningsnivå	Antall	Prosent	Kumulativ prosent
Mastergrad	80	15 %	15 %
Minst 30 studiepoeng med videreutdanning	326	60 %	74 %
Bachelor	120	22 %	97 %
Ingen registrert relevant utdanning og under 30 poeng videreutdanning	19	3 %	100 %
Totalsum	545	100 %	

Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir

I de fleste fylkene er det mellom 40 og 50 prosent av de ansatte som oppfyller de nye kompetansekravene. Vestland og Innlandet peker seg ut ved at over halvparten av saksbehandlere oppfyller kompetansekravene, mens vi i motsatt ende av skalaen finner Nordland, der andelen er 37 prosent.

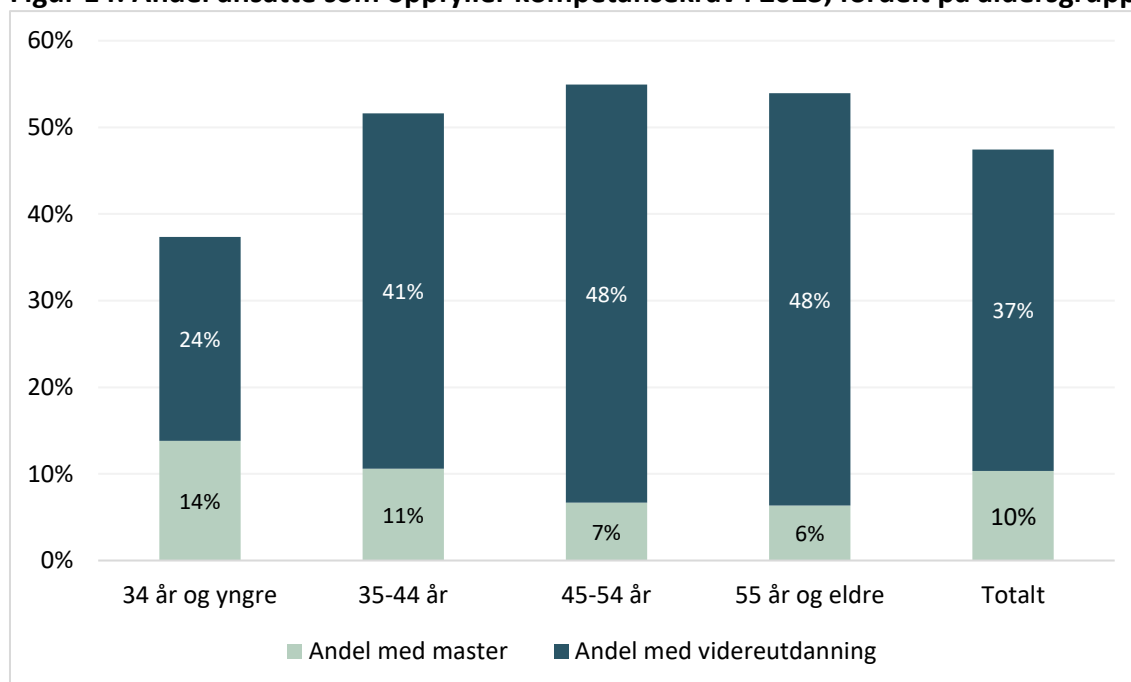
Av de som oppfyller kompetansekravet er det en varierende andel som har mastergrad. Her utmerker Oslo seg ved at nær en av fem ansatte har en masterutdanning, mens i Nordland gjelder det kun fire prosent.

Figur 13: Andel ansatte som oppfyller kompetansekrav i 2023, fordelt på fylke. 2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med andel ansatte som oppfyller kompetansekrav i 2023 fordelt på fylker. Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir.

Behovet for mer utdanning er tydeligst blant de yngste som jobber i barnevernstjenesten, der kun 37 prosent oppfyller kompetansekravet. Samtidig er det naturlig nok i denne ansattgruppen at andelen med en fullført mastergrad er høyest, med 14 prosent. Det er også sannsynlig at denne gruppen kommer ut med en lav andel, sammenlignet med de andre aldersgruppene, fordi den kan inkludere et høyt antall som er i gang med en videreutdanning eller en masterutdanning som ennå ikke er registrert som fullført.

Figur 14: Andel ansatte som oppfyller kompetansekrav i 2023, fordelt på aldersgruppe

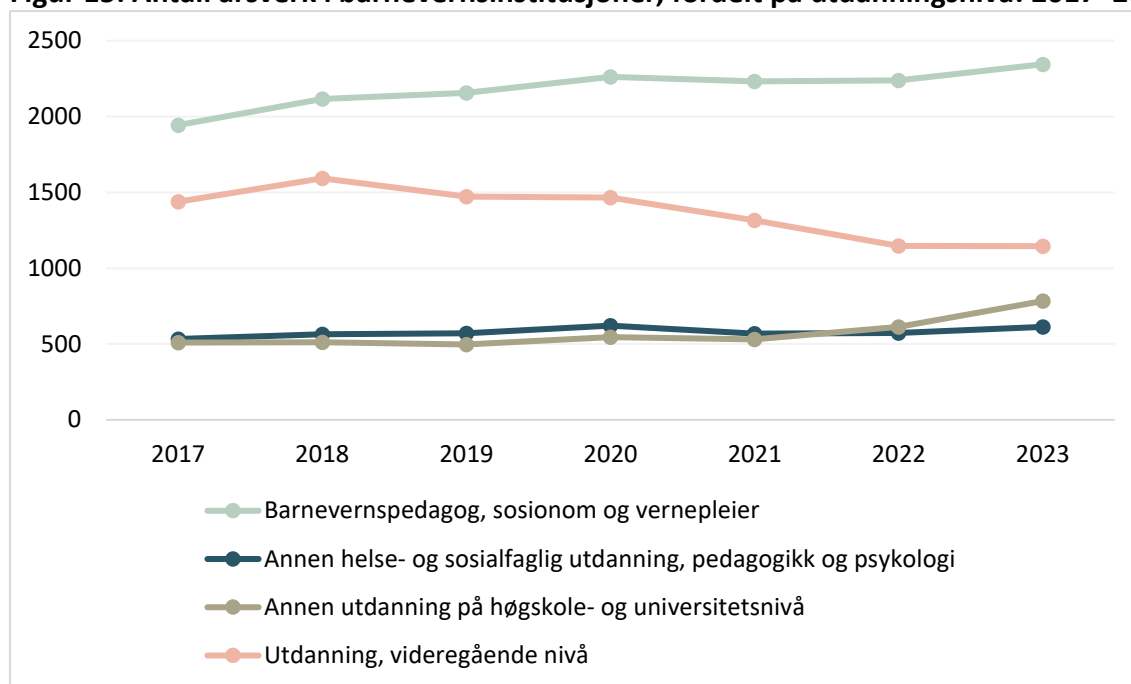

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med andel ansatte som oppfyller kompetansekrav i 2023 fordelt på aldersgrupper. Kilde: SSB, tabelloppdrag bestilt av Bufdir.

Status barnevernsinstitusjoner – en stadig økende andel har bachelorutdanning

Om lag halvparten av alle årsverk i barnevernsinstitusjoner er ved utgangen av 2023 besatt av personer som er utdannet som barnevernspedagog, vernepleier eller sosionom. I tillegg har ytterligere 29 prosent annen helse- og sosialfaglig utdanning, pedagogikk og psykologi eller en annen utdanning på høyskole- og universitetsnivå. Andelen som har lavere utdanning er redusert de siste årene, fra over 30 prosent av alle årsverk før 2020, til 23 prosent i 2023.

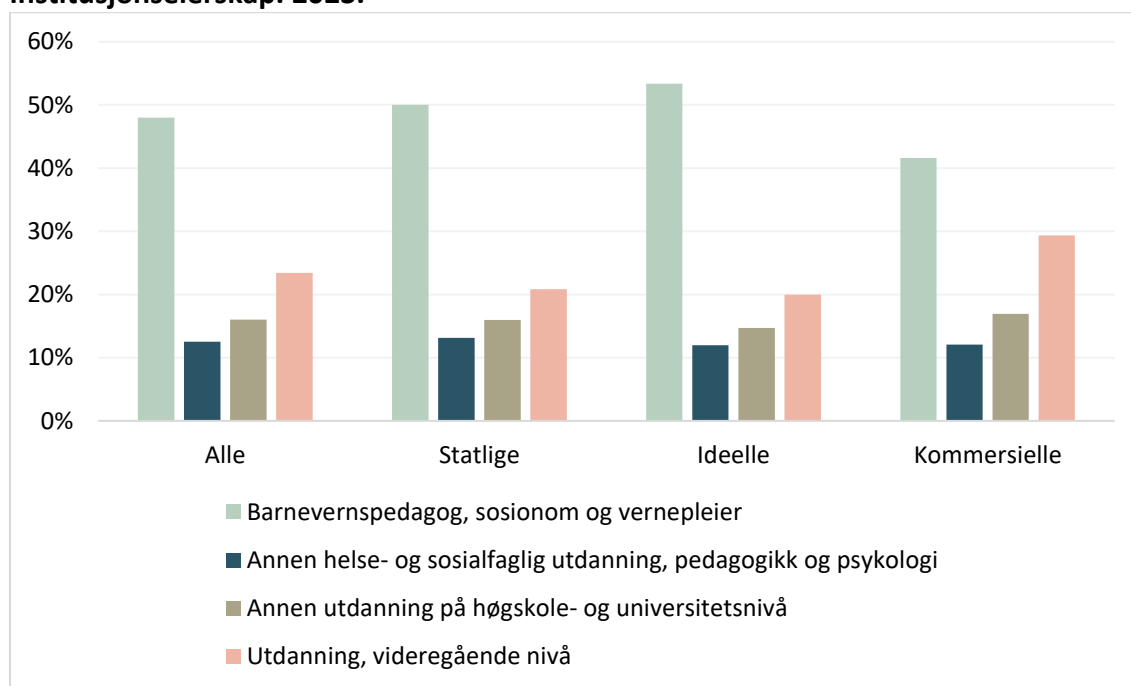
Figur 15: Antall årsverk i barnevernsinstitusjoner, fordelt på utdanningsnivå. 2017–2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall årsverk i barnevernsinstitusjoner fordelt på utdanningsnivå i perioden 2017–2023. Kilde: SSB tabell 11650

Ser vi på utdanningsnivå på tvers av institusjonens eierskap, skiller kommersielle seg ut med en høyere andel som ikke har utdanning på bachelornivå. 29 prosent av alle årsverkene i kommersielle institusjoner har utdanning på videregående nivå, mens det gjelder rundt 20 prosent i statlige og ideelle. For Bufetat sine statlige institusjoner (inkludert omsorgssentre) vet vi at denne andelen går ytterligere ned i 2024. Det er kun 16 prosent av årsverkene som ikke har en formell fagutdanning. Barne- og familieetaten i Oslo kommune rapporterer at 82 prosent av de ansatte oppfyller kravet om relevant utdanning på bachelornivå.

Figur 16: Andel årsverk i barnevernsinstitusjoner, fordelt på utdanning og institusjonseierskap. 2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med andel årsverk i barnevernsinstitusjoner fordelt på utdanning og institusjonseierskap. Kilde: SSB tabell 11650

Barnevernets tilgang til kvalifisert personell og behovet for tiltak for å oppnå full implementering av kompetansekravene i 2031

Institusjonsbarnevernet har en stigende andel ansatte med bachelorgrad eller høyere utdanning, men disposisjonsadgangen brukes hyppig. Barnevernstjenestene har høyest turnover, og vi ser at dette, i tillegg til manglende muligheter til å sende ansatte på videreutdanning på grunn av kapasitetsmangel eller mangel på tilstrekkelig finansiering, bidrar til at utviklingen av kompetansenivået i mange kommuner går sakte.

På bakgrunn av dette vurderer vi at det er behov for å styrke barnevernets tilgang til kvalifisert personell, samt ansattes tilgang på relevant videreutdanning og mastergrad. Vi viser her til Bufdirs tidligere anbefalinger til departementet:

- Styrke eksisterende tilskuddsordning slik at den kan støtte ansatte som tar master eller andre videreutdanninger enn de Bufdir-finansierte
- Gå i dialog med UH-sektoren for å vurdere muligheter for flere og bedre tilpassede utdanninger for ansatte i barnevernsinstitusjoner. Dette inkluderer blant annet å vurdere muligheter innenfor fagskolesektoren

For å løfte kompetansenivået i områder som det etter en risikovurdering antas at ikke vil klare å oppnå kompetansekravet innen 2031, anbefaler vi i tillegg at det etableres tilskuddsordninger basert på vikar- og stipendordningene for lærere i videreutdanning (Udir, 2024). Skolesektoren har god erfaring med dette tiltaket, og vi vurderer at det kan ha god effekt dersom det rettes mot de kommunene som har særlig store rekrutteringsutfordringer eller utfordringer med å styrke kompetansen hos nåværende ansatte.

3.3.3.5 Kvaliteten i barnevernstjenestenes saksbehandling

Bedre digitale verktøy vil kunne gi god faglig støtte og styrke kvaliteten i saksbehandlingen i barnevernstjenestene. Bufdir jobber fortløpende med kommunal utbredelse av Barnevernsfaglig kvalitetssystem (BFK) og andre løsninger som har blitt utviklet gjennom prosjektet DigiBarnevern. For at kommuner skal ha implementert BFK, må de ha skaffet seg ett av to nye fagsystemer som per i dag finnes på markedet for kommunalt barnevern: Modulus Barn, som leveres av Netcompany, og Visma Flyt Barnevern, som leveres av Visma. Ved utgangen av 2024 hadde 222 kommuner begynt å ta i bruk ett av disse to, en økning fra 96 kommuner i 2023. Med implementering forstått som det å ha BFK tilgjengelig i fagsystemet og ha mulighet til å benytte seg av det i det daglige arbeidet, er målet om minst 100 nye kommuner nådd. Per utgangen av 2024 er det totalt 338 kommuner som har skrevet kontrakt med én av fagsystemleverandørene, og flere vil dermed produsjonssettes i løpet av 2025.

Bufdir tilbyr støtte med implementering av BFK til kommuner som har tatt i bruk ett av de nevnte fagsystemene. Vi tilpasser støtten til det kommunene selv vurderer som sine behov. Aktuelle aktiviteter er webinarer, digitale frokostmøter, oppfølging av grupper av kommuner, såkalte «BFK-hubs», med foredrag og dialog, og erfaringskonferanser. I tillegg har vi en egen landingsside for BFK og en landingsside for kunnskapsmodellen Barnets behov i sentrum, som gir informasjon, innsikt og forståelse til aktuell målgruppe.

Barnevernstjenestenes aktive bruk av BFK vil blant annet ha effekt på systematikk og planmessighet i undersøkelsene. BFK er bygd opp på en måte som gjør at saksbehandlerne kan motta fortløpende veiledning og støtte i selve undersøkelsesfasen, både på overordnet nivå og tilknyttet avgrensede prosesser og konkrete aktiviteter. Rammeverket har både juridisk og barnevernsfaglig innhold, og gir en helhetlig og sammenhengende støtte til tjenestenes arbeid med undersøkelser. Gjennom relevante kilder, stopp-punkt, veiledningstekster, reflekterende spørsmål og tilgang til kunnskapsmodellen Barnets behov i sentrum, har saksbehandlerne tilgang til et trygt og oppdatert grunnlag i sitt arbeid med analyse, vurdering, beslutning og dokumentasjon.

3.3.3.6 Helsehjelp til barn i barnevernet

I 2024 har Helsedirektoratet og Bufdir videreført implementeringen av nasjonalt forløp for barnevern. Flere kommuner er i 2024 godt i gang med implementering og gjennomføring av forløp, sammenlignet med 2023. Kommunene er organisert forskjellig, er av ulik størrelse og har ulik forutsetning for god implementering. Direktoratene har fortsatt med «roadshow» i 2024 og har sammen reist rundt i Norge og holdt 28 presentasjoner, med formål om å gjøre forløpet kjent i barneverns- og helsetjenestene. Ved å være tett på tjenestene har direktoratene fortløpende innhentet innspill og informasjon om hva som fungerer bra, og hva som er mer utfordrende for tjenestene. I 2024 har vi utarbeidet implementeringsmateriell som vil publiseres på bufdir.no. Dette inkluderer en informasjonsfilm med intervjuer av fagpersoner fra barneverns- og helsetjenester som deler sine erfaringer med forløpet og en ny tegnefilm rettet mot barn og unge.

Høsten 2024 gjennomførte direktoratene en nasjonal erfaringskonferanse for nasjonalt forløp for barnevern. 180 deltok fysisk, og rundt 500 fulgte den digitalt. SINTEF har igangsatt

evaluering av implementering av forløpet. Evalueringen varer til 2027/2028. Direktoratene viderefører implementeringsarbeidet også i 2025.

I 2024 kom forskningsrapporten «Helsehjelp til barn i barnevernet. Behov, barrierer og helsetjenestebruk» (Ådnanes et al., 2024). Hovedfunn fra rapporten viser at behovet for helsehjelp i hovedsak er tilknyttet psykisk helse, og at tilbudet om psykisk helsehjelp oppleves mangelfullt og fragmentert av barn og unge og deres foreldre og fosterforeldre. Rapporten er et viktig kunnskapsgrunnlag i det videre arbeidet for å sikre helsehjelp til barn i barnevernet.

Bufdir har fortsatt det gode samarbeidet med Helsedirektoratet om helsesatsingen i barnevernet, med flere tiltak, inkludert samarbeid om FACT ung. Direktoratet har jevnlig møter og god dialog med de regionale helseansvarlige og følger med arbeidet de helseansvarlige gjør i regionene. Bufdir er en del av nasjonal implementeringsgruppe for nasjonal veileder psykisk helsearbeid barn og unge.

Arbeidet med å revidere helsefanen i BiRK ble ferdigstilt i 2023. Den nye helsefanen ble gradvis tatt i bruk, først av de statlige barnevernsinstitusjonene og deretter av de private institusjonene. Private rapporterer månedsvis til enhet for inntak som registrerer helseinformasjonen i BiRK.

Formålet med revideringen av helsefanen var todelt:

- å kunne sikre oppfølging av det enkelte barns helsebehov
- å kunne hente ut og aggregere mer treffsikker informasjon om barnas helse

For å hente mest mulig presis informasjon basert på tilgjengelige data, ble det i tillegg til endringer i helsefanen gjort justeringer av styringsparameter og rapportering på helseområdet.

Vi vet så langt for lite om registreringspraksis og om helsefanen blir utfylt for alle barn. I 2024 viser regionenes rapportering for graden av utfylt helsefane, at de regioner som ligger nær eller over resultatkravet holder nivået gjennom året, mens de regioner som har hatt en noe mindre utfyllingsgrad har hatt en positiv utvikling gjennom hele 2024.

I 2024 har Bufdir utarbeidet rapporter på regionsnivå knyttet til helse for barn på institusjon og omsorgssenter, basert på uttrekk fra helsefanen i BiRK. Rapportene gir informasjon om:

- barnets kontakt med helsetjenester
- hvorvidt barn har mottatt behandling eller ikke og i så fall hvorfor ikke
- diagnoser
- tverrfaglig helsekartlegging
- nasjonalt forløp for barnevern
- bruk av ambulante BUP-team

For at Bufdir skal kunne hente ut informasjon og statistikk om helsehjelpen og

helsesituasjonen for barn på institusjon, må vi vite mer om hvorvidt helseinformasjonen registreres riktig for barna. I 2025 vil vi vurdere behov for tiltak som kan bidra til bedre registrering av helseinformasjon om barn, for eksempel opplæring i registrering. Se også rapportering under mål 8 om annet utviklingsarbeid knyttet helsehjelp til barn i barnevernsinstitusjoner.

I 2024 har Bufdir fortsatt samarbeidet med Helsedirektoratet om utrulling av tverrfaglig helsekartlegging av barn i barnevernet, med mål om kapasitet til å kartlegge 520 barn per år. Ved utgangen av året var det operative kartleggingsteam i alle Bufetats regioner og Oslo kommune, og det er gjennomført totalt 351 kartlegginger.

De fleste av kartleggingsteamene har ved utgangen av 2024 nødvendige ressurser på plass og har driftet med noe høyere kapasitet sammenlignet med fjoråret. Samtidig har flere av teamene hatt utfordringer med bemanningssituasjonen. Dette har påvirket kartleggingskapasiteten negativt. Tre team har ikke kommet i gang med gjennomføring av kartlegginger før høsten 2024 på grunn av mangel på nødvendig helsepersonell. Disse teamene har vært fullt bemannet med personell fra Bufetat siden sommeren 2023. Videre er det to team som ikke har kunnet oppskalere kapasiteten som planlagt på grunn av mangel på nødvendig helsepersonell. De fleste teamene er også små og sårbare, og utfordringer med fravær, turnover og nyrekruttering av ressurser fra både Bufetat og helseforetakene, har i flere tilfeller bidratt til redusert kapasitet. Samtidig er det stor etterspørsel etter tilbudet. I nærmest alle regioner hvor tilbudet er godt kjent, er det større pågang til tilbudet enn teamene klarer å imøtekomme. I flere team har ventetiden vært rundt tre måneder. I enkelte team har ventetiden vært over et halvt år.

Behovet for tiltak som sikrer tilgang på helseresurser til kartleggingsteamene og som kan bidra til at teamene kan komme raskere i gang og ha stabil drift, er tidligere løftet til Barne- og familiedepartementet. I regjeringens strategi for institusjonsbarnevernet står det at regjeringen jobber for en bedre innretning av tilbudet, og planlegger for en overføring av ansvar og ressurser fra Bufetat til helsesektoren. Varslede endringer i tilbudets innretning skaper usikkerhet i teamene om hvordan tilbudet vil se ut i fremtiden, og det er risiko knyttet til drift og implementering av tilbudet frem mot og i omstillingsperioden. I mellomtiden har Bufdir løftet utfordringene knyttet til lav kartleggingskapasitet og ventetider til regionledelsen i Bufetat for å utforske løsninger som kan bidra til økt kapasitet og kortere ventetider på kort sikt. Det har vært vanskelig å finne konkrete løsninger innenfor den gjeldende økonomiske rammen, men Bufdir har tildelt 1 million kroner ekstra til tiltak i Bufetat, region Midt-Norge i 2025 for å bidra til noe økt kapasitet.

Tilbakemeldinger fra barnevernstjenesten tilsier at kvaliteten på tilbudet er god, og kartleggingsrapporten beskrives som et nyttig verktøy i det videre arbeidet med å møte barnets behov for tjenester. I tiden fremover blir det derfor viktig å finne gode løsninger som kan bidra til økt kapasitet i tilbudet, samtidig som den gode kvaliteten i tilbudet bevarer.

Bufdir har gjennomført flere aktiviteter i løpet av året som skal bidra til felles praksisutvikling og et likeverdig, nasjonalt tilbud. I samarbeid med Helsedirektoratet har vi ferdigstilt og implementert «Nasjonal faglig retningslinje for tverrfaglig helsekartlegging av barn i barnevernet» og «Faglige råd for Bufetats vurdering av tilbud om tverrfaglig

helsekartlegging». Vi har utviklet en opplæringspakke med e-læringskurs og opplæringshefter til nye team og nye teammedlemmer. Bufdir har også utviklet og implementert et digitalt støttesystem som skal forenkle arbeidet med utføring av kartlegginger. Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har fått i oppdrag å evaluere tilbudet (2024–2027).

3.3.3.7 Sentrale virkemidler for dette målet

3.3.3.7.1 Kunnskapsgrunnlag

I 2024 leverte Bufdir en utredning om bruk av brobyggere i barnevernet. En brobygger er en person som formidler mellom to parter med ulik kulturell bakgrunn, i situasjoner der kultursensitivitet og forståelse av kontekst er viktig for å lykkes med kommunikasjon, samarbeid og konflikthåndtering. Kunnskapsgrunnlaget viser at det er behov for en felles standard for hvordan barnevernstjenestene skal forstå og forholde seg til brobyggerrollen. Vi anbefaler at Bufdir utvikler råd om barnevernstjenestenes anskaffelse av brobyggere. Bufdir peker også på et behov for å prioritere tiltak som adresserer de grunnleggende årsakene til dårlig kommunikasjon og samarbeid mellom barnevern og etniske minoritetsfamilier. Disse er mangelfull bruk av kvalifisert tolk, frykt og manglende tillit til barnevernet, mangel på tid i arbeidet med familiene og mangler i barnevernstjenestenes mangfoldskompetanse.

I tillegg har følgende kunnskapsgrunnlag blitt publisert i 2024:

- Barnevernstjenestens arbeid med vold og overgrep (NOVA, 2024)
- Evaluering av tiltaket Skolelos i kommunalt barnevern (Rambøll, 2024)
- Helsehjelp til barn i barnevernet. Behov, barrierer og helsetjenestebruk (SINTEF, Universitetet i Sørøst-Norge og NTNU, 2024)
- Ambulant psykisk helsehjelp for barn og unge i barnevernet. En kartleggingsoversikt (FHI, 2024)
- Følgeevaluering av kompetansestrategien for det kommunale barnevernet 2018–2024. Sluttevaluering for tiltaket videreutdanning, 5. januar 2024 (Oslo Economics, Agenda Kaupang og Roland Fürst, 2024)
- Følgeevaluering av kompetansestrategien for det kommunale barnevernet 2018–2024. Tredje statusmåling og sluttevaluering for tiltaket tjenestetøtteprogrammet, juni 2024 (Oslo Economics, Agenda Kaupang og Roland Fürst, 2024)
- Følgeevaluering av kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet 2018–2024. Tredje statusmåling og sluttevaluering for tiltakene veiledningsteam, læringsnettverk og dialogmøter (Oslo Economics, Agenda Kaupang og Roland Fürst, 2024)

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert i 2025, eller fortsatt pågående:

- Tverrgående analyse av fem tiltak. Følgeevaluering av kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet 2018–2024 (Oslo Economics, Agenda Kaupang og Roland Fürst, 2025)

- Evaluering av barnevernsreformen. Andre statusrapport med søkelys på tiltaksbruk og tiltaksutvikling i kommunene (Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning, 2025)
- Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse (pågående)
- Effektevaluering av tverrfaglig helsekartlegging (pågående)
- Barnevernsbarometeret (pågående)
- Skadelig seksuell adferd (SSA) hos barn i barnevernet (pågående)
- Følgeforskning/evaluering av implementering av MST-PSB i barnevernet (pågående)

3.3.4 Mål 8: Barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, skal få et behovstilpasset og forutsigbart tilbud som fremmer trygghet og positiv utvikling – fosterhjem

Overordnet beskrivelse av målområdet

Fosterhjem er bærebjelken i barnevernets omsorg for barn som trenger omsorg i regi av det offentlige. For mange barn må vente for lenge på fosterhjem eller må flytte ut av fosterhjemmet tidligere enn planlagt. Det er et viktig mål å øke stabiliteten i og tilgangen på gode fosterhjem. God fosterhjemsomsorg forutsetter at det er voksne som vil påta seg dette viktige oppdraget, og at de får opplæring og rammebetingelser som setter dem i stand til å være gode omsorgsgivere for barnet.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 8 – fosterhjem:

- S 18. Stabilitet for barn i fosterhjem
- S 19. Tilgang på fosterhjem
- S 20. Barns medvirkning i valg av fosterhjem og medvirkning under fosterhjemsoppholdet

Fosterhjem anses som det beste omsorgsalternativet for de fleste barn som ikke kan bo hos foreldrene sine. 85 prosent av barn og unge som ikke bor hjemme, bor i fosterhjem. Selv om denne andelen har vært relativt stabil de siste ti årene, ser vi en nedgang i antallet barn i fosterhjem de senere årene – samtidig som flere venter.

God fosterhjemsomsorg forutsetter at det er voksne som vil påta seg dette viktige oppdraget og at de får opplæring, rammebetingelser og oppfølgingsstøtte som setter dem i stand til å gi god omsorg for barnet. I 2024 har 391 familier fullført grunnleggende opplæring og er klargjorte for å bli fosterhjem. Det er en liten nedgang fra 2023 da dette gjaldt 400 familier. Det har vært vanskelig å rekruttere nok fosterhjem også i 2024, innen alle kategorier. Tilgangen på fosterhjem er lav og fallende, og mange barn må vente lenge. Fortsatt må mange flytte ut av fosterhjemmet tidligere enn planlagt. Mange av disse barna trenger nye fosterhjem eller omsorgstilbud. Brudd er belastende for barna, uavhengig av årsak.

Vi har ikke data/statistikk som kan danne grunnlag for å rapportere på om kommunene, og flere kommuner enn tidligere, godkjenner det første tilbudet fra Bufetat om fosterhjem. Basert på regionene/fosterhjemstjenestenes erfaringer avviser fortsatt kommunene fosterhjem som Bufetat anser som egnet – gitt at fosterhjemmet får rammebetingelser og oppfølgingsstøtte som ivaretar fosterbarnet og fosterfamiliens behov.

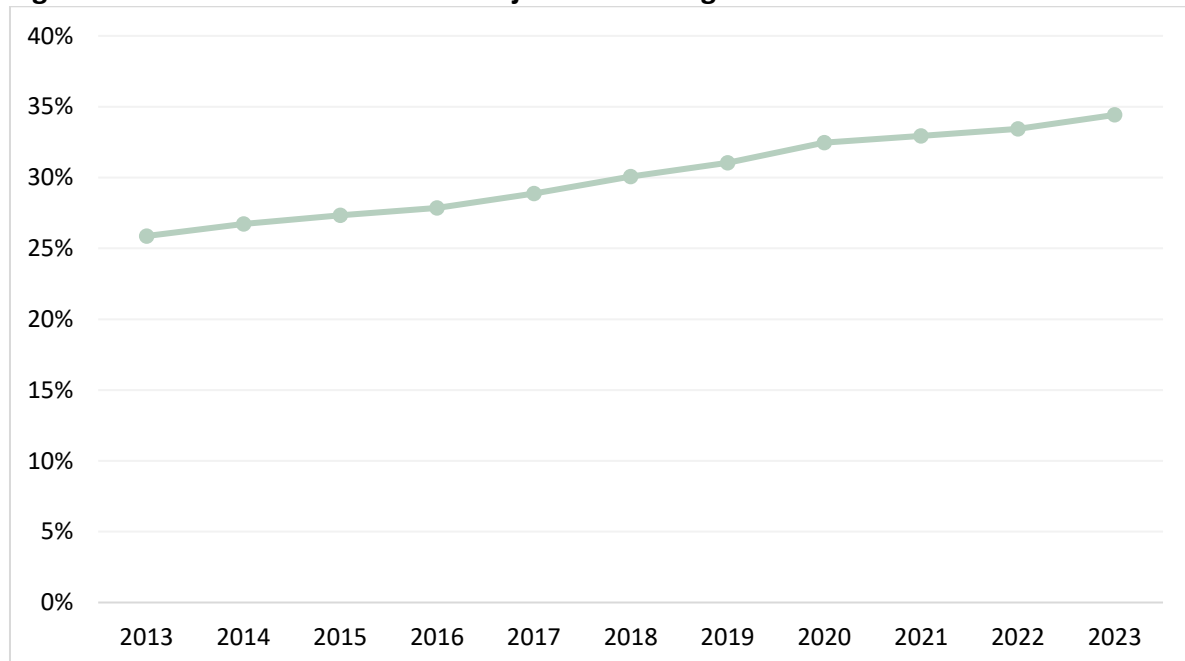
Årsakene til at kommunene avviser fosterhjem de får tilbudt, er flere, blant annet

- at de ønsker et fosterhjem med en spesifikk geografisk plassering (nærhet)
- at de ikke vurderer fosterhjemmet som egnet

- at fosterhjemmet ikke vil påta seg oppdraget innenfor rammebetingelsen kommunene tilbyr

En annen utfordring er å nå målsettingen om at barn skal få fosterhjem med lik etnisk, kulturell, språklig og religiøs bakgrunn, og helst i barnets familie eller nære nettverk. Fortsatt får mange barn ikke fosterhjem med lik bakgrunn som den de selv har, og to av tre barn bor i fosterhjem med omsorgspersoner de ikke kjenner fra før. Som vist i figuren nedenfor lykkes imidlertid barnevernstjenestene med å finne fosterhjem i familie og nære nettverk til flere barn nå enn tidligere. På ti år er andelen økt med åtte prosentpoeng, fra 26 prosent i 2013.

Figur 17: Andel barn som bor i fosterhjem i familie og nære nettverk. 2013–2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med andel barn som bor i fosterhjem i familie og nære nettverk i perioden 2013-2023. Kilde: BiRK.

Mange må flytte fra hjemkommunen, nettverket og miljøet de har tilhørighet til. For kommunene innebærer dette at de må sikre at barna får dekket sine grunnleggende behov og rettigheter utenfor kommunen, og i samarbeid med en annen kommune. Oppfølgingen av barna er omsorgskommunens ansvar, uavhengig av om barnet bor i sin hjemkommune eller i en annen kommune eller region.

Barns behov er ulike og det enkelte barns behov endrer seg over tid. Skreddersøm er nødvendig for å møte hvert barns behov og rettigheter. Støtten og oppfølgingen barnet og fosterhjemmet har behov for, forutsetter kunnskap om barnet, fosterhjemmet og foreldrene. I tråd med føringene i fosterhjemsforskriften har Bufdir laget faglige råd om hvordan innsatsen bør innrettes, for å skape helhet, sammenheng og grunnlag for å vurdere behov og mål løpende.

Det er en stor økning i antall barn som venter lenge på fosterhjem, og vi ser også en økning i antall barn som blir boende lenge i beredskapshjem. Det er vanskelig å rekruttere fosterhjem til disse barna, både lokalt i kommunene og i regi av Bufetat. Samtidig er det økt etterspørsel etter spesialiserte fosterhjem fra kommunene. Utfordringene med rekruttering handler ikke

alene om at det er vanskelig å finne egnede fosterhjem. De særlige utfordringene barn med sammensatte og store behov har, er etter Bufdirs vurdering vanskelig å løse uten tiltaksutvikling og etablering av flere og mer fleksible tiltaksmodeller.

I 2024 har Bufdir, gjennom et nytt rapporteringssystem, fått bedre innsikt i kjennetegn om barna som venter. Vi har dermed et mer presist og helhetlig kunnskapsgrunnlag for å avdekke mulige årsaker til venting og mulige tiltak for å sikre rett omsorgstiltak til rett tid. Mange av barna har utfordringer som overgår hva vi kan forvente at fosterhjem kan ivareta uten omfattende støtteregimer fra flere tjenester og aktører. Vi vurderer at behovene til en stor gruppe av disse barna krever tiltaksutvikling i gråsonen mellom fosterhjem og institusjon, og i samarbeid med andre tjenesteytere (Bufdir, 2025).

Årsaken til at det er vanskelig å rekruttere fosterhjem er mange og sammensatte. Mange peker på at rammebetingelsene for familier som velger å bli fosterhjem ikke er gode nok. Mangler i oppfølgingen av og støtten til hjemmene kan føre til brudd i fosterhjem. I fosterhjemsmeldingen er utfordringene og forslag til tiltak grundig beskrevet. Bufdir vurderer at tiltakene som blir iverksatt i kjølvannet av fosterhjemsmeldingen, og forslagene til styrking av fosterhjemmenes rammebetingelser og rettigheter i kvalitetsløftet, vil bidra til bedring i samarbeidet mellom stat og kommune og i fosterhjemmenes forutsetninger for å yte omsorg.

3.3.4.1 Stabilitet for barn i fosterhjem

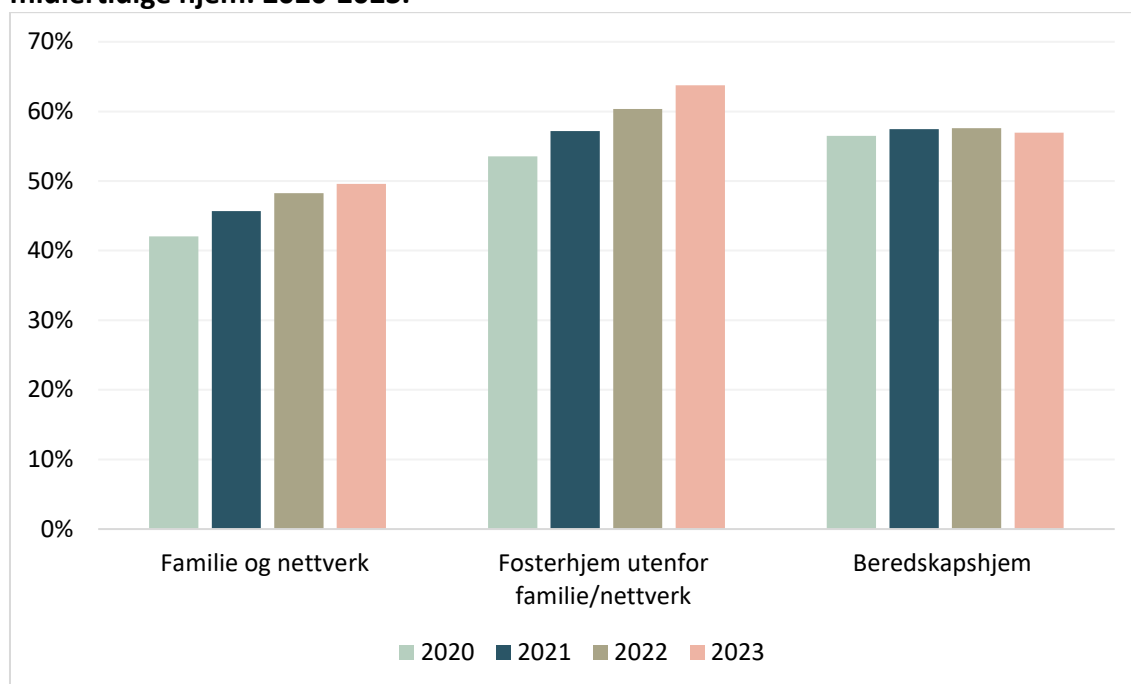
Halvparten av alle barn som bor i fosterhjem har opplevd minst én flytting etter at de kom til sitt første fosterhjem. Opphold i beredskapshjem regnes ikke med i disse tallene.

3.3.4.1.1 Økning i andel barn i fosterhjem som opplever brudd i plasseringen

Tall fra SSB viser at barn som bor i fosterhjem hos familier de har tilknytning til fra før, flytter færre ganger i løpet av det første året, enn de som bor i fosterhjem utenfor familie eller nettverk. I 2023 flyttet halvparten av barna som bodde i fosterhjem hos familie eller nettverk minst én gang etter utflyttingen fra foreldrehjemmet. 64 prosent av barna som bodde i fosterhjem utenfor familie og nettverk hadde minst én flytting.

Når vi ser på utviklingen de siste årene, finner vi at andelen barn som har flyttet minst én gang øker nokså markant – både for de som bor i og utenfor familie og nettverk. Økningen er henholdsvis 25 og 30 prosent i løpet av femårsperioden vi har statistikk for.

Figur 18: Andel barn som flytter minst en gang siden første plassering i fosterhjem og midlertidige hjem. 2020-2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med andel barn som flytter minst en gang siden første plassering i fosterhjem og midlertidige hjem i perioden 2020-2023. Kilde: SSB, tabell 13353.

Denne utviklingen avspeiler dermed en negativ trend, som innebærer at en stadig økende andel barn og unge som flytter i fosterhjem opplever flere plasseringer, som igjen svekker muligheten for trygg tilknytning og tillit til nye omsorgspersoner.

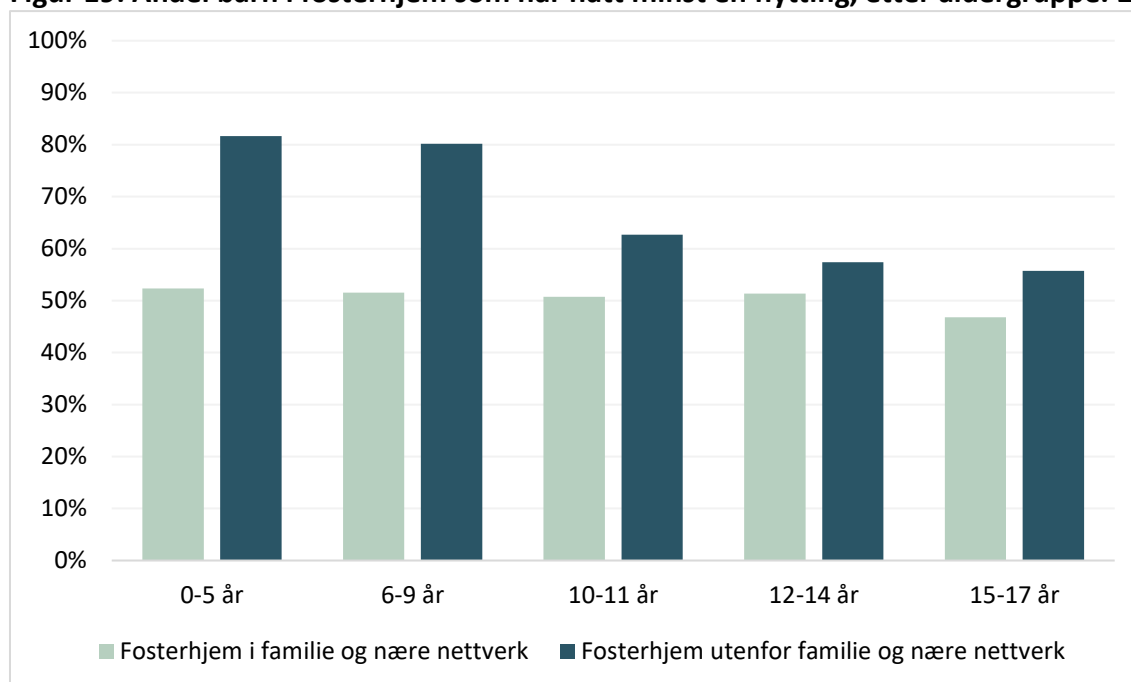
Når det gjelder barn i beredskapshjem, viser statistikken at andelen som opplever minst én flytting har stabilisert seg på et høyt nivå. Om lag 55 prosent har opplevd minst én plassering i forkant eller etterkant av flytting i beredskapshjem.

3.3.4.1.2 Forskjell i antall flyttinger mellom type fosterhjem er størst blant de yngste

Alder har stor betydning for forskjellene vi finner mellom fosterhjem i og utenfor familie og nettverk. Blant de yngste (0–5 år) har 82 prosent av barna som er i fosterhjem utenfor familie og nettverk, opplevd minst én flytting etter at de flyttet fra foreldre første gang. 52 prosent i tilsvarende aldersgruppe, som bodde i fosterhjem de hadde tilknytning til fra før, opplevde en slik flytting. Dess eldre barna er, dess likere er andelen barn som opplever flytting.

I løpet av de siste fem årene har utviklingen vært til dels lik og ulik for de ulike aldersgruppene. I alle aldersgruppene finner vi at andelen med brudd i plasseringen har økt. Det er imidlertid svært store forskjeller mellom aldersgruppene med hensyn til hvor sterk økningen har vært.

Figur 19: Andel barn i fosterhjem som har hatt minst en flytting, etter aldergruppe. 2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser andel barn i fosterhjem i familie og nære nettverk og andel barn i fosterhjem utenfor familie og nære nettverk som har hatt minst en flytting, fordelt på aldergrupper. Kilde: SSB, tabell 13353.

Andel med brudd i plasseringen er over tid vesentlig høyere blant de yngste barna. I løpet av femårsperioden det finnes statistikk for, har imidlertid andelen fosterbarn i barneskolealder hatt en mer markant økning. Dette gjelder særlig barna mellom seks og ni år. For denne aldersgruppen finner vi at andelen med minst ett brudd har økt fra 50 til 80 prosent.

3.3.4.1.3 Betydning av barnevernsreform, svakere kommuneøkonomi og nedstengning som følge av koronapandemien

Statistikkgrunnlaget Bufdir har tilgang til gjennom SSB-dataene, gir ikke informasjon om mulige årsaker til at andelen brudd i plasseringene øker og dermed holder seg vedvarende høyt. Det er særlig bekymringsfullt at det er innenfor de yngste aldersgruppene vi finner de høyeste andelenene med brudd og til dels der økningen er størst.

Statistikken gir oss muligheter til å undersøke utviklingen de siste fem årene (2019–2023). Ved å sammenligne gruppen med like lang botid i fosterhjem over en femårsperiode, er det mulig å få øye på om det har skjedd endringer i flyttehyppighet i perioden omkring innføring av barnevernsreform, den negative utviklingen i kommuneøkonomi og i perioden med smittevernstiltakene som følge av koronapandemien. En hypotese og bekymring er at terskelen for å flytte barn i fosterhjem eller institusjon har blitt høyere fra kommunal side etter innføringen av barnevernsreformen og dennes sammenfall med svakere kommuneøkonomi. Denne endringen kommer i tillegg til nedgangen i bruk av institusjon og en sterkere vektlegging av fosterhjem som har pågått de siste 15–20 årene.

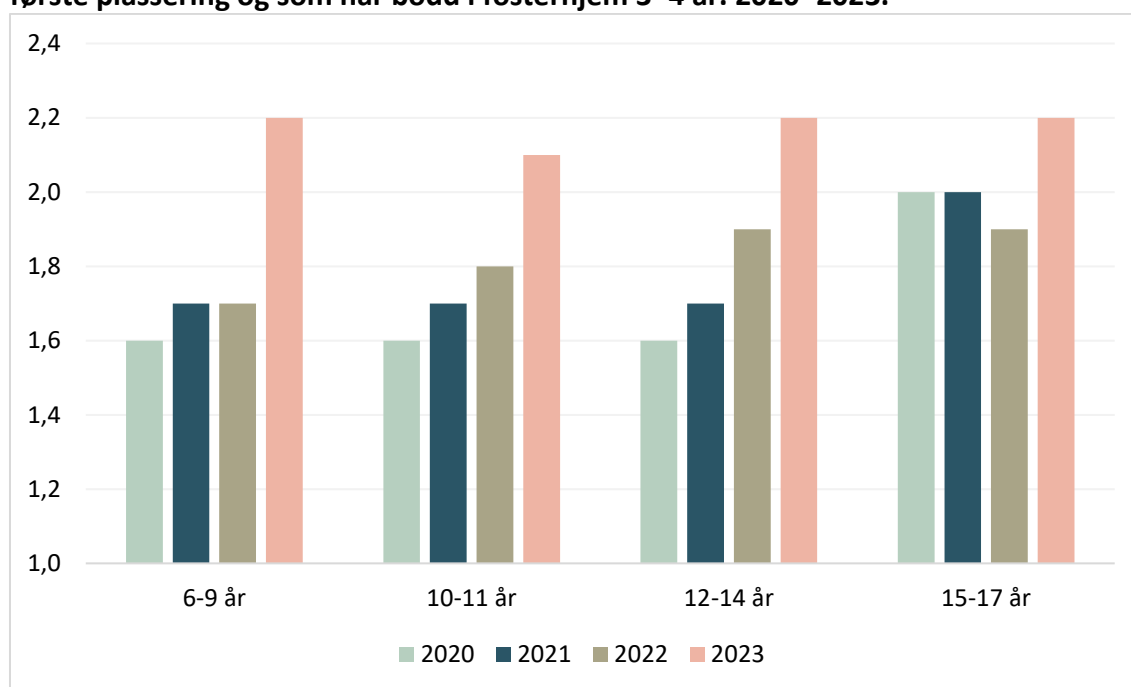
Vi finner støtte for en slik hypotese i statistikken over barn med omsorgsvedtak og bestillinger fra kommunene, ved at det har vært en nedgang i etterspørsel etter både institusjon og fosterhjem som sammenfaller med implementering av reform. Dermed vil barna som plasseres i fosterhjem være en mer selektert og sårbar gruppe de siste årene enn

tidligere, gjennom å ha mer komplekse omsorgs- og helsebehov. Dette kan igjen gi seg utslag i høyere risiko for brudd i plasseringen.

I tillegg til barnevernsreform og svakere kommuneøkonomi, kan smittevernstiltakene i forbindelse med koronapandemien ha hatt betydning for brudd i plasseringene, ved at oppfølging av fosterfamilier og avlastningstiltak ble mer begrenset i samme tidsperiode (2020).

Ved å sammenligne gruppen som ble plassert i fosterhjem i tiden rundt innføring av barnevernsreform og i perioden med de mest inngripende pandemiltakene, med forutgående plasseringer, fremkommer følgende statistiske bilde:

Figur 20: Gjennomsnittlig antall flyttinger blant gruppen som flytter minst én gang etter første plassering og som har bodd i fosterhjem 3–4 år. 2020–2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med gjennomsnittlig antall flyttinger blant gruppen som flytter minst en gang etter første plassering og som har bodd i fosterhjem 3-4 år i perioden 2020-2023. Kilde: SSB, tabell 13353.

I denne analysen holder vi aldersgruppene og antall år siden første plassering utenfor hjemmet, konstant over tid. Figuren gjengir gjennomsnittlig antall flyttinger for gruppen som har botid i fosterhjem mellom tre til fire år, i perioden 2019 til 2023.

For alle de fire aldersgruppene, ser vi at 2023-gruppen har vesentlig høyere gjennomsnittlig antall flyttinger sammenlignet med de andre årene. Som det fremkommer av figuren, og særlig for de yngre aldersgruppene, skiller altså 2023 seg kraftig fra de øvrige årene. Gruppen med botid tre til fire år i 2023 er nettopp gruppen som flyttet for første gang i fosterhjem i perioden 2019 til 2020.

Denne analysen gir dermed støtte til hypotesen om at barn som har flyttet i fosterhjem i opptakten til og første året av barnevernsreform, er en mer sårbar gruppe enn før reform, og at dette gjenspeiles i markant flere flyttinger. Dette kan igjen reflektere at kommunene

har økt terskel for å plassere barn i fosterhjem og at det er barn med mer uttalte helse- og omsorgsbehov som kommunen beslutter å søke fosterhjem til.

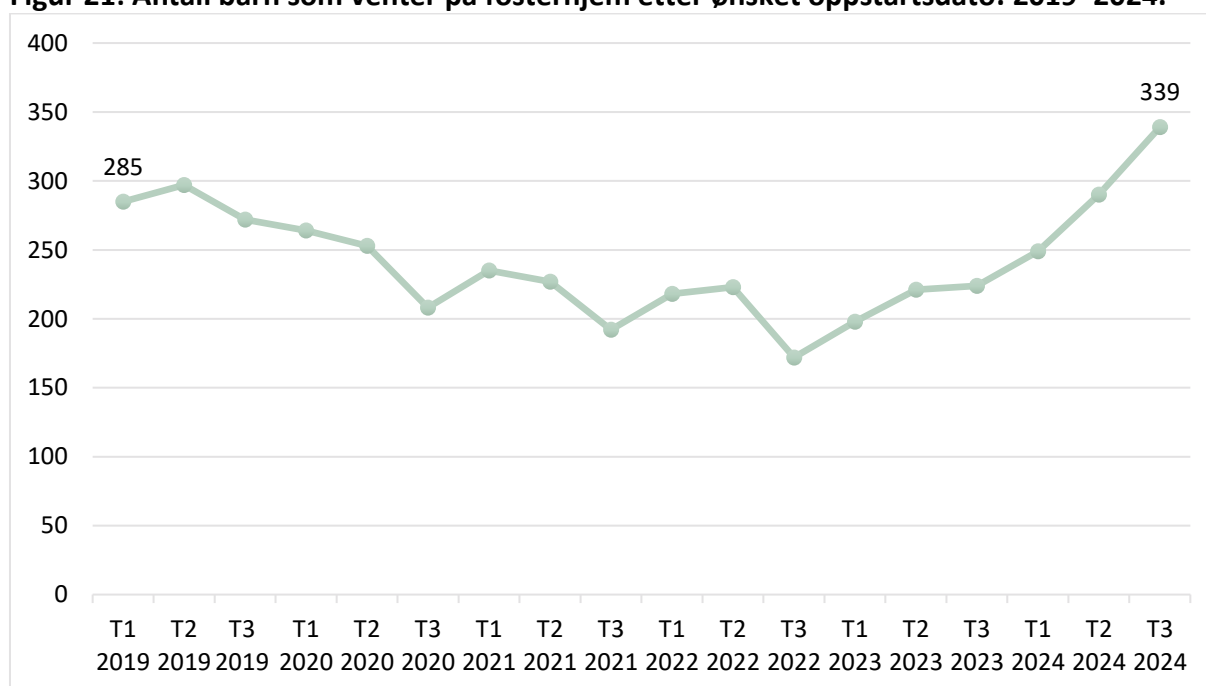
Samtidig er årsakene bak den kraftige økningen i 2023, blant gruppen med tre til fire års opphold i fosterhjem, antagelig veldig sammensatt. For å få øye på et mer presist og helhetlig årsakskompleks bak økningen i andel barn som opplever brudd og antall flyttinger, er det behov for et bredere data- og kunnskapsgrunnlag.

3.3.4.2 Tilgang på fosterhjem

3.3.4.2.1 Antall barn som venter på fosterhjem har økt markant

Figuren nedenfor viser antall barn som venter på fosterhjem etter ønsket oppstartsdato i perioden 2019 til 2024. Etter en nokså jevn nedgang i perioden fra 2019 til 2020, ser vi en tendens til stabilisering frem til 2022. Fra og med 2023 har det vært en klar og betydelig økning, med nær en fordobling av barn som venter på fosterhjem i løpet av perioden 2022 til 2024. Fra 2023 til 2024 har antall barn som venter på fosterhjem har i økt fra 224 til 331. Dette tilsvarer en økning på nær 50 prosent når vi ser alle som venter under ett.

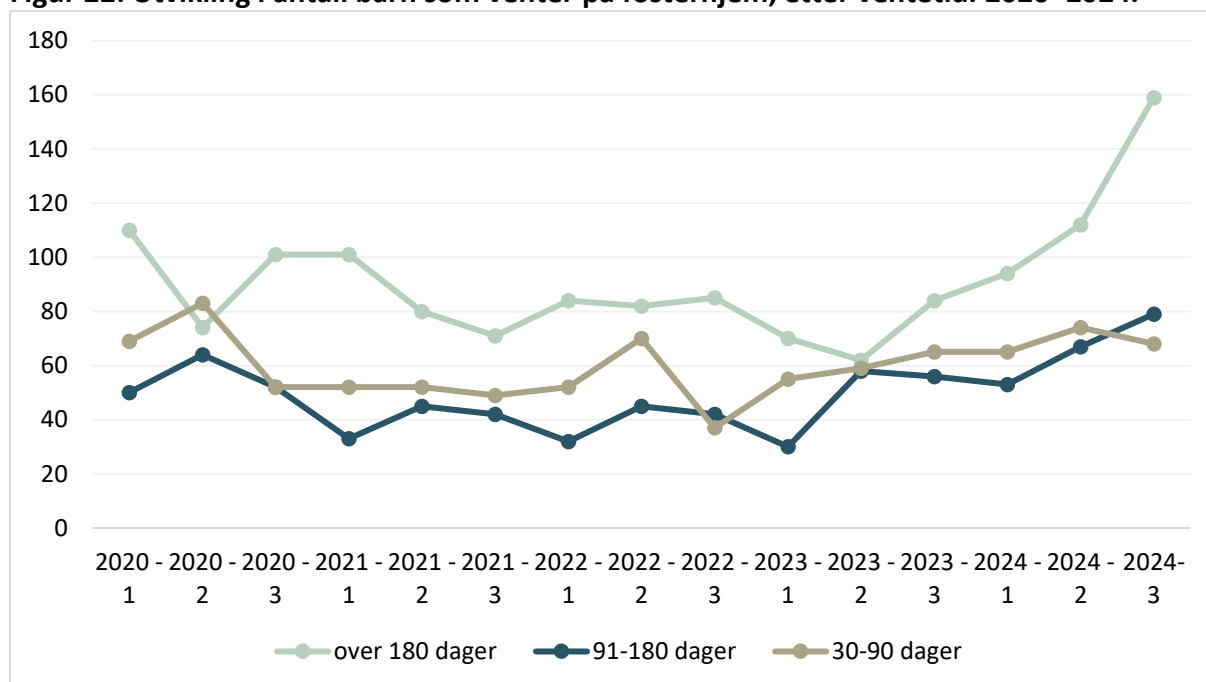
Figur 21: Antall barn som venter på fosterhjem etter ønsket oppstartsdato. 2019–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall barn som venter på fosterhjem etter ønsket oppstartsdato i perioden 2019-2024. Kilde: Bufetat, tertialrapportering.

Ventetiden, det vil si antall dager barna venter, har også økt markant for en stor andel av barna.

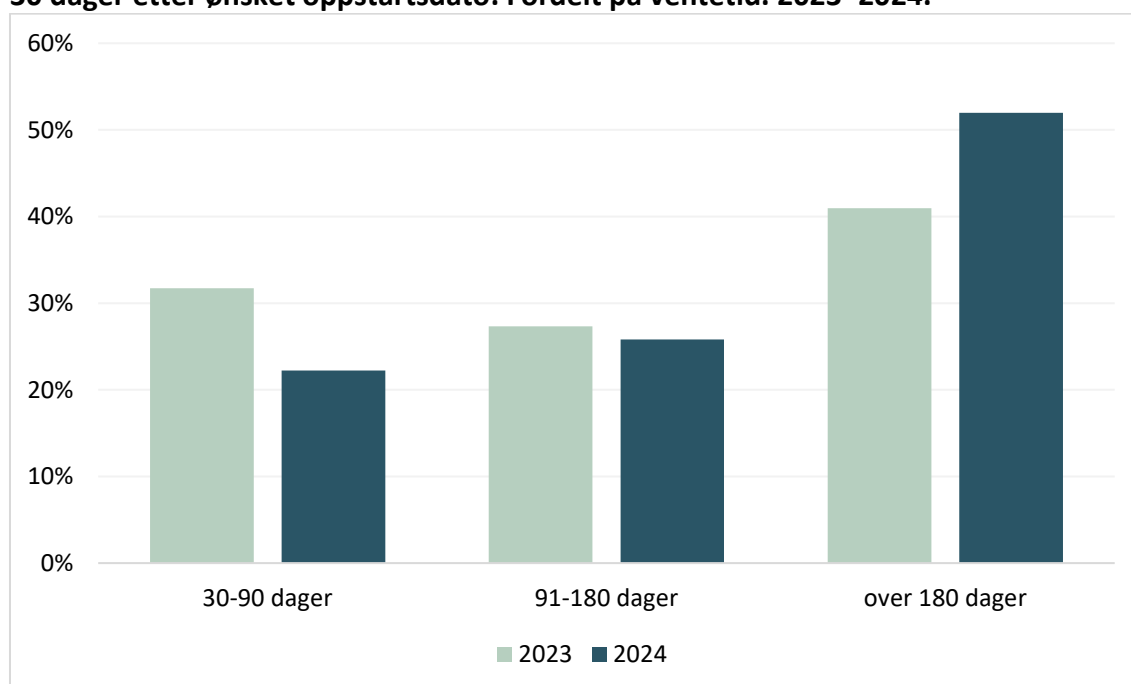
Figur 22: Utvikling i antall barn som venter på fosterhjem, etter ventetid. 2020–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med oversikt over antall barn som venter på fosterhjem, etter ventetid, i perioden 2020-2024 per første, andre og tredje tertial. Kilde: Bufetat, tertialrapportering.

I løpet av det siste året har antallet barn som venter mer enn 180 dager økt fra 84 til 159, noe som tilsvarer en fordobling. Når vi undersøker den relative fordelingen av de ulike ventegruppene, ser vi at andelen som venter mer enn et halvt år, har økt fra 40 til over 50 prosent i løpet av siste året.

Figur 2323: Andel barn som venter på fosterhjem blant gruppen som har ventet mer enn 30 dager etter ønsket oppstartsdato. Fordelt på ventetid. 2023–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med oversikt over andel barn som venter på fosterhjem og som har ventet mer enn 30 dager etter ønsket oppstartsdato, fordelt på ventetid. Kilde: Bufetat, tertialrapportering.

3.3.4.2.2 Ny nasjonal database gir et systematisk kunnskapsgrunnlag

Ved hjelp av den nye nasjonale databasen over barn som venter på fosterhjem, har Bufdir et systematisk kunnskapsgrunnlag for å beskrive kjennetegn ved gruppen som venter, og hvor lenge de venter. Dette gir ansats til å avklare hvilke tiltak som bør igangsettes – og som det er mulig å igangsette – for å redusere ventetid og gi barna en forutsigbar, stabil og faglig forsvarlig omsorgsbasis.

Om lag 60 prosent av barna som venter på fosterhjem er gutter. Overrepresentasjonen av gutter som venter, i forhold til kjønnsfordeling blant barn og ungdom i fosterhjem generelt, indikerer at det kan være mer utfordrende å finne fosterhjem til gutter enn jenter. Seks av ti er i alderen 11 til 17 år. Dette reflekterer at det er mer krevende å finne fosterhjem til eldre barn. Samtidig er 40 prosent under ti år, og av disse er en av fire i barnehagealder. Dette indikerer at det også er krevende å finne fosterhjem til yngre aldersgrupper.

Det er en sterk overrepresentasjon av barn med asiatisk eller afrikansk familiebakgrunn. Av barn som venter på fosterhjem utgjør denne gruppen tre til fire ganger mer enn hva den utgjør i gruppen med omsorgsovertakelse sett under ett.

3.3.4.2.3 Barna som venter lenge på fosterhjem har lang historikk i barnevernet og har komplekse omsorgs- og helsebehov

Barn som venter, har vært i barnevernet lenge. 60 prosent har hatt sitt første kommunale barnevernstiltak innen de begynte på skolen, og 30 prosent har bodd i beredskapshjem eller fosterhjem innen de begynte på skolen. Når barna går ut av barneskolen, har over 90 prosent mottatt sitt første kommunale tiltak og flyttet minst én gang til plasseringstiltak.

Gjennomsnittlig ventetid blant barna som ventet på fosterhjem i 2024 var 249 dager, mens median ventetid var 184 dager. Dette indikerer at noen av barna venter svært lenge og trekker snittet opp.

Innad i gruppen som venter lengst, det vi si over snittet på 249 dager og som utgjør om lag 25 av barna som venter, er barn som har somatiske helseutfordringer, skadelig seksuell atferd, spiseforstyrrelser, utagerer fysisk mot andre personer, selvskader og har psykiske helseutfordringer. Mange som venter lenge (mer enn 200 dager), og som utgjør nær halvparten, har vært vitne til vold i nære relasjoner/hjemme, mangler omsorgsperson, har opplevd fysisk og psykisk vold, har foreldre med nedsatt omsorgsevne og har vært utsatt for seksuelle overgrep.

3.3.4.2.4 Hvorfor venter så mange barn og hvorfor venter de så lenge?

Ved å sammenholde empirien fra den nye databasen med eksisterende statistikk og kunnskapsgrunnlag, er det mulig å utvikle hypoteser om årsakene til at mange barn venter og at de venter lenge. Barn som trenger og venter på fosterhjem er en sammensatt gruppe. Det vil derfor være ulike årsaker til at antallet som venter har økt kraftig det siste året og at ventetiden også øker.

En åpenbar grunn kunne vært at antallet bestillinger fra kommunalt barnevern til Bufetat øker. Det er imidlertid ikke tilfelle. Antallet bestillinger har ligget stabilt omkring 1 100 til 1 200 de siste årene, og med en liten nedgang siste to år.

Analyse av tallene fra den nasjonale ventedatabasen viser at for det store flertallet av barna som venter (åtte av ti), er den umiddelbare årsaken at Bufetat ikke har funnet egnet fosterhjem, mens 20 prosent av de rekrutterte og egnede fosterhjemmene trakk seg.

Dette kan peke i retning av strukturelle årsaker på samfunnsnivå og dermed faktorer som ligger utenfor statlig barneverns kontroll, men som danner premisser for tilgangen til fosterhjem i befolkningen. Mangel på egnede fosterhjem kan også skyldes faktorer i Bufetat-systemet, faktorer på kommunalt nivå og faktorer i tilgrensede sektorer som helse og justis.

Nedenfor skisserer vi hypoteser om hvorfor antallet barn som venter på fosterhjem har økt kraftig de siste årene, og hvorfor ventetiden ved utgangen av 2024 var over seks måneder for 50 prosent av barna.

Årsaker relatert til endringer i samfunnet

Svakere økonomi i befolkningen er en av samfunnsendringene som kan ha sammenheng med at færre velger å bli fosterforeldre. Det er færre som har råd til å være hjemme og færre deltidsarbeidende, enn i de siste 10 til 15 årene. I tillegg er det høyere utdanningsnivå, særlig blant kvinner. En høyere utdannet befolkning vil også tilegne seg mer faglig og økonomisk kunnskap om hva fosterhjem innebærer, og kan dermed ha høyere forventninger enn potensielle fosterforeldre tidligere har hatt. En annen samfunnsendring som vil kunne påvirke fosterhjemsrekruttering, er at stadig flere er enslige. Det kan oppleves som for krevende å ta på seg fosterhjemsoppdrag alene. I tillegg viser holdningsundersøkelser at dugnadsånd og ønske om å gjøre frivillig arbeid, er på nedadgående kurs. Selv om dette ikke er en sentral årsak, vil den i samvirke med de andre strukturelle mekanismene skissert over, komplisere fosterhjemsrekrutteringen.

Systemutfordringer: Barna har mer komplekse helse- og omsorgsbehov enn tidligere og de færreste fosterhjem er egnet til å ivareta denne gruppen

Dersom terskelen for å søke barn til fosterhjem i Bufetat-regi har økt, eller dersom kommunene søker barn til fosterhjem fremfor institusjon, kan dette henge sammen med at mange det søkes fosterhjem til har mer komplekse helse- og omsorgsbehov enn tidligere. Dette kan igjen henge sammen med at det er vanskelig å finne et egnet fosterhjem eller at rekruttert fosterhjem trekker seg. Det kan også føre til brudd i plassering, som igjen medfører både behov for et nytt fosterhjem og at fosterhjemmet der det ble brudd mister motivasjon for å være fosterhjem for nye barn. I tillegg vil fosterhjem som opplever brudd, redusere andres motivasjon for å være fosterhjem.

Fordi flere døgntilbud i psykisk helsevern for barn og unge legges ned og det er færre institusjonsplasseringer i barnevernet, vil flere barn med utfordringer relatert til helse, rus og kriminalitet i ung alder, være aktuelle for fosterhjem. Kommunen søker fosterhjem i statlig regi for denne gruppen i større grad nå enn tidligere. Denne hypotesen understøttes av analysene av den nye nasjonale databasen over barn som venter og som er omtalt i avsnitt over.

Systemutfordringer: Manglende veiledning, oppfølging og avlastning av fosterforeldre

Når barna har mer komplekse utfordringer, trenger fosterforeldre mer veiledning, avlastning og oppfølging. Hvis disse behovene ikke møtes vil det kunne medføre at mange fosterfamilier sier opp oppdraget, ikke lenger ønsker å være fosterfamilier, samt redusere venner og nettverks motivasjon til å påta seg et fosterhjemsoppdrag.

Systemutfordringer: Rekrutteringspraksis treffer ikke potensielt egnede fosterhjem

Det er økt behov for fosterhjem til barn med minoritetsbakgrunn og særlig gutter i tenårene. Det er også økt behov for fosterhjem til barn med komplekse helse- og omsorgsbehov. Det kan være at arbeidet med å rekruttere fosterhjem må justeres for at vi skal finne egnede hjem til disse gruppene.

Systemutfordringer: Bistandsplikten medfører at barn må vente i flere år

Bufetat har bistandsplikt og må fremskaffe en omsorgsbasis når kommunen ber om hjelp. Barn med komplekse helse- og omsorgsbehov som venter på fosterhjem må derfor bo i ett eller flere beredskapshjem lenge i påvente av at Bufetat finner egnet fosterhjem. Samtidig vet vi at det vil være høy risiko for at egnet fosterhjem ikke vil kunne rekrutteres og at barnet dermed vil ha mange måneder og i noen tilfeller, flere år, med venting foran seg.

Systemutfordringer: Bistandsplikten kan føre til at barna opplever flere flyttinger enn nødvendig og redusere beredskaps- og fosterfamilier sin motivasjon for å fortsette, som igjen øker behovet for fosterhjem

I forlengelse av at bistandsplikt kan føre til at mange barn må vente lenge og i flere beredskapshjem, vil en videre uønsket effekt være at barna knytter seg til omsorgspersonene der. Dette kan ha en negativ effekt på barnets tilknytning til nye omsorgspersoner. Dersom bistandsplikt fører til at barnevernssystemet, uten å ville det, produserer barn som mister tillit til de voksne som skal hjelpe, vil dette igjen kunne øke antallet barn som venter. Barna blir eldre og får nye omsorgspersoner mens de venter, og får gjennom dette mer komplekse behov som svekker muligheten for å finne fosterhjem i seg selv. Mange flyttinger og omsorgspersoner kan gjøre det vanskeligere for barnet å knytte seg til eventuelle fosterfamilier som melder seg. Beredskapshjem og fosterhjem kan også miste tillit til systemet når de erfarer hvor mye barnet venter og flyttes rundt. Dette kan igjen svekke motivasjonen til å være beredskapshjem eller fosterhjem, i tillegg til at de kan ta fra andre i eget nettverk ønsket om være beredskaps- eller fosterhjem. Alt dette påvirker systemets tilgang til familier som vil og er egnet.

3.3.4.2.5 Behov for et bredere empirisk grunnlag for å angi sentrale årsaker

Hvilke av disse ulike og til dels overlappende hypotesene som er sentrale drivere bak mangel på egnede fosterhjem og økningen i antall barn som venter og deres ventetid, er vanskelig å avklare med nåværende kunnskapsgrunnlag. Det behov for en systematisk og empirisk kartlegging av årsakskomplekset.

3.3.4.2.6 Nasjonalt kampanjearbeid

Kommunikasjon i arbeidet med fosterhjemsrekrutteringen har som mål å vekke familiers interesse for å bli fosterhjem. Kommunikasjonsarbeidet samkjøres med Oslo kommune slik at hele landet har samme konsept. I 2024 har vi markedsføringsarbeidet rundt konseptet Neste kapittel, som handler om at å ta imot et barn kan bli et nytt kapittel i både familien og barnets liv. Begrunnelsen for konseptet er at vi trengte en realistisk og ærlig måte å kommunisere behovet for fosterhjem på, som rommer oppturene og nedturene. Konseptet formidler dreiningen i livet det kan representere, og inkluderer fosterforeldres perspektiv.

Neste kapittel-konseptet er brukt i tre nasjonale kampanjer i løpet av 2024. Kampanjene ga stor økning i trafikk til fosterhjem.no og generte påmeldinger til informasjonsmøter.

Neste kapittel-konseptet er overbyggende for alt vi gjør og egner seg derfor godt også når vi fokuserer på rekruttering av hjem i barnets nærmiljø.

I 2024 har vi i tillegg utviklet materiell og kommunikasjonsaktiviteter som er spesielt egnet for lokal rekruttering. Rekruttering i nærmiljø var også hovedbudskapet i den nasjonale markedsføringen av Fosterhjemsuka. Under Fosterhjemsuka i 2024 arrangerte Bufetat en rekke arrangementer for å rekruttere nye fosterhjem og motivere eksisterende fosterhjem. Aktivitetene ga god påmelding til de påfølgende informasjonsmøtene.

3.3.4.3 Barns medvirkning i valg av fosterhjem og medvirkning under fosterhjemsoppholdet

Alle kommuner får veiledning om barns rett til å medvirke i alle prosesser og beslutninger som gjelder dem. Dette fremheves i dialogen med kommunene både når Bufetat bistår med å finne fosterhjem lokalt og når Bufetat formidler fosterhjem. Det kan tilrettelegges for medvirkning og involvering på flere måter. Når kommunene ber om bistand, gir Bufetat tilbud om å bistå med familieråd, og formidle en familierådskoordinator. Veiledningen fra familierådskoordinatoren gir en mulighet både for barnet og familie/nettverk til å medvirke til at det blir en god plassering.

Vi har fortsatt ikke registrering/data på de bakenforliggende årsakene til at barn ikke deltar. Kunnskapen vi har er basert på stikkprøvekontroller. Disse gir ikke en fullgod oversikt over når og hvorfor barn ikke deltar eller deltar i prosessen ved valg av fosterhjem som Bufetat formidler.

Stikkprøvekontroller gjennomføres hvert tertial. Det er gjennomført stikkprøvekontroll i totalt 111 saker i 2024. I sakene som er undersøkt i stikkprøvekontrollene blir det beskrevet hvordan barnet har medvirket og hvilke synspunkter barnet har. I flertallet av sakene er det enten beskrevet hvordan barnet har medvirket og hvilke synspunkter barnet har, eller så var barnets medvirkning ikke aktuelt i saken. Årsaken til at barn ikke har deltatt eller har gitt uttrykk for sine synspunkter er ofte at de er for små til å medvirke. I 64 prosent av sakene er det krysset av for om barnets synspunkter er vektet ved valg av tiltak henholdsvis i stor grad/noen grad/ikke aktuelt.

Stikkprøvekontrollene tilsier at det også i 2024 er variasjon i barns deltakelse og i dokumentasjonen av hvordan barnet har blitt involvert. Det er også variasjon når det gjelder i hvilken grad barnets mening er tillagt vekt i sakene der barn faktisk har deltatt.

3.3.4.4 Sentrale virkemidler for dette målet

3.3.4.4.1 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Barn som venter på fosterhjem: Hvem er de og hvorfor venter de? Analyser av tallgrunnlag nasjonal database over barn som venter, første halvår 2024
- Flyttinger i regi av barnevernet (Universitetet i Sørøst-Norge, 2024)
- Barns behov for stabilitet i barndommen: erfaringer og konsekvenser for barn som har opplevd en omsorgsovertakelse (pågående)
- Evaluering av opplæringsprogrammet Solid (pågående 2024–2026)

3.3.5 Mål 8: Barn som trenger tiltak utenfor hjemmet, skal få et behovstilpasset og forutsigbart tilbud som fremmer trygghet og positiv utvikling – institusjon

Overordnet beskrivelse av målområdet

Barnevernsinstitusjonene skal gi omsorg, utviklingsstøtte og behandling til barn og unge som ofte har sammensatte og omfattende utfordringer. Det er en krevende driftssituasjon i alle Bufetats regioner. Det er betydelige kapasitetsutfordringer både i det statlige og det private tiltaksapparatet. Samtidig er det behov for bedre kostnadskontroll i institusjonsdriften.

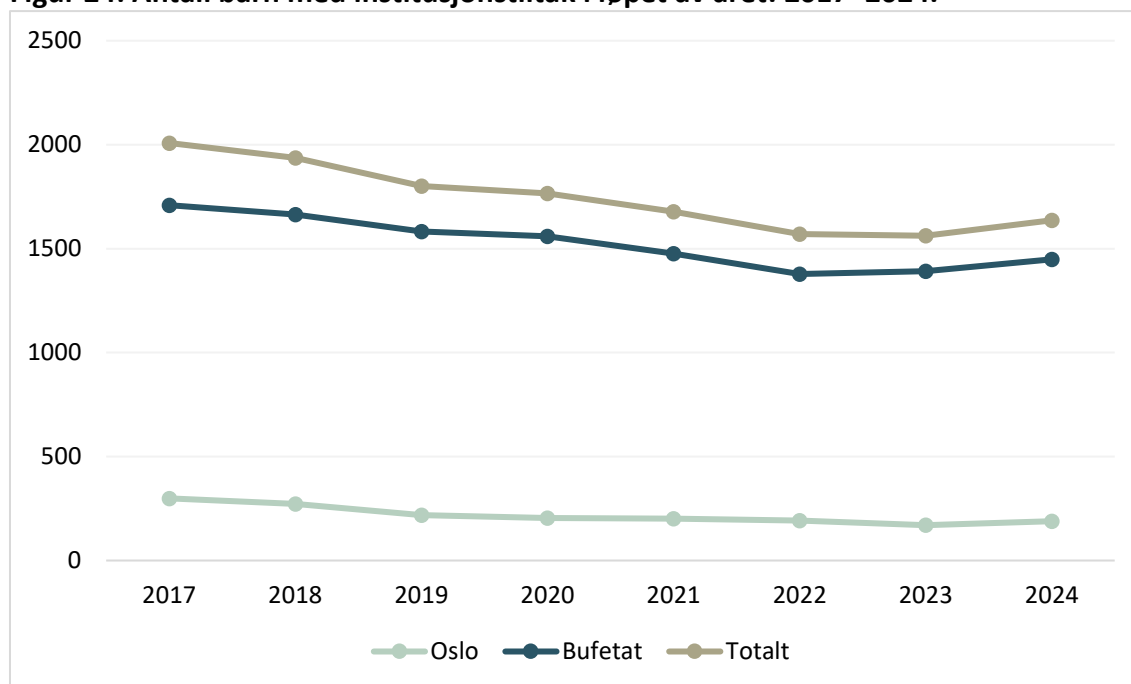
Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 8 – institusjon:

- S 21. Stabilitet for barn i institusjon og nedgang i utilsiktede flyttinger.
- S 22. Behovstilpasset institusjonstilbud som fremmer positiv utvikling og forutsigbarhet etter institusjonsopphold.
- S 23. Barn opplever trygghet i institusjonstilbudet.
- S 24. Skolegang for barn med tiltak utenfor hjemmet (fosterhjem og institusjon).
- S 25. Barns medvirkning i valg av institusjon og medvirkning under institusjonsoppholdet.

Antallet barn og unge som bor på institusjon har gått ned i perioden frem til 2022, og var på det laveste nivået i 2022. Siden høsten 2022 har antallet økt igjen. Ved utgangen av 2024 var det totalt 940 barn og unge på barnevernsinstitusjon, inkludert 73 barn som var plassert gjennom Barne- og familieetaten i Oslo. Det er en økning på syv prosent i Bufetat sine tiltak.

Økningen kommer også frem når man ser på antall barn og unge med tiltak på institusjon i løpet av året. I 2024 bodde 1 637 barn og unge på institusjon, mens antallet var 1 448 i 2023.

Figur 24: Antall barn med institusjonstiltak i løpet av året. 2017–2024.

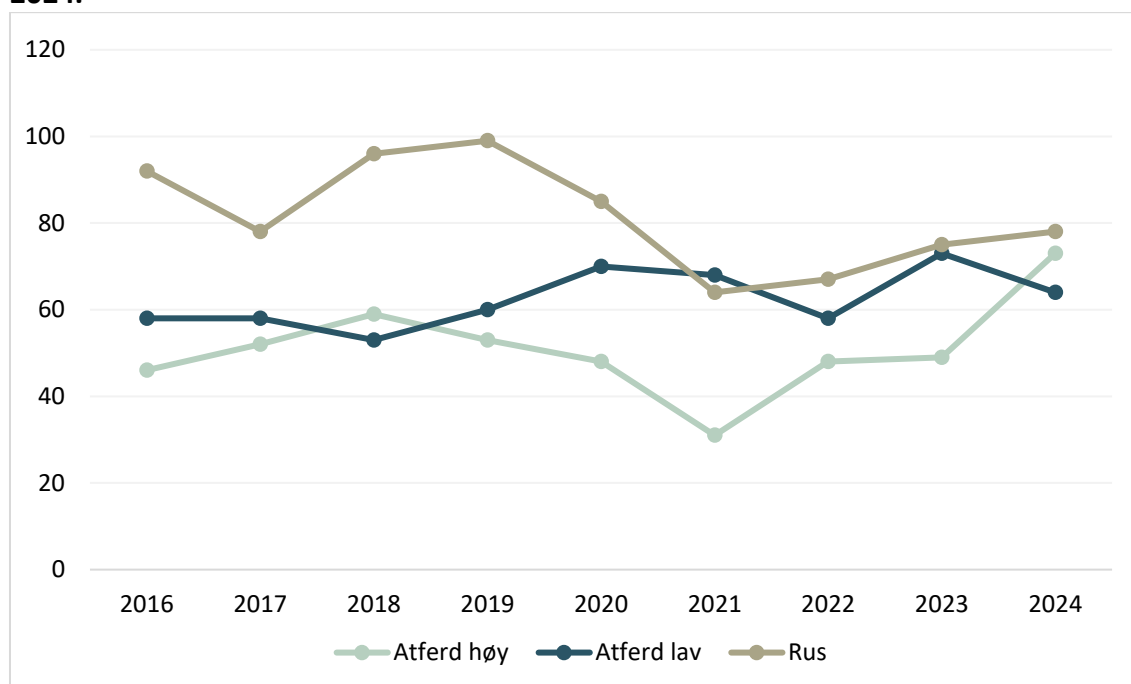

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall barn med institusjonstiltak i løpet av året fra 2017 til 2024. Kilde: BiRK Bufetat og BiRK Oslo.

Nedgangen over tid har særlig skjedd i omsorgsinstitusjoner og akuttinstitusjoner. Barn i omsorgsinstitusjon utgjør likevel fortsatt den største gruppen, etterfulgt av barn i akuttinstitusjon. Økningen i 2024 kommer særlig til syne ved at flere barn plasseres i akuttinstitusjoner og behandlingsinstitusjoner.

Av de tre målgruppene innenfor behandling, er det ungdom i rusinstitusjoner som tidligere år har vært den største gruppen. Dette er endret fra og med 2021, og i 2024 er det relativt små forskjeller mellom de tre gruppene. Det er særlig barn i målgruppene høy risiko for videre problemutvikling som har økt kraftig og antallet er høyere enn det har vært på flere år. (Se figur 26). Dette innebærer at flere av barna som målgruppevurderes av Nasjonal enhet for behandlingstiltak (NABE) har alvorlige utfordringer og strever på flere områder. NABE poengterer i sin årsrapport at i tillegg til at flere vurderes til målgruppe høy risiko, ser de at disse barna sett over ett år har en høyere risikobelastning enn tidligere år.

Figur 25: Antall barn i behandlingsinstitusjon i løpet av året, fordelt på målgruppe. 2016–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall barn i behandlingsinstitusjon i løpet av året, fordelt på målgruppe i perioden 2016-2024. Kilde: BiRK

De siste årene har kjønnsforskjellene i antall barn på barnevernsinstitusjon utjevnet seg, og det er om lag like mange gutter som jenter i barnevernsinstitusjon i 2024. Tidligere var det overvekt av gutter. Det er likevel forskjeller mellom de ulike typene institusjon. Det er størst kjønnsforskjeller i de tre målgruppene innenfor behandling. I behandlingsinstitusjoner med høy og lav risiko for videre problemutvikling er andelen gutter henholdsvis 80 og 60 prosent. På rusinstitusjoner er nær seks av ti jenter. Dette er en endring fra tidligere år, da det var en overvekt av gutter i rusinstitusjoner. Det er likevel verdt å merke at det ikke kun skyldes at det er flere jenter i rusinstitusjoner, men like mye at antallet gutter i rusinstitusjoner over tid har gått ned.

Vi ser også noen tydelige endringer i alder til barn som bor på institusjon. Det er fortsatt sånn at flertallet – 70 prosent – er ungdom i alderen 15 til 17 år, og gjennomsnittsalder til alle på institusjon er 16 år. Samtidig ser vi at det er endringer blant de yngste og eldste i institusjon:

- Det har blitt færre av de eldste barna som blir boende på institusjon etter fylte 18 år. Målt som andel av alle på institusjon er gruppen redusert fra 14 prosent ved utgangen av 2020, til 8 prosent ved utgangen av 2024.
- Det er flere yngre barn og ungdom under 15 år på institusjon enn tidligere år. Mens 19 prosent var under 15 år i 2020, gjaldt det 24 prosent i 2024.

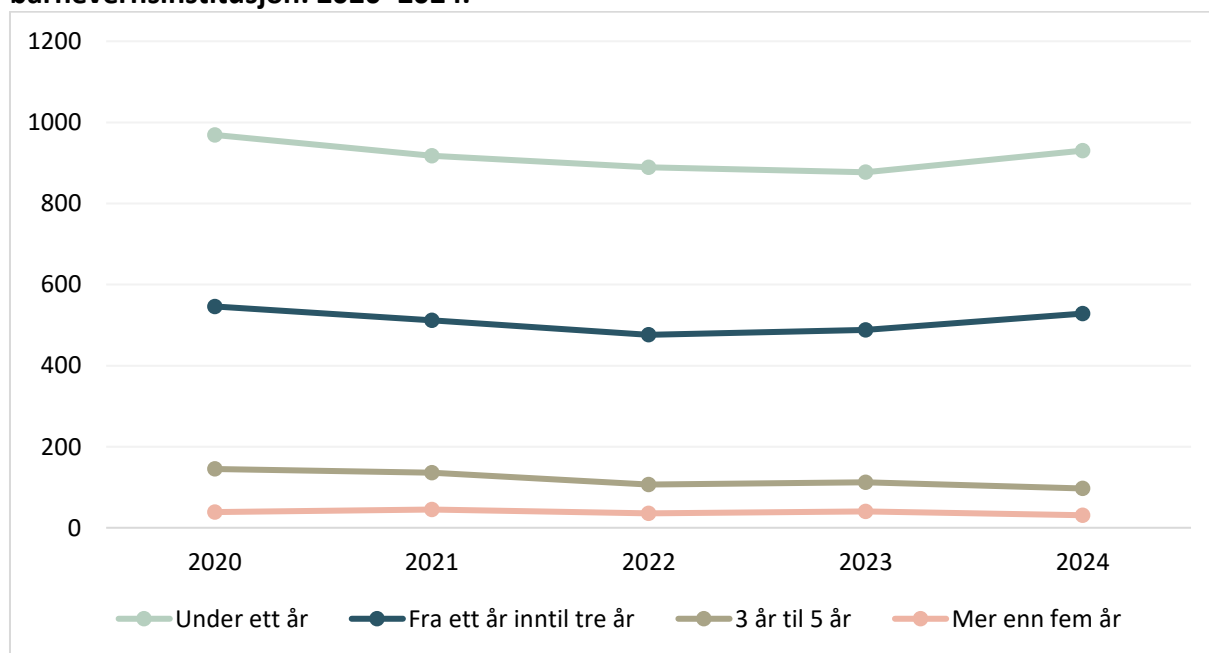
Barn som bor på barnevernsinstitusjon, har i gjennomsnitt mottatt tiltak fra barnevernet i syv år (Drange & Hernæs, 2020). En betydelig andel har vært i kontakt med barnevernet lenger enn dette (25 prosent i tolv år eller mer), men det er også en tilsvarende stor gruppe som har vært i kontakt i 2 år eller mindre.

Barn og ungdom som flytter inn for første gang i en barnevernsinstitusjon, flytter som regel inn i en akuttinstitusjon. Det innebærer at det som regel er akutte situasjoner som utløser behovet for institusjonsplasseringer, og at det for flertallet ikke er planlagt. Tall fra Bufetat sitt fagsystem viser at det gjelder tre av fire. Dette forholdstallet har vært ganske likt over tid, men antallet nye barn som første gang flytter inn på institusjon var på et lavere nivå i årene 2021 til 2023 enn det er i 2024.

Av alle barn som bor på barnevernsinstitusjon er det rundt fire av ti som har flyttet inn for første gang i løpet av året. Dette viser at det er relativt mange som bor lenge på barnevernsinstitusjon. Selv om gjennomsnittlig oppholdstid for avsluttede institusjonstiltak er på rundt ett år (akuttinstitusjoner holdt utenom), er det mange som har lengre oppholdstid samlet i institusjonstiltak fordi de flytter mellom ulike tiltak.

Flertallet av barn som bor på institusjon i løpet av året har bodd under ett år sammenhengende på institusjon, eller mellom ett og tre år. Det er også et betydelig antall som har bodd på institusjon sammenhengende i over tre år. Dette antallet har ligget på mellom 130 og 180 barn i femårsperioden 2020–2024, og utgjør om lag en av ti i barnevernsinstitusjon. Antallet er på det laveste nivået i 2024, og kan ha sammenheng med at det er færre 18-åringer som blir boende på institusjon. Antallet som bor mer enn fem år har ligget på rundt 40 barn i løpet av året. Dette er barn som i all hovedsak har hele ungdomstiden sin på institusjon.

Figur 26: Samlet oppholdstid i barnevernsinstitusjon, for barn som har bodd i barnevernsinstitusjon. 2020–2024.

Figurbeskrivelse: linjediagram over oppholdstid i barnevernsinstitusjon etter antall år opphold, fra 2020 til 2024. Kilde: BiRK.

Gjennomgangen av de statistiske trendene viser at det har skjedd relativt store endringer på institusjonsområdet de siste årene. Kort oppsummert er det verdt å merke seg følgende trender:

- Antallet barn med institusjonstiltak er høyere i 2024 enn de tre foregående årene, men antallet er likevel fortsatt på et lavere nivå enn i 2020 og før barnevernsreformen trådte i kraft.
- Det er en særlig sterk økning i akuttinstitusjoner og behandlingsinstitusjoner for barn med høy risiko for videre problemutvikling.
- Det er en endret sammensetning i bakgrunnskjennetegn for barn som bor på institusjon de siste årene. Der gutter tidligere var overrepresentert er kjønnsforskjellene nå jevnet ut og det er like mange jenter som gutter. Vi ser at det er en endring ved at færre av de eldste over 18 år blir boende på institusjon og at det er en økning i antall barn på institusjon som er under 15 år.
- Rundt ett av ti barn blir boende på institusjon i over tre år. Andelen og antallet er noe redusert de siste årene.
- Det er en sterk økning i andel barn som er registrert med tvangsprotokoll i akutt faresituasjon. Andelen barn med en slik protokoll (§ 10-7) har økt fra 20 prosent i 2022 til 30 prosent i 2024.

Årsakene til utviklingen er sammensatte. Noen relevante forhold kan være:

- **Generelle utviklingstrekk i samfunnet:** Det er flere indikatorer som peker på at det er flere i ungdomsbefolkningen som strever. Blant annet viser statistikk at antallet elever med høyt fravær går opp og at det er økende utfordringer knyttet til ungdomskriminalitet (Politiet, 2023; Udir, 2024b). Ungdomskriminalitet er særlig økende blant barn under kriminell lavalder, som er samme aldersgruppe som vi ser øker i barnevernsinstitusjoner. Det er også flere indikasjoner på at barn i barnevernsinstitusjon strever mer enn tidligere. Økningen i tvangsprotokoller i akutt faresituasjon kan blant annet forstås ut fra dette perspektivet.
- **Endringer i tiltaksbruk ved innføring av barnevernsreform:** Utviklingen vi ser kan også knyttes til at kommunene i forbindelse med barnevernsreformen har satset mer på intensive tiltak for å forhindre plassering utenfor familien (Kjelsaas et al., 2023). Økt bruk av denne typen tiltak i året forut og etter innføring av reform, kan være en forklaring på at færre barn enn tidligere ble plassert i barnevernsinstitusjon. Dersom man i kommunene forsøker å forebygge og unngå det som kan være nødvendige plasseringer, kan det medføre at gruppen barn og unge med alvorlig problemutvikling grunnet omsorgssvikt og/eller atferdsvansker kan bli mottakere av for svake tiltak for lenge, at problembelastningen blir større og at behovet for plasseringer etter hvert vil øke. Svak kommuneøkonomi kan være en ytterligere forsterking av at man prøver lenger før man plasserer barn på institusjon. Det at det var særlig få nye barn som kom inn på institusjon i perioden 2021 til 2023 kan også underbygge at man prøvde å forhindre nye plasseringer. Det at vi nå ser en økning særlig i behov for akuttinstitusjoner kan være et uttrykk for at flere barn har mottatt for svake tiltak over lengre tid, og at problemutviklingen har eskalert.
- **Barnevernsreform og økte egenandeler:** Nedgangen i antall barn og unge som blir boende lenge på institusjon, og det at færre blir boende etter fylte 18 år, kan kanskje også knyttes til barnevernsreform og økte egenandeler. Utviklingen kan være

bekymringsfull dersom barn blir flyttet tidligere ut av institusjon enn det behovene tilsier på grunn av kostnader.

3.3.5.1 Ny retning for barnevernets institusjonstilbud

I 2024 la regjeringen frem en strategi for barnevernets institusjonstilbud. Formålet er å stake ut en felles politisk kurs for det langsiktige arbeidet med å gi god og samordnet hjelp til barna som har opphold i barnevernsinstitusjon (Regjeringen, 2024). Som en del av oppfølgingen, har Bufdir fått i oppdrag å planlegge og etablere to pilotprosjekter (jf. tillegg 6 til tildelingsbrevet 2024):

- Pilot for ny innretning av institusjonstilbudet skal prøve ut en mer fleksibel innretning av tilbudet, med større institusjonsenheter med integrerte avdelinger som kan ivareta variasjoner i barnas ulike behov, og dermed sikre mer stabilitet og større grad av fleksibilitet i tilbudet. Dette vil kunne bidra til å gi barn en større grad av ro og normalitet, og redusere behovet for at barn må flytte. Det er forventet at institusjonene som inngår i piloten skal være klare for gradvis inntak av ungdom i løpet av høsten 2025. Piloten er et nasjonalt utviklingsprosjekt. Det er behov for god styring, og godt samarbeid mellom direktoratet og regionene.
- Pilot forsterket institusjonstilbud handler om å opprette og å prøve ut et forsterket institusjonstilbud for barn og unge med store og sammensatte behov, inkludert gjentakende eller alvorlig kriminalitet. Bufetat, region øst har startet arbeidet med å utvikle et forsterket institusjonstilbud til målgruppen ved Akershus ungdoms- og familiesenter, avdeling Sole, med planlagt oppstart våren 2025. Forsterkningene av tilbudet består kort beskrevet i tilrettelegging av bygg, forsterking av bemanning og multisystemisk arbeid, hvor både offentlig og privat nettverk inkluderes i endringsarbeidet rundt barna. Det er opprettet samarbeid med relevante aktører innenfor velferdstjenestene og justissektoren.

Regjeringens strategi for barnevernets institusjonstilbud vektlegger arbeid med rus og at barn med rusproblematikk skal få trygg og helhetlig hjelp. I 2024 har Bufetat utviklet et grunnkompetansehevingprogram (RusKompass) om rusmiddelbruk og forebygging. I 2025 vil dette programmet tilgjengeliggjøres for statlige og private institusjoner. Bufdir vil følge med på bruken og eventuelle behov for justeringer og videreutvikling.

I 2024 fikk Bufdir i oppdrag å bidra inn i de regionale helseforetakenes (RHF) arbeid med å planlegge for at alle barnevernsinstitusjoner er tilknyttet et ambulant team fra spesialisthelsetjenesten med kompetanse innen psykisk helse og rusmidler. Bufdir har tatt initiativ til faste møtepunkter mellom RHF-ene, Helsedirektoratet og Bufdir, samt med Bufetat. Bufdirs inntrykk er at RHF-ene jobber ulikt med oppdraget, og vi vurderer at dette kan medføre en risiko for at helseteam ikke vil utgjøre et likeverdig tilbud i hele landet. Bufdir ser arbeidet med planlegging for helseteam i sammenheng med oppdrag om pilot ny innretning institusjon. Arbeidet med helseteam vil videreføres i 2025.

Siden 2019 har Bufetat driftet to omsorgs- og behandlingsinstitusjoner hvor personell fra helse jobber under samme tak som miljøpersonell fra Bufetat. Etableringen av disse institusjonene har vært en del av satsingen på å styrke samarbeidet mellom barnevern og psykiske helsetjenester. I underkant av 50 ungdommer har hatt plassering ved Bodø og

Lunde behandlingssenter per 31.12.24. Tilbudet ved disse institusjonene er følgeevaluert (Westby et al., 2024). Bufdir har på oppdrag fra BFD vurdert veien videre for disse institusjonene i lys av øvrige utviklingstrekk innenfor barnevern og helse. På bakgrunn av Bufdirs vurderinger er det besluttet at utprøvingen av felles institusjonstilbud opphører 1. januar 2025. Inntak etter inntakskriterier gjeldende i utprøvingen ble gjennomført frem til 1. januar 2025. Regionene i Bufetat vil i samarbeid med de regionale helseforetakene utarbeide en plan for omstilling og beskrivelse av hvilke tilpasninger i drift og endringer i tilbudet som må gjøres for å drifte som ordinære barnevernsinstitusjoner og innenfor ordinære budsjetttrammer fra 2026. Bufdir vurderer at erfaringene opparbeidet i prosjektperioden er relevante i planlegging og etablering av helseteam for å bidra til at behovene til at Bodø og Lundes målgruppe ivaretas gjennom den ordinære helsehjelpen som alle barn på barnevernsinstitusjon har tilgang til.

3.3.5.2 Stabilitet for barn i institusjon og nedgang i utilsiktede flyttinger

Når et barn trenger omsorgstilbud utenfor hjemmet stilles det strenge krav til omsorgen det offentlige gir, herunder individuell tilpassing til barnets behov. Opphold på institusjon er i utgangspunktet midlertidig, men det etterstrebes at plasseringene er stabile og forutsigbare. Tiltak som blir tilpasset barnets behov underveis i oppholdet har større mulighet til å oppnå formålet med plasseringen. Kontinuerlig tilpasning av tiltaket kan bidra til å redusere risiko for uønskede flyttinger.

I 2024 har Bufdir publisert en veileder for vurderinger og kompenserende tiltak ved flyttinger i barnevernet (Bufdir, 2024a). Formålet med veilederen er å bidra til at det blir gjort grundige vurderinger som er basert på oppdatert informasjon og er godt dokumentert når det er aktuelt å flytte et barn. I tillegg bør det vurderes å sette inn kompenserende tiltak for å minske eventuelle belastninger for barnet og dets familie.

Antall utilsiktede flyttinger er et av flere parametere for å vurdere måloppnåelsen om stabilitet for barn i institusjon. Samlet sett tyder tallene på at barn i institusjon i 2024 flytter mindre enn før. I 2024 var det 1334 avsluttede tiltak i Bufetats institusjoner (statlige og private). Av disse ble 157 registrert med utilsiktet avslutning, noe som utgjør tolv prosent av alle avsluttede tiltak. Dette er en nedgang fra 2023 da andelen var to prosentpoeng høyere. Dagens registreringspraksis fanger sannsynligvis ikke opp alle avsluttede tiltak som ikke er i henhold til plan eller som kan være utilsiktet. Bufdir vil jobbe videre med å bedre registreringspraksis og datakvaliteten på disse tallene.

Ser vi på antall barn som har flere enn fire flyttinger, som her betyr flyttinger mellom Bufetats tiltak, statlige og private fosterhjem og institusjoner, er antallet redusert de siste årene. Reduksjonen av barn som har flyttet mange ganger kan ha flere forklaringer. En forklaring kan være at det i styringen av institusjonstilbudet har vært lagt vekt på at flytting og brudd skal være siste utvei, men det kan også skyldes at det har kommet flere nye barn inn i institusjonsbarnevernet de senere årene, som dermed har kortere botid og færre flyttinger.

3.3.5.3 Behovstilpasset institusjonstilbud som fremmer positiv utvikling og forutsigbarhet etter institusjonsopphold

Bufdir har i 2024 jobbet med å omstille det statlige institusjonsapparatet for i større grad å kunne ivareta barna med de største utfordringene. Bufetats regioner har over tid jobbet med riktig dimensjonering og differensiering av tjenestetilbudet. Dette innebærer både oppbygging av egen, statlig kapasitet og behovsvurderinger av anskaffelser og forsyningsstrategi. For mer informasjon se, kapittel 4. Arbeidet med oppbygging av større statlig kapasitet tar tid, men flere av regionene lykkes godt med å etablere flere akutt plasser og plasser for ungdom som har behov for plasser innenfor behandling høy.

3.3.5.3.1 Bistandsplikten

Bufetat har siden høsten 2022 hatt et større antall brudd på bistandsplikten, både brudd konstatert av statsforvalter og tilfeller der Bufetat selv vurderer at det ikke er gitt et tilbud innen rimelig tid. Totalt i 2024 har det vært registrert 188 henvendelser fra kommuner som gjelder 151 barn/ungdommer der Bufetat har vurdert at etaten ikke har levert forsvarlig tilbud til rett tid. Disse tallene er fordelt på:

- 163 henvendelser knyttet til akutt fordelt på 132 barn og ungdom
- 23 tilfeller knyttet til planlagte plasseringer, fordelt på 17 barn og ungdom
- to fosterhjem, fordelt på to barn og ungdom

Dette har vært og er en krevende situasjon både for barnevernstjenestene og Bufetat, og ikke minst for de barna som ikke får tilbud om plass når det er behov. Bufdir utarbeidet og oversendte departementet i juli 2023 en tiltaksplan for økt beredskapsevne og kapasitet i institusjonsbarnevernet. Denne har senere blitt oppdatert per november 2023, mars 2024 og juni 2024.

Bufdir utarbeidet også i september 2024 Plan for ivaretagelse av bistandsplikten i 2024 og 2025. Planen skisserer tiltak på både kort og noe lengre sikt for å øke tilgangen til plasser og ivareta bistandsplikten. Fra utgangen av 2022 til utgangen av 2024 var det samlet en økning på 71 institusjonsplasser (statlige og rammeavtaler med private). Sammenholdt med tidligere oversikter viser dette at det var en liten nedgang i antall plasser på slutten av 2024, hovedsakelig private rammeavtaleplasser. Av den samlede økningen kom 20 av plassene i 2024. Det er også etablert pålitelig rapportering om barnas situasjon, og en gjennomgående oppfølging av saker som legger til rette for mer effektivt samarbeid med kommuner om løsninger til barnets beste.

I 2025 arbeides det med en videre oppbygging av statlig kapasitet, i henhold til oppdrag og tildelinger i tildelingsbrevet. Det er flest brudd på bistandsplikten i akutte situasjoner, og Bufdir arbeider med å styrke akutfunksjonen for å sikre en mer gjennomgående og lik kompetanse og kvalitet ved vurdering av tiltaksvalg. Det arbeides også med å etablere en mer enhetlig og standardisert oppfølging av kapasitetsutnyttelse, både i statlige og private institusjoner, for å styrke forutsigbarheten i tilgang til tiltak.

3.3.5.3.2 Et behovstilpasset institusjonstilbud

Dagens barnevernsinstitusjoner har tilpasset seg barnas endrede behov, og er mer spesialiserte enn de var tidligere. Årsakene til utviklingen er sammensatt, men resultatet er at en større andel av barna som bor på institusjon i dag har sammensatte og omfattende

utfordringer. Disse er knyttet til normbrytende atferd, kriminalitetsproblematikk, alvorlig atferdsproblematikk, psykisk uhelse, rusproblematikk og ustabile relasjoner. Økt spesialisering har vært nødvendig for å ivareta og gi forsvarlig hjelp til denne mer selekterte gruppen.

Når et barn skal flytte til institusjon, er det kommunal barnevernstjeneste som har ansvar for å utarbeide plan for barnets opphold. Enhet for inntak skal etterspørre slik plan i de tilfellene denne ikke foreligger sammen med henvisningen. Enhet for inntak registrerer planen i fagsystemet i de tilfellene planen følger henvisningen. Barnevernstjenestens plan for oppholdet danner grunnlag for institusjonens utarbeidelse av handlingsplaner. Barn medvirker i utarbeidelsen av disse.

Når et barn skal flytte fra en barnevernsinstitusjon, bør plan og mulige tiltak for overføring eller videreføring foreligge. Planen for overgang til livet etter institusjonsoppholdet har som mål å videreføre utviklingen barnet har hatt under oppholdet. Regionene rapporterer at det kan være krevende å jobbe godt nok med planer for overgangen til livet etter institusjonsopphold. Noe av dette henger sammen med kommunenes kapasitet til å ha klart nye tiltak etter endt opphold. En annen utfordring er hvorvidt enhetene har kapasitet til å jobbe tilstrekkelig med barnets familie og nettverk i forbindelse med overgangen fra institusjon til annet tiltak eller kommune. Bufdir vil i 2025 ha et særlig fokus på arbeid med familie og nettverk i barnevernsinstitusjoner. Vi ser også at regionene har som mål å jobbe med overganger ved blant annet hjelp fra MST og familieråd.

Hvert barn har ulike forutsetninger og behov på ulike områder. Tilbudet på institusjonen skal være forsvarlig og tilpasses det enkelte barns behov. I 2013 innførte Bufetat kartlegging med Youth Level of Service/Case Management Inventory (YLS/CMI), for å identifisere ungdommers risikonivå og tiltaksbehov forut for institusjonsplassering. NABE gjennomfører denne kartleggingen hos ungdom, i forkant og i etterkant av plasseringer etter §§ 6–1 og 6–2. Postkartleggingen beskriver eventuell endring i risikonivå og risikofaktorer etter endt opphold i behandlingsinstitusjon. Postkartleggingen er ikke en avslutningsrapport som sier noe om måloppnåelse, men kun om endring i risikofaktorer for den enkelte ungdom. Det innebærer at resultatkartleggingene ikke sier noe om det går bedre med ungdommene, men hvorvidt risikonivået er lavere ved utflytting enn ved innflytting i institusjon. Det er foretatt 130 postkartlegginger i 2024. For målgruppen rusproblemer, er det gjennomført 56 postkartlegginger hvor det er likt eller lavere risikonivå i 70 prosent av sakene. For målgruppen lav risiko for varige atferdsproblemer, er det gjennomført 44 postkartlegginger, hvor det i 55 prosent av sakene meldes om lavere risikonivå. Når det gjelder målgruppen høy risiko for varige atferdsproblemer, er det gjennomført 30 postkartlegginger hittil i år. Disse viser at det er lavere risikonivå i 57 prosent av sakene. Sammenlignet med 2023 er det færre som har lavere risikonivå ved utskrivning enn ved inntak, særlig innenfor høy og lav risiko for varige atferdsproblemer.

Bufetats regioner rapporterer månedlig antall barn som har mange risikofaktorer, og der institusjonen og enhet for inntak er særlig bekymret for om barna får et tilstrekkelig tilbud. Barn som vurderes til å være i høy risiko, har omfattende og komplekse behov. Som grunnlag for vurderingen inngår blant annet barn som har mange flyttinger mellom institusjoner og der gjentatte alvorlige hendelser har ført til brudd. I løpet av 2024 er det gjennomsnittlig 67

barn per måned som er vurdert til å være i høy risiko på tvers regioner og statlige og private institusjoner. Det høyeste rapporterte antallet var 80 barn i november 2024. Av antall barn som er vurdert til høy risiko, er det noen flere barn som er plassert i private institusjoner. Blant årsakene til vurderingene nevnes store udekkede helsebehov, vold og trusler mot andre og gjentatte rømminger. Enkelte har også utfordringer knyttet til bruk av rusmidler. Tiltak som blir iverksatt for å håndtere og redusere risiko er blant annet økt bemanning og tettere oppfølging som inkluderer ledelse i Bufetat, barnevernstjeneste, privat leverandør og eventuelt bistand fra andre eksterne samarbeidspartnere.

For noen barn kan det være behov for å bo alene på institusjon i en periode. Dette kan være hensyn til barnet eller andres sikkerhet. I de tilfeller hvor det er behov for at barn skal bo alene, skal dette begrunnes særskilt. I 2024 ble rutine for enhet for inntak ved henvisning om institusjon revidert. Der er definisjon av enetiltak presisert ved at der det er besluttet at barnet skal bo alene, i en kortere eller lengere periode, skal det defineres som enetiltak. Registreringen skal tidfestes og begrunnes. Enetiltak skal være begrunnet i barnets behov. I tillegg har vi fått på plass en ny funksjon av registrering av enetiltak i BiRK. Regionene fikk i oppdrag å etterregistrere alle enetiltak innen 31. oktober 2024. Dette er forklaring på den økende utviklingen i antall enetiltak fra tidligere rapporteringer. Dette var en ventet utvikling.

I tredje tertial er det totalt registrert 64 enetiltak. 61 av disse er plassert hos private leverandører. 40 av de 64 barna som var i enetiltak, var i målgruppe omsorg og 18 var i målgruppe atferd høy. Med ny registrering av enetiltak, har vi nå også informasjon i fagsystemet om årsaken til enetiltaket. For 30 av de 64 barna i enetiltak, var årsaken til enetiltak trygghet og sikkerhet for andre. For elleve av barna var årsaken behov for å sikre god etablering i tiltaket og ni barn var definert å ha behov for å bli skjermet fra andre barns uttrykk. Ved periodeslutt er det 40 aktive enetiltak. 17 av de 40 aktive enetiltakene har vært i enetiltak mer enn ett år. Dette indikerer at det også innenfor gruppen enetiltak er bevegelse i barnets behov, slik at behov for enetiltak for enkelte av barna varierer.

I hele gruppen barn som bor alene, inkludert enetiltak, var det totalt 154 barn som har bodd alene i mer enn seks uker i tredje tertial. Ved periodeslutt var det 122 barn, inkludert de 40 barna som er definert som enetiltak. Dette indikerer at flere barn bor alene i noe tid, men blir ikke værende alene i tiltaket. I tredje tertial har 139 av barna i denne gruppen bodd/bor på institusjoner fra private leverandører. 84 av barna er i målgruppe omsorg og 36 i målgruppe behandling høy. Median oppholdstid for hele gruppen er 245 døgn. Det er en økning gjennom året.

Når det gjelder rapportering fra Oslo kommune ved Barne- og familieetaten (BFE), har ikke BFE oversikt over enetiltak (tilsiktet/utisiktet) fra private leverandører eller tiltak i bydelene. Oslo kommune har i tredje tertial hatt 40 barn i institusjonstiltak hos private leverandører. I BFEs egne institusjoner har de ikke tilsiktede enetiltak. Det har vært 14 barn som i en kort periode har bodd alene i institusjon. I ti av sakene har barnet bodd i inntil ti dager alene. To av barna har bodd i mer enn seks uker. Den lengste perioden var på fire måneder.

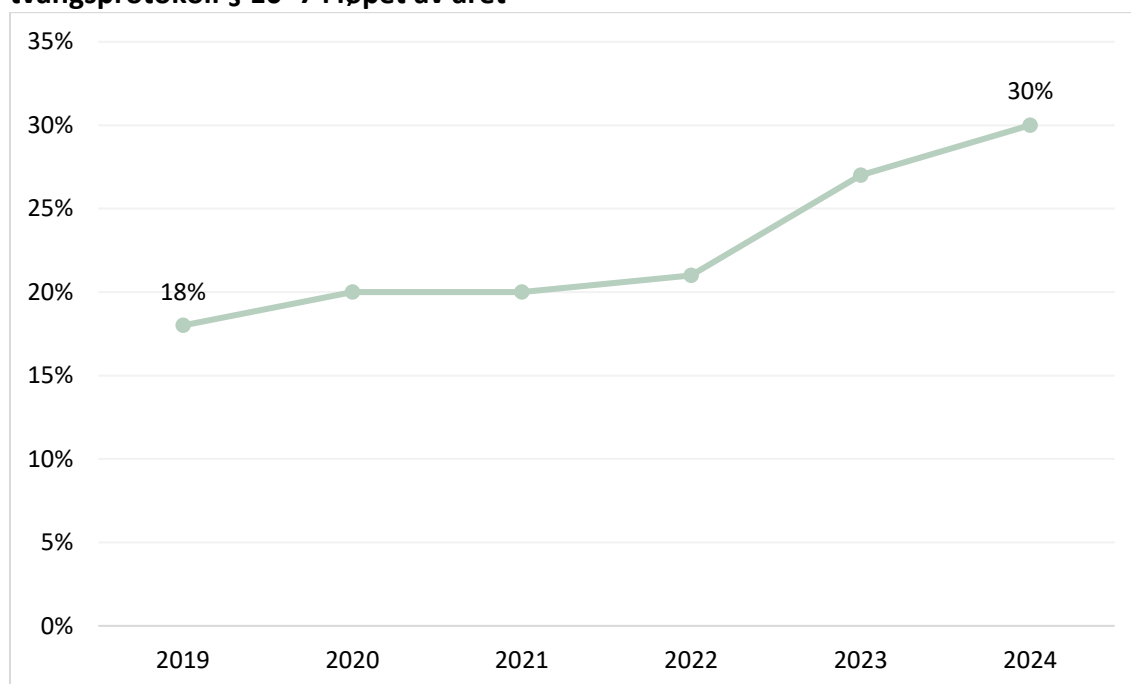
3.3.5.4 Barn opplever trygghet i institusjonstilbudet

Regionene i Bufetat rapporterer om god og stabil drift i mange enheter, men at det er både institusjonsopphold og driftsutfordringer som har skapt krevende situasjoner. I tillegg rapporterer regionene om utfordringer knyttet til ustabilitet i bemanningen. Dette har flere årsaker. For mer informasjon, se kapittel 4. Institusjonstilbudet skal oppleves trygt og forutsigbart for barn og familier. For at barn i barnevernsinstitusjoner skal ha et trygt og forutsigbart institusjonsopphold er det viktig med stabilitet i bemanningen, faglige rammer og andre strukturelle rammevilkår som støtter det miljøterapeutiske arbeidet, samt bygg som gir rom for fleksibilitet. Ledelse og ansatte må jobbe kontinuerlig for å fremme trygghet og forebygge risikofylte eller kaotiske situasjoner.

Sykefraværet i Bufetats institusjoner har bedret seg i 2024 sammenlignet med 2023, og det er særlig langtidssykemeldingene som er redusert. Andelen midlertidige årsverk i institusjon er på samme nivå per 31. desember 2024 som ved utgangen av 2023. Se mer informasjon i kapittel 4. Regionene rapporterer også i 2024 om utfordringer med rekruttering av personer med relevant fagkompetanse. Dette er en utfordring for enhetene, særlig i opprettelsen av nye avdelinger. Allikevel har alle regionene en positiv utvikling i siste halvdel av 2024 når det gjelder årsverk utført av ansatte med relevant fagutdanning.

I 2024 har andelen unike barn med en registrert tvangsprotokoll § 10–7, tvang i akutt faresituasjon, økt. 30 prosent av barna i institusjon har minst én registrert tvangsprotokoll § 10–7 i løpet av 2024. Dette er en svak økning fra 2023, med betydelig økning sammenlignet med 2020 og 2021, hvor den samme andelen var 20 prosent (se figur under). Ser vi på de ulike funksjonene og målgruppene, er det en særlig økning i andelen barn i behandling høy-institusjoner. Sammenlignet med 2023 er andelen barn med minst én registrert tvangsprotokoll § 10–7 noe redusert innenfor behandling lav og rus i 2024.

Figur 27: Andelen unike barn i barnevernsinstitusjon med minst en registrert tvangsprotokoll § 10–7 i løpet av året

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med andelen unike barn i barnevernsinstitusjon med registrert tvangsprotokoll § 10–7 i løpet av året i perioden 2019-2024. Kilde: BiRK.

Det er en høy iboende risiko i våre tjenester, og Bufdirs og Bufetats avviks- og forbedringssystem bidrar til å dokumentere, følge opp og lære av avvik og uønskede hendelser. Bufdir leverer egen rapport om uønskede, alvorlige hendelser i våre tjenester. Det er i 2024 registrert over 3 000 uønskede hendelser i våre tjenester, hvor størstedelen av hendelsene er i barnevernsinstitusjoner, i tillegg til over 250 uønskede hendelser av moderat og høy alvorlighet ved plasseringer fra Oslo kommune. Mens det i 2023 ble registrert 1 285 avvik i kategorien alvorlige hendelser barnevern, har kategorien uønsket hendelse blitt endret til å omfatte flere typer hendelser fra 1. januar 2024, som også favner flere tjenestetyper. Sammenholdt med økt fokus på å registrere uønskede hendelser med henblikk på læring og forbedring, ses en forventet økning i antall registrerte tilfeller. Samtidig vurderer Bufdir at det fortsatt er en del underrapportering på avvik og uønskede hendelser.

Størstedelen av uønskede hendelser klassifiseres som lite, mindre eller moderat alvorlig, mens omkring seks prosent vurderes som betydelig eller svært alvorlig. Underkategoriene som forekommer hyppigst er vold, trusler, rømming, annen potensiell skade og rus/alkohol, både i Bufetat og Oslo kommune. Ofte har en uønsket hendelse flere kjennetegn ved seg, for eksempel kan en rømming både innebære bruk av rus eller alkohol, eller en voldsepisode kan innebære at en ansatt blir skadet.

Spisskompetansemiljøet for trygghet og sikkerhet bistår regionene i Bufetat og private aktører med å gi ansatte opplæring i barns rettigheter og i å forebygge alvorlige situasjoner og bruk av tvang. I 2024 har det vært en særlig oppmerksomhet på, etter etterspørsel fra institusjonene om, å tilrettelegge for og gi opplæring til vikarer og deltidsansatte. Opplæringen er et viktig virkemiddel for å unngå konfliktfylte situasjoner i institusjon. Den

gir institusjonene bevissthet rundt barns rettigheter og adgangen til å begrense, benytte tvang og gjøre andre inngrep i rettigheter som et ledd i å utøve omsorg og behandling. Institusjonene som klarer å opprettholde en fast struktur for praktisk trening ser nytten av dette ved sine enheter og i arbeidet med barna. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus trekker også frem dette som en del av kjennetegnene ved institusjonene som gir gode tjenester til barn (Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, 2025).

Barn i statlige behandlings- og omsorgsinstitusjoner gjennomfører månedlig erfaringsinnhenting gjennom støttesystemet Checkware, som blant annet stiller spørsmål rundt barnas opplevelse av trygghet på institusjonen. Dette er fremdeles noen statlige institusjoner som ikke har tatt i bruk Checkware og det vil ta noe tid før institusjonene gjennomgående kartlegger alle plasserte barn. Det er dermed usikkerhet knyttet til tallene som kan aggregeres fra CheckWare. Oslo kommune har i 2024 tilrettelagt for å gjennomføre tilsvarende erfaringsinnhenting gjennom Checkware. Gjennom erfaringsinnhentingsskjemaet svarer barna blant annet på om de føler seg trygge der de bor og om de har voksne å snakke med. Skalaen er 1-10, der 1 er helt uenig og 10 er helt enig. Snittskåren er 7,1 for opplevd trygghet og 6,6 for om barna opplever at de har voksne å snakke med. Disse tallene har vært relativt stabile over tid. Gjennom erfaringsinnhenting ser vi at barna skårer lavest på det som omhandler hva som skal skje med dem fremover, hvor gjennomsnittet for 2024 sett over ett er 5,82. Tallene for 2024 er basert på besvarelser fra 165 unike barn.

Bufdir vil i 2025 gjennomføre brukerundersøkelser blant barn som bor på barnevernsinstitusjoner. Barnets opplevde trygghet er et viktig tema som undersøkelsen skal belyse.

3.3.5.5 Skolegang for barn med tiltak utenfor hjemmet

Skole er en av de aller viktigste arenaene for barn og unge. Skole handler om utvikling, læring, vennskap, tilhørighet, lek og utfordringer. Trivsel og mestring i skolen danner et viktig utgangspunkt for barns voksenliv. Å ha det bra på skolen, både faglig og sosialt, vurderes derfor å være en viktig indikator på barn og unges livskvalitet. Barn som får eller har fått hjelp fra barnevernet, strever mer på skolen, har lavere gjennomføringsfrekvens og færre tar høyere utdanning (Drange et al., 2021). Rapportering på skoleområdet har over tid vist betydelig avvik knyttet til resultatkravet for både grunnskole og videregående opplæring, da andelen barn med mellom 90–100 prosent oppmøte i henhold til sin plan, ligger betydelig under kravet. Tallene er lavest for barn som bor på barnevernsinstitusjoner. Ifølge regionenes rapportering er årsakene til lavt skolenærvær særlig brudd i skolegang grunnet flytting, samt manglende motivasjon. Dersom en ser på hvilke fraværsårsaker som er hyppigst brukt ved fraværsregistrering i BiRK, er det blant annet kategoriene vil ikke på skolen og skulk som går igjen.

Vurdering av rapporteringskravet om grunnskoleopplæring er basert på registrering av skolenærvær, altså oppmøteprosent. Andel barn i skolepliktig alder i døgnbaserte tiltak som har skolenærvær på mellom 90 og 100 prosent, er 55 prosent i tredje tertial. Sammenliknet med andre tertial 2024 har det vært en liten nedgang fra 56 prosent. Som ved tidligere rapporteringer er tallene lavest for de som bor på barnevernsinstitusjon, der dette gjelder for 26 prosent. Tilsvarende er tallet 77 prosent for fosterhjem.

Vurdering av rapporteringskravet om videregående opplæring er basert på registrering av skolenærvær, altså oppmøteprosent for barn over skolepliktig alder som er registrert med et skoletilbud. Andelen som har skolenærvær på mellom 90 og 100 prosent, er 35 prosent i tredje tertial. Sammenliknet med andre tertial har det vært en nedgang fra 41 prosent. Lavest er tallene for de som bor på barnevernsinstitusjon, der dette gjelder for 21 prosent. Tilsvarende er tallet 69 prosent for fosterhjem.

Rimehaug og kolleger (2018) undersøkte i sin studie fra Norge omfanget av uidentifiserte læringsvansker hos ungdom i institusjonsomsorg. Forfatterne konkluderte med at læringsutfordringer blant ungdom i barnevernsinstitusjoner må vurderes fra et bredere perspektiv enn læringsvansker, og at det i slike evalueringer også må vurderes sosiale problemer, psykiske utfordringer og andre konsekvenser av deres erfaringer med misbruk og omsorgssvikt.

I FHI-rapporten Behov og kjennetegn hos barn og unge plassert i barnevernsinstitusjoner i Norge: hurtigoversikt (2025) vises det til at barn og unge plassert i barnevernsinstitusjoner ofte presterer lavere akademisk sammenlignet med befolkningen for øvrig, med utfordringer knyttet til lave karakterer, høyt fravær og lav fullføringsgrad i videregående opplæring.

Årsakene til at barn med tiltak i barnevernet strever på skolen er sammensatte. Det er ikke bare det at barn og unge har vært under institusjonsomsorg som gir konsekvenser for skolesituasjon. Det handler også om ustabilitet i form av endringer i plassering, skolebytter og andre ustabiliteter og usikkerheter i livene til disse barna og ungdommene. Dette kan også være relasjon til egen familie, som påvirker barnas hverdag. Stabile og trygge voksenrelasjoner kan være viktig for barns skolesituasjon, og livssituasjon generelt. Det er viktig å skape kontinuitet i skolegang, også ved endring i plassering eller ved skolebytte. Sosial kontekst i institusjon, inkludert de materielle og bygningsmessige rammene, samt relasjon til ansatte omsorgspersoner i institusjonene kan ha innvirkning på de akademiske prestasjonene og skolesituasjonen til barn og unge i institusjon. Dette inkluderer hvordan de blir fulgt opp med skolearbeid etter skoletid. Å falle utenfor utdanningssystemet kan medføre eksklusjon, stigmatisering og utfordringer med inkludering sosialt i arbeidsmarkedet. Dette igjen kan gi større fare for langvarig avhengighet av andre personer og tjenester.

Dette støttes av forskningen FHI har gjennomgått i rapporten Skolesituasjonen for barn og unge plassert i barnevernsinstitusjoner: hurtigoversikt (2025). Der konkluderes det med at skolesituasjonen til barn og unge påvirkes av tidligere erfaringer i livet, samtidig som ustabilitet i omsorgssituasjon, skolebytter og brudd i relasjoner kan ha negativ innvirkning på barnas opplevelse av skolesituasjonen. Dette igjen kan ha innvirkning på skoleresultater. Funn peker på at relasjoner til lærere, jevnaldrende og den generelle integrasjonen mellom skolen og den institusjonelle omsorgen fremstår som viktig. Det er behov for at man forsøker å tilpasse skolegang og utdanning til hver enkelt.

Barnevernsinstitusjonsutvalget pekte på behovet for et tett og forbedret samarbeid mellom barnevernsinstitusjonene og skolene, samt en tilpasset pedagogisk oppfølging som tar hensyn til barnets individuelle behov og livssituasjon (NOU 2023: 24). Utfordringer i samarbeidet kan være knyttet til manglende informasjonsutveksling om barnas bakgrunn og behov.

3.3.5.6 Barns medvirkning i valg av institusjon og medvirkning under institusjonsoppholdet

Barn og unge har rett til medvirkning og involvering når de bor på barnevernsinstitusjon, jf. barnevernslovens § 1–4. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon, og har rett til å fritt gi uttrykk for sine meninger. Barnet skal bli lyttet til, og barnets meninger skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet. Institusjonen skal legge til rette for at barn får muligheter til å medvirke under hele institusjonsforløpet. Når barnet ikke ønsker å medvirke, skal dette dokumenteres.

Alle barn i omsorgs- og behandlingsinstitusjoner skal ha fått anledning til å medvirke i valg av institusjon, jf. barnevernsloven § 5–3. Fagsystemene har ikke egen registrering av barns medvirkning i valg av tiltak, men Bufetat gjennomfører stikkprøvekontroller hvor dette kartlegges. Stikkprøvekontrollene omfatter alle plasseringer uavhengig av eierskap, både nye plasseringer og saker hvor det besluttes videreføring. Totalt har Bufetat gjennomført stikkprøvekontroll i 54 saker. I 50 av disse er det i stor grad beskrevet hvordan barnet har medvirket og hvilke synspunkter barnet har. I de sakene hvor barnet ikke har medvirket, har barnet fått tilbud, men ikke ønsket å ta imot tilbudet. I en av sakene har ikke barnet fått tilbud, men det er gjort en faglig vurdering og begrunnelse for denne beslutningen.

Bufdir vurderer at Bufetat i svært mange av sakene i stikkprøvekontrollene beskriver hvordan barn medvirker til valg av tiltak og hvilke synspunkter de har. Når det gjelder hvordan det er beskrevet om barnets synspunkter er vektet ved valg av tiltak, er tallene noe lavere. I 20 av 54 saker er det i stor grad beskrevet hvordan barnets synspunkt er vektet, mens det i 16 av sakene er i noen grad beskrevet. Bufetat bruker stikkprøvekontrollene i sin internkontroll og sitt forbedringsarbeid for å sikre god medvirkning i tiltaksvalg.

Institusjonen skal ha rutiner som sikrer barna deltakelse og innflytelse i saker som gjelder institusjonens daglige rutiner og gjøremål, felles fritidsaktiviteter og lignende, jf. forskrift om krav til kvalitet og godkjenning av barnevernsinstitusjoner. Institusjonene jobber godt med å tilrettelegge for at barn og unge får medvirke under institusjonsoppholdet og i sin hverdag. Gjennom månedlig erfaringsinnhenting i statlige omsorgs- og behandlingsinstitusjoner, får Bufdir noe informasjon om hvordan barn opplever å medvirke. Her svarer barn og unge som bor på institusjon på ti spørsmål, hvorav to er særlig knyttet til deres opplevelse av å få medvirke i sin institusjonshverdag. På en skala fra 1-10, der 1 er helt uenig og 10 er helt enig, er gjennomsnittet 6,97 på om de opplever å delta i planleggingen av sin hverdag. Gjennomsnittssvaret for om barna deltar i målarbeidet som omhandler dem, er 7,20. Tallene holder seg relativt stabile over tid, men mindre variasjoner mellom tertialene. Tallene for 2024 er basert på besvarelser fra 165 unike barn.

3.3.5.7 Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Ved utgangen av 2024 bodde det 180 barn i omsorgssentre. Kapasiteten i omsorgssentre består per 31. desember 2024 av en grunnkapasitet på 50 plasser i statlige omsorgssentre og 192 plasser i private omsorgssentre. Det har i løpet av 2024 ankommet 127 barn til statlige og private omsorgssentre. Flest barn har kommet fra Syria (79) og Afghanistan (33). Totalt kom åtte barn fra Ukraina. Bufetat rapporterer om en vedvarende økning i botid i omsorgssentrene grunnet lang saksbehandlingstid hos UDI, og at selve bosettingsprosessen tar lengre tid enn tidligere. Barn som bodde i omsorgssentrene per 31. desember 2024

hadde en gjennomsnittlig botid på 300 dager. Av de 180 barna som bodde i omsorgssenter per 31. desember 2024, var 102 klare for bosetting. Bosettingskapasiteten i kommunene hindrer god gjennomstrømning av barn i omsorgssentrene. Lang botid utgjør en ekstra belastning for barna, samtidig som det medfører behov for økt kapasitet i omsorgssentertilbudet. Ved utgangen av året var nesten 60 prosent av barna i omsorgssenter klare for bosetting i en kommune. Bufetat vurderer i sin rapportering, og med utgangspunkt i prognosene for ankomster og bosettingskapasitet i kommunene i 2025, at oppholdstiden trolig vil fortsette å øke inn i 2025.

Bufetat rapporterer om økende antall barn med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging knyttet til psykiske og fysiske helseutfordringer. I 2024 har det vært flere alvorlige og uønskede hendelser der barn har vært involvert i alvorlig kriminalitet, eller utvist grenseoverstridende seksualisert adferd mot andre barn de bor sammen med på omsorgssentrene. Av de 180 barna som bodde på omsorgssenter ved utgangen av 2024, var 50 av disse 12 år eller yngre ved ankomst til Norge, med aldersspenn fra 4–17 år. Bufetat rapporterer om at det generelt kreves en større grad av tilrettelegging og oppfølging av barn som bor i omsorgssenter.

Bufdir har i 2024 jobbet systematisk med utviklingen av tilbudet til enslige mindreårige asylsøkere. Vi har blant annet fått et felles oppdrag med UDI om utredning av tiltak for å forbedre for den innledende kartleggingen av enslige mindreårige asylsøkere som kommer til landet sammen med følgeperson. Bufdir og Bufetat, region øst arbeider også med en revidering av beredskapsplan for enslige mindreårige asylsøkere og for å øke kunnskapsgrunlaget.

3.3.5.8 Sentrale virkemidler for dette målet

3.3.5.8.1 Kunnskapsgrunnlag

Barn og unge som bor på institusjon har ofte store helseutfordringer. I 2023 laget vi en egeninitiert rapport som beskriver omfang og konsekvenser av helseutfordringer hos barn og unge i barnevernsinstitusjoner utfra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Formålet er å synliggjøre at disse barna har særlige behov for hjelp gjennom oppveksten, og at satsing på gode tiltak vil redusere samfunnskostnadene til det beste for barna og samfunnet. De samfunnsøkonomiske kostnadene er beregnet til 2,25 mrd. kroner i 2022 for de 1 378 barna som bodde på institusjon i løpet av beregningsåret. Redusert helserelatert livskvalitet hos barna er den største kostnaden, tett fulgt av økt bruk av offentlige tjenester og redusert verdiskapning i samfunnet.

I rapporten «Behov og kjennetegn hos barn og unge plassert i barnevernsinstitusjoner i Norge: hurtigoversikt (FHI, 2025)» pekes det på flere kjennetegn. Barn og unge i barnevernsinstitusjoner høy forekomst av psykiske lidelser, blant annet ADHD, depresjon, angst, personlighetsforstyrrelser, selvsykdom og tilknytningsvansker. Når det gjelder rus, beskrives høy bruk av rusmidler og økt forbruk av vanedannende medisiner for psykiske helseplager. Videre har de et begrenset sosialt nettverk og få stabile relasjoner. Sammenlignet med jevnaldrende utenfor barnevernet har de også en tilknytning til kriminelle miljøer og en høyere forekomst av kriminalitet. Ungdommene rapporterer også om redusert livskvalitet sammenlignet med jevnaldrende, særlig dersom de har vært utsatt for mishandling.

Bufdir har i 2024 jobbet med en tilstandsanalyse om barn på institusjon. I denne analysen har vi mål om å gi en helhetlig vurdering av tilstanden og formidle hva som er hovedtrekk i utviklingen på institusjonsfeltet. Tilstandsanalysen tar utgangspunkt i både statistikk og forskning, og skal publiseres på Bufdir sine nettsider etter påske. Elementer fra denne er trukket frem i teksten under dette målet. Dette er en pilot, og planen er at Bufdir fremover skal lage tilstandsanalyser på andre av våre fagområder.

I tillegg er følgende kunnskapsgrunnlag publisert eller pågående i 2024:

- Risikokartlegging, målgruppe og senere utfall for ungdommer kartlagt for opphold i behandlingsinstitusjon 2013–2023 (Frischsenteret, 2024)
- Hva kjennetegner ungdommer som er plassert i omsorgsinstitusjoner i barnevernet? En hurtigoversikt (FHI, 2024)
- Flyttinger i regi av barnevernet (Universitetet i Sørøst-Norge, 2024)
- Rusinstitusjoner for ungdom. Grensedragning mellom frivillighet, tvang, omsorg og behandling. Samfunnsvitenskapelig analyse (NOVA, 2024)
- Betydning og ivaretagelse av fysiske omgivelser ved utforming av formålbygg (institusjonsbygg) i barnevernet (Deloitte, 2024)
- Oppfølgingsstudie av nytt integrert institusjonstilbud mellom barnevern og helse (NTNU Samfunnsforskning AS, 2024)
- Brukerundersøkelsen blant barn og unge i barnevernsinstitusjoner (Rambøll, 2024)
- Evaluering av OEM i barnevernsinstitusjonene (pågående)
- Barns behov for stabilitet i barndommen: erfaringer og konsekvenser for barn som har opplevd en omsorgsovertakelse (pågående)

3.4 Likestilling og diskriminering

Mål i tildelingsbrevet:

- Mål 9: Økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv
- Mål 10: Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg
- Mål 11: Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+-personer, og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold
- Mål 12: Et samfunn uten vold og trakassering
- Mål 13: Et samfunn uten rasisme og diskriminering
- Mål 14: Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder
- Mål 15: Styrket universell utforming av samfunnet på de områdene hvor utfordringene er størst
- Mål 16: Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt multilateralt og bilateralt samarbeid.

Sentrale bærekraftsmål i arbeidet vårt på dette området:

Likestilling er avgjørende for et bærekraftig samfunn. Samfunnet er avhengig av verdiskaping for utvikling og opprettholdelse av velferd og kjøpekraft, og et arbeidsliv og tjenester som ivaretar mangfoldet i befolkningen.

Likestilling er et gjennomgående og overordnet hensyn for arbeid med alle bærekraftsmål. Prinsippet «leave no one behind» ligger til grunn for alt arbeid med bærekraftsmålene og er avgjørende i det tverrsektorielle arbeidet med sosial bærekraft og likestilling. Noen av målene er imidlertid mer eksplisitte når det gjelder likestilling og ikke-diskriminering enn andre, og direktoratet vil i denne sammenheng trekke fram:

Alle mennesker i Norge skal ha samme rettigheter og muligheter uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder, eller kombinasjoner av disse. Dette er vi ikke i mål med, selv om Norge ligger på toppen av statistikken over likestilte land. Arbeid med likestilling krever endringer i samfunnsstrukturer og holdninger. Det krever et kunnskapsbasert, langsiktig og målrettet arbeid. I årsrapporten viser vi både utfordringsbildet og hvordan våre virkemidler og innsatser bidrar til å skape et likestilt samfunn.

Bufdir har et sektorovergripende ansvar på likestillingsområdet. Vi skal formidle kunnskap og analysere utviklingen av likestilling og ikke-diskriminering bredt. Bufdir skal bidra til at området er godt koordinert i vårt samarbeid med relevante direktorater, etater og

virksomheter. For å nå målene på likestillingsområdet og sikre effektiv bruk av virkemidlene våre er det nødvendig at offentlige virksomheter jobber sammen på tvers av sektorgrenser.

For å lykkes og få til mer likestilling må vi samordne innsatsen. Vi vurderer at samhandlingen med andre sektorer stadig er i positiv utvikling, at andre sektorer opplever at de får støtte i sitt arbeid med likestilling, og at vi utvikler verktøy og veiledere som er nyttige i deres likestillingsarbeid.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) er et av de viktigste verktøyene vi har for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det er stor interesse for og etterspørsel etter Bufdirs veiledere på området. Stadig flere arbeidsgivere og myndigheter ønsker å jobbe aktivt og forebyggende for å få til mer likestilling og mangfold. Gjennom bidrag i det statlige mangfoldsnettverket, ulike direktoratsamarbeid, seminarer og gjennom enkeltmøter bidrar Bufdir med kompetanse og støtte til andre sektormyndigheters arbeid med likestilling.

Hvordan likestillingsarbeidet prioriteres, utvikles og struktureres varierer rundt i landet, både blant offentlige myndigheter og hos arbeidsgivere. For å løse mange av dagens likestillingsutfordringer må det finnes gode og tilpassede løsninger på lokalt nivå og i den enkelte virksomhet. Det vil si at kunnskap om pliktene til aktivt likestillingsarbeid, nytteverdien av arbeidet samt gode eksempler må nå ut der folk bor og arbeider.

Kommunenes arbeid er viktig for likestillingen i samfunnet på flere måter. Kommunen har stor påvirkning på enkeltmenneskers liv gjennom sin myndighetsutøvelse, sine oppgaver og tjenester. I 2024 lanserte vi e-læringskurs for ansatte og ledere i kommuner og andre offentlige virksomheter om hvordan de kan jobbe med likestilling, inkludering og mangfold i oppgaver og tjenester.

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) besluttet i revidert nasjonalbudsjett 2024 å bevilge midler til et femte likestillingssenter på Vestlandet. Det nye senteret driftes av stiftelsen KUN, etter en utredning fra Bufdir. De fire regionale likestillingssentre og Reform er viktige kunnskaps- og kompetansesentre som skal drive med langsiktig pådriver- og utviklingsarbeid for likestilling innen alle diskrimineringsgrunnlag. Likestillingssentrene har også et ansvar for å frembringe et erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag og forvalte kompetanse om praktisk likestillingsarbeid. Sentrene formidler nasjonale faglige råd og bidrar til at rådene blir tatt i bruk. Videre er sentrene viktige bindeledd mellom Bufdir som statlig aktør og kommunene, fylkeskommunene, statsforvalterne, organisasjoner og næringsliv i distriktene. Reform – ressursenter for menn har et nasjonalt nedslagsfelt og tar særskilt utgangspunkt i gutter og menns behov og erfaringer. Bufdir gir årlige driftstilskudd til alle sentrene.

Dialog og samarbeid med de mange interesseorganisasjonene som jobber for å fremme likestilling og motvirke diskriminering, er avgjørende for Bufdirs arbeid. Direktoratet har flere arenaer for dialog, blant annet Bufdirs likestillingsråd. Rådet består av 14 medlemmer som representerer en bredde av likestillingsfeltet i Norge. Når direktoratet legger fram saker for rådet og får medlemmenes innspill og vurderinger, bidrar dette til et mer helhetlig blikk på sakene og sikrer at flere perspektiver blir ivarettatt i arbeidet med å fremme et samfunn med like muligheter for alle.

Universal Design (UD) 2024 gikk av stabelen i november. Den internasjonale konferansen, som Norge ved Bufdir arrangerte denne gangen, hadde undertittelen «Shaping a sustainable, equitable, and resilient future for all». Ny forskning, praksis og innovative løsninger innen universell utforming ble presentert og diskutert. Konferansen, som gikk over tre dager, ble en suksess. Innleggene og en egen deklarasjon som ble utarbeidet under konferansen, understreket at universell utforming er en viktig forutsetning for å nå bærekraftsmålene, og som det må fortsatt satses på i årene fremover.

I 2025 går vi inn i et jubileumsår for Beijingplattformen, da det er 30 år siden 198 land ble enige om en handlingsplan, som i etterkant har blitt omtalt som selve gullstandarden for arbeidet for likestilling mellom kvinner og menn globalt. Trendene vi ser internasjonalt med stadig mer motstand mot likestillingsarbeid og kvinner og minoriteters rettigheter, tydeliggjør behovet for å markere dette jubileet og løfte fram Beijingplattformen som et viktig grunnlag også for det videre arbeidet både nasjonalt og internasjonalt.

I 2024 har regjeringen lagt fram en rekke viktige dokumenter som både synliggjør flere vedvarende og forsterkede likestillingsutfordringer, men som også peker på muligheter framover. Eksempler på slike er regjeringens strategi for likestilling mellom kvinner og menn, stortingsmelding om seksuell trakassering og flere handlingsplaner knyttet til hets og diskriminering. Bufdir har i 2024 bidratt til flere av disse arbeidene og vil også ha en rolle i å følge opp innsats videre.

Mannsutvalgets NOU 2024: 8 «Likestillingens neste steg» har bidratt til å synliggjøre behovet for et mer eksplisitt fokus på menn og menns likestillingsutfordringer. Utvalget presenterer kunnskap om utfordringer som særlig gjelder menn, noe som kan bidra til å nyansere en ofte polarisert og ikke alltid kunnskapsbasert samfunnsdebatt om likestilling. Utvalgets utredning er et konstruktivt og viktig bidrag til videreutviklingen av den norske likestillingspolitikken. Mannsutvalget løfter en rekke utfordringer for gutter og menn gjennom livsløpet, peker på kjønnsforskjeller på flere områder og har identifisert flere områder der menn er i flertall blant dem som kommer dårligst ut. Flere av perspektivene og forslag til tiltak i utredningen vil være av betydning for direktoratets videre arbeid for å fremme likestilling for alle.

3.4.1 Mål 9: Økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv

Overordnet beskrivelse av målområdet

Manglende likestilling og innsats mot diskriminering i arbeidslivet er en utfordring på tvers av diskrimineringsgrunnlagene. Bufdirs oppdrag er særlig rettet mot å sikre en kunnskapsbasert og koordinert innsats mellom sektorene for å nå dette målet. Det horisontalt og vertikalt kjønnsdelte arbeidsmarkedet, inkludert kjønnsforskjeller i lønn og arbeidstid og utsatte gruppers posisjon på arbeidsmarkedet, er eksempler på relevante innsatsområder.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 9:

- S 26. Arbeid for likestilling og mot diskriminering i arbeidslivet blant offentlige myndigheter.

Det finnes både kjønnsforskjeller i lønn og inntekt og manglende likestilling knyttet til flere sider ved arbeidslivet. Dette er utfordringer som henger sammen, og som det fremdeles krever innsats og tiltak fra flere ulike aktører for å endre.

Økonomisk selvstendighet er en forutsetning for å oppnå likestilling. Et likestilt arbeidsliv har betydning for enkeltmenneskers muligheter til å oppnå økonomisk selvstendighet. Likestilling i arbeidslivet henger sammen med lønn og inntekt, arbeidstid og med ansvar for det ubetalte omsorgsarbeidet. Like muligheter til å delta i ulike deler av arbeidslivet og frihet fra diskriminering og trakassering er også sentralt for et likestilt arbeidsliv.

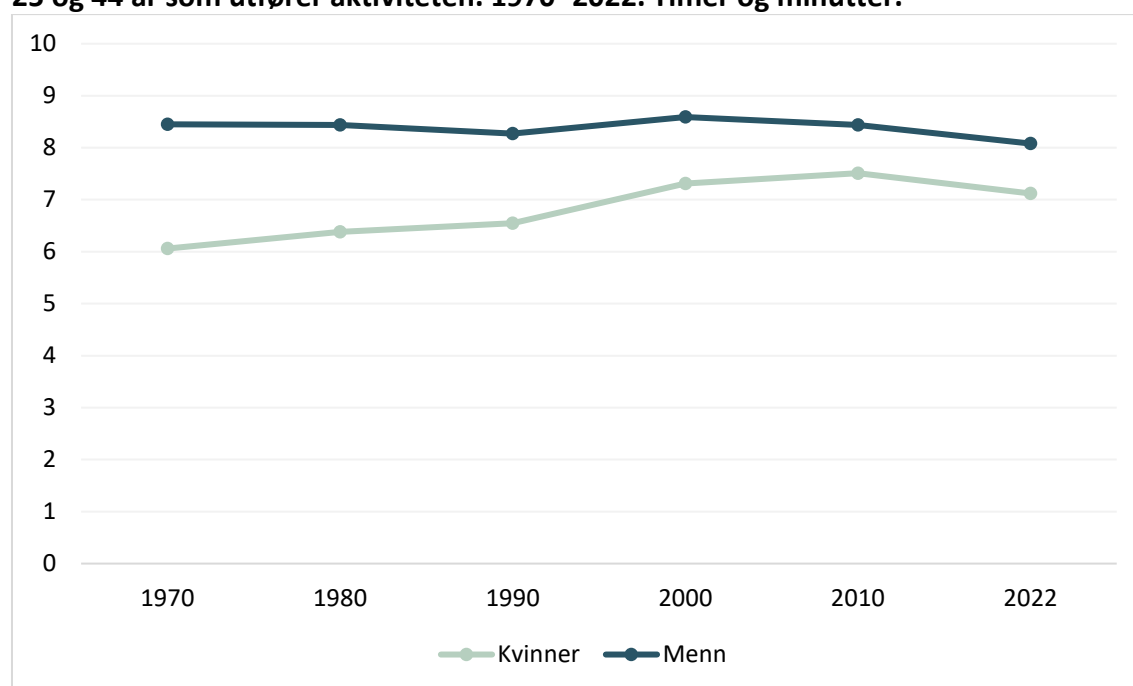
I 2023 (siste tall) tjente kvinner fremdeles 88,3 prosent av menns timelønn, og kvinners samlede inntekt var 71,78 av menns inntekt. Kjønnsdelingen i arbeidsmarkedet vedvarer, og en noe større andel sysselsatte svarte ved den siste levekårsundersøkelsen å ha opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet i forbindelse med jobb enn ved målingen før.

Bufdir har også i 2024 arbeidet for å fremme økonomisk selvstendighet og likestilling i arbeidslivet. Det har vi gjort gjennom kunnskapsutvikling, samt videreutvikling og formidling av veiledere og verktøy for å fremme arbeidet med likestilling blant arbeidsgivere og relevante myndigheter. Bufdir deltar også i diskusjoner og samarbeid om tiltak for, og kunnskap om likelønn med arbeidslivets parter og nordiske myndigheter. Direktoratet opplever stadig økt oppmerksomhet og ønske om å ta i bruk verktøy og jobbe med løsninger for å oppnå mer likestilling i arbeidslivet. Målet er at Bufdirs arbeid og dialog med relevante aktører bidrar til at flere tar i bruk kunnskap og verktøy, og slik styrker sitt arbeid med likestilling.

Balanse mellom lønnet arbeid og det ulønnede husholds- og omsorgsarbeidet er viktig for likestilling både i arbeidslivet og i familielivet. I 2024 har Bufdir bestilt flere analyser fra den nye Tidsbruksundersøkelsen (SSB, 2024). Analysene finner at det fremdeles er kjønnsforskjeller i tidsbruken til kvinner og menn i par, selv om forskjellene har blitt mindre. Sammenlignet med tidligere bruker menn nå mer tid på husholdsarbeid, inkludert

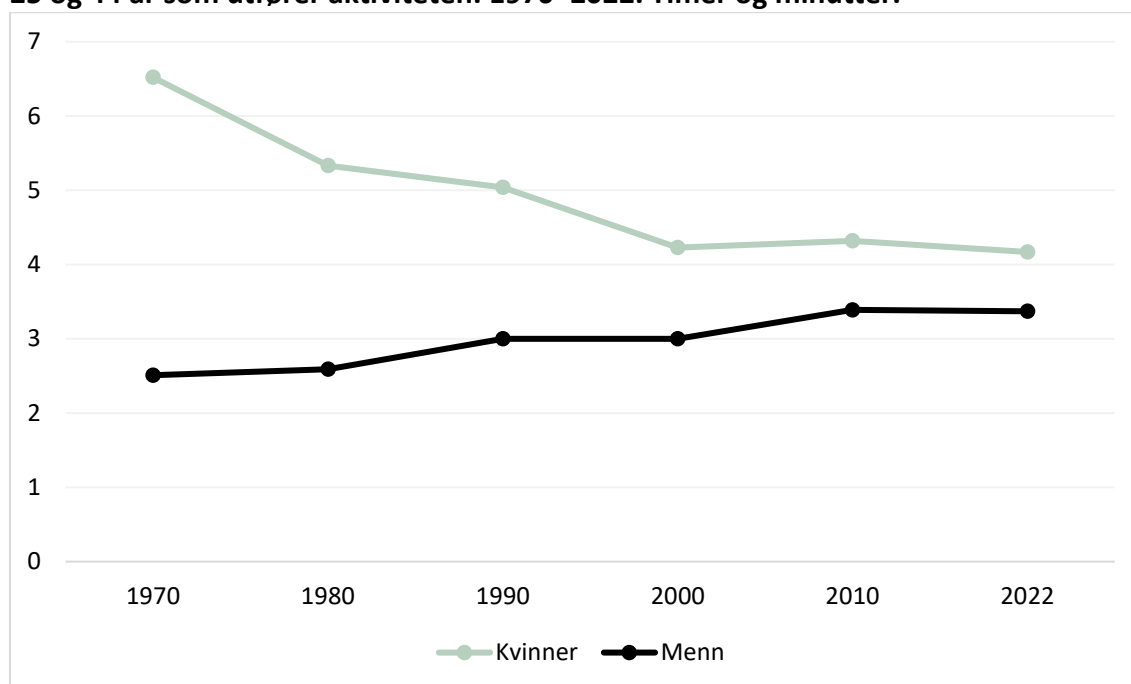
vedlikeholds-, hus- og omsorgsarbeid, og mindre tid på inntektsgivende arbeid. Det er likevel tydelige kjønnsforskjeller i hvem som bruker tid på omsorgsarbeid, spesielt når barna er små. I par med barn under syv år bruker mødre nesten én time mer på omsorgsoppgaver enn fedre en gjennomsnittsdag. Mye av forskjellen forsvinner når barna blir eldre. Det er likevel store forskjeller mellom menn. Tall fra Tidsbruksundersøkelsen viser at inntekt, utdanningslengde og geografisk tilhørighet påvirker fedres tidsbruk. Konkret finner man at fedre med lavere inntekt og de med lang høyere utdanning bruker mer tid på omsorgsarbeid, og fedre i Oslo og omegn bruker mest tid sammen med barn.

Figur 28: Tid brukt på inntektsarbeid en gjennomsnittsdag. Blant kvinner og menn mellom 25 og 44 år som utfører aktiviteten. 1970–2022. Timer og minutter.

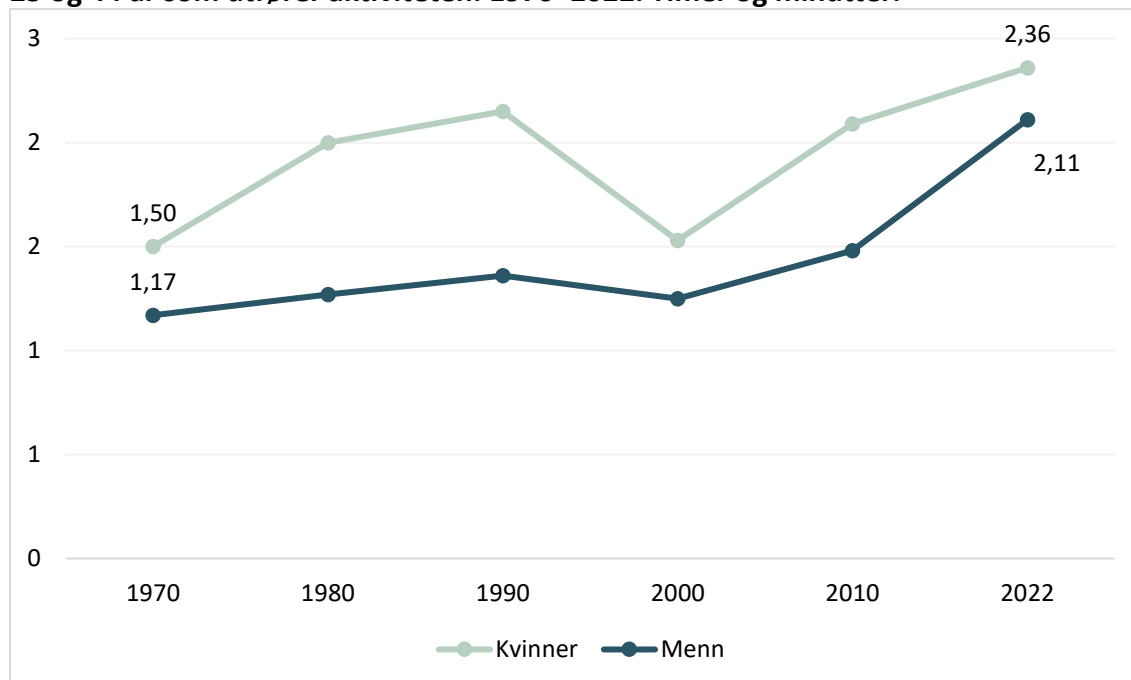
Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall timer og minutter brukt på inntektsarbeid blant personer i alderen 25-44 år som utfører aktiviteten, fordelt på kjønn. 1970-2022. Kilde: SSB, tabell 14320.

Figur 29: Tid brukt på husholdsarbeid en gjennomsnittsdag. Blant kvinner og menn mellom 25 og 44 år som utfører aktiviteten. 1970–2022. Timer og minutter.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall timer og minutter brukt på husholdsarbeid blant personer i alderen 25-44 år som utfører aktiviteten, fordelt på kjønn. 1970-2022. Kilde: SSB, tabell 14320.

Figur 30: Tid brukt på omsorgsarbeid en gjennomsnittsdag. Blant kvinner og menn mellom 25 og 44 år som utfører aktiviteten. 1970–2022. Timer og minutter.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med antall timer og minutter brukt på omsorgsarbeid blant personer i alderen 25-44 år som utfører aktiviteten, fordelt på kjønn. 1970-2022. Kilde: SSB, tabell 14320.

Bufdir vurderer at det i tiden fremover er grunn til å rette større oppmerksomhet mot verdien av omsorgsarbeid og hvordan kvinner og menns forutsetninger for å delta i

arbeidslivet påvirkes av ulønnet omsorgsarbeid. Tema for kommende Nasjonal likestillingskonferanse 2025 er derfor «lønnet og ulønnet arbeid – likestilling hjemme og på jobb». Gjennom konferansen vil vi også belyse hvordan det kjønnsdelte arbeidslivet og kjønnsnormer på arbeidsplassen legger ulike rammer for å få til balanse mellom arbeid og familieliv for kvinner og menn.

Et viktig virkemiddel i arbeidet for å fremme likestilling er Bufdirs tilskuddsordning. I 2024 fikk flere prosjekter rettet mot menn tilskudd fra tilskuddsordningen «familie- og likestillingspolitiske tiltak». I prosjektet «En likestilt helsestasjon», som gjennomføres av Reform - ressursenter for menn, i samarbeid med Nord-Fron helsestasjon, prøves det ut egne samtaler med nybakte fedre ved helsestasjonen. Prosjektet ble utvidet til fire helsestasjoner i 2024, og det er laget veiledning til helsepersonell for gjennomføring av samtalene.

Et annet eksempel er prosjektet «miNORDitetsmenn» som gjennomførte et seminar i forbindelse med mannsdagen 19. november. Prosjektet ønsker å etablere en inkluderende arena for menn med innvandrerbakgrunn i Tromsø og Steinkjer. Seminaret tok opp tema som maskuline roller som hinder for å søke psykisk helsehjelp, informasjon til menn som ønsker å bli helsefagarbeidere og erfaringsformidling fra menn med innvandrerbakgrunn.

3.4.1.1 Arbeid for likestilling i arbeidslivet og blant offentlige myndigheter

Gjennom oppfølging av ulike handlingsplaner, deltakelse i det statlige mangfoldsnettverket og enkeltmøter bidrar Bufdir med kompetanse og støtte til andre statlige myndigheters arbeid med likestilling.

I 2024 har Bufdir hatt særlig oppmerksomhet om kommunenes plikter og muligheter til å jobbe med likestilling. Kommunenes arbeid er viktig for likestillingen i samfunnet på flere måter. Kommunen har stor påvirkning på enkeltmenneskers liv gjennom sin myndighetsutøvelse, sine oppgaver, tjenester og i rollen som samfunnsutvikler. Statsforvalterne, KS og de regionale likestillingssentrene har vært sentrale samarbeidspartnere for Bufdir i løpet av året, og direktoratet vil bygge videre på dette arbeidet også i 2025.

I mars 2024 gjennomførte Bufdir, i samarbeid med KUD, den nasjonale likestillingskonferansen. Konferansen var fullsatt, og strømmingen/opptaket av konferansen har blitt sett over 450 ganger totalt. Konferansen hadde tittelen «Likestilte og bærekraftige lokalsamfunn» og samlet deltakere fra kommuner, fylkeskommuner, sivilsamfunn og forvaltningen til diskusjoner og innspill om kommunenes muligheter til å skape mer likestilte og bærekraftige lokalsamfunn. Arbeid med likestilling og sosial bærekraft lokalt handler om å ta alles ressurser i bruk på en best mulig måte og legge til rette for like muligheter for alle kvinner og menn. Et gjennomgangstema på konferansen var at vi trenger gode verktøy for å fortsette å jobbe med likestilling.

Utvikling av veiledning og eksempler på verktøy er noe direktoratet jobber kontinuerlig med. Under konferansen lanserte for eksempel Bufdir og KS e-læringskurs for ansatte og ledere i kommuner og andre offentlige virksomheter om arbeid med likestilling, inkludering og mangfold. De regionale likestillingssentrene og Likestillings- og diskrimineringsombudet har

bidratt med faglig innhold til kursene, og målgruppa, arbeidslivets parter og Bufdirs likestillingsråd har gitt innspill underveis. Gjennom refleksjonsoppgaver, filmer, intervjuer og samtalemateriell skal de nye e-læringskursene gi ansatte og ledere praksisnære eksempler og hjelp til å bruke «likestillings- og mangfoldsbriller» i egen hverdag. 1 000 personer, fra mer enn 50 kommuner, har gjennomført e-læringskursene i 2024. Vi får tilbakemeldinger om at e-læringskursene er nyttige, og at de skaper bevissthet, innsikt og kompetanse.

I 2024 har Bufdir jobbet med et oppfølgerkurs rettet mot medarbeidere som har fått i oppgave å koordinere arbeidet med likestilling, mangfold og menneskerettigheter i sin kommune eller virksomhet. Kurset skal understøtte arbeidet med både aktivitets- og redegjørelsesplikten blant offentlige myndigheter og arbeidet med CRPD. Kurset lanseres i mars 2025. I tillegg til dette arbeidet ser Bufdir behov for å jobbe mer med implementering av kursene, blant annet gjennom å markedsføre kurset mot ulike målgrupper i det offentlige.

Høsten 2024 arrangerte Bufdir og KUD seminar for 150 ansatte og ledere i departementer og direktorater om aktivt likestillingsarbeid i statlig sektor. Under seminaret fikk deltakerne presentert konkrete eksempler på arbeid med likestilling, inkludering og mangfold fra ulike deler av statsforvaltningen. Bufdir fikk gode tilbakemeldinger på seminaret og planlegger lignende aktiviteter i 2025.

Vi har i 2024 sett en økende interesse fra forskningsmiljøene i arbeidet med likestillingsintegrering og aktivitets- og redegjørelsespliktene. I løpet av 2024 har det blitt publisert flere rapporter og undersøkelser som omhandler oppfølgingen av aktivitets- og redegjørelsespliktene, særlig i arbeidslivet. Flere av disse er en del av prosjektet «Aktivt likestillingsarbeid», som finansieres av Bufdir i perioden 2022 til 2026.

Som fagdirektorat for likestilling er en viktig del av oppdraget å formidle og forvalte kunnskap om likestilling til befolkningen og til andre myndigheter. Bufdir har i 2024 gjennomført to møter i «Forum for likestillingsdata», hvor flere direktorater og andre offentlige likestillingsaktører har presentert og fått innspill på prosjekter med likestillingsstatistikk. Forumet har som formål å få en mer helhetlig og systematisk innhenting av data som kan belyse likestilling og diskriminering i Norge. Bufdir opplever i tillegg en økt etterspørsel fra ulike sektormyndigheter etter kompetanse på indikatorutvikling innen likestilling. I 2024 utviklet direktoratet et indikatorsett for å måle utviklingen på innsatsområder i regjeringens «Likestillingsstrategi for maritim næring» og et indikatorsett for å følge utviklingen av målene i regjeringens «Strategi for likestilling mellom kvinner og menn». Sistnevnte indikatorsett er tilgjengelig på Bufdir sine nettsider og vil oppdateres jevnlig med ny statistikk.

3.4.1.2 Kunnskap om forutsetningene for økonomisk selvstendighet og likestilt arbeidsliv

Arbeidslivets parter er viktige samarbeidsaktører for å nå målene om likestilling i arbeidslivet og økonomisk selvstendighet. Bufdir har i 2024 hatt jevnlige møter med arbeidslivets parter om arbeidsgiveres aktivitets- og redegjørelsesplikt og likestilling og universell utforming i arbeidslivet for å avdekke behov for informasjon og støtte, og for å få innspill til hvordan direktoratet best kan jobbe for å nå ut til arbeidsgivere på en god måte.

Bufdir ser behov for å se aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet i sammenheng med økte krav til bærekraftsrapportering hos virksomhetene og vurdere mulighetene for å samordne og forenkle rapporteringen. Bufdir leverte, i samarbeid med LDO, en vurdering av overlapp mellom EUs direktiv for bærekraftsrapportering (CSRD) og aktivitets- og redegjørelsesplikten (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, §26) til KUD i februar 2024. Selv om Bufdir og LDO fant at det er stor grad av overlapp knyttet til lønnskartlegging, stiller aktivitets- og redegjørelsesplikten noe mer krav til aktivt likestillingsarbeid. Bufdir følger opp dette arbeidet i 2025. Direktoratet jobber blant annet for å få til samarbeid med andre statlige aktører som har ansvar for bærekraft. Samarbeidet vil sikre helhetlig informasjon til næringslivet om nasjonale og internasjonale krav til rapportering som ivaretar kravene til å jobbe aktivt med likestilling. I dette arbeidet har vi blant annet etablert samarbeid med Brønnøysundregistrene som skal motta bærekraftsrapporter etter CSRD.

I forbindelse med likelønnsdagen lanserte Bufdir i november 2024 rapporten «lik lønn for likt arbeid? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn», som Institutt for samfunnsforskning (ISF) har utarbeidet på oppdrag fra Bufdir og KUD (Hoen et al., 2024). Oppdraget ble lyst ut og fulgt opp i samarbeid med arbeidslivets parter og Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Rapporten handler om kjønnsforskjeller i timelønn og gir mulige forklaringer på hvorfor kvinner i gjennomsnitt tjener mindre enn menn per arbeidede time. Forskerne fant at kvinner i snitt tjente 13 prosent mindre enn menn i timen, men at forskjellene synker til 8 prosent når vi ser på menn og kvinner som jobber i samme sektor, næring og yrke og har like lang utdanning og erfaring og lignende stillingsstørrelse. Forskerne undersøkte også mulighetene for å beregne lønnsforskjeller mellom kvinner og menn som utfører det vi kan kalle arbeid av lik verdi, på tvers av yrker, arbeidsgivere, næringer, sektorer og fagfelt.

Forskerne fant at faktorer som utdanning, kompetanse, fysiske anstrengelser, fysisk krevende arbeidsforhold og psykiske belastninger i snitt lønnes høyere i de mannsdominerte yrkene. Dette kan tyde på at mannstypisk og kvinnetypisk arbeid i samfunnet lønnes ulikt, selv med lignende arbeidsforhold og sammenlignbare krav. Ovennevnte faktorer bidrar til et mer nyskapende og mer nyansert bilde til kunnskapen om lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Rapporten fikk stor oppmerksomhet, både blant partene i arbeidslivet og befolkningen og samarbeidsaktører nasjonalt og internasjonalt. Rapporten har vært omtalt i en rekke medier. Funnene fra rapporten ble også diskutert på et nordisk fagseminar om lik lønn for arbeid av lik verdi i Reykjavik i regi av Nordisk ministerråd høsten 2024. I 2025 vil Bufdir fortsette oppfølgingen av rapporten i samarbeid med KUD, AID, arbeidslivets parter, forskere og kollegaer i Norden.

3.4.1.3 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.1.3.1 Tilskuddsordninger

Tabell 18: Tilskuddsordning knyttet til mål 9. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Familie- og likestillingspolitiske organisasjoner	42	16 500 000

3.4.1.3.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Ulik lønn for likt arbeid? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, 2015–2022 (Institutt for samfunnsforskning, 2024)
- Forskning om aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP) (pågående)
- Kjønnsforskjeller i inntekt (pågående)
- Tiltak mot seksuell trakassering i arbeidslivet – hva er tiltakene, hvor er de iverksatt, og hvordan virker de? (pågående)
- Langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling (pågående)

3.4.2 Mål 10: Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg

Overordnet beskrivelse av målområdet

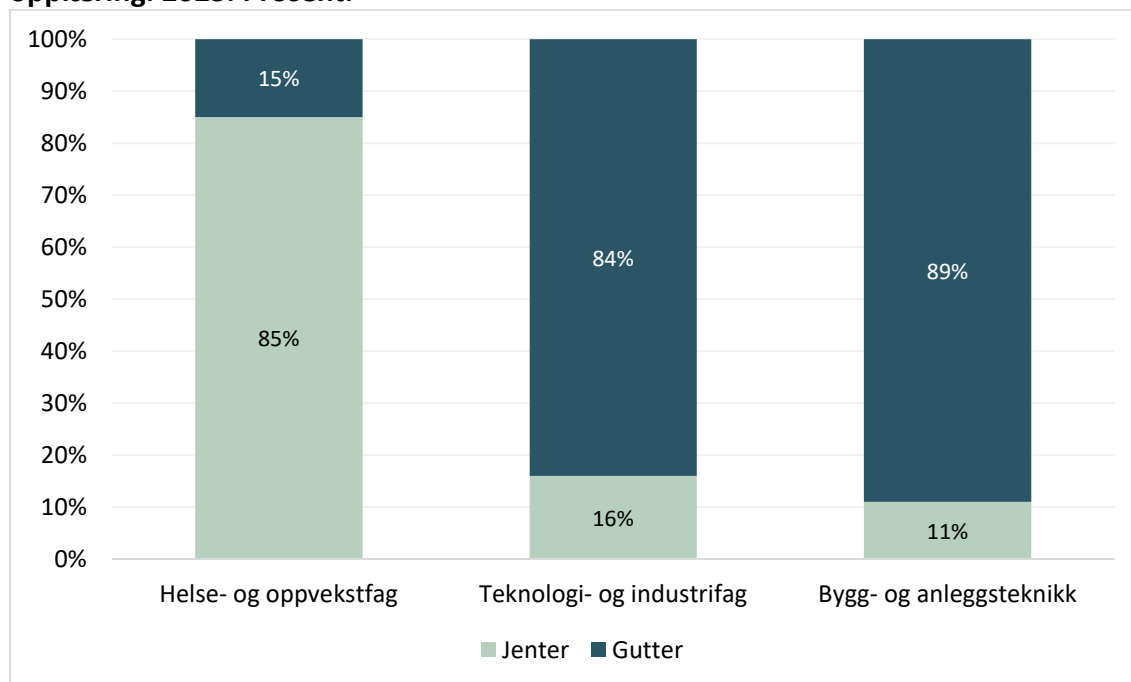
Det kjønnsdelte arbeidslivet er en fortsatt en stor likestillingsutfordring. En av forklaringene på det kjønnsdelte arbeidslivet er at ungdom fortsatt velger kjønnsdelt og tradisjonelt når de velger utdanning. Bufdir skal bidra til å formidle kunnskap om barrierer og tiltak knyttet til kjønnsdelte utdanningsvalg, og bidra til bedre koordinering av innsats. Utfordringene berører flere ulike sektorer og fordrer samarbeid, dialog og kunnskapsdeling med relevante aktører.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 10:

- S 28. Koordinere og formidle kunnskap til relevante aktører for å bedre kjønnsbalanse i utdannings- og yrkesvalg.

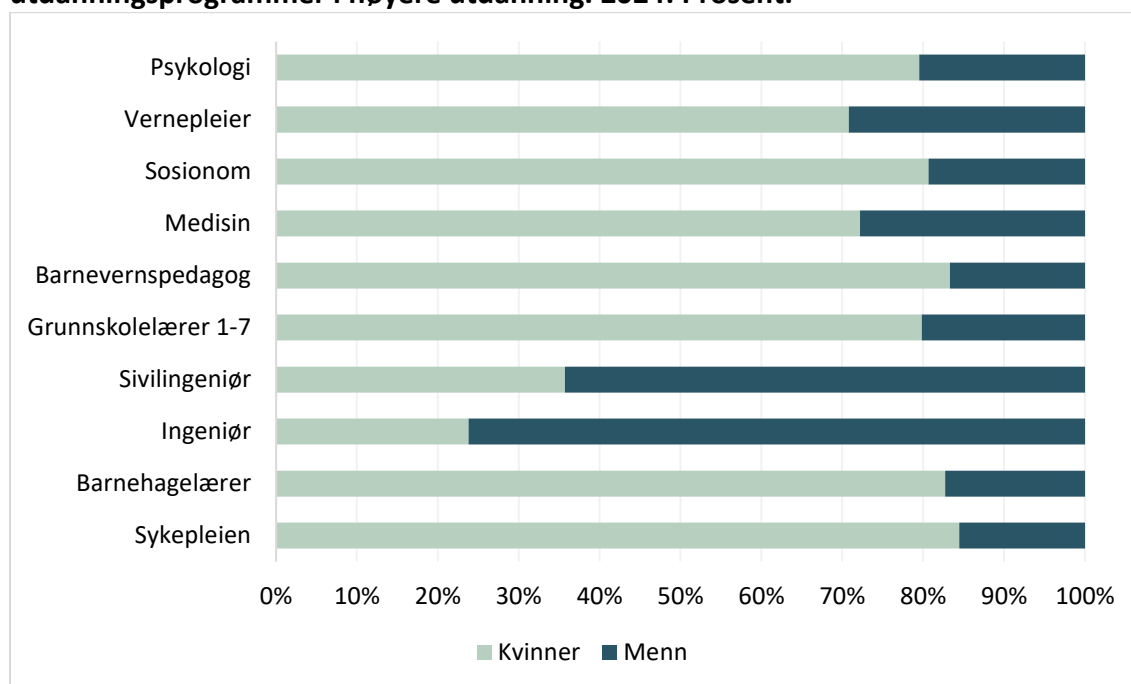
Unge utdanningsvalg er fremdeles i stor grad kjønnsdelt. Tall fra SSB viser at blant utvalgte kjønnsdelte yrkesfagprogrammer i videregående opplæring i 2023 var kun 15 prosent av elevene på helse- og oppvekstfag gutter. På utdanningsprogrammene teknologi- og industrifag og bygg- og anleggsteknikk utgjorde guttene henholdsvis 84 og 89 prosent av elevene. Figur 30 viser kjønnsfordelingen blant søkere med et av de utvalgte studiene som førstevalg da de søkte seg til høyere utdanning i 2024.

Figur 31: Kjønnsfordeling blant elever på utvalgte yrkesfagprogrammer i videregående opplæring. 2023. Prosent.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med andel gutter og jenter på utvalgte yrkesfagprogrammer i videregående opplæring. 2023. Kilde: SSB, tabell 13160.

Figur 32: Kjønnsfordeling blant førstevalgssøkere til utvalgte kjønnsdelte utdanningsprogrammer i høyere utdanning. 2024. Prosent.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med kjønnsfordeling blant førstevalgssøkere til utvalgte kjønnsdelte utdanningsprogrammer i høyere utdanning i 2024. Kilde: Samordna opptak, 2024.

At gutter og jenter i stor grad velger ulike utdanninger og yrker, har konsekvenser for kjønnsbalanse og likestilling i arbeidslivet. Det har konsekvenser for hvem det er mulig å rekruttere til ulike sektorer og yrker, for hvem vi som befolkning møter i ulike yrker og tjenester, for hvem som får bidra til å utvikle sektorer, tjenester, fagområder og ny teknologi, og det har betydning for hvilke rollemodeller unge får.

Det er ikke den enkelte ungdoms ansvar å velge utradisjonelt for å oppnå bedre kjønnsbalanse. Det er likevel samfunnets ansvar å legge til rette for at ungdom kan utforske og utvikle interesser og muligheter uavhengig av kjønn, og å synliggjøre behovet for og verdien av bedre kjønnsbalanse og mer mangfold i ulike deler av arbeidslivet. Det krever koordinert innsats fra en rekke aktører, både innenfor skole- og utdanningssektoren, arbeidsgivere og andre aktører i arbeidslivet. Bufdir har i 2024 bidratt med kunnskapsutvikling, i tillegg til at vi har hatt særlig vekt på å styrke dialog og få til samarbeid med relevante aktører.

3.4.2.1 Kjønnsbalanse i utdannings- og yrkesvalg

På oppdrag for Bufdir gjennomførte Norce, i samarbeid med Vestlandsforskning, en studie i 2024 om hvordan skoler og skoleeiere forstår og jobber med å legge til rette for at ungdom skal gjøre mindre tradisjonelle utdanningsvalg (Sedigghi et al., 2024). Rapporten viser at det varierer hvordan dette målet oppfattes som relevant i skolen. Det varierer også hvor mye temaet jobbes med, hvilke verktøy som brukes og hvilke begrensninger og muligheter lærere og karriereveiledere opplever i forbindelse med dette arbeidet, særlig når det gjelder tid og ressurser. En sentral innsikt fra studien er at formålet med å jobbe for å fremme kjønnsutradisjonelle valg i skolen er uklart og kan oppfattes som å stå i kontrast til andre sentrale mål man jobber mot i skolen. Bufdir har benyttet denne innsikten i dialog med

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Sammen jobber vi med å synliggjøre hvordan temaet kan være relevant i arbeidet med utdanningsvalg og hvordan det kan ses i sammenheng med å gi elevene best mulig informasjon for å kunne gjøre gode valg basert på motivasjon og interesser. Bufdir har også knyttet bedre kontakt med Utdanningsdirektoratet om dette temaet.

Vi har i tidligere årsrapporter pekt på at området krever mer koordinert innsats fra ulike aktører og sektorer for å få til større endringer. Direktoratet opplever at samarbeid og samordning om kjønnsdelte utdanningsvalg har blitt bedre i 2024. Vi har fått på plass bedre strukturer for dialog og samarbeid, noe som gjør at vi er mer optimistiske med tanke på langsiktighet i arbeidet med kjønnsdelte utdanningsvalg. Her er regjeringens strategi om likestilling mellom menn og kvinner som kom i desember 2024 også et viktig bidrag.

Bufdir forvalter øremerkede tilskudd til de to prosjektene «Jenter og teknologi» og «Gutter og helsefag». Tiltakene bidrar til at omtrent 6500 jenter og 1600 gutter får mulighet til å utforske muligheter som flere ellers ikke ville hatt tilgang på. Tiltakene kan ha en viktig kompenserende effekt for ungdommer som ikke får innsikt i denne type yrker, møter rollemodeller eller forventninger om å være interessert i disse yrkene på andre måter (se Corneliussen et al., 2021). «Gutter og helsefag» utvikler dessuten ressurser som tar opp problemstillingen kjønn og utdanningsvalg bredt, og det bidrar dermed med kunnskap og verktøy til lærere i skolen utover det å nå gutter med informasjon om muligheter i helsesektoren. Prosjektet fikk i 2024 midler til å utvikle tiltaket til å bli nasjonalt.

I 2024 har Bufdir, sammen med de ovennevnte tiltakene og flere andre aktører som jobber for bedre kjønnsbalanse og mangfold i utdanningsvalg, startet et nettverk med formål om å dele erfaringer og få til bedre koordinering og synergier på tvers av ulike tiltak. I 2025 skal nettverket utvikles videre. Bufdir vil fortsette dialogen og samarbeidet med både Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og Utdanningsdirektoratet. Vi skal også bidra til at flere direktorater og andre aktører får kunnskap om problemstillingene, muligheter og verktøy for å nå målet om mindre kjønnsdelte utdanningsvalg og bedre kjønnsbalanse i arbeidslivet.

3.4.2.2 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.2.2.1 Tilskuddsordninger

Bufdir forvalter et øremerket tilskudd til prosjektet «Jenter og teknologi», som er drevet av Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), og til prosjektet «Gutter og helsefag», drevet av Universitetet i Tromsø, som skal bidra til at flere gutter får innsikt i mulighetene innenfor helsefaglige utdanninger.

3.4.2.2.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert i 2024:

- Seddighi, G., Jentoft, N. Losendal, F., Arnesen, S.M.K., Corneliussen, H.G. (2024). Kunnskap om verktøy og tiltak for å motivere til kjønnsutradisjonelle utdanningsvalg Rapport 13-2024, NORCE Helse og samfunn

3.4.3 Mål 11: Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+-personer, og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Overordnet beskrivelse av målområdet

Lhbt+-personer opplever fordommer, diskriminering og hatkriminalitet og har generelt dårligere livskvalitet og psykisk helse enn resten av befolkningen. Mange skeive opplever betydelige levekårsutfordringer, særlig bifile og transpersoner. Bufdir skal bidra til å følge opp tiltak i Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023-2026). Bufdir skal sikre en kunnskapsbasert og koordinert innsats på tvers av sektorene for å følge opp tiltakene og bidra til å nå målene i handlingsplanen.

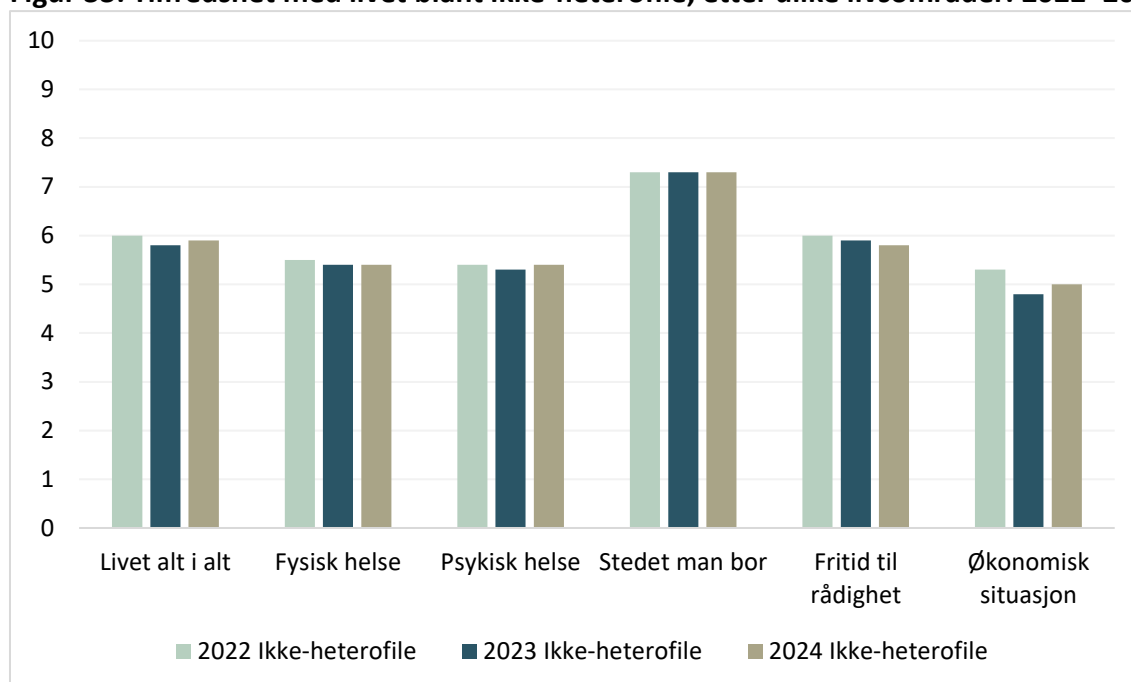
Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 11:

- S 29: Kunnskap om lhbt+- personers levekår og livskvalitet.

Mange lhbt+-personer lever gode liv i Norge. I «International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association» (ILGA) sitt regnbuekart for 2024, ligger Norge på en delt åttende plass i Europa når det kommer til å sikre skeives rettigheter. Dette er én plassering opp fra 2023, men fire plasseringer ned sammenlignet med 2022. Norges «score» økte fra 67 i 2023 til 70 i 2024 etter at endringen i straffeloven som forbyr konverteringsterapi trådte i kraft 1. januar 2024.

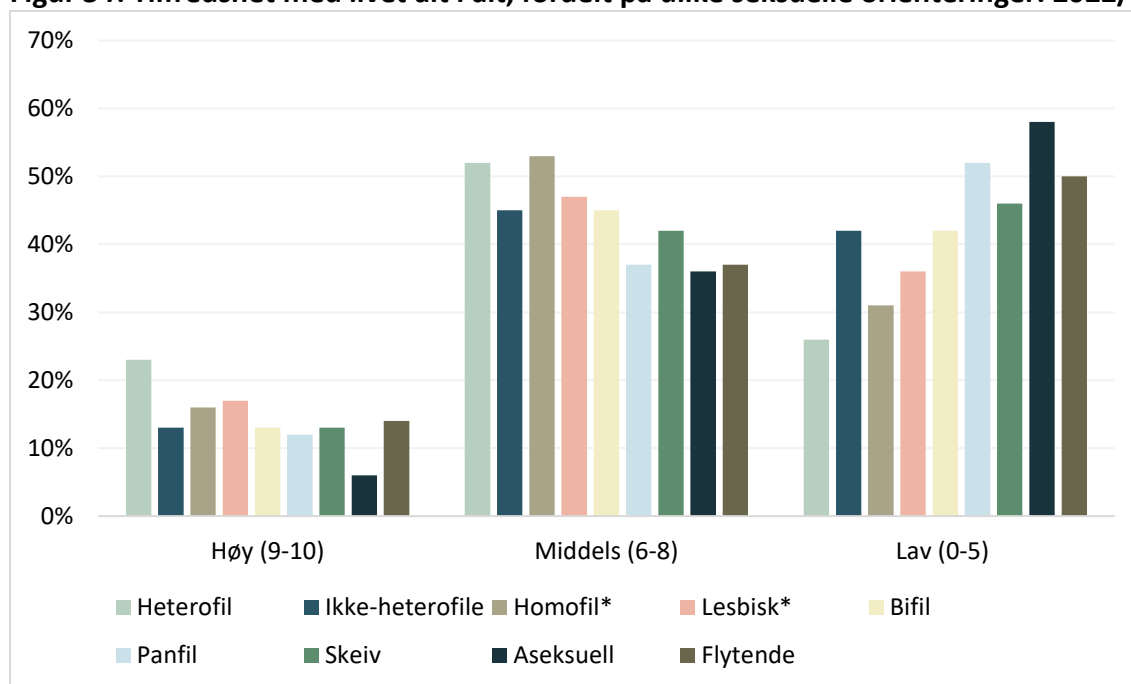
Samtidig fastslår ny forskning at skeive som gruppe oppgir lavere tilfredshet med livet sammenlignet med heterofile, og at skeive rapporterer om betydelige levekårsutfordringer. SSBs livskvalitetsundersøkelser viser at skeives livstilfredshet har vært relativt stabil de siste årene (se figur 34 (1)). Samtidig er det viktig å presisere at det er til dels store variasjoner i levekår mellom ulike grupper av skeive (se figur 35 (2)). Særlig aseksuelle og panfile rapporterer om lav tilfredshet med livet sammenlignet med heterofile. Bifile skårer i tillegg lavere på samtlige livskvalitetsmål sammenlignet med homofile og lesbiske. Levekårsundersøkelsen fra 2020 understøtter kunnskapen vi har om at bifile rapporterer om større levekårsutfordringer (Andersen et al., 2021).

Figur 33: Tilfredshet med livet blant ikke-heterofile, etter ulike livsområder. 2022–2024

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med andelen ikke-heterofile som oppgir hvor tilfredse de er med livet etter ulike livsområder. Skår fra 0-10. 2022-2024. Kilde: SSB, tabell 13769

Figur 34: Tilfredshet med livet alt i alt, fordelt på ulike seksuelle orienteringer. 2022/2023.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med andeler blant ulike seksuelle orienteringer som oppgir lav, middels eller høy tilfredshet med livet alt i alt. Skåren går fra 1-10. Det er større statistisk usikkerhet knyttet til gruppene skeiv og aseksuell på grunn av få respondenter. * Andelen med lav tilfredshet er ikke signifikant forskjellig fra de heterofile. Kilde: SSB (2024).

Holdningsundersøkelser gjennomført på oppdrag av Bufdir, viser at folk i Norge er mindre negative til lhbt+-personer nå enn for 15 år siden. Det er regionale forskjeller i holdninger, og menns holdninger er mer negative enn kvinners. Det er flere som har negative holdninger til

transpersoner enn til lesbiske, homofile og bifile. Bufdir bidrar til aksept og økt bevissthet blant annet gjennom å formidle kunnskap og ved å avholde og delta på arrangementer rettet mot befolkningen. I 2024 avholdt Bufdir flere slike arrangementer, for eksempel gjennom panelsamtale om minoritetsstress under Oslo Pride. Bufdir er også sekretariat for Kim Frieles Minnepris, som ble utdelt for første gang under Oslo Pride 2024. Prisen ble tildelt Støttegruppa 25. juni og den ukrainske organisasjonen Insight.

Bufdir registrerer at flere Pride-parader blir arrangert sammenlignet med tidligere år. Oslo Pride anslo at 70 000 mennesker gikk i paraden i 2024. For å bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold ga Bufdir i 2024 tilskudd til 11 Pride-arrangementer, fra Kristiansand til Kirkenes. Brukererfaringer tilsier at det er færre trygge miljøer for skeive på mindre steder og utenfor de store byene. Bufdir har derfor prioritert tilskudd til flere synlighetsarrangementer for lhbt+-personer på slike steder. 19 av de 29 aktivitetstiltakene som fikk tilskudd i 2024, var helt eller delvis utadrettede og bidrar til å spre kunnskap som ventelig vil gi holdningsendringer og større åpenhet i samfunnet, samt motarbeide diskriminering av skeive. Flere av tiltakene retter seg mot skoleelever, og tilbakemeldingene fra skolene er at slike tiltak bidrar til at en kan «snakke» om lhbt+-temaer og at det gis mer aksept for å være «annerledes».

De siste årene har vi sett tilbakeskritt for menneskerettigheter i enkelte land, for lhbt+-personer generelt, og transpersoner spesielt. Sammen med KUD bidrar Bufdir i dialog og diskusjoner om denne tematikken i både Europarådet og EU. Norske myndigheter har forpliktet seg til å jobbe mot tilbakeslag på lhbt+-feltet, blant annet gjennom sin tilslutning til «Pushing for progress» (Nordisk ministerråd, 2024).

For å lykkes med å bedre skeives livskvalitet må vi samordne innsatsen. Det er nødvendig at offentlige virksomheter jobber sammen på tvers av sektorgrenser. Bufdir leder en «lhbt+-direktoratsgruppe» som har til formål å bidra til en koordinert og helhetlig gjennomføring av regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold. I 2024 bidro møtene i direktoratsgruppen til at direktoratene utviklet en tydeligere og felles forståelse for å styrke kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold i ulike sektorer og hvordan dette best kan gjøres.

3.4.3.1 Kunnskap om lhbt+-personers levekår og livskvalitet

Kunnskapsinnhenting står sentralt i Bufdirs arbeid for å bedre skeives livskvalitet. I 2024 inngikk Bufdir kontrakt med NTNU Det humanistiske fakultet om gjennomføringen av forskningsprosjektet «Skeive historiske praksiser, språk og terminologi i Sápmi» (ferdigstilles i 2026). Dette prosjektet skal blant annet gi ny kunnskap om hvordan samiske samfunns holdninger til, og håndtering av, kjønns- og seksualitetsmangfold har vært i ulike historiske perioder.

Kunnskap om fenomenet minoritetsstress og hva det innebærer er etterspurt blant aktørene direktoratet samarbeider med. I 2024 lanserte Bufdir rapporten «Erfaringer med minoritetsstress» (SINTEF, 2024). Rapporten gir ny kvalitativ kunnskap om hva som kjennetegner minoritetsstress, hvorfor og på hvilken måte blant andre skeive i Norge føler på dette, og hva som er konsekvensene. Vår vurdering er at kunnskapen fra rapporten har

bidratt til å øke bevisstheten og oppmerksomheten både i sivilsamfunnet og blant offentlige virksomheter.

I tillegg til forskningsbasert kunnskap er den erfaringsbaserte kunnskapen fra organisasjoner som jobber på lhbt+-feltet, av stor betydning. Dialogmøter med sivilt samfunn gjennomføres regelmessig. Både forsknings- og erfaringsbasert kunnskap er nødvendig for at Bufdir kan danne et tydelig utfordringsbilde på lhbt+-feltet. Til sammen inngår ny forsknings- og erfaringsbasert kunnskap i direktoratets pågående arbeid med å utvikle faglige råd og tiltak på likestillingsfeltet, samt direktoratets oppfølging av tiltak i regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold. Vår vurdering er at kunnskapsbidragene fra Bufdir også er nyttig for andre sektors arbeid med å bedre skeives livskvalitet.

Bufdir jobber med å formidle kunnskap om skeives erfaringer som et ledd i arbeidet med å utvikle gode likeverdige tjenester. I juni 2024 avholdt Bufdir, i samarbeid med Helsedirektoratet og Nordisk information för kunskap om kön (NIKK), et frokostseminar om eldre skeives levekår i Norge. Seminaret ble streamet og nådde blant andre ansatte i norske kommunale og statlige tjenester som har eldre som målgruppe.

Bufdir formidler også kunnskap om skeiv tematikk på ung.no, både på dedikerte temasider og via spørsmål- og svartjenesten. Spørsmålene som sendes inn av ungdom, er utgangspunktet for innholdet på nettsiden. Ung.no jobber for at både svar fra fagpersoner, informasjon i artikler og videoer skal treffe det ungdom lurte på om skeiv tematikk.

Bufdir drifter nettsiden lhbtq-tall.no, og her kan offentlige og private aktører enkelt finne oppdatert statistikk om skeive i Norge, inkludert funn fra alle Bufdirs FoU-prosjekter. Statistikk og forskning presenteres i interaktive grafer, i tillegg til oppsummeringer og forklaringer i tekst. Når ny statistikk og forskning foreligger, oppdateres statistikkene med ny kunnskap. Brukerstatistikk fra 2024 viser at landingssiden for statistikkene på lhbt+ hadde 1 639 sidevisninger. Den mest besøkte artikkelen var artikkelen «Hvor mange er lhbt+?», med nesten 6000 sidevisninger. Bufdir jobber kontinuerlig med å promotere statistikkene gjennom presentasjoner og andre formidlingsoppdrag.

3.4.3.2 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.3.2.1 Tilskuddsordninger

Tabell 19: Tilskuddsordning knyttet til mål 11. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Kjønns- og seksualitetsmangfold	42	36 095 000

3.4.3.2.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Erfaringer med minoritetsstress (SINTEF, 2024)
- Skeives erfaringer med deltagelse i idretten (Telemarksforskning, 2025)

- Kunnskap om skeive historiske praksiser, språk og terminologi i Sápmi (pågående)

3.4.4 Mål 12: Et samfunn uten vold og trakassering

Overordnet beskrivelse av målområdet

Vold og trakassering er samfunnsutfordringer og en likestillingsutfordring på tvers av diskrimineringsgrunnlagene. Seksuell trakassering er et samfunnsproblem på flere viktige arenaer, og unge er særlig utsatt. Bufdir skal synliggjøre likestillingsaspektene ved vold og trakassering og fremskaffe kunnskap om status og utvikle tiltak i samarbeid med relevante aktører. Innsatsen for å videreutvikle kunnskap om hvordan hatefulle ytringer og netthets på alle diskrimineringsgrunnlag kan bekjempes og forebygges er viktig. Kunnskapen skal spres og tas i bruk av sektormyndigheter og i befolkningen for øvrig.

Bufdirs øvrige arbeid med vold og oppfølging av oppdrag og oppgaver på voldsområdet rapporteres om under del 3.2, Mål 2: Gode oppvekstsvilkår som motvirker risiko for utenforskap blant barn og unge

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 12:

- S 30. Kompetanse om likestillingsaspektene ved vold og trakassering i ulike tjenester og i samfunnet.
- S 31. Motvirkning av trakassering, seksuell trakassering, hets og hatefulle ytringer.

Vold er både resultat av og årsak til manglende likestilling. I arbeidet med dette målet har Bufdir i 2024 blant annet utviklet en kampanje der vi synliggjør ulike former for vold. I tillegg jobber vi for å fremme likestillings- og mangfoldsperspektiver i arbeidet med ulike tiltak på voldsfeltet og i forskning, både initiert av oss selv og av andre. Modellen TryggEst har også vært viktig i arbeidet for å synliggjøre vold som en likestillingsutfordring.

Gjennom tilskuddsordningene våre på voldsfeltet har Bufdir også oppmerksomhet rundt likestilling, mangfold og likeverdige tjenester. Blant annet har Bufdir kontinuerlig dialog med den nasjonale volds- og overgrepslinja (VO-linja) om hvordan de kan legge til rette for og nå ut til et mangfold av voldsutsatte. Direktoratet finansierer også flere forskningsprosjekter som skal gi kunnskap om status og muligheter for et mer likeverdige tjenestetilbud for kvinner, menn, skeive, personer med etnisk minoritetsbakgrunn og personer med funksjonsnedsettelse.

Ved årsskiftet er det 85 kommuner som har startet eller har vedtak om å starte med TryggEst. Kommunene dekker cirka 46 prosent av befolkningen. De to siste årene har antall kommuner mer enn doblet seg, og vi ser i økende grad at kommunene rekrutterer hverandre. Det er også en økende deltakelse på konferanser og webinarer om TryggEst.

En viktig målgruppe i TryggEst er eldre, og denne målgruppen er sterkt økende. I 2030 vil det være flere eldre i Norge enn barn og unge, og antall personer med demens vil dobles i perioden 2025 til 2050. Dette vil også medføre behov for tiltak mot vold og overgrep. TryggEst har som tiltak blitt ytterligere forankret gjennom Prop. 36 S (2023-2024) «Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner», både som

egget tiltak og som tiltak for å bidra til økt kompetanse om vold og overgrep blant ansatte i helse- og omsorgstjenestene.

På den nasjonale TryggEst-konferansen i 2024, ble treningsverktøyet casegeneratoren.no lansert. Casegeneratoren ble utviklet for Bufdir gjennom et Stimulab-prosjekt. Behovet var et lite ressurskrevende kompetansehevingsverktøy for å trene på tverrfaglig samhandling. Verktøyet er basert på kunstig intelligens og gir kommuneansatte eksempler på voldssaker basert på livssituasjon, voldstype og barrierer for å motta hjelp. Formålet er å øke handlingskompetansen og det tverrfaglige samarbeidet.

Den sterke veksten i bruken av TryggEst forventes å fortsette de neste årene, særlig siden kommunene i stor grad rekrutteres gjennom kommuner i nærområdet. Å finne riktig organisering og få opp god kompetanse krever imidlertid at kommunene følges opp. Dette vil kreve mer ressurser i fremtiden. Antall saker i kommunen er også økende, men det har vært utfordrende å få helt korrekte rapporteringer fra kommunene, da rapportering er frivillig. Å styrke rapporteringen og få en mer korrekt statistikk vil derfor bli et prioritert område i 2025. Det bør også vurderes om det er behov for en ny evaluering av TryggEst.

Seksuell trakassering er en likestillingsutfordring som rammer den enkelte som utsettes, men som også får konsekvenser for dem som er rundt, for virksomheter, kolleger og arbeidsmiljø. En befolkningsundersøkelse gjennomført i 2024 av Verian på oppdrag fra Bufdir viser at over 50 prosent av befolkningen over 15 år har opplevd uønsket kjønnsbasert eller seksuell oppmerksomhet i løpet av det siste året. Over 30 prosent har opplevd dette i arbeidssammenheng, men mange har opplevd dette også i offentligheten og på digitale arenaer. Samtidig melder de færreste fra om det de har opplevd (Bjerkebakke og Sogge, 2024).

Unge er særlig utsatt for seksuell trakassering. I UEVO-undersøkelsen fra 2019 oppgir 22 prosent av ungdommene (12–16 år) at de har opplevd ulike seksuelle krenkelser fra jevnaldrende (Hafstad & Augusti, 2019). Det gjelder 28 prosent av jentene og 16 prosent av guttene. 15 prosent har opplevd dette det siste året. Vanlige former for seksuelle krenkelser inkluderer uønskede kyss og å bli vist private kroppsdelene. Ungdata-undersøkelsen fra 2024 viser at ungdom oppgir at de i størst grad opplever verbal seksuell trakassering. 27 prosent av jenter og 16 prosent av gutter har opplevd dette i løpet av det siste året.

Barn og medier-undersøkelsen fra 2024 peker på at omfanget av digital seksuell trakassering blant unge er høyt (Medietilsynet, 2024). 22 prosent av barn i alderen 13–18 år har fått uønskede seksuelle kommentarer på nettet det siste året.

Undersøkelsene og oppslag i mediene viser at det fremdeles er behov for innsats for å endre kultur som tillater seksuell trakassering, både på skolen, fritiden og i arbeidslivet.

I 2024 fikk Bufdir levert rapporten «Hatytringer, hatkriminalitet og diskriminering – funksjonshemmedes erfaringer.» (FAFO, 2024). Rapporten viser at funksjonshemmede opplever mer hatytringer og hatkriminalitet enn befolkningen for øvrig. Rapporten viser at svært få saker anmeldes. De vanligste årsakene til at folk ikke anmelder hatefulle ytringer og hatkriminalitet, er en manglende tro på at det ville hjulpet noe særlig, opplevelse av at det som skjedde var for bagatellmessig, og at man trodde politiet ville henlegge saken.

3.4.4.1 Kompetanse om vold som likestillingsutfordring

I 2024 ble det utarbeidet en kampanje opp mot julehøytiden som hadde som mål å synliggjøre ulike typer vold og tilbudene som finnes for dem som opplever vold. Mange tenker at vold kun er fysiske slag, men volden kan også være digital, økonomisk, psykisk, materiell, seksuell eller latent. Ved å dele informasjon om de ulike formene for vold kan det forhåpentligvis bli litt lettere å identifisere vold – både for den som utsettes og dem rundt. I tillegg til mer tradisjonell spredning på sosiale medier inngikk Bufdir også samarbeid med en rekke påvirkere som når ut til en annen målgruppe enn den direktoratet treffer på sine flater.

Statistikken fra Try, som lagde kampanjen for oss, viser at filmen og innholdet har nådd ut til 1,7 millioner unike personer med 3,3 millioner visninger. Innleggene fra påvirkerne har hatt 160 700 visninger fra 76 261 unike personer. Disse tallene viser at kampanjen har truffet godt, og vi har dermed grunn til å tro at målgruppen har blitt mer oppmerksomme på ulike former for vold. I tillegg har vi grunn til å tro at målgruppen har fått økt kjennskap til VO-linjen, som Bufdir ønsker å promotere som den nasjonale hjelpetelefonen for utsatte for vold og overgrep. I 2025 vil vi fortsette arbeidet med å spre kunnskap og øke oppmerksomheten om vold som likestillingsutfordring i tjenestene og i befolkningen.

3.4.4.2 Motvirkning av hatefulle ytringer og seksuell trakassering

Stortingsmeldingen om seksuell trakassering som regjeringen la fram på tampen av 2024, gir retning for videre arbeid med temaet. Bufdir har også i 2024 bistått departementet i arbeidet med stortingsmeldingen. I forbindelse med dette arbeidet har vi initiert en studie som skal undersøke tiltak for å forebygge og håndtere seksuell trakassering i arbeidslivet. Vi har lite kunnskap om hvordan tiltak virker, og innsikt fra undersøkelsen vil kunne bidra til mer effektiv innsats mot seksuell trakassering i arbeidslivet, der omfanget er størst. I 2025 skal Bufdir fortsette å bidra med å utvikle kunnskap om seksuell trakassering og å bidra til at kunnskap blir tilgjengelig og brukt.

Bufdir er i gang med arbeidet med å styrke arbeidet mot rasisme og diskriminering på ung.no. Direktoratet har i 2024 avholdt innspillsmøter med ungdom for å avdekke hvilke temaer de ønsker mer informasjon og kunnskap om. Hatefulle ytringer ble tatt opp av flere. Det videre arbeidet med utvikling av informasjonsmateriell på ung.no, vil derfor inkludere å formidle informasjon om hva hatefulle ytringer er, hvordan de kan oppleves og hvor man kan si ifra dersom man opplever det.

3.4.4.3 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.4.3.1 Tilskuddsordninger

Tabell 20: Tilskuddsordninger knyttet til mål 12. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Tiltak mot vold og overgrep	12	22 249 651
Tilskudd til TryggEst	44 søknader ble innvilget. Av disse var 27 søknader fra nye kommuner	6 544 000

3.4.4.3.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Erfaringer med minoritetsstress (SINTEF, 2024)
- Erfaringer med, holdninger til og kunnskap om seksuell trakassering. En omfangsundersøkelse i den norske befolkningen (Verian, 2024)
- Vold, trakassering og hatefulle ytringer mot personer med funksjonsnedsettelse (FAFO, 2024)
- Tiltak mot seksuell trakassering i arbeidslivet – hva er tiltakene, hvor er de iverksatt og hvordan virker de? (pågående)
- Følgeevaluering av Nasjonalt samisk kompetansesenter NASAK (pågående)
- Evaluering av forsøk med felles botilbud for kvinner og menn på Romerike Krisesenter (NOVA, 2024)
- Negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn (pågående)
- Vold mot eldre med innvandrerbakgrunn (pågående)

3.4.5 Mål 13: Et samfunn uten rasisme og diskriminering

Overordnet beskrivelse av målområdet

Rasisme og diskriminering hindrer menneskers trygghet, tillit og tilhørighet til samfunnet. Det er demokratiske utfordringer som hindrer mange menneskers muligheter til å kunne delta og bruke sine ressurser i arbeidslivet og samfunnet for øvrig.

Buudir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 13:

- S 32. Kunnskap om innsatser for å motvirke rasisme og diskriminering.

Målinger av rasistiske og hatefulle ytringer på nett, rapportering på selvopplevd rasisme og diskriminering, samt befolkningens holdninger til innvandrere, samer, nasjonale minoriteter og religiøse grupper bidrar til å tegne et bilde av forekomsten av rasisme og diskriminering i Norge. Undersøkelser fra 2024 viser nok en gang at arbeidet mot rasisme og diskriminering på bakgrunn av etnisitet og tro ikke har kommet langt nok.

For første gang siden 2016 har SSBs holdningsundersøkelse vist en nedgang i andelen som har positive holdninger til innvandring. Færre enn før mener at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv, og flere mener at innvandrere er en kilde til utrygghet i samfunnet (SSB 2024; Molstad & Arnesen, 2024; Brekke et al., 2024). En mulig forklaring som blir trukket fram, er at holdninger til flyktninger kan ha endret seg og er mindre preget av sympati enn tidligere.

Rapporten fra Institutt for samfunnsforskning om holdninger til innvandring, integrering og mangfold fra 2024 viser samtidig at det er en stadig større oppfatning i befolkningen om at det foregår diskriminering av innvandrere i Norge. Hele åtte av ti respondenter svarte bekreftende på dette, og 29 prosent mente at dette forekommer i stor grad. Dette er mer enn en tredobling fra 2013, da ni prosent svarte det samme (Brekke et al., 2024).

En stor andel barn og unge i Norge har opplevd rasisme på stort sett alle arenaer de befinner seg. Dette fremgår av Probas rapport om barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering, finansiert av Buudir (Proba samfunnsanalyse, 2023). En rapport fra Redd Barna tegner i stor grad det samme bildet (Redd Barna, 2024). Respondentene i Proba-rapporten oppga at de syntes det var krevende og nytteløst å si ifra til andre eller å konfrontere aktørene som utsatte dem for rasisme og diskriminering, noe som førte til at de ignorerte hendelsene. De opplevde også at de ikke fikk tilstrekkelig informasjon om disse emnene i skolen, og at de manglet kunnskap om hvordan de kunne varsle om tilfeller av rasisme og diskriminering. Det er særlig barn og unge med bakgrunn fra Afrika (utenom Nord-Afrika), Midtøsten og Asia som i størst grad er utsatt (Proba, 2023).

Det samme mønsteret bekreftes av nye undersøkelser om rasisme i arbeidsmarkedet, der også jobbsøkere med navn fra Afrika, Midtøsten og Sør-Asia er de som i størst grad diskrimineres i ansettelsesprosessen. Forskjellsbehandling på bakgrunn av religiøs tilhørighet og livssyn fremkommer også av funnene. Undersøkelsen til Larsen og Midtbøen (2024) viser

dessuten at religiøs tilhørighet, sammen med etnisk bakgrunn, i stor grad påvirker muligheter på arbeidsmarkedet. Denne diskrimineringen ser i særlig grad ut til å ramme muslimske menn.

Vi har mer kunnskap om rasismen og diskrimineringen som personer med innvandrerbakgrunn utsettes for, enn vi har om samer og nasjonale minoriteter. I 2024 bestilte Bufdir en oppsummering av kunnskapen om diskriminering og hets av samer fra Folkehelseinstituttet. Rapporten viser blant annet at fornorskningspolitikken, som gjennom mange tiår bidro til å legitimere diskriminering av samer i Norge, fortsatt gir ettervirkninger i form av negative holdninger til og manglende anerkjennelse av samisk språk og kultur. Resultatene tyder på at diskriminering av samer fortsatt er et utstrakt problem som skjer på mange samfunnsarenaer (Johansen et al., 2024). Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport (2023) gir også mye viktig kunnskap om levekårene til samer, kvener/norskfinner og skogfinner og peker på kunnskapshull der det er behov for videre forskning.

Studien til Proba om barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering inkluderer en intervjuundersøkelse med samisk, jødisk og romsk ungdom. De jødiske ungdommene fortalte blant annet om hvordan de stadig måtte ta stilling til Israel-Palestina-konflikten, og at de opplever å bli holdt til ansvar for og må svare for handlingene til staten Israel. De fortalte også om opplevelser der folk hadde gjort nazi-hilsener og tegnet hakekors, og om at ordet «jøde» stadig ble brukt som skjellsord. De romske ungdommene hadde erfart at de ofte ble grunnløst beskyldt for å stjele. Dette gjorde at de følte seg mistenkeliggjort fordi de var romer. De fortalte om en manglende tillit til norske institusjoner, og særlig til utdannings- og barnevernsystemet, noe de begrunnet med opplevelser av strukturell diskriminering og negativ forskjellsbehandling.

Analyser av stordata fra sosiale medier gir et bilde av omfanget av hatefulle og diskriminerende ytringer rettet mot enkelte minoritetsgrupper i befolkningen i Norge på digitale plattformer. Slike analyser viser også hvordan den norske, digitale debatten påvirkes av blant annet krig, konflikter og andre hendelser i verden. Analyse & Tall har på oppdrag fra Amnesty undersøkt Facebook- og TikTok-debatten om krigen i Midtøsten etter 7. oktober 2023. Analysene viser en polarisert debatt med angrep og hat mot de utsatte gruppene i konflikten. To prosent av kommentarene som stod igjen etter moderasjon, inneholdt antisemittiske eller muslimfiendtlige budskap (Analyse & Tall, 2024). En tilsvarende undersøkelse som også er utført av Analyse & Tall, viste at hver fjerde ytring om samer på Facebook er negativ. Videre fant de at når samisk tematikk diskuteres og spesifikt nevnes i kommentarer på Facebook, øker andelen negative eller stereotypiske fremstillinger (Analyse & Tall, 2023).

I Bufdirs arbeid med å bekjempe rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer er kunnskapsinnhenting og -formidling, samarbeid og koordinering på tvers av sektorer og forvaltning av tilskudd sentrale virkemidler. Mer kunnskap og kompetanse, forebyggende arbeid og bevisstgjøring hos offentlig myndigheter og i befolkningen generelt bidrar til holdningsendringer og kan snu negativ holdningsutvikling. I 2024 lanserte regjeringen tre handlingsplaner; mot rasisme og diskriminering (2024-2027), mot muslimfiendtlighet (2025 – 2030) og mot antisemittisme (2025-2030). Her er blant annet viktigheten av dialog og

kunnskap fremhevet, og handlingsplanene vil være viktige verktøy for Bufdir i arbeidet med å fremme positive holdninger.

IMDi og Bufdir har en rekke felles oppdrag og til dels overlappende ansvarsområder. For å etablere en enda bedre struktur for samarbeid, sikre god forankring av vårt felles arbeid og en koordinert og helhetlig gjennomføring av våre felles oppdrag har IMDi og Bufdir i 2024 etablert egne fora for samordning. Det er imidlertid risiko knyttet til overlap i ansvar, oppgaver og målgrupper. Det er derfor viktig at arbeidet med utforming av direktoratenes oppdrag og ansvarsområder er godt koordinert på departementsnivå.

Bufdir koordinerer «Forum om etnisk diskriminering», som består av seks direktorater, Likestillings- og diskrimineringsombudet og Kommunal- og distriktsdepartementet. I 2024 har forumet i hovedsak utvekslet informasjon. For å vurdere hvorvidt forumet fungerer som en nyttig samordningsarena og om det møter de behovene deltakerne har, er Bufdir i gang med en intern evaluering og vil vurdere eventuelle tilpasninger basert på denne.

I 2024 har Bufdir deltatt i «Samarbeidsforum for digital inkludering». Forumet koordineres av Digitaliseringsdirektoratet og er forankret i «Handlingsplanen for auka inkludering i eit digitalt samfunn». I forumet følger Bufdir opp anbefalinger og funn fra rapporten «Likeverdige digitale offentlige tjenester» (Sand & Thaulow, 2022), som tar for seg etniske minoriteters erfaringer og utfordringer. Rapporten ble anskaffet som et samarbeidsprosjekt i «Forum om etnisk diskriminering».

Nytt av 2024 er at Bufdir har vært med på å ta initiativ til et nettverk for sentrale myndighetsaktører som jobber med nasjonale minoriteter. Dette har vist seg å være et svært nyttig tiltak for å utveksle informasjon om pågående arbeid, erfaringsutveksling, og kompetanse og se på muligheter for samarbeid. Nettverket har allerede ført til et samarbeid mellom Bufdir og Utdanningsdirektoratet om et felles innspillsmøte med unge nasjonale minoriteter, og videre oppfølging av disse innspillene.

Bufdirs tilskuddsordning som retter seg mot tiltak for å bekjempe rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer, er et viktig virkemiddel i direktoratets arbeid. Prosjektene som har fått tilskudd i 2024, skal blant annet bidra til å utvikle ressurser for lærere og kommuner, informasjonskampanjer, rasismefrie idrettsarenaer, arbeid mot samehets og muslimfiendtlighet, økt kunnskap om nasjonale minoriteter, ressurser til utenlandsadopterte og deres familier og til dialog på tvers av trossamfunn. 77 prosent av prosjektene rapporterer at de ikke ville vært gjennomførbare uten støtten, mens andre bruker midlene til å skalere eller forbedre allerede eksisterende tiltak. Både kommuner og frivillige organisasjoner rapporterer at støtte til utvikling av innovative innsatser har vært viktig. Tiltak som pilotprosjekter og nye arbeidsmodeller gir et erfaringsgrunnlag som i forlengelsen kan videreføres inn mot en del av ordinær drift eller finansieres av andre kilder.

3.4.5.1 Kunnskap om innsatser for å motvirke rasisme og diskriminering

I 2024 har Bufdir mottatt rapporten som er omtalt over, som tar for seg barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering (Proba, 2024). Rapporten ble lansert under den årlige nasjonale konferansen om rasisme, som Bufdir arrangerer i forbindelse med FN-dagen mot rasisme 21. mars. I 2024 var temaet barn og unge. På konferansen ble enkelte av

funnene diskutert og supplert av representanter for ungdom med innvanderbakgrunn, samisk bakgrunn og bakgrunn fra de nasjonale minoritetene. Ettersom perspektivene og erfaringene til unge nasjonale minoriteter ikke er så godt dekket i rapporten, ga konferansen en mulighet for å gå dypere inn i denne tematikken. Konferansen bidro dermed til et kunnskapsløft om hvem de nasjonale minoritetene er, og hvilke særlige utfordringer disse befolkningsgruppene møter i samfunnet. Konferansen samlet 157 fysiske deltakere, og 311 personer fulgte konferansen digitalt. I etterkant har opptaket av konferansen blitt avspilt 640 ganger (per januar 2025). Bufdir ser at disse årlige konferansene er en viktig arena for å formidle ny kunnskap til ansatte i kommunene, som utgjør en stor del av deltakerne på konferansen, og til andre sektormyndigheter.

I forbindelse med Bufdirs arbeid med en ny handlingsplan mot diskriminering og hets av samer, ga direktoratet Folkehelseinstituttet i oppdrag å utarbeide en forskningskartlegging med dette som tema (Johansen et al., 2024). Rapporten gir en god oversikt over utfordringsbildet og synliggjør hvor det er behov for mer forskning. Rapporten har derfor vært et sentralt kunnskapsgrunnlag i Bufdirs arbeid med å beskrive utfordringer og utarbeide forslag til tiltak i handlingsplanen. Rapporten har også fått oppmerksomhet i mediene.

Som et ledd i arbeid med å bedre informasjonen til barn og unge om rasisme på ung.no har Bufdir gjennomført flere møter med ungdom som er berørt av tematikken: IMDis ungdomspanel, representanter for unge nasjonale minoriteter (sammen med Utdanningsdirektoratet) og DigiUngdomspanel (brukermedvirkningspanel i DigiUng-samarbeidet). I 2025 vil Bufdir også møte samisk ungdom for et tilsvarende innspillsmøte. Ungdommenes innspill, samt diskusjoner i Bufdirs likestillingsråd og de to rapportene nevnt over, utgjør et viktig grunnlag når vi fremover skal bruke ung.no som plattform for å gi barn og unge bedre informasjon om rasisme. Innspillene vi har fått, viser blant annet at barn og unge opplever at de mangler god informasjon om hva som er rasisme, rasisme spesifikt rettet mot enkelte grupper, hvordan man kan være en god alliert og hvor barn og unge som opplever rasisme kan henvende seg.

I 2024 har Bufdir lyst ut et tredelt forskningsprosjekt som skal gi mer kunnskap om hatefulle ytringer, rasisme og diskriminering i Norge. Delprosjekt 1 skal gi kunnskap om hvordan rasisme og diskriminering basert på synlige forskjeller, som hudfarge, bekledning og religiøse symboler, kommer til uttrykk og former minoriteters erfaringer og muligheter i det norske samfunnet. Delprosjekt 2 skal gi kunnskap om etnisk mangfold og omfanget av rasisme og diskriminering i frivillighet og kunst- og kulturlivet i Norge. Tredje delprosjekt vil gi kunnskap om hvordan kunstig intelligens kan identifisere og forhindre hatefulle ytringer i sosiale medier. Institutt for samfunnsforskning, i samarbeid med Analyse & Tall, fikk tildelt oppdraget, og sluttrapport forventes på slutten av året i 2026.

Bufdir drifter nettsidene med statistikk og forskning om likestilling og levekår blant personer med innvanderbakgrunn, samer og nasjonale minoriteter. Her formidles funn fra Bufdirs FoU-prosjekter, samt annen statistikk og forskning på likestilling og levekår. Brukerstatistikk for 2024 viser at statistikksidene på etnisitet, religion og livssyn til sammen har 9 257 unike visninger. Den mest besøkte artikkelen var artikkelen om diskriminering, med 2 216 unike visninger. Bufdir jobber kontinuerlig med å promotere statistikksidene gjennom presentasjoner og andre formidlingsoppdrag.

3.4.5.2 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.5.2.1 Tilskuddsordninger

Tabell 21: Tilskuddsordning knyttet til mål 13. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Mot rasisme, diskriminering og hatprat	56	22 800 000

3.4.5.2.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag ble publisert eller er pågående i 2024:

- Hatefulle ytringer, rasisme og diskriminering i Norge (pågående)
- Barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering (PROBA samfunnsanalyse, 2024)
- Hets og diskriminering av samer: en systematisk hurtigoversikt (FHI, 2024)

3.4.6 Mål 14: Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder

Overordnet beskrivelse av målområdet

Personer med funksjonsnedsettelse opplever fortsatt utfordringer med likestilt tilgang til mange arenaer. Selv om sysselsettingsgraden i den norske befolkningen er relativt sett høy, står mange personer med funksjonsnedsettelse utenfor utdanning- og arbeidsliv, og de har også svakere lønns- og karriereutvikling. Det er vedvarende ulikheter i bolig, samferdsel, helse, familie og oppvekst, sosiale nettverk, innflytelse og deltakelse i sivilsamfunn og demokratiske prosesser. Personer med funksjonsnedsettelse skal ha tilgang til offentlige tilbud og til samfunnets institusjoner på lik linje med andre. Bufdir skal særlig jobbe for å sikre en koordinert innsats for likestilling på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 14:

- S 33. Helhetlig og samordnet innsats for likestilling og ikke-diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse.

Ulike kunnskapskilder estimerer at personer med funksjonsnedsettelse utgjør omtrent 20 prosent av befolkningen. Personer med funksjonsnedsettelse utgjør en svært heterogen gruppe, som gjør at det er vanskelig å beskrive levekårene deres generelt.

Utdanning er en viktig inngangsport til arbeidslivet. Likevel oppgir 40 prosent av personer med funksjonsnedsettelse at de ikke har utdanning utover grunnskolen (Dalen et al., 2022). Nærmere 40 prosent oppgir at de har gjennomført minst ett år med høyere utdanning. Disse tallene kan henge sammen med at noen personer med funksjonsnedsettelse opplever barrierer og ikke får tilstrekkelig tilrettelegging i undervisningshverdagen sin. For noen kan tilretteleggingen komme for seint i utdanningsløpet.

Omtrent 40 prosent av befolkningen med funksjonsnedsettelse oppgir at de er i arbeid, men mange av de som står utenfor arbeidslivet ønsker en jobb. En samfunnsøkonomisk analyse viser at en 15 prosent økning i sysselsetting blant personer med funksjonsnedsettelse over en tiårsperiode vil gi en gevinst på nesten 27 milliarder (Legard et al., 2023). Samtidig viser forskning at det forekommer diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse i ansettelsesprosesser i Norge.

Mange personer med funksjonsnedsettelse opplever liten økonomisk romslighet og har lav tilfredshet med egen økonomiske situasjon. En av fem voksne med funksjonsnedsettelse oppgir å være i såkalte lavinntektshusholdninger, og nesten 17 prosent oppgir at de synes det er vanskelig å få endene til å møtes (Dalen et al., 2022; Grimstad & Støren, 2024). I 2025 skal det gjennomføres en undersøkelse av de økonomiske levekårene til personer med funksjonsnedsettelse, som er bestilt av Bufdir. Det vil gi oss et mer detaljert bilde av gruppens økonomiske situasjon.

Deltakelse i organiserte og uorganiserte fritidsaktiviteter gir viktige muligheter for å etablere sosiale nettverk. Det er også viktige arenaer for læring, mestring og utvikling, men mange personer med funksjonsnedsettelse oppgir at de har blitt hindret i å delta på sosiale aktiviteter, som å møte andre gjennom felles hobbyer/interesser og helgeturer/ferieturer.

Studier har vist at personer med funksjonsnedsettelse har opp mot tre ganger så høy risiko for å bli utsatt for vold og overgrep, sammenlignet med den øvrige befolkningen. I 2022 hadde omtrent 36 prosent av beboerne på landets krisesentre en eller flere funksjonsnedsettelser (Bufdir, 2024b). Personer med funksjonsnedsettelse blir også i langt større grad enn den øvrige befolkningen utsatt for ulike former for diskriminering, hatefulle ytringer og hatkriminalitet (Fafo, 2024). Det er ofte fremmede som står bak disse handlingene, og det foregår i stor grad i det offentlige rom.

Bufdir skal koordinere offentlige myndigheters innsats for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, bidra til kunnskap om status for likestilling og kompetanse om en menneskerettslig forståelse av funksjonsnedsettelse i tråd med FN-konvensjonen om funksjonshemmedes menneskerettigheter (CRPD). Sentrale virkemidler i dette arbeidet er å etablere samarbeidsfora på statlig nivå og på tvers av forvaltningsnivåer, delta i etablerte fora som etatssamarbeidet og koordinerende prosesser som høringer. Direktoratet driver et aktivt formidlingsarbeid på nettsidene og gjennom foredragsvirksomhet. Direktoratets tilskuddsordninger understøtter arbeidet med kompetanseheving og gjennomføring av CRPD.

Bevisstheten om og kompetansen på likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og funksjonshemmedes menneskerettigheter har økt, både hos borgerne, i kommunene, hos statsforvalterne og statlige myndigheter. Likestilling og menneskerettigheter nevnes oftere i konkrete klagesaker og er innarbeidet i vedtaksmaler og standardtekst hos kommuner og statsforvaltere. Vurderinger av funksjonshemmedes menneskerettigheter er i økende grad tema i offentlige utredninger og tiltak, herunder lovproposisjoner. Bufdirs CRPD-prosjekt og tilhørende samarbeid med statsforvalterne har, etter Direktoratets vurdering, hatt positiv innvirkning på denne utviklingen.

3.4.6.1 Samordnet innsats

Målet for Bufdirs virksomhet er å sikre en helhetlig og samordnet innsats for likestilling og ikke-diskriminering av personer med funksjonsnedsettelse. Innsatsen skal samordnes både på tvers av sektorer og etater i statlig forvaltning, på tvers av forvaltningsnivåer og mellom statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning. Direktoratet jobber for å sikre sammenheng mellom nasjonal og internasjonal innsats. Bufdir har iverksatt og opprettholdt en rekke hovedaktiviteter for å nå dette målet. CRPD-prosjektet (se under) bidrar til en samordnet innsats på tvers av forvaltningsnivåer og regioner.

3.4.6.1.1 Kunnskap

God kunnskap om status og årsaker er avgjørende for å sikre effektivitet i arbeid med likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Bufdirs arbeid med å utvikle kunnskap om likestilling av personer med funksjonsnedsettelse har til hensikt å innhente, analysere og formidle kunnskap som belyser status for nasjonal gjennomføring av FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD). I tråd med dette har Direktoratet blant annet

mottatt rapport om hatytringer mot personer med funksjonsnedsettelse. Direktoratet samarbeider med SSB om definisjon av funksjonsnedsettelse i utvalgsundersøkelser og har gitt SSB i oppdrag å kartlegge økonomiske levekår for personer med funksjonsnedsettelse. Høsten 2024 igangsatte Bufdir en kartlegging for å gi oversikt over hvordan CRPD er ivaretatt i relevante utdanninger ved universiteter og høyskoler.

For å spre kunnskap arrangerte Bufdir nasjonal konferanse i anledning den internasjonale dagen for personer med nedsatt funksjonsevne. Tema for årets konferanse var interseksjonalitet og funksjonsnedsettelse.

På statlig nivå har Bufdir koordinert direktoratenes innsats under regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. I dialogen rundt handlingsplanen har Bufdir oppfordret til utvikling av kunnskap som er relevant for å belyse status for gjennomføring av CRPD. Bufdir har formidlet kunnskap om faglige ressurser om CRPD. Gjennom etatssamarbeidet for utsatte barn og unge har Bufdir tatt opp tematikk knyttet til likestilling av barn og unge med funksjonsnedsettelse, blant annet i arbeidet med ungdomskriminalitet og forebyggende arbeid.

Samarbeidet på direktoratsnivå har skapt en noe større forståelse av direktoratenes ansvar for å jobbe med likestilling av personer med funksjonsnedsettelse som en integrert del av virksomhetens sektorinnsats. Gjennom arbeidet med handlingsplan for likestilling har direktoratene identifisert områder der det er behov for økt samhandling, og blitt oppdatert på relevant arbeid innen andre sektorer. Bufdir opplever samtidig at kompetansen om den relasjonelle forståelsen av funksjonsnedsettelse varierer blant direktoratene. Enkelte innsatser tar utgangspunkt i en medisinsk forståelse. Bufdir opplever heller ikke at personer med funksjonsnedsettelse fullt ut anerkjennes som rettighetshavere i tråd med CRPD. I samarbeid med direktoratene jobber Bufdir med å se på hvordan vi fremover kan sikre en mer samordnet innsats på direktoratsnivå.

Bufdir har i 2024 fortsatt samarbeidet med statsforvalterne i CRPD-prosjektet, som skal heve kompetansen om og sikre økt gjennomføring av CRPD i norske kommuner. Direktoratet har hatt månedlige møter med statsforvalterne for å følge opp innsatsen i hvert embete og har jevnlig holdt foredrag og innlegg for statsforvalterne og kommunene. De nasjonale likestillingssentrene er viktige samarbeidspartnere i direktoratets arbeid med å spre kunnskap om CRPD lokalt.

Bufdir har videreutviklet digitalt læringsmaterieil som kan understøtte statsforvalternes veiledning og opplæring av kommunene og internt i embetet. Direktoratet har produsert nytt innhold til veileder om CRPD og publisert e-læringskurs om CRPD, som nå er gjennomført av over 2300 personer, primært kommunalt ansatte.

Tilbakemeldinger fra statsforvalterne til direktoratet i CRPD-prosjektet tyder på at prosjektet gir konkrete resultater i kommunene. Bodø kommune vedtok for eksempel i 2024 en egen handlingsplan for gjennomføring av CRPD i kommunen. Fem kommuner har fått tilskudd fra Bufdir til å etablere kommunale nettverk om CRPD. Etter det direktoratet kjenner til, har rundt 20 kommuner et mål om å gjennomføre CRPD i kommunale strategier eller planer. Dette er en viktig start, men vi har ønsket om at enda flere kommuner lager slike planer, som bidrar til forankring og eierskap til konvensjonen.

Medvirkning er en viktig rettighet etter FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter. Dialogen med organisasjonene styrker kvaliteten i direktoratets arbeid med kunnskap, formidling og tiltak. Organisasjonene bidrar til å spre informasjon om direktoratets arbeid til viktige samarbeidspartnere og styrker direktoratets gjennomføringskraft. Dialogen med personer med funksjonsnedsettelse og deres organisasjoner gir et betydelig bidrag til direktoratets kunnskap om situasjonen for personer med funksjonsnedsettelse og til å identifisere sentrale politiske utfordringer og prioriteringer. Seminaret vi arrangerte for og med mennesker med utviklingshemming høsten 2024, ga verdifull innsikt i situasjonen for gruppen. Flere trakk frem at de hadde opplevd manglende selvbestemmelse i hverdagen. Dette gjaldt også store avgjørelser i livet. Det ble for eksempel nevnt at noen hadde opplevd å måtte flytte mot sin vilje eller å måtte bo sammen med personer de ikke hadde valgt selv.

Både CRPD-prosjektet og handlingsplanen for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse løper ut 2025. Handlingsplanen og CRPD-prosjektet har vært viktige instrumenter for å sette retning og å samordne innsatsen for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Å gjennomføre et paradigmeskifte i tråd med CRPD krever systematisk og langsiktig arbeid. Det vil fortsatt være behov for kunnskap- og kompetanseutvikling, holdningsendring og endringer av systemer og regelverk. Bufdir mener at det kan være hensiktsmessig med en langsiktig og helhetlig plan for gjennomføring av CRPD på statlig og lokalt nivå, også etter 2025.

3.4.6.2 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.6.2.1 Tilskuddsordninger

Tabell 22: Tilskuddsordninger knyttet til mål 14. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Funksjonshemmedes organisasjoner	142	269 940 007
Ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelser	126	29 270 000
Bedre levekår for personer med funksjonsnedsettelse	31	27 599 942

3.4.6.2.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag er publisert eller pågående i 2024:

- Hatytringer, hatkriminalitet og diskriminering – funksjonshemmedes erfaringer (FAFO, 2024)
- Opplevelser av velferdstilbudet for barn og unge med funksjonsnedsettelser. Før, under og etter pandemien (Nova-notat 2/24). Dette er en delrapport knyttet til det

større forskningsprosjektet om langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling (pågående)

- Kartlegging av i hvilken grad CRPD er tatt inn i relevante høyere utdanninger i Norge (pågående)
- Kartlegging og analyse av implementeringen av CRPD i Norge (pågående)
- Barn og unges deltakelse i organiserte kulturaktiviteter – i et likestillingsperspektiv (pågående)
- Undersøkelse av de økonomiske levekårene til personer med funksjonsnedsettelse (pågående)
- Bedre mål om personer med funksjonsnedsettelse i SSBs utvalgsundersøkelser (pågående)

3.4.6.2.3 Pedagogiske virkemidler

- Veileder CRPD
- E-læring
- Rettighetsprat
- Julekalender
- Digitalt ledsagerbevis

3.4.7 Mål 15: Styrket universell utforming av samfunnet på de områdene hvor utfordringene er størst

Overordnet beskrivelse av målområdet

Samfunnet blir stadig mer universelt utformet, men det er fortsatt avstand mellom nasjonale og internasjonale mål og status på flere samfunnsområder. Å bidra til at eksisterende bygninger, infrastruktur, transportmidler og uteområder blir mer tilgjengelig for alle er utfordrende og er et ansvar som går på tvers av flere sektorer. Opprettholdelse og etterlevelse av høye krav til universell utforming samt mer kunnskap om status og hvordan samfunnet kan bli mer universelt utformet er avgjørende. En viktig suksessfaktor for universell utforming er at de ulike sektorene tar ansvar på sine områder. Bufdir skal koordinere innsatsen og arbeide for å øke muligheter for reell deltakelse.

Bufdir rapporterer på følgende styringsparametere for mål 15:

- S 34. Samordning av innsats fra offentlig sektor.
- S 35. Tydelig forståelse av at universell utforming er en samfunns kvalitet med verdi for hele befolkning.
- S 36. Kunnskap om behovet for universell utforming i ulike sektorer og i befolkningen for øvrig.

Det er fortsatt utfordrende å vurdere hvilke områder som har de *største* utfordringene med universell utforming. Informasjon og kunnskap fra nettverksarbeid og rapporter fra sektorene viser at det er manglende universell utforming i alle sektorer, selv om det også gjøres mye godt arbeid. Det er ennå behov for å styrke kunnskapen om universell utforming på flere områder, både når det gjelder grad av universell utforming, hvordan ulike aktører jobber med universell utforming og kunnskap om kostnads- og nyttevirksomheter av universell utforming.

Universell utforming handler om å utforme samfunnet slik at så mange som mulig, uavhengig av livsfase eller funksjonsnedsettelse, kan delta aktivt i samfunnet på like vilkår. Bufdir har en sektorovergripende og koordinerende rolle på området. Det er sektormyndighetene selv som er ansvarlige for å sikre universell utforming i egen sektor. En viktig suksessfaktor for universell utforming er at de ulike sektorene tar ansvar på sine områder, og at det legges til rette for tverrsektorielt samarbeid.

3.4.7.1 Samordning av innsats fra offentlig sektor

Bufdir har bidratt til å legge til rette for samordning av arbeidet med universell utforming, både gjennom koordineringen av regjeringens handlingsplan for universell utforming og som en del av det løpende nettverksarbeidet innen henholdsvis kollektivtransport, IKT og bygg. I arbeidsgruppen for direktorater som har ansvar for ett eller flere tiltak i handlingsplanen, ble det avholdt to møter i 2024. Det ble også arrangert samlinger i henholdsvis nettverket for universell utforming innen IKT (UnIKT), nettverket for universell utforming i

kollektivtransport og det byggfaglige nettverket. En rapport som viser status for de ulike tiltakene for foregående år, ble også lansert og ligger tilgjengelig på bufdir.no.

Bufdir ga for første gang ut Brukeropplevelsesprisen på Yggdrasil-konferansen i 2024. Arbeidet med prisen er gjort i samarbeid med flere aktører og virksomheter, deriblant Digitaliseringsdirektoratet, DOGA, NRK og relevante private aktører. Prisen hedrer utviklere, designere og virksomheter som har utviklet digitale løsninger som oppfyller prinsippene for universell utforming, god design og gode brukeropplevelser. Vinneren i 2024 var NAV, og den nye versjonen av Doffin fikk hederlig omtale.

Alle disse tiltakene har vært vesentlig for å nå målet om en samordnet innsats fra offentlig sektor i arbeidet med universell utforming, og de vil videreføres i året som kommer.

3.4.7.2 Kunnskap og informasjon

Bufdir lanserte høsten 2024 en samfunnsøkonomisk analyse som kartlegger kostnads- og nyttevirkningene ved å innføre ytterligere plikter til universell utforming av IKT på arbeidsplassen. Analysen fulgte opp en juridisk utredning som slo fast at det er få rettslige krav til universell utforming av IKT-løsninger på arbeidsplassen i dag. Analysen viser at en plikt til universell utforming kan være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Mangel på universell utforming av IKT på arbeidsplasser kan skape en barriere for å delta i arbeidsmarkedet og medføre at enkelte grupper stenges ute. Når nå digitale løsninger får en stadig større plass i arbeidslivet, er det viktig å sørge for at IKT-løsningene utformes på en måte som gjør at de kan benyttes av så mange som mulig.

I 2024 har Bufdir arbeidet med flere prosjekter som har bidratt til økt kunnskap om universell utforming innen ulike områder. Våren 2024 offentliggjorde Bufdir blant annet en rapport om kommuners arbeid med universell utforming. Rapporten viste at det er stor variasjon i kunnskapen til kommunene om universell utforming ved kommunale bygg og uteområder, og at mange kommuner manglet en helhetlig tilnærming til sitt arbeid med universell utforming. I forbindelse med lanseringen av rapporten ble det avholdt et webinar, hvor mange kommuner også deltok. Bufdir vil følge opp funnene i rapporten overfor ulike sektorer og i den videre dialogen med kommuner og statsforvaltere.

Høsten 2024 ble en rapport om universell utforming som faglig innhold i høyere utdanning offentliggjort. Rapporten er utført av HK-dir og finansiert av Bufdir, og den kartla fagområdene bygg, design, IKT og planfag. Rapporten viser at studenter i liten grad lærer om hvordan løsninger kan gjøres tilgjengelige for alle. Av 157 studieprogrammer er det bare 37 prosent som har universell utforming som en del av læringsmålene, og halvparten av studentene blir aldri testet på temaet. Bufdir vil fortsette samarbeidet med HK-dir i oppfølging av prosjekresultatene, avhengig av behovet i sektoren.

På oppdrag fra KUD, og med mål om å fornye, utvikle og inspirere fagfeltet, arrangerte Bufdir den internasjonale konferansen om universell utforming: UD2024 i november 2024. Konferansen er den syvende i en rekke av biennale konferanser om universell utforming, som har vært arrangert siden 2012. UD2024 hadde undertittelen «Shaping a sustainable, equitable, and resilient future for all», og framhevet ny forskning, praksis og innovative løsninger på flere områder. Det var om lag 330 fysiske deltakere på konferansen fra 24 land,

i tillegg til mange digitale deltakere. UD2024 hadde som mål å støtte en bærekraftig, rettferdig og robust fremtid for alle gjennom universell utforming. Det ble laget en deklarasjon for å understreke dette budskapet fra konferansen, der konferansedeltakerne fikk mulighet til å komme med sine innspill. Deklarasjonen knytter universell utforming til viktige internasjonale konvensjoner og mål, som FN-konvensjonen for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse (CRPD), Agenda 2030 og WHO's 17 mål for bærekraftig utvikling (SDGs).

Tilskudd er et av våre viktigste virkemidler, og i 2024 var det 134 søknader til tilskuddsordningen for universell utforming. Midlene ble fordelt bredt på 37 tilskuddsprosjekter, som rangerte fra tema som «Kunnskapsheving innan universell utforming i freda bygg» til «Eldres digitale hverdagsliv i en kunstig intelligent tidsalder; muligheter, barrierer og behov for universell utforming». Tilskuddsordningen er knyttet til det øvrige arbeidet med universell utforming i direktoratet, og flere av prosjektene vil presenteres i de forskjellige nettverkene for universell utforming i året som kommer, samt i nyhetsbrev for universell utforming.

3.4.7.3 Sentrale virkemidler for dette målet

3.4.7.3.1 Tilskuddsordninger

Tabell 23: Tilskuddsordninger knyttet til mål 15. 2024.

Tilskuddsordning	Innvilgede søknader	Innvilget beløp
Universell utforming (inkludert UnIKT)	37	15 000 000
Universell utforming KS-nettverket	23	3 000 000

3.4.7.3.2 Kunnskapsgrunnlag

Følgende kunnskapsgrunnlag ble publisert i 2024:

- Universell utforming som faglig innhold i høyere utdanning. Kartlegging av fagområdene bygg, design, IKT og planfag (HK-dir, 2024)
- Kartlegging av kommunenes arbeid med universell utforming (Rambøll, 2024)
- Samfunnsøkonomisk utredning av ytterligere plikter til universell utforming av IKT på arbeidsplassen (Oslo Economics, 2024)

3.4.8 Mål 16: Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt multilateralt og bilateralt samarbeid

Overordnet beskrivelse av målområdet

Bufdir skal bidra med faglige råd og støtte i KUDs arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering, gjennom internasjonalt, multilateralt og bilateralt samarbeid (FN, OECD, EU/EØS, Europarådet, nordisk samarbeid og bilateralt samarbeid gjennom Likestilling for utvikling (Lifu).

Globalt preges verden av flere kriger, klimakrise, fortsatte etterdønninger av pandemi, økonomisk ustabilitet og en forrykende teknologiutvikling, særlig når det gjelder kunstig intelligens. Innenfor dette bildet pågår det en demokratisk tilbakegang i mange land. Den omfatter også motstand mot likestilling, kvinners og minoriteters rettigheter, inkludert innskrenking av reproduktive rettigheter, beskyttelse mot vold og aksept for ulike familieformer. Internasjonalt samarbeid om likestilling er viktigere enn aldri før.

Bufdirs internasjonale aktiviteter er knyttet til både deltakelse i diverse internasjonale fora og ekspertgrupper og til direkte myndighetssamarbeid med enkeltland (Lifu). Bufdir deltar i Europarådets styringsgruppe for likestilling mellom kvinner og menn – Gender Equality Commission (GEC) – sammen med KUD. Direktoratet sitter videre i Europarådets ekspertgruppe på KI og diskriminering (GEC/ADI-AI).

I 2024 var Bufdir, sammen med KUD, fast representant i Europarådets nyopprettede Committee of Experts on Sexual Orientation, Gender Identity and Expression and Sex Characteristics (ADI-SOGIESC). Ekspertkomiteen jobber blant annet med oppfølgingen av Europarådets anbefaling om bekjempelse av diskriminering på grunnlag av seksuell orientering og kjønnsidentitet. Bufdir er også fast representant i EUs LGBTIQ Equality Subgroup. Mandatet til gruppen er å styrke iverksettingen, implementeringen og rapporteringen av EUs LGBTIQ Equality Strategy.

Deltagelse i de ovennevnte europeiske foraene bidrar til at Bufdir holder seg løpende oppdatert om den europeiske utviklingen på likestillingsfeltet. Videre bidrar arbeidet til å formidle, fremme og forhandle Norges posisjon og politikk på likestillingsfeltet. I en verden som står overfor flere utfordringer og muligheter, blir samarbeid på institusjonsnivå utover landegrensene desto viktigere.

Vi samarbeider tett med de nordiske landene på likestillingsområdet. Bufdir sitter i Nordisk funksjonshinderråd. Dette samarbeidet er svært fruktbart. Rådet bidrar til at «funksjonshinderperspektivet» integreres i det nordiske samarbeidet og samarbeider om at FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse (CRPD) iverksettes. Vi har også de siste årene etablert tett samarbeid med de nordiske landene, og særlig Sverige, på kjønnslikestillingsfeltet.

I 2024 deltok Bufdirs direktør i den norske delegasjonen til FNs kvinnekommisjon (CSW), og Bufdir bisto departementet i forberedelsene. Direktoratet deltok også på statspartsmøtet

om konvensjonen for rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD). Gjennom deltakelse på disse arrangementene bidrar Bufdir med å dele norske erfaringer og drøfte ulike tema i bilaterale møter, bygger nettverk med kolleger internasjonalt og tar med erfaringer tilbake.

3.4.8.1 Likestilling for utvikling (Lifu)

Likestilling for utvikling er et utviklingsprogram der land etterspør faglig samarbeid om kjønnslikestilling. Formålet er å bidra til kapasitetsbygging av nasjonale institusjoner slik at de selv kan fremme kjønnslikestilling gjennom et solid kunnskapsgrunnlag og å styrke tverrsektoriell koordinering og samarbeid med academia, sivilsamfunn og arbeidslivets parter.

I 2024 har Bufdir bidratt til kapasitetsutvikling av ugandiske myndigheter gjennom både kursing i likestillingsintegrering og i sammenstilling og formidling av statistikk. Bufdir har også bistått i koordinering av innspill til den fjerde nasjonale utviklingsplanen. Avtalen mellom Norge og myndighetene i Uganda ble undertegnet i desember 2024.

I mai lanserte likestillingsministeren i Nepal en statistikkpublikasjon der eksperter fra Bufdir og SSB i over to år har jobbet side om side med nepalske kollegaer for å samle og analysere kjønnsstatistikk fra syv samfunnsområder. I tillegg har Bufdir også gitt konkrete anbefalinger til andre kunnskapsprogram som hvordan inkludere et kjønnsperspektiv i «Energi for utvikling» i Nepal, samt arrangert et webinar sammen med Miljødirektoratet om likestilling i konsekvensutredninger i Colombia.

3.5 Ressursbruk

For å kunne levere effektive tjenester med tilstrekkelig kvalitet, er det avgjørende at vi bruker ressursene våre riktig, og på de riktige tingene. Både Bufdir og Bufetat jobber kontinuerlig med dette. Ved å fornye eller videreutvikle arbeidsprosessene våre, samordne oppgaver og fagfelt, og øke eller modernisere bruken av teknologi, ser vi at vi stadig tar skritt i riktig retning. Vi har også et eget utredningsteam for å sikre effektivitet i større prosjekter.

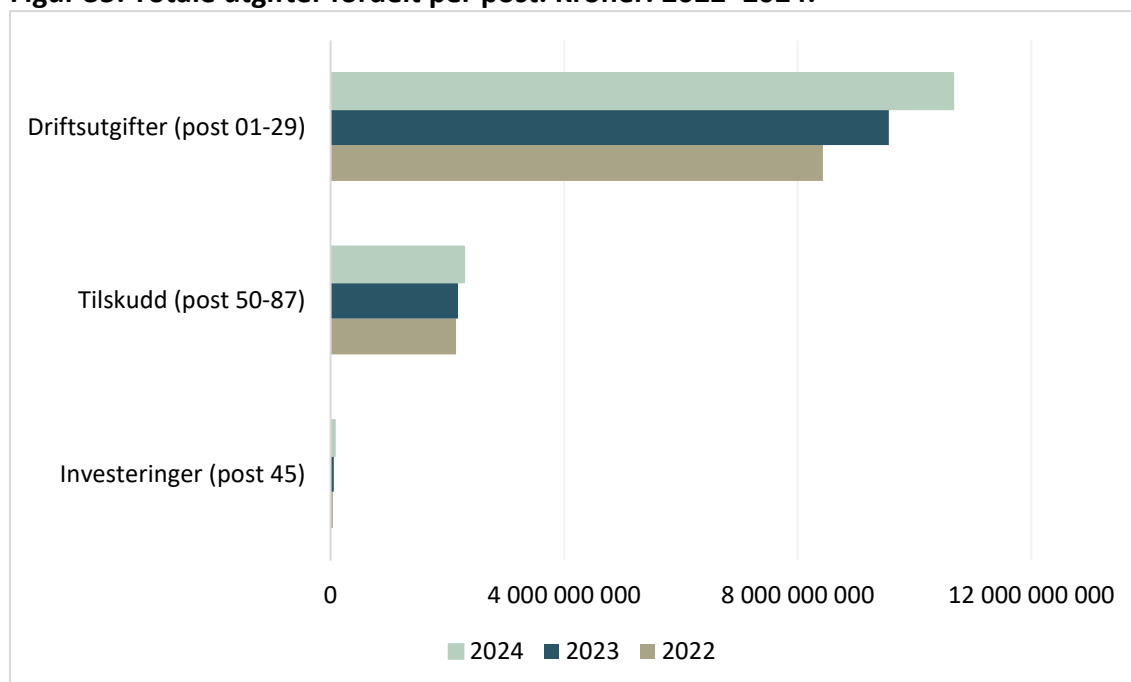
Hvordan vi bruker tildelte ressurser gir en god indikasjon på virksomhetens prioriteringer i praksis. Lønn utgjør om lag halvparten av kostnadene i direktoratet og regionene, og hvordan vi utnytter de menneskelige ressursene våre har derfor stor betydning. Bufdir forvalter også betydelige tilskuddsmidler, som er et viktig virkemiddel for å stimulere til ønsket adferd og retning utenfor egen organisasjon.

I dette kapittelet vurderer vi ressursbruken vår i to ulike akser – per post (type midler) og per formål.

3.5.1 Utgifter fordelt per post

Bufdir og Bufetat hadde en samlet tildeling på 13,1 milliarder kroner i 2024 og regnskapsførte utgifter på 13,04 milliarder kroner, inkludert mottatte belastningsfullmakter.

Figur 35: Totale utgifter fordelt per post. Kroner. 2022–2024.

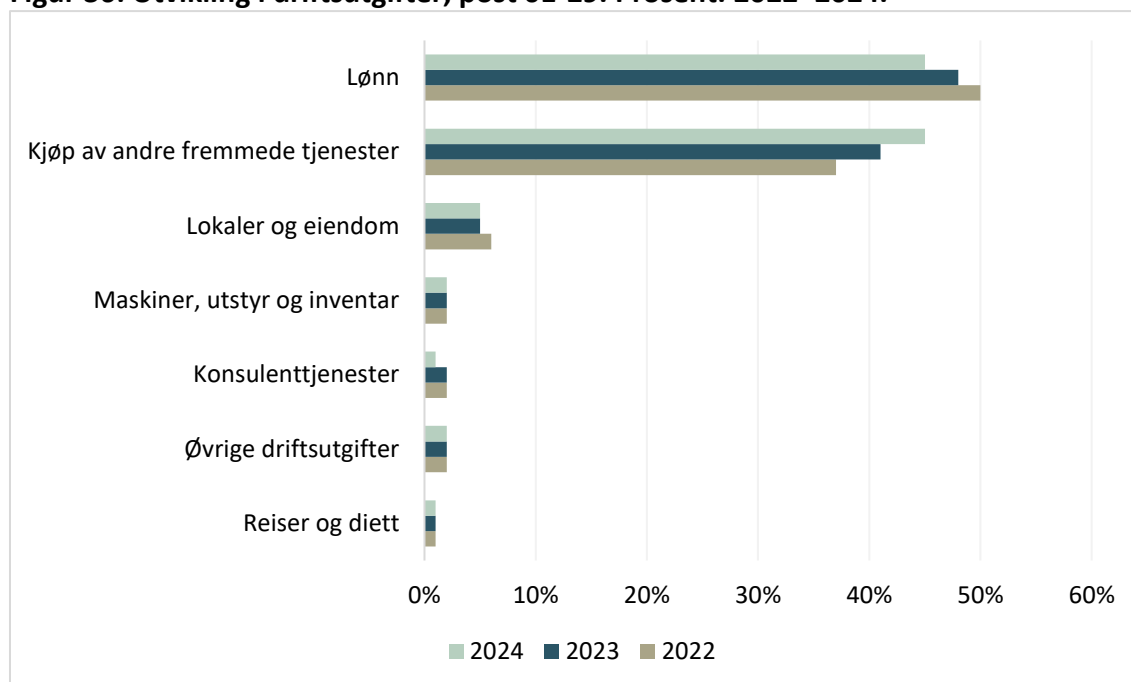
Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med fordeling av utgifter på poster i perioden 2022-2024.. Driftsposter er med 10,7 milliarder kroner den største posten i 2024. Deretter kommer tilskuddsposter med litt over 2,28 milliarder kroner og investeringer med i underkant av 74 millioner kroner. Finansutgifter er ikke tatt med da beløpet er marginalt. Kilde: Årsregnskap.

Tildelingen av midler i 2024 fordelte seg med cirka 82 prosent på driftsposter og 18 prosent på tilskuddsposter. Utgifter til investeringer utgjør en ubetydelig andel, og består i hovedsak av investeringsutgifter ved nye kontorlokaler og flytting, oppgradering av institusjonsbygg og oppgradering av IKT-utstyr.

3.5.1.1 Driftsutgifter

I 2024 var driftsutgiftene på 10,7 milliarder kroner. Beløpet inkluderer alle utgifter ført på våre egne kapitler i statsregnskapet, samt utgifter over andre kapitler hvor vi har mottatt fullmakter. Totalt 90,1 prosent av driftsutgiftene gikk til lønn og kjøp av andre fremmede tjenester, som primært består av egen drift av barnevernet og kjøp av plasser i barnevernsinstitusjoner og fosterhjem.

Figur 36: Utvikling i driftsutgifter, post 01-29. Prosent. 2022–2024.

Figurbeskrivelse: Stolpediagrammet i figuren viser at andelen av driftsutgifter som går til lønn har hatt en nedgang på 4,9 prosentpoeng mellom 2022 og 2024. Kjøp av andre fremmede tjenester har hatt en økning på 8,2 prosentpoeng i samme periode. Lokaler og eiendom har hatt en nedgang på 1,4 prosentpoeng. Kjøp av konsulenttenester har hatt en nedgang på 1,1 prosentpoeng. Andelen som går til øvrige driftsutgifter har en nedgang på 0,7 prosentpoeng. Resten er uendret. Kilde: Årsregnskap.

Utviklingen i driftsutgiftene har vært relativt stabil de siste årene. Andelen lønn av driftsutgifter er nedadgående, fra cirka 50 prosent i 2022 til 45 prosent i 2024. Noe av årsaken til reduksjonen i 2024 er at årets lønnsforhandlinger ble forsinket, slik at utbetalingene i forbindelse med dette først kommer i 2025. Hovedårsaken er imidlertid at utgifter til kjøp av barnevernstjenester har økt betydelig, på grunn av høyere priser og økt antall plasser. Andel utgifter knyttet til kjøp av andre fremmede tjenester har dermed økt fra 37,3 prosent i 2022 til 45,5 prosent i 2024. Utnyttelsesgraden på driftspostene var på 100 prosent i 2024, mot 99 prosent i 2023.

3.5.1.2 Tilskudd

Bufdir tildelte i 2024 om lag 2,3 milliard kroner i tilskudd til et bredt spekter av tilskuddsmottakere på alle direktoratets fagområder. Tilskuddene tildeles gjennom tilskuddsordningene våre, eller som øremerkede tilskudd. Samlede tildelinger i form av tilskudd utgjør om lag en femtedel av total tildeling, og er et sentralt virkemiddel for å nå målene våre.

Tabell 24: Tilskudd (post 50-87). 2022–2024.

Tilskudd	2022	2023	2024	Endring 23–24 (%)
Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	711 565	573 900	558 111	-3 %
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	90 539	131 944	192 921	46 %
Tilskudd til utenlandsadopsjon	6 987	2 979	3 567	20 %
Tilskudd til ideelle organisasjoner	1 311 029	1 428 157	1 470 837	3 %
Tilskudd til statsforvaltningen	26 948	42 704	57 098	34 %
Tilskudd til utlandet	-	385	718	86%
Sum totalt	2 147 069	2 180 069	2 283 253	5 %

Beløp i 1 000 kroner.

Utbetalingene var i 2024 cirka 100 millioner kroner høyere enn i 2023. Økningen i tilskudd til utlandet er norsk støtte til barneenheten i Østersjøområdet (Children at Risk). Økning i tilskudd til ikke-finansielle foretak skyldes i hovedsak utbetalinger til tilskuddsordningen for inkludering av barn og unge, førstegangsforeldre samt kompetansesatsingen i kommunalt barnevern. Økningen i tilskudd til statsforvaltningen skyldes delvis økning til kompetansesatsing og delvis feil kontobruk i 2023 til utbetaling av driftstilskudd til RKBU og RBUP.

For mer detaljer om tilskudd, se vedlegg 9.

3.5.2 Fordeling av ansatte per formål

Direktoratet og regionene hadde til sammen 7 049 ansatte ved utgangen av 2024. Det er flere enn året før, men deler av økningen skyldes en rekke timelønnede på rammeavtale som ikke har hatt aktivitet gjennom 2024. I tillegg til at det i direktoratet er flere som har lovfestet permisjon i forbindelse med oppdrag utenfor virksomheten. Det ble utført totalt 4 221 årsverk i direktoratet og regionene i 2024.

Tabell 25: Antall ansatte 2016–2024.

Antall ansatte	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bufdir	275	283	283	318	316	333	497	493	499
BSA*	235	222	195	190	167	164	-	-	-
Regionene	5 853	5 897	5 719	5 713	5 435	5 848	6 021	5 971	6 550
Totalt antall ansatte	6 361	6 402	6 197	6 221	5 918	6 345	6 518	6 464	7 049

*BSA ble innlemmet i Bufdir i 2022

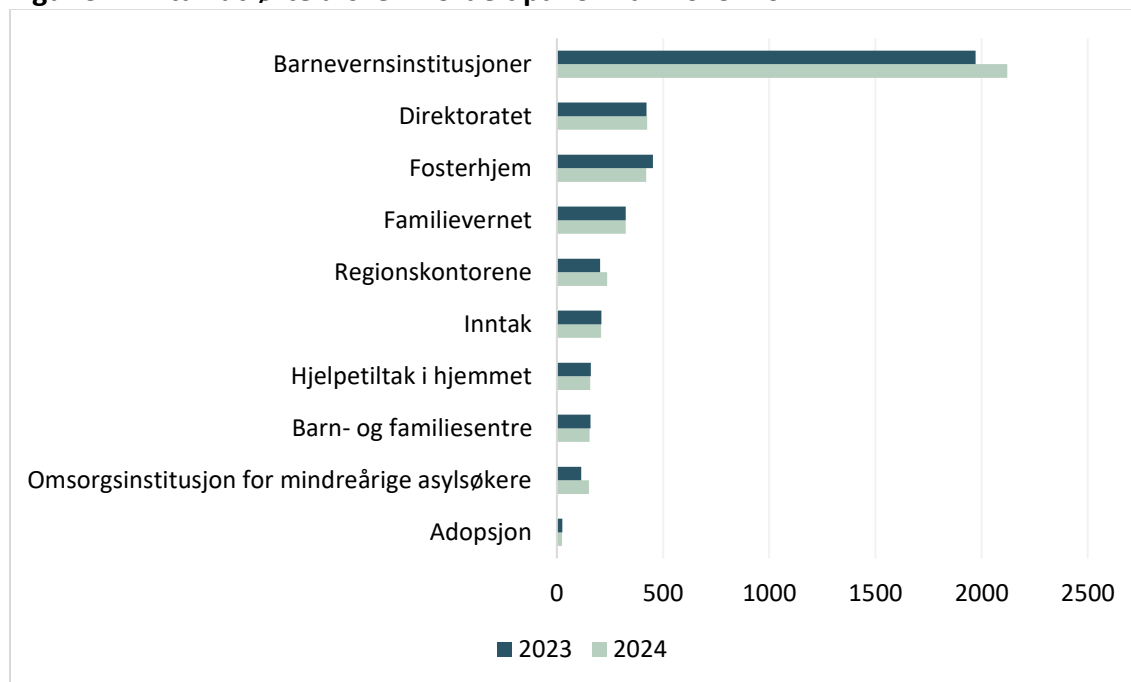
Tabell 26: Antall årsverk 2016–2024.

Antall årsverk	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Avtalte årsverk	-	-	-	3 903	4 092	4 074	3 981	3 955	4 196
Utførte årsverk	3 846	3 838	3 801	3 761	3 920	3 961	3 970	4 042	4 221

Det har vært en økning i både antall ansatte og utførte årsverk i barnevernsinstitusjonene og

i omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. Økningen på totalt 160 utførte årsverk kan forklares med styrking av bemanning i forbindelse med dreining av tjenestetilbudet. I tillegg har vi hatt en økning i omfanget enslige mindreårige asylsøkere gjennom 2024. Størst nedgang finner vi i fosterhjemstjenesten, med vel 30 færre årsverk i 2024 enn i 2023. Dette henger sammen med endringer i ansvaret på dette tjenesteområdet. Totalt ble det utført vel 425 årsverk i direktoratet i 2024, som er omtrent det samme som i 2023.

Figur 37: Antall utførte årsverk fordelt på formål. 2023–2024.

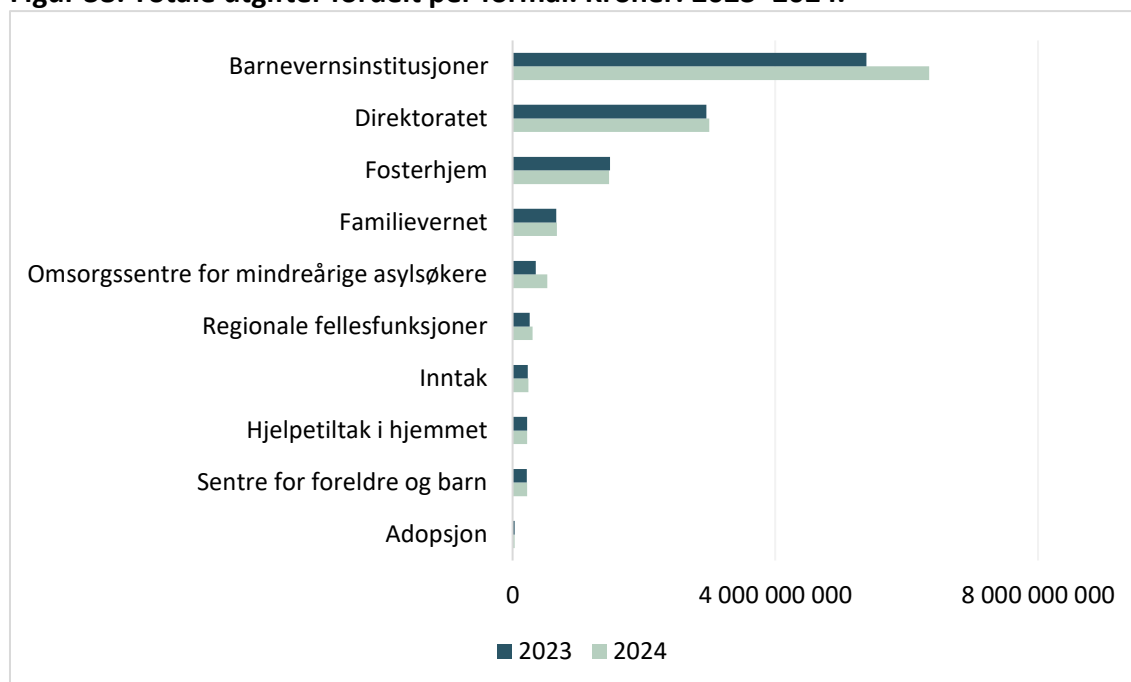
Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med fordelingen av antall utførte årsverk i 2023 og 2024. Kilde: SAP.

3.5.3 Fordeling av midler per formål

Av en samlet tildeling på 13,1 milliarder kroner i 2024, ble rundt 8,9 milliarder kroner brukt på barnevern. Det vil si 68 prosent av de totale utgiftene, og inkluderer både Bufetats egne tjenester og kjøp av private. Av dette ble 6,3 milliarder kroner brukt på barnevernsinstitusjoner, og i underkant av 1,5 milliarder kroner på fosterhjem. Utgiftene til inntak, hjelpetiltak og sentre for foreldre og barn lå på i overkant av 200 millioner kroner hver, og 527 millioner kroner ble brukt på omsorgssentre for mindreårige asylsøkere.

De resterende 32 prosentene av utgiftene fordelte seg med 675 millioner kroner i familievernet, 30 millioner kroner i arbeidet med adopsjon og 302 millioner kroner til driften av fellesfunksjoner i regionene. Utgifter til direktoratet endte på cirka 3,0 milliarder kroner. Beløpet inkluderer blant annet betydelige tilskudd til inkludering av barn og unge, funksjonshemmedes organisasjoner og forskning og kompetanseutvikling i barnevernet.

Figur 38: Totale utgifter fordelt per formål. Kroner. 2023–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med utgifter fordelt på tjenesteområder i 2023 og 2024. Regnskapsførte utgifter på belastningsfullmaktene i tjenesteområde Direktoratet inngår. I tillegg til utgiftene som vises i figuren, har direktoratet gitt belastningsfullmakt til andre aktører, i hovedsak til statsforvalter for oppfølging av kompetansesatsingen i det kommunale barnevernet. Kilde: Unit4.

3.5.3.1 Familievern

Utgifter til familievernnet omfatter driftsutgifter til statlige familievernkontor og tilskudd til finansiering av den ikke-statlige delen av familievernnetjenesten. Inntektene kommer i hovedsak fra tilskudd fra Norges forskningsråd til ph.d.-kandidater, og noen kursinntekter.

Tabell 27: Utgifter og inntekter kapittel 842/3842. 2022–2024.

Post	2022	2023	2024	Endring 22–23 (%)	Endring 23–24 (%)
01 Driftsutgifter	429 498	417 192	411 934	-2,9	-1,3
70 Tilskudd til kirkelige familievernkontor	265 414	257 535	252 653	-3,0	-1,9
Sum utgifter	694 912	674 727	664 587	-2,9	-1,5
01 Diverse inntekter	-749	-1 172	-757	56,5	-35,4
Sum inntekter	-749	-1 172	-757	56,5	-35,4

Beløp i 1 000 kroner. 2024-kroner

Familievernnet har hatt en reell nedgang i utgifter på 1,5 prosent sammenlignet med 2023. Det skyldes i hovedsak at pris- og lønnsvekst har vært høyere enn det som ble kompensert i bevilgningen, som har medført at regionene har måttet redusere utgifter for å komme i budsjettbalanse, i tillegg til at lønnsoppgjøret for 2024 ikke kommer til utbetaling før i 2025.

3.5.3.2 Statlig forvaltning av barnevernet

Som i 2023 ble 2024 et budsjettmessig krevende år for barnevernet. Utgiftene ble betydelig høyere enn opprinnelig tildeling i statsbudsjettet. Samlet var det behov for tilleggsbevilgninger på til sammen 600 mill. kroner.

Inntekter som følger av kommunale egenandeler avhenger av den samlede aktiviteten. Selv om tidligere aktivitetsutvikling gir en indikasjon på hvor mange oppholdsdager som kan forventes ett år frem i tid, er det vanskelig å forutse nøyaktig hvor mange barn som vil ha behov for institusjons- eller fosterhjems plass. Kommunene betaler det samme for institusjons- og fosterhjems plasser uavhengig om det er statlige eller private plasser. Det ble merinntekter på 7 millioner kroner i 2024, som i hovedsak skyldes høyere inntekter knyttet til kostnadsdeling med kommunene når barna har rettigheter etter flere lovverk.

Tabell 28: Utgifter og inntekter kapittel 855/3855. 2022–2024.

Post	2022	2023	2024	Endring 22–23 (%)	Endring 23–24 (%)
01 Driftsutgifter	4 488	4 610	4 602	3 %	0 %
22 Kjøp av barnevernstjenester	3 163	3 593	4 245	14 %	18 %
60 Tilskudd til kommunene	124	-	-	-	-
Sum utgifter	7 774	8 203	8 847	6 %	8 %
01 Diverse inntekter	-13	-12	5	-9 %	-58 %
02 Barnetrygd	-3	-3	3	10 %	7 %
60 Kommunale egenandeler	-2 221	-2 551	-2 654	15 %	4 %
Sum inntekter	-2 237	-2 566	-2 662	15 %	4 %

Beløp i 1000 kroner. 2024-kroner

Behovet for tilleggsbevilgninger har i hovedsak knyttet seg til økt aktivitet i institusjon og økte priser på kjøp av institusjonsplasser. Det har også vært en økning i utgifter til statlige institusjoner som følge av flere årsverk, økte lønnsutgifter per årsverk, og økte utgifter til overtid og midlertidige ansatte. Det grunn til å anta at særlig økningen i lønn til overtid og midlertidig ansatte kan knyttes til en betydelig økning i antall barn i statlige institusjoner de siste månedene i 2024.

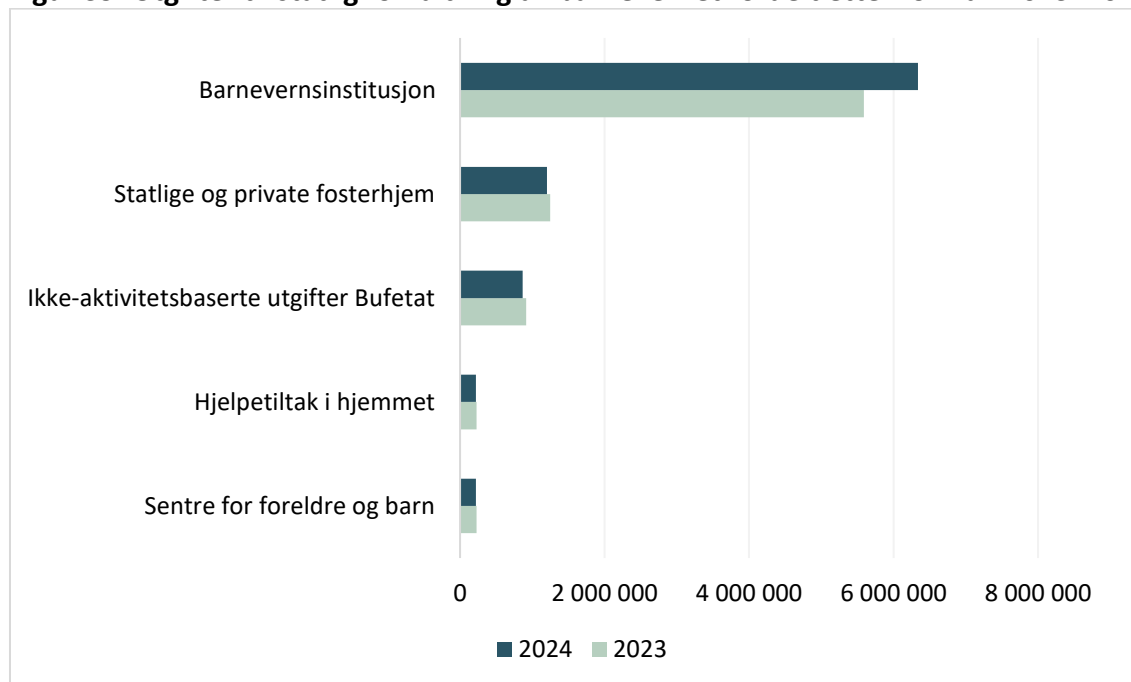
Tabell 29: Antall oppholdsdager etter formål i Bufetat. 2023–2024.

Antall oppholdsdager	2023	2024
Barnevernsinstitusjon	293 509	306 587
Statlige og private fosterhjem	311 842	300 955
Sentre for foreldre og barn	21 129	21 214
Hjelpetiltak i hjemmet	110 920	104 750

Tabell 30: Utgifter per oppholdsdag fordelt etter formål Bufetat. 2023–2024

Utgifter per oppholdsdag	2023	2024
Barnevernsinstitusjon	19 045	20 679
Statlige og private fosterhjem	4 002	3 991
Sentre for foreldre og barn	10 696	10 323
Hjelpetiltak i hjemmet	2 056	2 091

Cirka 85 prosent av utgiftene til statlig forvaltning av barnevernet går til egen drift og kjøp av plasser i barnevernsinstitusjoner og fosterhjem. Totalt ble utgiftene 644 mill. kroner høyere i 2024 enn i 2023.

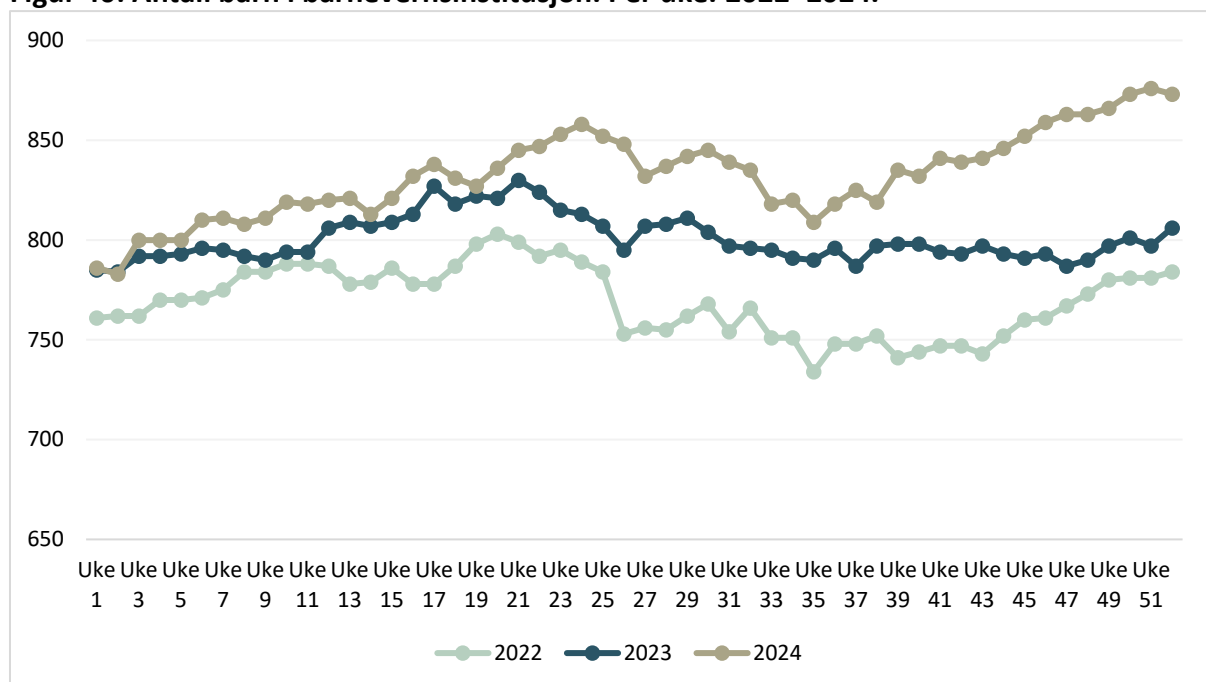
Figur 39: Utgifter til statlig forvaltning av barnevernet fordelt etter formål. 2023–2024.

Figurbeskrivelse: Liggende stolpediagram over utgifter til statlig forvaltning av barnevernet fordelt etter formål 2023-2024. Beløp i 1000 kroner. 2024-kroner. Kilde: Unit4.

3.5.3.2.1 Barnevernsinstitusjoner

Det var i gjennomsnitt 836 barn med opphold i barnevernsinstitusjoner i 2024. Dette tilsvarer en økning på 32 barn sammenlignet med 2023. Økningen kom både i statlige og private institusjoner, men det var størst økning i de private. Ved utgangen av 2024 var det om lag 70 flere barn i institusjon enn ved samme tidspunkt året før.

Figur 40: Antall barn i barnevernsinstitusjon. Per uke. 2022–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med utviklingen fra uke til uke i antall barn på barnevernsinstitusjon de siste tre årene. Kilde: BiRK.

Statlige institusjoner

Samlet sett var det en økning i oppholdsdager i statlige institusjoner tilsvarende gjennomsnittlig tre barn fra 2023 til 2024. Utnyttelsen av statlig kapasitet var noe bedre i 2024 enn i 2023. Det er et klart uttalt mål å øke kapasitetsutnyttelsen i statlige institusjoner, slik at enkeltkjøp unngås. Når det likevel er krevende å oppnå målsettingen om høyere utnyttelsesgrad, skyldes dette blant annet omstillinger i institusjonene, hvor det i omstillingsperioden ikke er full utnyttelse av plassene. Det er også tilfeller der det av ulike årsaker ikke er forsvarlig å la et barn bo sammen med de øvrige beboere på institusjoner, noe som begrenser muligheten til å utnytte plassene fullt ut. I tillegg kan andre driftsutfordringer bidra til redusert kapasitet i perioder. Antall statlige institusjonsplasser er det samme ved utgangen av 2024 som ved utgangen av 2023, 407 plasser.

I statsbudsjettet ble det bevilget 60 mill. kroner til etablering av nye statlige institusjonsplasser. Bevilgningen er benyttet til etablering av nye institusjonsplasser for målgruppen behandling høy risiko. Det er etablert ni nye plasser for denne målgruppen i tre institusjoner/avdelinger fordelt på tre ulike regioner. Noen av plassene gjelder omstilling av institusjoner fra omsorg til behandling høy risiko. Det innebærer en reduksjon av totalt ni omsorgsplasser, som gjør at det ikke blir noen netto økning av statlige plasser. Det har vært noe ulik fremdrift i etableringen av de nye plassene, avhengig av tilgang på egnede bygg og rekruttering av kvalifisert personale, men plassene var klare for inntak i løpet av andre halvdel av 2024.

For å utnytte bevilgningen i 2024 fullt ut og få fortgang i etableringen av plasser, ble det i RNB 2024 vedtatt at Bufetat kan pådra seg økte utgifter på ytterligere 60 mill. kroner i

2025. Som følge av dette vedtaket, er det også tildelt midler av bevilgningen i 2024 til inngåelse av husleieavtaler, og ombygginger av nye bygg som gjøres klart til institusjonsdrift i 2025. Disse plassene – fem nye statlige plasser innenfor målgruppen behandling høy – planlegges klare for inntak medio 2025.

Private institusjoner

Totalt var det i gjennomsnitt 476 barn i private institusjoner i 2024, mot 451 barn i 2023. Gjennomsnittlig antall barn det har blitt gjort enkeltkjøp for, var 251 i 2024. 49 prosent av alle plasseringer var enkeltkjøp, noe som er en liten nedgang fra 2023. Det har likevel vært krevende å få redusert andelen enkeltkjøp av noe omfang. I 2023 og 2024 har det vært en økning i antall enkeltkjøp i målgruppene akutt og behandling høy risiko, hvor det har vært få avtaleplasser med private leverandører. Det har imidlertid vært en økning i antall avtaleplasser på behandling høy risiko og akutt, noe som kan bidra til reduksjon i enkeltkjøp for disse målgruppene fremover.

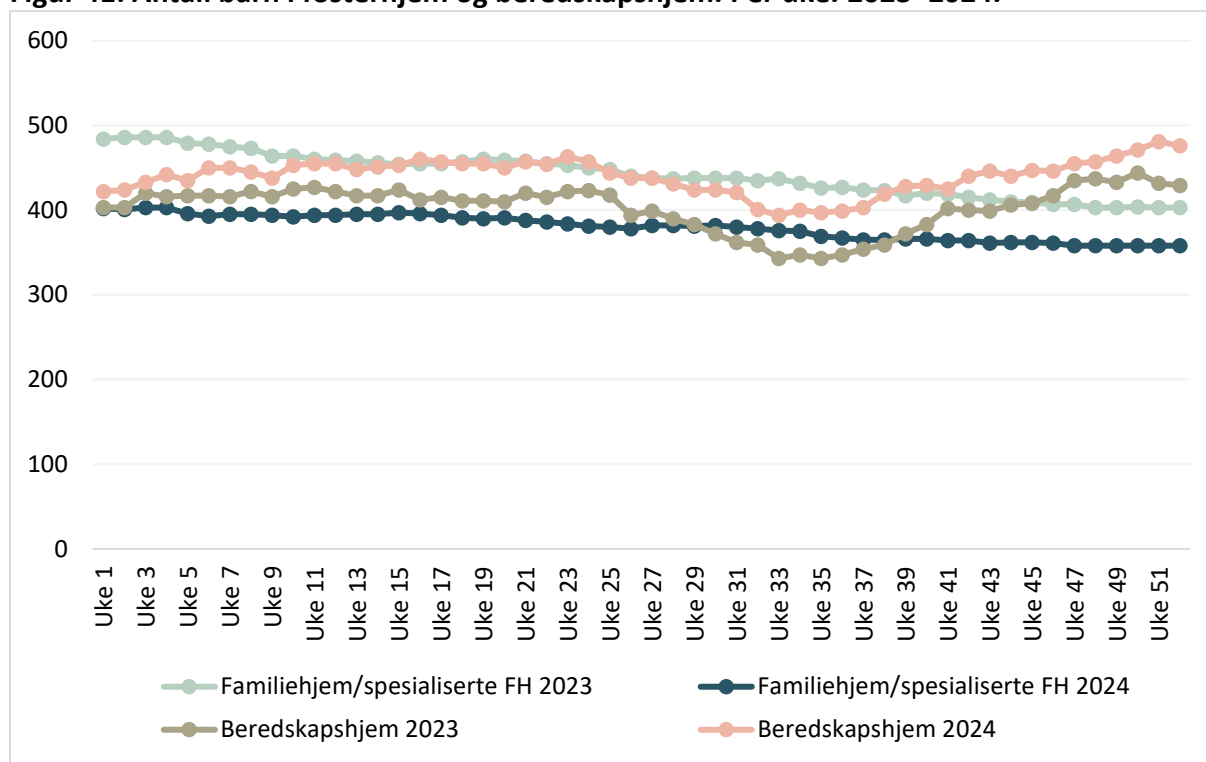
Per utgangen av 2024 hadde Bufdir og Bufetat rammeavtaler og driftsavtaler om totalt 366 plasser, hvorav 259 er plasser som til enhver tid skal være tilgjengelige for Bufetat, og som Bufetat garanterer betaling for uavhengig av bruk.

Vektet gjennomsnittspris for det samlede antallet plasser på ramme- og driftsavtaler, er 15 200 kroner (2024-kroner). Gjennomsnittsprisen på aktive enkeltkjøp i 2024 var 24 900 kroner (2024-kroner). For nye kjøp i 2024 var gjennomsnittsprisen 28 000 kroner. De dyreste enkeltkjøpene er i målgruppene akutt og behandling høy risiko, men det har vært en betydelig prisøkning på enkeltkjøp i alle målgrupper i 2024.

3.5.3.2.2 Fosterhjem

I 2024 var det gjennomsnittlig 822 barn i statlige og private fosterhjem. Det er en nedgang på gjennomsnittlig 30 barn sammenlignet med 2023. Det var flere barn i beredskapshjem i 2024 enn i 2023. Det ble bevilget særskilte midler til nye spesialiserte fosterhjem i 2023. Bevilgningen ble videreført i 2024. Det har vist seg krevende å rekruttere nye statlige hjem, men også å kjøpe nye private hjem. Færre nye hjem enn avsluttede, førte til at nedgangen i antall barn i spesialiserte fosterhjem fortsatte i 2024.

Figur 41: Antall barn i fosterhjem og beredskapshjem. Per uke. 2023–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et linjediagram med utviklingen fra uke til uke i antall barn i fosterhjem og beredskapshjem de siste to årene. Kilde: BiRK.

3.5.3.2.3 Sentre for foreldre og barn

Det ble i 2024 utført 154 årsverk på sentrene, det er en reduksjon på fem årsverk sammenlignet med 2023. Det har vært lite endringer i aktiviteten i sentrene fra 2023 til 2024.

3.5.3.2.4 Hjelpetiltak i hjemmet

I aktivitet og utgifter under formål hjelpetiltak, inngår spesialiserte hjelpetiltak, hvor MST utgjør hoveddelen, samt PMTO. Det var noe nedgang i aktiviteten i hjelpetiltak totalt fra 2023 til 2024. Nedgangen er knyttet til PMTO, mens MST har hatt noe økt aktivitet. I 2023 ble bevilgningen økt for å styrke Bufetats tilbud av spesialiserte hjelpetiltak. Midlene ble benyttet til å etablere nye MST-team i 2023, og som var i full drift fra 2024.

3.5.3.2.5 Ikke-aktivitetsbaserte utgifter

Totalt økte ikke-aktivitetsbaserte utgifter, ekskl. reguleringspremien, med 17 millioner kroner fra 2023 til 2024. Midler til implementeringsstøtte til PMTO på 19 millioner kroner ble flyttet fra hjelpetiltak til regionale fellesfunksjoner i 2024.

3.5.3.3 Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere

Utgifter til barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere omfatter drift av statlige omsorgssentre og kjøp av plasser i private tiltak. I tillegg til utgifter knyttet til forvaltningsoppgaver for omsorgssentrene, som godkjenning og etterfølgende kontroll av de private sentrene, kvalitetssikring av de statlige omsorgssentrene, opplæring og oppfølging, arbeid med anskaffelser, administrasjon og arbeid med bosetting av enslige mindreårige

asylsøkere under 15 år. Post 22 ble opprettet i RNB i 2024 for å skille utgifter til kjøp av plasser i private omsorgssentre fra driftsutgifter, og dermed sikre riktig postbruk.

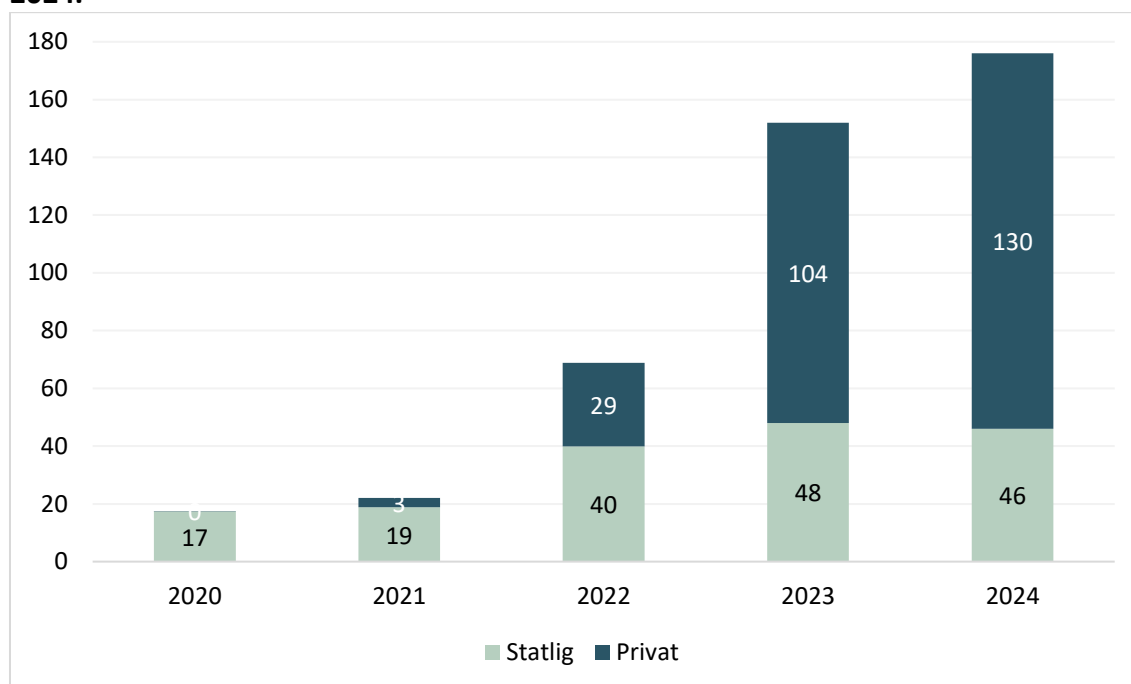
Tabell 31: Utgifter og inntekter kapittel 856/3856. 2022–2024.

Post	2022	2023	2024	Endring 22-23 (%)	Endring 23-24 (%)
01 Driftsutgifter	192 107	374 270	172 869	95 %	-54 %
22 Kjøp av plasser i private omsorgssentre	-	-	362 784	-	-
Sum utgifter	192 107	374 270	535 653	95 %	43 %
01 Diverse inntekter	-	-	-	-	-
60 Kommunale egenandeler	-	-1 206	- 263	-	-78 %
Sum inntekter	-	-1 206	- 263	-	-78 %

Beløp i 1000 kroner. 2024-kroner

Bevilgningen ble styrket i 2024. Som følge av at BGU-prognosene la til grunn at det ville bo flere barn i omsorgssentrene i 2024 enn i 2023. Antall ankomster var imidlertid lavere i år enn i fjor, men oppholdstiden har vært økende. I 2024 var gjennomsnittlig oppholdstid fra ankomst til bosetting 300 dager. Dette har ført til, selv med færre ankomster, at det i gjennomsnitt var 24 flere barn i omsorgssentrene i 2024 enn i 2023.

Figur 42: Gjennomsnittlig antall barn i omsorgssentre, fordelt på statlig og privat. 2020–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med gjennomsnittlig antall barn i omsorgssentre i perioden 2020–2024 fordelt på statlig og privat. Kilde: BiRK.

Barnas behov og problembelastning i omsorgssentrene har ført til behov for forsterkning av plasser, både i statlige og private omsorgssentre. Dette har bidratt til økte utgifter. I de statlige omsorgssentrene har det vært behov for skjerming/enetiltak av barn i kortere og lengre perioder. Det har også vært behov for å forsterke plasser i private omsorgssentrene i form av økt bemanning for å kunne ivareta enkelte barns særskilte behov, men også ivaretagelse av det samlede omsorgsbehovet for hele barnegruppen. Det har også vært behov for forsterkning knyttet til å ivareta de minste barna. Dette bidro til merutgifter utover bevilgning i 2024.

3.5.3.4 Bufdir

Det er en mindreutgift på 21,6 millioner kroner i Bufdir i 2024, ut fra total bevilgning. Dette skyldes blant annet at det er tildelt 9,89 millioner kroner i lønnskompensasjon for 2024, som først vil komme til utbetaling i 2025 grunnet forsinkelser i lønnsoppgjøret. Det har i tillegg vært vakanser og lønnsrefusjoner gjennom året, og noen mindre justeringer og faseforskyvninger i prosjekter, anskaffelser og aktiviteter.

Tabell 32: Utgifter og inntekter kapittel 858/3858. 2022–2024.

Post	2022	2023	2024	Endring 22–23 (%)	Endring 23–24 (%)
01 Driftsutgifter	659 421	674 504	658 324	2,3	-2,4
21 Spesielle driftsutgifter	27 662	21 629	19 793	-21,8	- 8,5
Sum utgifter	687 083	696 133	678 117	1,3	-2,6
01 Diverse inntekter	-10 200	-9 441	-9 781	-7,4	3,6
Sum inntekter	-10 200	-9 441	-9 781	- 7,4	3,6

Beløp i 1000 kroner. 2024-kroner

Post 01 dekker lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter i Bufdir. I 2024 har det vært en reduksjon på 16 millioner kroner fra 2023. Ser man bort fra det forsinkede lønnsoppgjøret, er reduksjonen på 1,5 prosent.

Utvikling av fagsystemet Birk har hatt lavere aktivitet i 2024 enn tidligere, da det skal igangsettes et større moderniseringsarbeid i 2025. Utvikling av DigiUng og ung.no har blitt styrket på annet kapittel og i belastningsfullmakt fra Helsedirektoratet. Det har tatt tid å få på plass ressurser og skalere opp utviklingsaktiviteten, hvilket har gitt en reduksjon i utgifter på direktoratets kapittel sammenlignet med 2023. Utgifter til husleie, felleskostnader og oppvarming har blitt 8 millioner kroner lavere for Bufdir fra 2023 til 2024, men det har vært økte utgifter knyttet til relokalisering av kontoret i Tønsberg på 10,5 millioner kroner. Utgifter til Microsoft-lisenser for Bufetat har økt med 17,7 millioner kroner.

Post 21 dekker utgifter til forskning og utviklingstiltak, inkludert videreutvikling av IKT og digitalisering i Bufdir. Det har vært en reduksjon på 1,8 millioner kroner i utgifter fra 2023. Dette skyldes mindreutgift hos statsforvalter og at aktiviteter knyttet til likestilling har vært styrket på annet kapittel, hvilket har medført lavere utgifter på kapittel 858 post 21.

Inntektene knytter seg til tilskudd fra EU-kommisjonen til drift av «Youth Wiki», ulike prosjekter som egenandeler i forbindelse med deltakelse i «Hva med oss?», refusjon fra Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) for Lifu-programmet, midler fra Norges forskningsråd for to kandidater som tar doktorgrad og noen mindre tilfeldige inntekter. Inntektene er økt med 0,3 millioner kroner fra 2023.

4. Styring og kontroll

Buudir forvalter betydelige ressurser på vegne av det offentlige, og har ansvar for områder og tjenester som har stor innvirkning på barn, ungdom, familier og samfunnet som helhet. Et velfungerende system for styring og kontroll er nødvendig for å sikre at vi leverer tjenester med riktig kvalitet, at vi bidrar til ønsket endring for våre målgrupper og at vi utnytter offentlige midler best mulig.

Vi har en variert oppgaveportefølje og høy iboende risiko i deler av tjenestene våre. Dette påvirker styrings- og kontrollbehovet, og dermed også opplegget for internkontroll. Buudir må både ha god styring og kontroll internt i direktoratet, og sikre god styring og kontroll i regionene i Bufetat.

Rapportering på regjeringens fellesføringer ligger som vedlegg 3 til årsrapporten.

4.1 Overordnet vurdering av opplegget for styring og kontroll i virksomheten

Styringen i Buudir og Bufetat er strukturert gjennom en styringsmodell som beskriver ansvar og oppgaver knyttet til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten. Prosesser og forløp som definerer innholdet i tjenestene operasjonaliseres gjennom faglig normerende produkter og styrende dokumenter.

Buudir styrer Bufetat i henhold til krav fastsatt i økonomiregelverket og i BFDs instruks til Buudir. Plan- og budsjettprosessen for etaten er tilpasset styringsprosessene fra Barne- og familiedepartementet (BFD). Regionenes oppgaver, ansvar og myndighet er dokumentert i instruks til Bufetat, mens mål, styringsparametere, oppdrag og økonomiske tildelinger formaliseres i årlige disponeringsbrev. Regionene følges opp gjennom en formell styringsdialog med månedlig og tertialvis rapportering, månedlige driftsmøter og halvårlige virksomhetsstyringssamtaler. I tillegg har direktoratet regelmessige møter med regiondirektørene der risiko, økonomi og utviklingen i tjenestene følges opp.

For å sikre en mer systematisk og enhetlig tilnærming til risikovurderinger, er vi i gang med å utforme en policy for risikostyring, som vil ferdigstilles i 2025.

4.1.1 Fastsatte mål og resultatkrav

Buudir har i varierende grad virkemidler for direkte å påvirke måloppnåelsen for målene i tildelingsbrevet. Noen mål er nært knyttet til de tjenestene Buudir og Bufetat leverer, og for disse målene kan vi i stor grad påvirke måloppnåelsen. Andre mål er nært knyttet til tjenester som leveres av andre, blant annet kommunene, og for disse målene er Buudirs virkemidler svakere. På disse områdene prioriteres tverrsektorielt samarbeid på etatsnivå og samhandling med relevante aktører på alle nivå for å enes om en situasjonsforståelse og koordinere virkemiddelbruk.

For de 16 målene i tildelingsbrevet, er det noe varierende grad av måloppnåelse i 2024. Som i 2023, har også 2024 vært et utfordrende år for tjenestene våre, der kvaliteten på og tilgangen til bistandspliktige tjenester ikke alltid har vært god nok. Gjentakende brudd på bistandsplikten i barnevernet har vært den største utfordringen i 2024, og tjenestene har ikke blitt levert innenfor opprinnelig budsjettramme. Det har allikevel vært færre uoversiktlige situasjoner enn i 2023, og regionene har systematisert sitt arbeid for å lukke bruddene så raskt som mulig. I samarbeid med kommunene og familiene.

Videreutvikling av styringen av og i regionene ble prioritert i 2024. Dette inkluderer samhandlingen med kommuner og markedet for kjøp av barnevernstjenester. Strategier og føringer fra departementet ligger til grunn for arbeidet, og bistandspliktige tjenester prioriteres. Eksterne gjennomganger som NOU 2023:24 «Med barnet hele vegen», områdegjennomgangen av institusjonsbarnevernet og rapport om bistandsplikt fra Oslo Economics, har vist at ansvaret Bufetat har for å levere tjenester påvirkes av manglende kontroll over forhold som inn- og utstrøm av barn med behov for tjenester og tilgang til helsetjenester.

En gjennomgang av Bufetats kompetansem modell ble påbegynt i 2024. Formålet er å opprette likeverdige og fleksible kompetansmiljø i alle regioner, og sørge for en tydeligere ansvars- og arbeidsdeling mellom direktoratet og regionene. For å forbedre Bufdirs styring av etatens samlede arbeid med fag- og kompetanseutvikling.

4.1.2 Effektiv ressursbruk

De største utfordringene i økonomistyringen knytter seg til forvaltningen av barnevernet, hvor utgifter til barnevernsinstitusjoner utgjør cirka 85 prosent av de samlede utgiftene. Det er krevende å forutsi hvor mange barn som trenger institusjonsplass frem i tid, og hvilke behov disse barna har. Regionene i Bufetat utarbeider en plan for beregnet dimensjonering av tjenestebehovet, og en plan for hvordan de skal sikre budsjettbalanse og identifisere og gjennomføre nødvendige innsparingstiltak. Direktoratet har mottatt månedlig rapportering og gjennomført månedlige møter med regionene for å følge opp budsjettsituasjonen gjennom året. I 2024 fikk vi tilleggsbevilgninger som følge av økt aktivitet og økte utgifter i private institusjoner. Allikevel ble utgiftene noe høyere utgifter enn tildelt budsjett i 2024. Dette fordi aktiviteten mot slutten av året var høyere enn budsjettet, og lønns- og pensjonsutgifter høyere enn tidligere forutsatt. Bufdir vurderer at økonomistyringen vil være utfordrende også i 2025.

Bufdir jobber systematisk med å effektivisere ressursbruken innen alle tjenesteområder. Vi forventer at utnyttelse av teknologi og modernisering av etatens fagsystemer vil gi gevinster i form av effektive arbeidsprosesser og gode og pålitelige data om drift og utvikling i sektoren. I 2024 har vi også igangsatt et oppgraderingsarbeid av nettverksutstyret vårt, da vi oppfatter at standardisering og automatisering av infrastrukturen vil bidra til mer effektiv og proaktiv drift og systemforvaltning.

Gjennom 2024 har direktoratet gjennomført større organisasjonsendringer. Formålet med endringene har vært å bidra til effektiv og helhetlig oppgaveløsning gjennom å samle oppgaver og fagmiljøer som hører sammen. Det har også vært et mål å identifisere

grenseflater mellom avdelinger og fagområder, for å stimulere til mer tverrgående samarbeid der det er hensiktsmessig.

4.1.3 Etterlevelse av lov- og regelverk

Bufdir vurderer at resultat- og regnskapsinformasjonen er pålitelig. Når det gjelder etterlevelse av lov- og regelverk i tjenestene, har vi i 2024 hatt utfordringer på enkelte områder.

Forsvarlighetskravet er grunnleggende i barnevernet. For å ivareta kravene til forsvarlighet, stilles det krav om at alle barnevernsinstitusjoner skal godkjennes. I tillegg skal det gjennomføres årlige kontroller av institusjonene, som skal sikre at institusjonenes oppgaver utføres i tråd med myndighetskravene. Det er Bufetats enhet for godkjenning av barnevernsinstitusjoner (BEG) som godkjenner nye institusjoner. De har også ansvaret for å gjennomføre etterkontroller av de private institusjonene, mens regionskontorene fører kontroll med egne institusjoner gjennom sin internkontroll. Bufetats bistandsplikt har ført til at forsvarlighetskravet også i 2024 har blitt utfordret. Det å både skulle finne en plassering til barnet innen kort tid, og samtidig kun på godkjente plasser som møter kravene til forsvarlighet, kan være en vanskelig avveining.

Direktoratet har igangsatt et internkontrolltiltak knyttet til gjennomgang av eksisterende og kommende leieforhold. Der har vi fokus på risiko knyttet til manglende etterlevelse av Stortingets vedtak, lover, gjeldende regelverk, standarder og normer.

Rapporten om grad av universell utforming ved statlige barnevernsinstitusjoner, utarbeidet av Rambøll på oppdrag fra direktoratet, ble publisert i januar 2024. Rapporten belyser dagens utfordringer, og er et bidrag inn i det fremtidige arbeidet med universell utforming ved statlige barnevernsinstitusjoner.

Bufdir har både avdekket og redegjort for utfordringer knyttet til forsvarligheten ved systemet for utenlandsadopsjoner. Etter en helhetlig vurdering av risiko, anbefalte Bufdir i januar 2024 midlertidig stans av utenlandsadopsjon til Norge. Vi vurderte videre at innføring av risikoreduserende tiltak ikke ville være tilstrekkelig til å redusere risikoen til et akseptabelt nivå. Også etter at anbefalingen om midlertidig stans ble sendt departementet, erfarer vi fremdeles mangler og motstridende dokumentasjon i konkrete enkeltsaker. Bufdir vurderer at det fremdeles er risiko for ulovligheter i adopsjonsprosesser til Norge.

4.1.4 Vesentlige feil og avvik avdekkes og håndteres

Avvik og uønskede hendelser registreres i virksomhetens avviks- og forbedringssystem. Denne informasjonen er et viktig virkemiddel i arbeidet med å redusere risiko og forbedre kvaliteten i tjenestene. Avvikshåndteringen er basert på likhetsprinsippet. Det vil si at alle avvik og uønskede hendelser håndteres på lavest mulig nivå i organisasjonen, av de som har det daglige ansvaret også i en normalsituasjon. Regionledelsen og Bufdir varsles ved svært alvorlige hendelser, og det vurderes fortløpende om det er behov for å iverksette interne undersøkelser.

I starten av 2024 etablerte Bufdir strukturer for systematisk overvåking og oppfølging av avvik og uønskede hendelser, med henblikk på læring og forbedring på overordnet nivå. Kategorier og alvorlighetsgrad ble videreutviklet, og det ble etablert en analysegruppe for å følge med på alle hendelser klassifisert som betydelig og svært alvorlig. Forbedrede analysemuligheter gir mer tilgjengelig oversikt over risikoområder som peker seg ut.

I 2024 har oppfølgingen av regionene vært rettet mot rutineetterlevelse. Vi ser at ulik registreringspraksis fremdeles påvirker datakvaliteten. Vi etablerer læringsforum med Bufetats regioner, for systematisk erfaringsdeling, med henblikk på læring og forbedring knyttet til avvik og uønskede hendelser. Dette vil understøtte regionens helhetlige internkontroll, og vil også være med på å få likere praksis og slik øke datakvaliteten.

Etterlevelse av håndtering og oppfølging av avvik og uønskede hendelser følges opp i styringsdialogen mellom Bufdir og regionene. I tillegg følger regionene opp avvik som avdekkes av tilsynsmyndighetene, og Bufdir som sentralt nivå har i 2024 koordinert dialog med Helsetilsynet. Bufdir etablerte høsten 2024 et samarbeid med Helsetilsynet om den nye undersøkelsesordningen for svært alvorlige hendelser som gjelder barn. Bufdir bistår med innsikt i risikobildet for undersøkelsesordningens «mellomløsning», som starter opp ved årsskiftet. Direktoratet har også i år utarbeidet en rapport om uønskede hendelser, se vedlegg 5.

4.2 Nærmere omtale av utvalgte områder

I dette kapittelet omtales noen områder vi mener det er relevant å omtale særskilt ut fra virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet.

4.2.1 Tilskuddsforvaltning

Bufdir tildelte i 2024 om lag 2,3 milliarder kroner i tilskudd, til et bredt spekter av mottakere på alle direktoratets fagområder. Beløpet utgjør i underkant av 20 prosent av vår totale tildeling. Basert på rapportering fra tilskuddsmottakere, evalueringer og erfaringskunnskap fra ulike fagområder, vurderer vi at tilskuddsordningene jevnt over bidrar positivt på måloppnåelsen.

Bufdir har gjennomgått alle rapporteringsskjemaer for tilskuddsmottakere, og vi har vurdert om disse gir tilstrekkelig informasjon om hvordan tilskuddsmottaker møter kriterier for måloppnåelse på den enkelte ordning. Dette vil gi oss enda bedre grunnlag for å beskrive måloppnåelse og effekt av tilskudd fremover.

For å sikre ressurseffektiv og riktig tilskuddsforvaltning med god måloppnåelse, har direktoratet blant annet gjort følgende det siste året:

- utarbeidet konkrete krav/vilkår for å sikre forsvarlig drift og aktivitet hos tilskuddsmottakere. Disse skal implementeres i tilskuddsbrev og i flere tilskuddsregelverk.
- gjort oss kjent med utfordringer som flere av våre naboland, spesielt Sverige, opplever som følge av at kriminelle nettverk utnytter tilskuddsordninger. Bufdir har

vurdert våre nåværende kontrolltiltak og utarbeidet nye. Vi har tatt initiativ for å løfte tematikken blant statlige tilskuddsforvaltere.

- Deltatt aktivt i DFØs nettverksgruppe på tilskuddsområdet og i møtearena for ledere av større statlige tilskuddsenheter, i regi av DFØ.
- fulgt opp arbeidet med å forskriftsfeste tilskuddsordninger i tråd med forvaltningsloven. Direktoratet har gjort KUD oppmerksom på at det fortsatt gjenstår tilskuddsordninger i deres portefølje.

Mer om direktoratets tilskuddsforvaltning i vedlegg 9.

4.2.2 Erasmus+ ungdom

Direktoratet vurderer at resultatoppnåelsen i Erasmus+-programmet er god og i tråd med mål og forventninger. Den eksterne midtveiseevalueringen av programmet bestilt av Kunnskapsdepartementet, viser til god måloppnåelse både for forrige og inneværende programperiode. Direktoratet har i 2024 etablert strukturer og rutiner for å sikre implementering av programmet i tråd med Europakommisjonens krav til drift. Erasmus+ ungdom opererer etter Europakommisjonens «Guide For NAs», som beskriver krav til programforvaltningen. Direktoratet implementerer programmet etter regjeringens strategi for Erasmus+, og har i 2024 revidert den vedtatte flerårige strategien som er godkjent hos Europakommisjonen. Kommisjonen godkjenner i tillegg årlige arbeidsprogram og årsrapport. Erasmus+ ungdom er gjenstand for årlig ekstern revisjon, og får årlig evalueringsbrev med oppfølgingspunkter fra kommisjonen.

4.2.3 Eiendomsforvaltning

Bufdir forvalter en leieportefølje som består av rene kontorlokaler, kontorer med tjenesteyting, som for eksempel familievernkontor, og institusjonsbygg. Forvaltningen av institusjonsbyggene skiller seg ut. Det finnes få egnede bygg i markedet som tilfredsstiller kravene til forsvarlig drift av institusjoner. Løsningen ligger i nybygg eller ombygging av eksisterende bygg.

I 2024 ble det iverksatt en rekke tiltak for å få bedre tilgang på bygg og dermed øke den statlige kapasiteten. Statsbygg gjennomførte blant annet et landsomfattende søk etter eksisterende bygg for leie/kjøp i markedet. Det er også laget en ny arealveileder for institusjonsbygg, med mål om å bidra til et bedre barnevern gjennom mer egnede institusjonsbygg og mer effektive prosesser knyttet til gjennomføring av eiendomsprosjekter.

Tilgang på egnede institusjonsbygg er en forutsetning for mer fleksible driftsmodeller i institusjonsbarnevernet. Noe også områdegjennomgangen av institusjonsbarnevernet fra desember 2024 bekrefter.

4.2.3.1 Kjøp av private institusjonstiltak

Omtrent 60 prosent av barna som mottar institusjonstiltak, får dette gjennom private leverandører, både kommersielle og ideelle. Markedet for kjøp av institusjonstiltak og andre barnevernstiltak (som beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem) er stramt. Vi prioriterer

tiltak som gir oversikt og legger til rette for deling og kapasitetsutnyttelse mellom enheter, nivåer og avtaletyper.

Bufetats grunnkapasitet på institusjonsplasser består av statlige plasser og avtaler med private om plasser på driftsavtaler og rammeavtaler med garanti. Regionene foretar avrop på de private avtalene og inngår plasseringsavtale for det enkelte barn.

Ved behov som ikke kan dekkes av grunnkapasiteten foretar regionene kjøp av plasser fra private på ordinære rammeavtaler eller enkeltkjøp. Enhet for inntak følger opp alle private plasseringer, både med tanke på oppfølging av det enkelte barn og avtalen som er inngått.

Alle private institusjoner må være godkjent av Bufetats enhet for godkjenning av barnevernsinstitusjoner (BEG). BEG har også etterfølgende kontroll med de private leverandørene for å sikre etterlevelse av «godkjenningsforskriften».

4.3 Tilsyn fra riksrevisjonen

Riksrevisjonen gjennomførte finansiell revisjon av regnskapsåret 2024. Revisjonsberetningen publiseres på Bufdirs nettsider innen 1. mai 2025.

Riksrevisjonen har også påbegynt to forvaltningsrevisjoner innenfor Bufdirs ansvarsområder, som ferdigstilles i 2025:

- Årsaker til utfordringer i barnevernet
- Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes innsats mot ungdomskriminalitet

4.4 Sikkerhet og beredskap

I vår virksomhet har vi definert følgende hovedområder i sikkerhetsarbeidet: Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven), personellsikkerhet, fysisk sikkerhet, informasjonssikkerhet, personvern og beredskap.

Direktoratet har i 2024 etablert en policy for arbeid med sikkerhet og beredskap i Bufdir og Bufetat som beskriver og tydeliggjør hvordan vi arbeider målrettet, systematisk og sporbart med sikkerhet og beredskap. Det er etablert en funksjon med ansvar for koordinering av arbeidet med sikkerhet og beredskap og faste samhandlingsmøter for fagansvarlige innen de respektive sikkerhetsområdene.

Det er i 2024 gjennomført ledelsens gjennomgang av sikkerhet og beredskap i direktoratet og i alle Bufetats regioner hvor det er redegjort for status, mål og tiltak på de ulike sikkerhetsområdene.

Bufetats regioner fikk i oppdrag å gjennomføre en overordnet risikovurdering av sikkerhet og beredskap som underlag til ledelsens gjennomgang, og de deltok på direktoratets nasjonale fagseminar om arbeid med sikkerhet og beredskap.

Det er etablert en intern sikkerhetsorganisasjon i direktoratet. Den består av medarbeidere som har arbeidsoppgaver innenfor sikkerhetslovens virkeområde. Direktoratet har gjennom 2024 hatt en kontinuerlig prosess med sivil klareringsmyndighet for å få sikkerhetsklarert relevante ledere og medarbeidere i Bufdir og Bufetat.

Direktoratet har, i tråd med oppdrag 63 i tildelingsbrevet, anskaffet og implementert Nasjonalt begrenset nett (NBN) ved lokasjon Helsfyr. Forsvarsdepartementet (FD) gjennomførte i desember 2024 sikkerhetsverifikasjon av Bufdir som tjenestemottaker og brukersted for NBN. Tilbakemeldingen fra FD er at Bufdir har etablert god sikkerhetsstyring og godkjennes som tjenestemottaker.

Innsidevirksomhet er særlig påpekt som relevant trussel, og direktoratet har derfor startet arbeidet med gjennomgang av relevante rutiner og verktøy til bruk for ledere i møte med ansatte. Bufdir jobber nå med å innføre mer systematisk bakgrunnssjekk i rekrutteringsprosesser og etablering av rutiner og verktøy for standardiserte sårbarhetssamtaler.

Gjennom 2024 har det vært gjennomført flere større forbedrings- og moderniseringsprosjekter på IKT-området. Det ble igangsatt et større oppgraderingsarbeid av etatens nettverksutstyr, hvor nettverksutstyr av eldre årganger byttes ut med nytt, sikrere og standardisert utstyr. Gevinstene vil være mer brukervennlige, sikre og stabile nettverkssystemer. Standardisering og automatisering bidrar til mer effektiv og proaktiv drift og forvaltning av systemene.

I 2024 har vi også innrullert halvparten av etatens PC-er i Intune. Intune er et verktøy for administrasjon og styring av enheter slik som PC-er og mobiltelefoner. Innrulling i Intune bidrar til bedre sikkerhet og kontroll på enhetene og gjør oppdateringer og styring av applikasjoner mer effektive og trygge. Arbeidet ferdigstilles i løpet av 1. halvår i 2025.

Leverandøren Mnemonic overvåker og håndterer fortløpende alle IKT-sikkerhetshendelser i direktoratet og etaten. Det er gjennomført penetrasjonstest av HelseCert i oktober 2024, og sårbarheter som avdekkes, håndteres løpende.

Bufdir og Bufetat har kontinuerlig oppmerksomhet på fysisk sikkerhet ved våre lokasjoner og opplever at vi i utviklingen av fysisk sikkerhet må vektlegge myndighetskrav, oppdatert trusselbilde og samfunnsmessig utvikling. Direktoratet har startet arbeidet med å kartlegge og redusere sårbarheter for informasjonssikkerheten i møtet mellom den fysiske og digitale sikkerheten ved våre lokasjoner. Det er fortsatt høyt fokus på brannsikkerhet i Bufetat grunnet forhøyet risiko for ildspåsettelser ved våre barnevernsinstitusjoner.

Det er meldt 11 brudd på personvernet til Datatilsynet i perioden 1. september 2023 til 31. august 2024, og det føres protokoll over behandlingsaktivitetene i virksomheten. Vi har startet arbeidet med å implementere ny og forbedret versjon av Visma Draftit for å sikre bedre oversikt og kontroll med virksomhetens behandling av personopplysninger. Det er også identifisert behov for å utrede, anskaffe og iverksette risikoreduserende kompetansehevingstiltak på personvernområdet.

Direktoratet har i 2024 gjennomført én diskusjonsøvelse og én spilløvelse med ledergruppen og utvalgte medarbeidere. Scenarioet for øvelsene var en IKT-sikkerhetshendelse. Diskusjonsøvelsen avdekket behov for å revidere enkeltelementer relatert til varslingsrutiner, første statusmøte og vedlegg for IKT-hendelser. Beredskapsplanverket ble oppdatert i etterkant av øvelsen. Spilløvelsen identifiserte læringspunkter knyttet til loggføring og bruk av kriselogg. Begge øvelser har vært til stor nytte og læring for ledergruppen i direktoratet.

Direktoratet gjennomførte i 2024 en rekke aktiviteter for å styrke sikkerhetskulturen i virksomheten. På bakgrunn av det spente trusselbildet vil sikkerhetskulturen, sammen med fokus på risikostyring, være prioriterte områder også i 2025.

4.5 Stabil bemanning og kompetanse

Stabil bemanning med rett kompetanse er en forutsetning for å sikre forsvarlig drift i tjenestene og kapasitet til å ivareta bistandsplikten.

Som arbeidsgiver opplever vi utfordringer med konkurransedyktige arbeidsvilkår, tilstrekkelig tilgang på arbeidskraft, et trygt og sikkert arbeidsmiljø og et omforent faglig fellesskap. Regionene rapporterer om en rekke målrettede tiltak som har gitt gode resultater. Bufdir vil følge opp flere av disse på en systematisk og helhetlig måte, og i samarbeid med regionene. I tillegg vurderer vi at det er behov for økt faglig styring på enkelte områder hvor rammevilkårene spiller en vesentlig rolle for driften. Samarbeid med regionene og med tillitsvalgte er en forutsetning for at fagstyringen skal treffe og ha ønsket virkning. Arbeidstidsordninger er et særlig prioritert område hvor samarbeidet mellom arbeidsgiver, gjennom praksisfeltet og fagkompetansen, og tillitsvalgte er avgjørende.

Utfordringer knyttet til sykefravær, ledige vakter og stillinger øker belastningen på øvrige ansatte, både fysisk og mentalt. Vi erfarer at flere regioner har økt oppmerksomhet på betydningen av HMS, oppfølging og forebyggende tiltak. Omfattende vikarbehov og -bruk inntreffer også ved ferieavvikling. I alle tilfeller forutsetter det godt planlagte og forutsigbare arbeidsplaner og gode strukturer for opplæring. Tilrettelegging av tid i turnus til opplæring, trening i trygghet og sikkerhet, samt kompetanseheving er viktig. Gode løsninger for vikarpooler eller ressursteam er også aktuelle tiltak.

Utfordringer knyttet til rekruttering og turnover dreier seg blant annet om lønn. Høyere lønn blant nyansatte er resultat av sterk konkurranse om arbeidskraften, og det har ført til utfordringer med å beholde kompetent, erfaren og stabil bemanning. Bufdir skal i 2025 revidere lokal lønnspolitikk i samarbeid med regionene og foreningene. Et forsinket lønnsoppgjør i staten har økt presset på lønn i enkelte regioner. Turnover i regionene er rimelig stabil gjennom 2024, men stadig flere tar i bruk langturnus for å tiltrekke seg kvalifisert personell. Virkningene av denne dreiningen og eventuelle alternative arbeidsplaner eller turnusordninger er et prioritert område i 2025.

Helhetlige rekrutteringsprosesser med god oppfølging av nyansatte tillegges stor vekt i flere regioner. Bufdir skal i 2025 anskaffe en integrert digital plattform som vil støtte rekruttering,

utvikling og avslutning av arbeidsforhold. Systemet skal bidra til økt kvalitet, mer effektiv ressursutnyttelse og en forbedret medarbeiderstøtte.

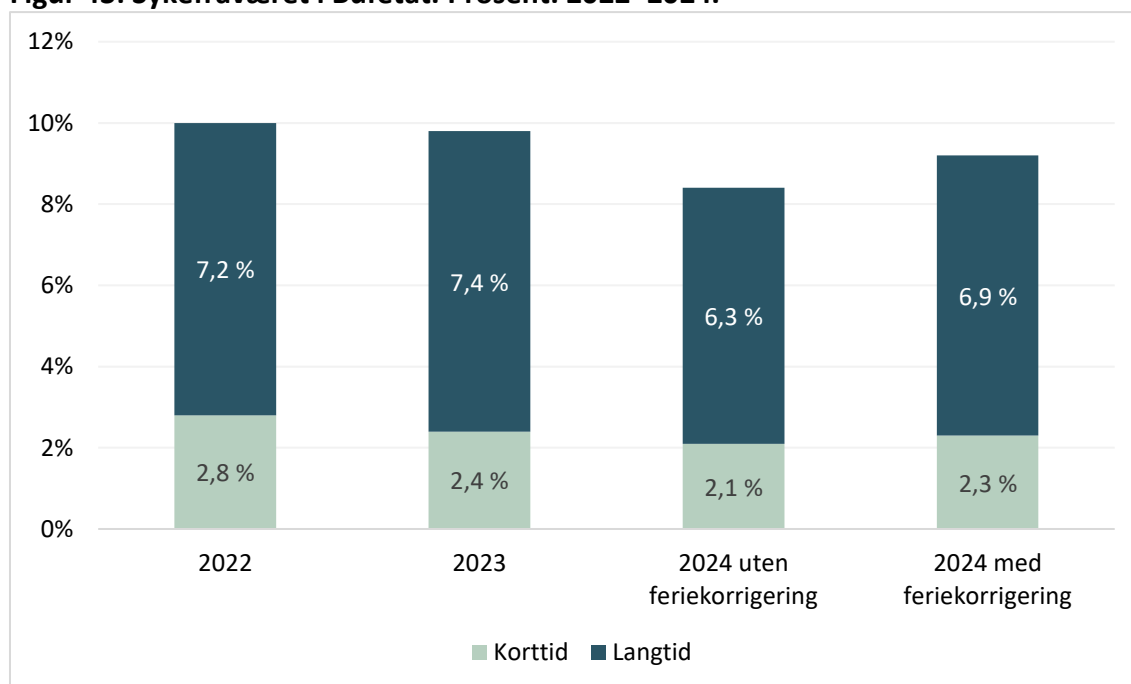
4.5.1 Helse, miljø og sikkerhet

4.5.1.1 Arbeid med å redusere sykefraværet

Det samlede sykefraværet i Bufetat var på 8,4 prosent i 2024, 0,4 prosent høyere enn måltallet. Sykefraværet har vært ustabilt gjennom pandemiårene og årene etter (2020–2022), men utviklingen i 2024 var positiv. Det er langtidsfraværet som har gått mest ned, etter flere år med økning. Likevel hadde vi de normale sesongvariasjonene, med høyere korttidsfravær i 1. og 4. kvartal.

Fra og med 2024 begynte vi å beregne sykefraværet uten feriekorrigerings. Dette er samme beregningsmåte som blant annet NAV og SSB benytter, og det vil gi oss bedre mulighet til nasjonal sammenligning. Sykefravær med feriekorrigerings gir normalt en høyere prosent. Det samlede sykefraværet for Bufetat ville etter «gammel» beregningsmåte vært på 9,2 prosent i 2024, noe som fremdeles er en nedgang fra året før.

Figur 43: Sykefraværet i Bufetat. Prosent. 2022–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med kort- og langtidssykefravær i Bufetat i perioden 2022–2024. Fra 2024 bruker Bufetat tall uten feriekorrigerings. Den siste søylen viser tall for 2024 med feriekorrigerings, dette for bedre sammenligning med foregående år. Kilde: SAP.

Utfordringsbildet i Bufetat er sammensatt og treffer ulikt i regionene og på enhetsnivå. Regionene fremhever sammenhengen mellom sykefravær og parametere som blant andre turnover, utstrakt vikarbruk, høyt arbeidspress, krevende plasseringer og omstillinger. Videre er emosjonelle belastninger noe som har fått økt oppmerksomhet de senere årene, og flere av regionene har tiltak rettet mot dette. Forskning viser at et godt arbeidsmiljø kan gjøre oss bedre rustet til å møte utfordringer på jobb. Definisjonen av arbeidsmiljø favner bredt, og tiltakene det satses på inn i 2025, er psykososialt arbeidsmiljø, lederopplæring, gode rutiner, partssamarbeid og målrettet, systematisk oppfølging med god lederforankring.

Det er en økt bevissthet i regionene om å sette inn ekstra ressurser der behovet er størst. Regional HR, bedriftshelsetjenesten og NAV arbeidslivssenter er støttespillere som enheter og avdelinger benytter.

4.5.1.2 Videreutvikling av det systematiske HMS-arbeidet

Gjennom 2024 har Bufdir utarbeidet en tiltaksplan for HMS i 2025 og 2026, som tar for seg forbedringstiltak for å videreutvikle det systematiske HMS-arbeidet i Bufetat. Eksempler på forbedringstiltak er

- gjennomgang og forbedring av etatens styrende HMS-dokumenter
- gjennomgang og forbedring av etatens HMS-håndbok
- standardisering av risikovurderinger og lederopplæring
- ivaretagelse av ansatte som har vært utsatt for vold og trusler

4.5.1.3 Arbeid med uønsket turnover – sluttundersøkelser i Bufetat og Bufdir

Uønsket turnover har de siste årene vært en økende utfordring. I 2024 utarbeidet vi en felles sluttundersøkelse. Den ble sendt ut for første gang i september 2024 til faste ansatte som har sagt opp sin stilling i Bufdir eller Bufetat. Målet er å i større grad forstå hvorfor ansatte slutter. Vi er opptatt av å finne ut hva som bidrar til turnover og etablere kunnskap som kan brukes i vårt forbedringsarbeid.

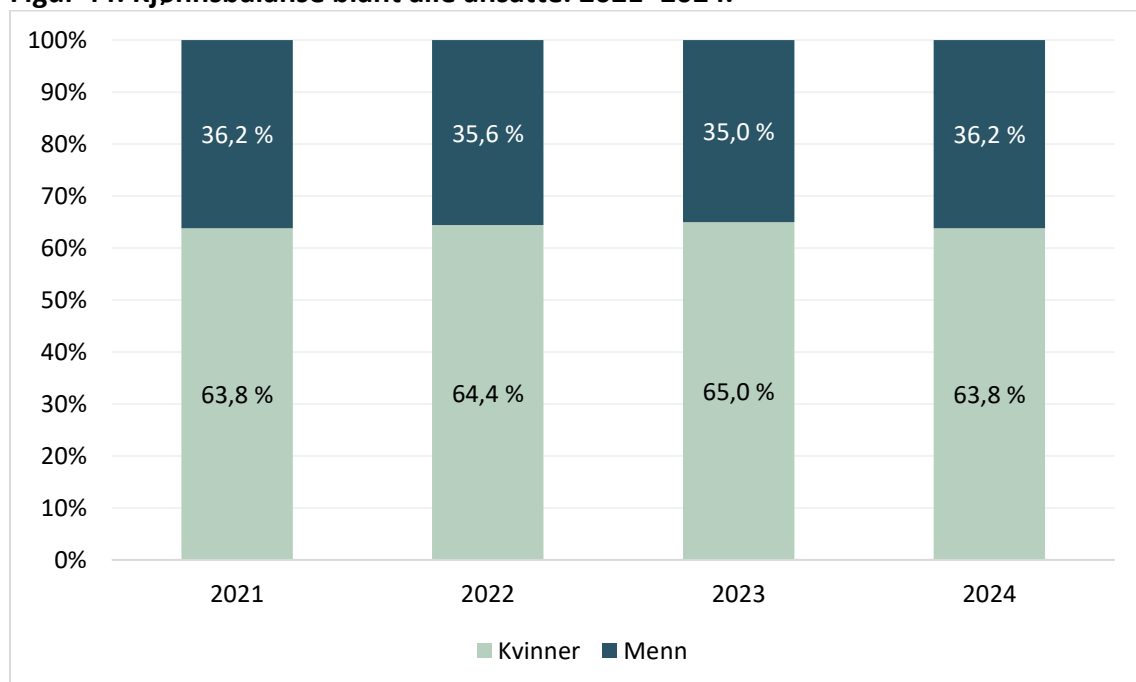
4.6 Aktivitets- og redegjørelsesplikten som arbeidsgiver i offentlig virksomhet

4.6.1 Del 1: Tilstand for kjønnslikestilling

4.6.1.1 Kjønnsfordeling blant ansatte

Bufdir og Bufetat har en kjønns sammensetning med 64 prosent kvinner og 36 prosent menn. Fordelingen er tilnærmet uendret fra tidligere år, men med en svak økning av menn.

Figur 44: Kjønnsbalanse blant alle ansatte. 2021–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stablet stolpediagram med kjønnsfordeling blant alle ansatte i perioden 2021 til 2024. Kilde: SAP

På institusjonsområdet er det tilnærmet balansert kjønns sammensetning. Det er noe høyere andel kvinner enn menn i barnevernsinstitusjonene, og noe høyere andel menn enn kvinner i omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere.

Blant tjenester som har direkte kontakt med barn, ungdom og familier, har vi lav andel menn i sentre for foreldre og barn med kun 10 prosent menn. I familievernet er andelen menn 20 prosent, og innen hjemmebaserte tjenester 23 prosent.

Bufdir og regionene jobber aktivt med tiltak for å oppnå en mer hensiktsmessig kjønnsbalanse. I enkelte rekrutteringer praktiseres positiv særbehandling ved å vektlegge hensyn til kjønnsbalanse. Det vurderes som særlig viktig med menn i institusjonene, og overgang til langturnus har hatt effekt ved enkelte institusjoner. Det er også gjennomført rekrutteringskampanjer som direkte henvender seg til menn.

4.6.1.2 Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn

Generelt er det lik lønn mellom kvinner og menn i Bufetat. En stor del av våre ansatte får deler av lønnen sin justert gjennom sentrale forhandlinger og i form av ansiennitetsopprykk. Slike strukturelle grep ser ut til å motvirke forskjeller i lønn.

Det er kun blant direktørene, psykologer og i rådgiver- og seniorrådgiverkoder at menn har høyere lønn enn kvinner. Dette er stillinger med krav om høy utdanning, til dels spesialisert kompetanse og hvor lønn hovedsakelig vurderes individuelt. Etaten har oppmerksomhet rundt lønnsforskjeller mellom kjønn i disse gruppene og jobber aktivt for at forskjeller ikke er ubegrunnet.

Under følger en oversikt over hvor likestilte kvinner og menn er i Bufetat på bakgrunn av grunnlønnssnivå.

Tabell 40: Kvinners andel av menns lønn i Bufdir og Bufetat 2024. Grunnlønn. Tabellen illustrerer lønnsforskjeller i henhold til redegjørelsesplikten del 1.

Gruppe	Stillingsnivå	Kvinner	Menn	Kvinnens andel av menns avtalt (fast)lønn
Gruppe 1	Divisjonsdirektør, avdelingsdirektør, regiondirektør, direktør	49	25	91,4
Gruppe 2	Leder, seksjonssjef, informasjonssjef	93	44	99,4
Gruppe 3	Psykolog, spesialpsykolog, psykologspesialist	205	63	94,8
Gruppe 4	Fagdirektør, spesialrådgiver, prosjektleder	11	8	95,9
Gruppe 5	Assisterende leder, avdelingsleder	172	47	101,9
Gruppe 6	Spud.sosionom, spud.miljøterapeut, spud.vernepleier, spud.bvp., spud.miljøterapeut, spud.sykepl., klinisk sosionom, klinisk bv.ped, fagstillinger som seniorrådgiver	926	358	101,0
Gruppe 7	Seniorrådgiver, rådgiver	865	228	96,0
Gruppe 8	Sosionom, bv.pedagog, vernepleier, miljøterapeut, fagstillinger som rådgiver	1363	983	99,0
Gruppe 9	Fagarb.m fagbrev, miljøarbeider, miljøter. <3 år	399	617	101,0
Gruppe 10	Konsulent, førstekonsulent, seniorkonsulent	150	28	102,0
Gruppe 11	Hush.bestyrer, hush.leder, renholder, driftsleder, driftsoperatør, unge arb.takere	10	10	128,0

Tabellen viser inndeling i stillingsnivåer/-grupper. Inndelingen er utarbeidet etter partssamarbeid mellom tillitsvalgtrepresentanter og arbeidsgiver og definert ut fra krav til

kompetanse, ansvar, arbeidsforhold og anstrengelser og en vekting av disse i alle stillingskoder. Alle ansatte er inkludert. Grunnlønn er fast lønn omregnet i heltidsekvivalenter. Utrekningen baserer seg på gjennomsnitt for kvinner og menn i hver gruppe.

Det er små lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i Bufetat, og situasjonen i 2024 er tilnærmet lik som tidligere år. Kvinner tjener i gjennomsnitt 107,6 prosent av menns lønn. Gjennomsnittet er ikke vektet. Blant mellomlederne og avdelingslederne, samt i de store gruppene av fagstillinger, har vi lønnsmessig likhet mellom kjønnene, med en svak økning av kvinners andel av menns lønn.

Blant ansatte i gruppene med høyest utdanning har kvinner noe lavere lønn enn menn. Vi har hatt oppmerksomhet på dette forholdet, særlig ved ansettelse og i forhandlinger. I 2024 ser vi ikke en tendens til at menn får høyere lønn enn kvinner ved ansettelse. Kvinnelige seniorrådgivere og rådgivere tjener 96,0 prosent av menns lønn. Dette er en økning på 3,9 prosentpoeng i kvinners favør.

For ansatte i fagstillinger med treårig bachelor, spesialutdanning eller master, som blant annet miljøterapeuter, barnevernspedagoger og sosionomer, er det likelønn mellom kvinner og menn. Vi ser en svak økning i kvinners andel av menns lønn i disse gruppene. Også blant miljøarbeidere er det lønnsmessig balanse mellom kjønnene. Gruppene har lønn som i større grad reguleres kollektivt og sentralt.

Konsulentene består av nyutdannede og ansatte uten formell utdanning, gjerne med lang ansiennitet. Deler av gruppen har ansiennitetsregulert lønn. En hensiktsmessig sammenlikning av kvinner og menn krever konkrete vurderinger. Gruppen som rommer ulike driftsstillinger, lærlinger og unge arbeidstakere er for liten og sammensatt til at vi kan vurdere lønnsforskjeller.

4.6.1.3 Overtid og uregelmessig tillegg

Kvinner og menn velger ulikt når det kommer til å jobbe turnus og ubekvem arbeidstid. Det gjelder også hvordan man velger godtgjøring av overtid, enten som avspasering eller utbetalt. Det er størst omfang overtid på institusjonsområdet. I gjennomsnitt jobber kvinner 23 timer overtid, mens menn jobber vel 37 timer. Gruppen som arbeider mest overtid, er fagstillinger uten formalkompetanse. Kvinner tar oftere enn menn ut overtid som avspasering.

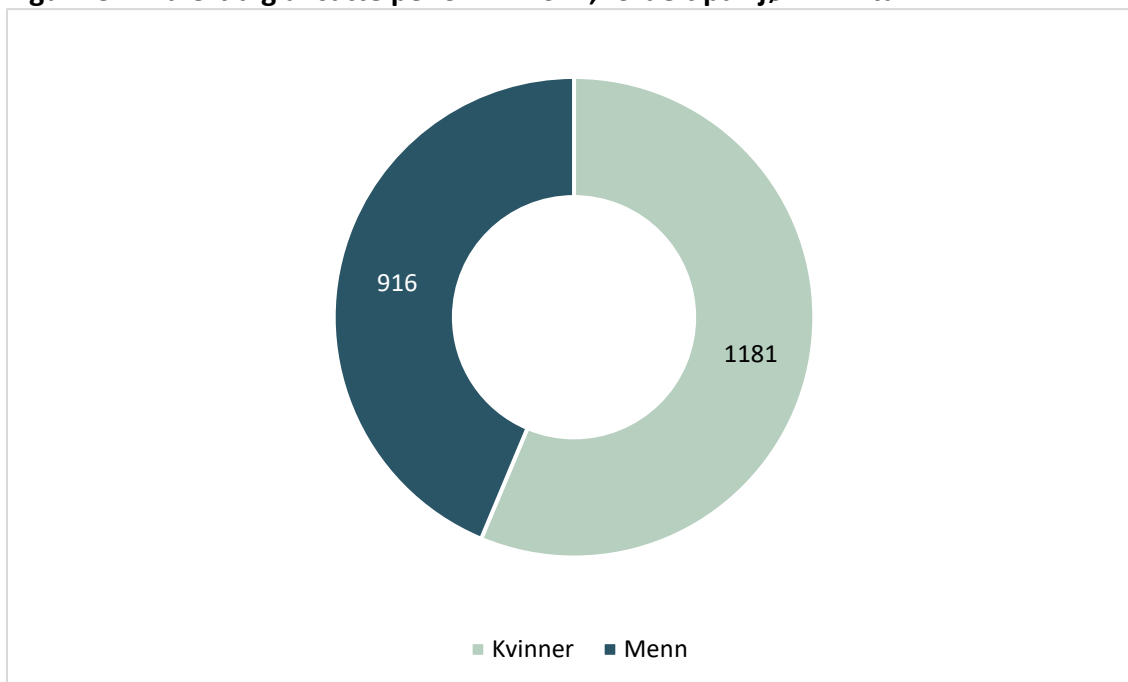
4.6.1.4 Naturalytelser

Det er begrenset bruk av skattepliktige naturalytelser i etaten. Tjenestetelefon følger stilling og oppgaver uavhengig av kjønn. Det er valgfritt om man ønsker skattefri kontortelefon eller skattepliktig tjenestetelefon. Etaten benytter ikke bonusordninger eller fri bil.

4.6.1.5 Kjønn og midlertidighet

Det er stort omfang av midlertidighet i etaten. Dette skyldes primært mange tilkallingsvikarer som har rammeavtale. Totalt er 46 prosent av alle arbeidsforhold midlertidige. Andelen midlertidighet er lavere blant kvinner (38,6 prosent) enn blant menn. 61,3 prosent av alle mannlige ansatte er midlertidig ansatt.

Figur 45: Midlertidig ansatte per 31.12.2024, fordelt på kjønn. Antall.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et sektordiagram med antall midlertidig ansatte i Bufdir og Bufetat i 2024 fordelt på kjønn. I 2024 var det 1181 kvinner og 916 menn som var midlertidig ansatt. Kilde: SAP

4.6.1.6 Lønnsforskjeller i hel- og deltidsstillinger

Døgnskuttet institusjonsdrift har mange ansatte i deltidsstillinger. Deltid er langt mer utbredt blant midlertidige ansatte enn blant faste ansatte. I forbindelse med lønnskartleggingen har regionene identifisert forskjell i lønn mellom ansatte som arbeider deltid og heltid. I institusjon har tilkallingsvikarer cirka 92 prosent av lønnen til ansatte med fast stillingsprosent. Øvrige ansatte som jobber deltid og turnus i institusjon, har en lønn som tilsvarer 95 prosent av lønnen til kollegaer med heltidsstillinger.

4.6.1.7 Omfanget av deltid

I døgnskuttet turnus på barnevernsinstitusjonene er deltidsstillinger nødvendig, men det jobbes aktivt med å redusere omfanget av små stillingsbrøker i turnusplanleggingen. Vi oppfatter at det er en felles bevissthet om at kvaliteten øker med flere heltidsstillinger og sterkere tilknytning til arbeidsplassen.

De fleste som arbeider deltid i etaten, gjør det etter eget ønske, enten på grunn av helseutfordringer, gradert AFP, studier, andre ansettelsesforhold, familiesituasjon og lignende. Målet om å redusere omfanget ufrivillig deltid kan, i de tilfellene der ansatte ikke har treårig høyere utdanning, utfordre kompetansekravene. Dersom ansatte uten treårig relevant utdanning ønsker å utvide sin stilling, vil avveiningen være hensynet til den ansatte opp mot hensynet til andel fagutdannede (kompetansekravet). Ufrivillig deltid behandles i regionale ledergrupper, IDF og i medarbeidersamtaler. Det er gjennomført tiltak for å øke lederes bevissthet på utvidelse av deltidsstillinger og også rettigheter til utvidet stilling når stillinger blir ledige ved enheten.

Ved utgangen av 2024 hadde 22 prosent av alle ansatte (tilkallingsvikarer holdt utenfor) en deltidsstilling. 55 prosent av de deltidsansatte er kvinner i 2024, mot 58 prosent i 2023. Blant

menn er det 30 prosent som jobber deltid, og for kvinner er tilsvarende tall 18 prosent. Siden 2023 har omfanget deltidsansatte økt noe. Dette kan tilskrives behovet for vikarer i institusjonene og eventuelt endringer i arbeidstidsordningene.

Ansatte i deltid jobber gjerne langt mer enn fast stillingsbrøk og tar på seg ledige vakter som timelønnet tilkallingsvikar. Dette er viktig og nødvendig arbeidskraft ved plutselige fravær og ekstra ressursbehov.

4.6.1.8 Kjønn og fravær

Fra tidligere år vet vi at kvinner har hatt cirka 1 prosent høyere sykefravær enn menn i Bufetat. De to siste årene har denne forskjellen økt. I 2023 var forskjellen på kvinner og menns sykefravær på 1,7 prosent, mens i 2024 har dette økt til 1,9 prosent. Fra 2024 regner vi sykefravær uten feriekorrigerering, og vi får da en lavere sykefraværspersent enn tidligere år. Årsresultatet for sykefraværet samlet er 8,4 prosent i 2024, 9 prosent for kvinner og 7,1 prosent for menn. Det er i langtidsfraværet vi ser den største forskjellen.

Fravær på grunn av sykt barn fordeler seg tilnærmet likt mellom kvinner og menn, og er ikke forskjellig fra de to foregående årene. I 2024 utgjorde fravær på grunn av sykt barn 0,4 prosent for kvinner og 0,3 prosent for menn.

I løpet av 2024 hadde totalt 352 personer foreldrepermisjon, 101 menn og 251 kvinner.

4.6.2 Del 2: Vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering

Bufdir skal gå foran som en inkluderende, mangfoldig og likestilt arbeidsplass. Arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold er et viktig bidrag til å videreutvikle Bufdir og Bufetat som arbeidsgiver. Målsetninger for arbeidet er nedfelt i Bufdirs personalpolitikk, likestillingspolicy for Bufdir og Bufetat og i en rekke arbeidsprosesser, rutiner og maler på lønns- og personalfeltet.

4.6.2.1 Slik er arbeidet strukturert i Bufdir og Bufetat

Tilpasningsavtalen for Bufetat gir tydelige føringer for arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering. I revisjonen i 2023 ble det lagt til føringer og presiseringer for kompetanseutviklingstiltak, tiltak for lønnsfastsettelse og rekruttering, avansement og ledelse. Det ble også presisert at samarbeid mellom partene for å fremme likestilling, inkludering og mangfold skal løses gjennom eksisterende samarbeidsfora, som IDF og AMU. Bufetat har et partssammensatt likestillings-, inkluderings- og mangfoldsutvalg (LIM-utvalget) med representanter fra alle regioner og Bufdir. LIM-utvalget skal bidra til å spre gode eksempler for å fremme likestilling, inkludering og mangfold i virksomheten.

De fleste regionene og direktoratet har også partssammensatte arbeidsgrupper for å identifisere risikoområder og utarbeide planer med tydelige mål og konkrete forslag til tiltak.

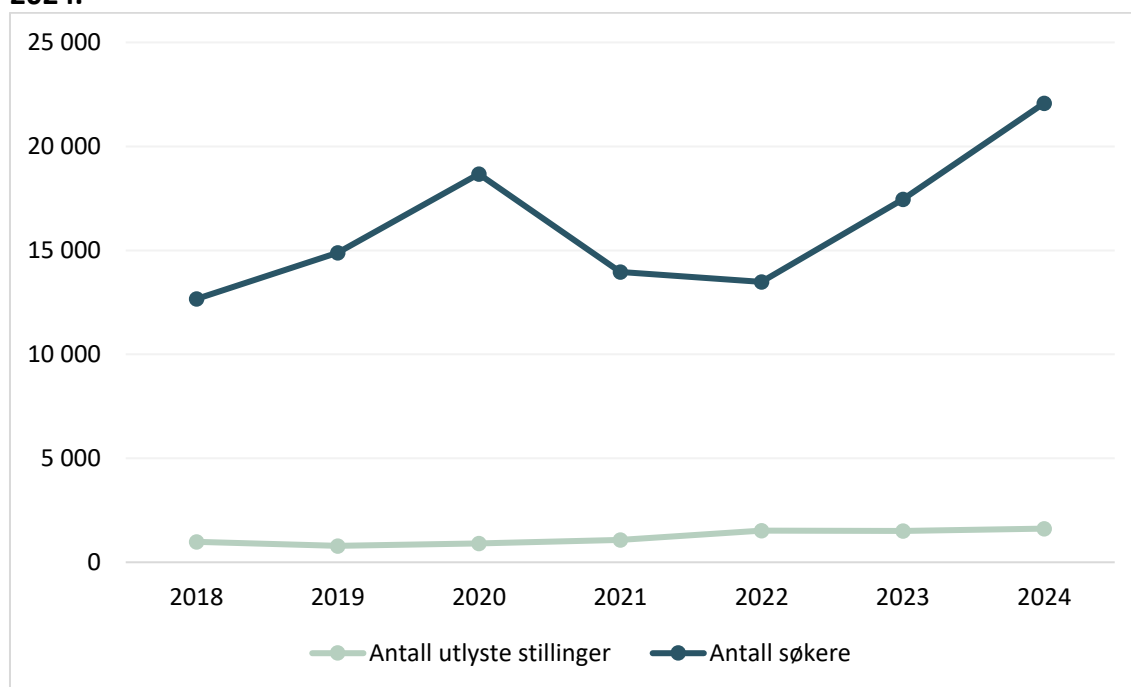
Bufdir deltar i det statlige mangfoldsnettverket, som består av fagpersoner fra en rekke direktorater og etater. Nettverket er en arena for erfaringsdeling og diskusjon om likestilling og mangfold i statlig sektor. I 2024 har nettverket jobbet mye med erfaringsdeling og gjennomført et toppledermøte med fokus på menn og mannsperspektivet i våre tjenester. LIM-utvalget hadde i den forbindelse et eget møte med samme tema.

4.6.2.2 Bufdir og Bufetats arbeid for å sikre likestilling og ikke-diskriminering i praksis

4.6.2.2.1 Rekruttering

Vi har et tilnærmet likt antall utlyste stillinger i 2024 sammenlignet med 2023. Vi har flere søkere til stillingene våre generelt, og det er en økning sammenlignet med de to foregående årene.

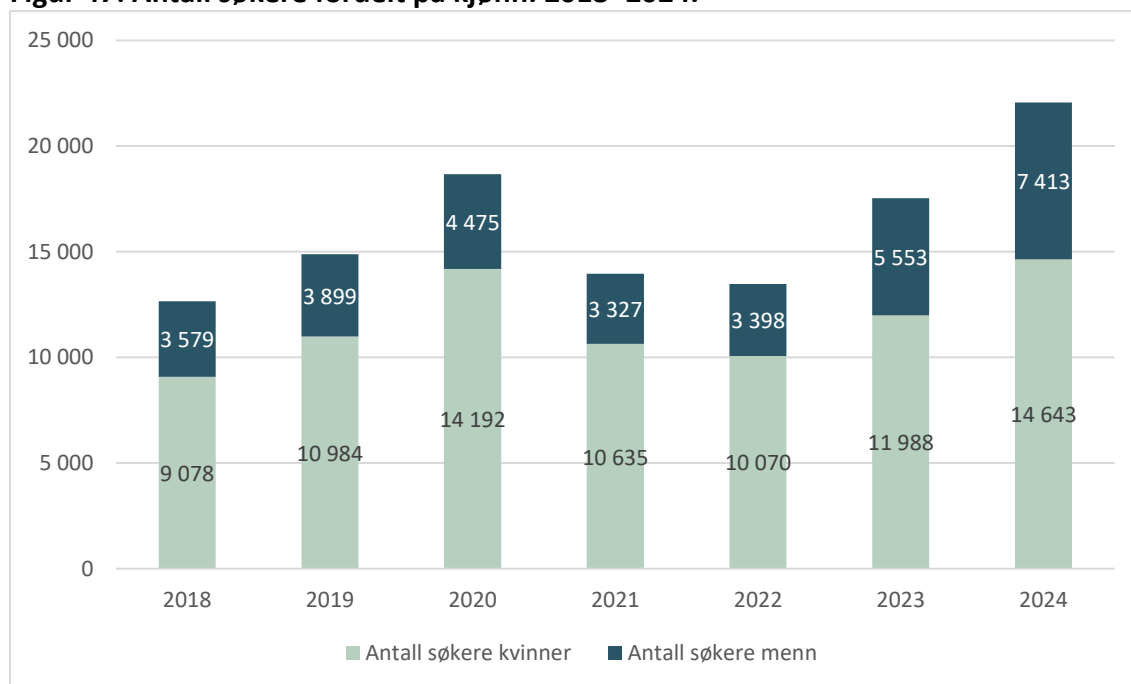
Figur 46: Antall utlyste stillinger og antall søkere på stillinger i Bufdir og Bufetat. 2018–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser to tidslinjer med antall utlyste stillinger og antall søkere på stillinger i Bufdir og Bufetat i perioden 2018 til 2024. Koronapandemien har nok påvirket tallene for 2020 og 2021. Kilde: SAP

Vi ser en ønsket utvikling i at det er flere menn som søker på stillingene våre (se figur 34). De utgjør 32 prosent av søkermassen, og 38 prosent av alle nyansatte er menn.

Figur 47: Antall søkere fordelt på kjønn. 2018–2024.

Figurbeskrivelse: Figuren viser et stolpediagram med antall søkere på stillinger i Bufdir og Bufetat i perioden 2018 til 2024, fordelt på kjønn. Kilde: SAP

Miljøterapeutstillinger utgjør den største gruppen, med vel 1000 stillinger fordelt på 300 rekrutteringsprosesser. Disse tallene viser omfanget av rekrutteringer og belyser behovet for kvalitetssikrede prosesser, særlig for stillinger som har en direkte rolle i oppfølgingen av barn og unge.

Bufdirs arbeid med mangfoldsrekruttering, herunder rekruttering av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring, er omtalt i vedlegg 3.

4.6.2.2.2 Lønns- og arbeidsvilkår

Lønnspolitikken skal medvirke til at Bufetat oppleves som en attraktiv arbeidsgiver med gode lønns-, karriere- og utviklingsmuligheter for alle uansett bakgrunn. Vi skal ta særlig hensyn til likestilling og ikke-diskriminering ved rekruttering og lønnsforhandlinger. Likelønn er også et virkemiddel som generelt skal legges til grunn i lønnsvurderinger, og som vektlegges i lønnsforhandlinger. Blant annet gjøres det analyser av lønnsforskjeller mellom kvinner og menn i forkant og etterkant av lønnsoppgjøret. Det er ikke avdekket ubegrunnede lønnsforskjeller. Det er også fokus på å hindre lønnsforskjeller knyttet til etnisitet, funksjonsnedsettelse og annet.

4.6.2.2.3 Forfremmelse- og utviklingsmuligheter

Bufetat og Bufdir har rutiner for gjennomføring av medarbeidersamtaler for alle ansatte, og det bidrar til at de fleste medarbeidere får spørsmål om ønsker og behov for utvikling. Det er utarbeidet et nytt konsept for gjennomføring av medarbeidersamtaler i Bufdir hvor spørsmål om utvikling har fått en større rolle.

4.6.2.2.4 Tilrettelegging

Tilrettelegging er innarbeidet i Bufdir og regionenes HMS-handlingsplaner. Vi arbeider aktivt med tilrettelegging for ansatte med helseutfordringer og generelt med sykefraværsoppfølging. Vi har også oppmerksomhet om universell utforming av lokaler og tilretteleggingsbehov som blir identifisert i forbindelse med ansettelser og medarbeidersamtaler.

4.6.2.2.5 Mulighet for å kombinere arbeid og familieliv

Foreldrepermisjon tas ut med enten 80 eller 100 prosent lønn. I tillegg kan man ha gradert foreldrepermisjon samt foreldrepermisjon uten lønn. Flere regioner jobber aktivt for å styrke leders kompetanse om mulighetene som finnes. Tilrettelegging i turnus og i stillinger med direkte kontakt med enkelte grupper av barn og unge er utfordrende, og Region øst skal ha en pilot på «ønsketurnus» i 2025.

Mulighet for å kombinere arbeid og familieliv er også tema for medarbeiderundersøkelser og medarbeidersamtaler.

4.6.2.2.6 Bufdir og Bufetats planer arbeid med likestilling, inkludering og mangfold

Vi ser at det er et større potensial i å jobbe med likestilling, inkludering og mangfold som en integrert del av lønns- og personalpolitikken. I 2025 vil Bufdir og Bufetat fortsette arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold - både innenfor rammene av LIM-utvalget, virksomhetenes egne ARP-utvalg og som en integrert del av lønns- og personalpolitikken.

4.7 Oppfølging av Bufdirs likestillingspolicy

Bufdir har et sektorovergripende ansvar for å jobbe med likestilling og ikke-diskriminering, men også et sektoransvar for å jobbe med likestilling og ikke-diskriminering på alle direktoratets fagområder. I arbeid med likestilling og ikke-diskriminering i egen sektor integreres hensynet til likestilling i oppgavene vi jobber med. I praksis betyr det at vi skal jobbe forebyggende for likestilling og mot diskriminering i både fagrollen og gjennomføringsrollen i Bufdir, og i etatens iverksetterrolle.

Hensynet til likestilling, likeverd og ikke-diskriminering er forankret i Bufdir og Bufetats samfunnsoppdrag. Likestilling står også sentralt i Bufdir og Bufetats virksomhetsstrategi, gjennom fokuset på likestilling, likeverdige tjenester og prinsippet om at brukernes behov skal settes i sentrum. Bufdirs arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering er også styrt av nasjonale handlingsplaner og strategier på de fagfeltene Bufdir har ansvar for.

Bufdir og Bufetats arbeid med likestilling og ikke-diskriminering som offentlig myndighet er forankret i en felles likestillingspolicy, som ble vedtatt i 2023. Policyen synliggjør ansvar og oppfølging av arbeidet og skal sikre en mer helhetlig innsats for likestilling, ikke-diskriminering og universell utforming i direktoratets og etatens oppgaver. Basert på en analyse av likestillingsutfordringer på etatens og direktoratets fagområder er det fastsatt prioriteringer for arbeidet ut 2025.

Bufdir og Bufetat skal i 2025 oppdatere policyen med nye prioriterte områder. I det videre redegjør vi for aktiviteter som følger av prioriteringene i likestillingspolicyen.

4.7.1 Familie og oppvekst

Som et av de prioriterte temaene i Bufdir og Bufetats arbeid med likestilling og ikke-diskriminering jobber Bufdir med å øke kompetansen om trygge og inkluderende medvirkningsprosesser. Offentlige myndigheter har plikt til å lytte til barn og til å vektlegge barns stemmer når beslutninger som berører dem, skal fattes. Dette gjelder for enkeltbarn i enkeltsaker og for grupper av barn. Retten er universell og gjelder alle barn, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne, bosted eller foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon. Bufdir jobber for å løfte betydningen av mangfoldig og inkluderende medvirkning med barn og unge. Dette gjøres i dialog med andre sektorer, og gjennom egne medvirkningsprosesser og organ.

Ved å jobbe for bedre statlig samordning, som støtter opp om fleksible og helhetlige tjenester i kommunene, skal etatssamarbeidet for utsatte barn og unge bidra til at alle barn, unge og deres familier får nødvendig, tilpasset og samordnet hjelp og oppfølging. Etatssamarbeidet skal bidra til et mer likestilt samfunn gjennom å jobbe for at utsatte barn og unge skal få bedre forutsetninger for å utvikle seg og delta i utdannings-, arbeids- og samfunnsliv. Arbeidet bygger opp under målene om at barn og unge skal få en likestilt og inkluderende oppvekst – i et mangfoldig samfunn.

Familievernet skal levere likeverdige tjenester, men kunnskapsgrunnlag peker på at det er variasjon i kjennskap til og bruk av tjenesten. Bufdir jobber med å iverksette tiltak og fremskaffe kunnskap om hvordan familievern tjenesten kan møte en mangfoldig befolkning. I årsskiftet 2024/2025 har Bufdir gjennomført et innsiktsarbeid blant familier fra Polen og Ukraina for å avdekke årsaker til at disse gruppene bruker familievernet i mindre grad enn majoritetsbefolkningen, og hvilke særlige behov gruppene har for bistand fra familierettede tjenester. For en nærmere omtale av familievernets arbeid med kompetanse i møte med et mangfold av familier, se kapittel 3.

På familievernområdet skal følgende temaer prioriteres på dette området i 2023–2025:

- Kompetanse i møte med et mangfold av familier
- Bidra til likestilte foreldreskap, med særlig fokus på kjønnslikestilling og fedre som aktive omsorgspersoner

For å nå ut til flere grupper av foreldre har foreldrehverdag.no oversatt og dubbet innhold på siden til flere språk. Det er også produsert to nye episoder av «Småprat». De tar opp tema knyttet til det å vokse opp mellom kulturer og dilemmaer foreldre står overfor i møte med en ny kultur.

Erasmus+ er EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett. En felles mangfolds- og inkluderingsstrategi ble vedtatt i 2024, i tråd med regjeringens strategi for Erasmus+. Dette for å sikre at nasjonalkontorene har en inkluderende tilnærming, og for at personer som står overfor barrierer, eller har færre muligheter innen utdanning, opplæring og ungdomsarbeid, opplever senket terskel for deltakelse i programmet.

4.7.2 Vold

Selv om vold i nære relasjoner rammer både gutter og jenter, kvinner og menn og folk fra alle lag i samfunnet, er det fortsatt slik at voldsbyrden er svært skjevt fordelt. Dette gjør vold til en barriere mot reell likestilling og ikke-diskriminering. Se omtale av Bufdirs arbeid for å synliggjøre vold som en likestillingsutfordring i kapittel 3.

4.7.3 Barnevern

Vi har en mangfoldig befolkning i Norge, og barnevernet har en mangfoldig brukergruppe. For å sikre likeverdige tjenester, jobber vi for at tjenestenes innhold og utøvelse av fag og praksis reflekterer og er tilpasset det mangfoldet vi er til for. For å nå målsettingene våre har vi en vei å gå når det gjelder representasjon i tjenestene, kompetanse og god praksis. I 2024 har Bufdir sett på status, iverksatt tiltak og vurdert behov for videre aktivitet på området.

4.7.3.1 Medvirkning

På oppdrag fra Bufdir gjennomførte Folkehelseinstituttet i 2024 en studie for å identifisere de viktigste utfordringene for barn og unges reelle medvirkning i barnevernet. I studien ble blant annet (mangelfull) bruk av tolk, mangel på mangfoldskompetanse (herunder også kultur- og lhbt+-kompetanse), samt holdninger til og manglende kunnskap om ulike kulturer eller minoriteter trukket fram som hindre for medvirkning i barnevernet. Også antakelser om hva barn kan og ikke kan ble trukket fram som et hinder for medvirkning, særlig for barn med funksjonsnedsettelse. Rapporten understreker Bufdirs inntrykk av at tematikken likestilling, inkludering og mangfold er underliggende for mange av de utfordringene (og løsningene) barnevernet står overfor.

4.7.3.2 Målsetting om flere menn og flerkulturelle i barnevernet

I 2023 var 24,4 prosent av ansatte i barnevernet menn (både institusjon og barnevernstjeneste). Andelen menn har i perioden 2008–2023 ligget på rundt 1 av 4, men med en svak nedadgående tendens de siste årene i perioden. I 2020 var det 9 prosent menn og 91 prosent kvinner i kommunal barnevernstjeneste. For virksomheten Bufetat som helhet viser tallene at 64 prosent av de ansatte er kvinner og 36 prosent er menn.

- I institusjoner for enslige mindreårige (EMA) er andelen menn større enn andelen kvinner (48 prosent kvinner og 52 prosent menn)
- I senter for foreldre og barn er andelen kvinner svært høy i forhold til andel av menn (91 prosent kvinner og 9 prosent menn)
- I barnevernsinstitusjon er kjønnsbalansen jevnere (56 prosent kvinner og 44 prosent menn)

Andelen av ansatte med innvandrerbakgrunn i barnevernet har hatt en jevn økning fra 2008, og lå i fjerde kvartal 2023 på 10,4 prosent. Veksten er likevel ikke forholdsmessig sett i lys av at personer med innvandrerbakgrunn i befolkningen for øvrig har økt fra 10,6 prosent til 19,9 prosent i samme periode.

Tall fra DBH (Database for statistikk om høyere utdanning) viser at blant kullene som startet en bachelor innen enten barnevern, vernepleie eller sosionom/sosialt arbeid i 2020, var det 2 415 kvinner og 515 menn. Underveis i studiet falt 16 prosent av kvinnene fra, mens

fracullet blant mannlege studenter var på nærme 25 prosent. Disse tallene viser at det burde vere rom for forbedring når det gjelder å motivere menn til å søke seg til og fullføre utdanningar som kvalifiserer for arbeid i barnevernet. Vi har ingen tilsvarende tall for studenter med innvandrerbakgrunn. Dette bør vurderes å kartlegge nærme i det vidare arbeidet.

Flere av regionene har dialog med utdanningsinstitusjonene om innsats for å rekruttere flere menn til barnevern, og dette arbeidet vil prioriteres vidare i 2025.

4.7.3.3 Mangfoldskompetanse og likeverdige tilbud i barnevernet

Bufdir bruker flere av sine virkemidler for å nå målsettingen om likeverdig tilbud i barnevernet til en mangfoldig befolkning:

- **Kompetanseheving:** Det gjennomføres kompetansehevingstiltak for barnevernsansatte for å øke forståelsen av og kunnskapen om minoriteters utfordringer og behov.
- **Samarbeid med minoritetsorganisasjoner:** Bufdir samarbeider med ulike minoritetsorganisasjoner for å sikre at tjenestene er relevante og tilpasset behovene til minoritetsgrupper. I Bufdirs brukerråd for barnevernsfeltet har vi lagt vekt på bred og mangfoldig representasjon fra ulike organisasjoner. Blant organisasjonene som er representert i rådet, er Skeiv Ungdom, Unge Funksjonshemmede og Norsk innvandrerforum.
- **Forskning og statistikk:** Bufdir samler inn og analyserer data om diskriminering og rasisme for å forstå omfanget og konsekvensene av disse utfordringene i våre sektorer. Dette gir et bedre grunnlag for å utvikle effektive tiltak.

Under følger et utvalg tiltak og innsatser som Bufdir og Bufetat jobber med:

- **Rosa kompetanse barnevern:** Bufdir tildeler øremerket tilskudd til «Rosa kompetanse barnevern». Rosa kompetanse holder kurs for ansatte i alle deler av barnevernet og for barnevernspedagogstudenter. Kursene tar opp temaer som normer, kjønn, seksualitet, identitet, minoritetsstress, sammensatt diskriminering og inkluderende praksis. Forskning utført av NTNU Samfunnsforskning (2018) har pekt på at prosjektet er et velfungerende kompetansetiltak for ansatte i barnevernet.
- **Styrke bruken av familieråd:** Dette kan bidra til å mobilisere storfamilie og nettverk.
- **Oppfølging av Fosterhjemsmeldingen:** For eksempel oppdrag om å sikre ivaretagelse av identitet, kultur og språk i fosterhjem.
- **Rekruttering av (mangfoldige) fosterhjem:** Bufdir og Bufetat jobber aktivt for å rekruttere mer mangfoldige fosterhjem. Dette har blant annet fokus i vårt informasjonsmateriell, i kampanjer og i dialog med relevante aktører. Av relevante aktiviteter i 2024 kan vi nevne innsats for rekruttering av fosterhjem under Pride, og dialog med tros- og livssynssamfunn. Det er startet opp et samarbeid med Oslo kommune om rekruttering av fosterhjem og planlagt felles bruk av materiell rettet mot ulike minoriteter. I 2025 vil vi få mer informasjon om holdninger til å bli fosterhjem blant personer med innvandrerbakgrunn.
- **Opplæring av fosterhjem:** Opplæringsprogrammet for fosterhjem – SOLID – som Bufdir lanserte i 2023, har blant annet fokus på temaer som både kjønns- og

seksualitetsmangfold og kulturelle rettigheter. Grunnopplæringsdelen av programmet ble tatt i bruk nasjonalt i 2023. Per februar 2025 har 1354 personer gjennomført kurset.

- **Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK)** skal sikre et mer likeverdig tjenestetilbud til den samiske befolkningen. NASAK skal bistå familievern, kommunalt barnevern, statlig barnevern og krisesentre om samiske forhold. I 2024 har NASAK hatt fokus på ulike aktiviteter for å bygge tillit i den samiske befolkningen til tiltaksapparatet samt kompetanseoverføring til tiltaksapparatet om samiske forhold. Blant aktivitetene som har blitt gjennomført, er webinarer, deltakelse på nettverk og konferanser, dialog med utdanningsinstitusjoner, veiledning av tjenester, og tilpassing av hjelpetiltak til samisk kontekst. Det er satt i gang et følgeforskningsprosjekt av NASAK, som vil følges opp de neste årene. NASAK vil også vurdere evt. Internasjonalt urfolksamarbeid.

4.7.4 Digitale løsninger og kommunikasjon

I perioden 2023–2025 er følgende tema prioritert:

- universell utforming
- synliggjøring av kjønnsmangfold, seksualitetsmangfold, etnisk mangfold og funksjonsmangfold i bilder og tekst
- klarspråk

Bufdir vektlegger universell utforming i utvikling av nye digitale løsninger og i den digitale kommunikasjonen. Universell utforming er en del av kravene når vi lager innhold og forbedrer og lager nye IKT-løsninger. Tilgjengelighetserklæringer som beskriver tilstanden med hensyn til universell utforming og de nye lovkravene i WCAG 2.1 finnes på bufdir.no. Det har vært gjort kompetanseheving i våre tverrfaglige team som jobber med IKT-løsninger, med konkret innføring i kravene i WCAG 2.0 og 2.1.

ung.no er det offentliges informasjonskanal for ungdom, og dermed også en viktig kanal for kvalitetssikret innhold som gjenspeiler hele den unge befolkningen. Redaksjonen jobber aktivt for at ung.no i større grad skal speile mangfold, både i tekst, tematikk og bilder, for å sikre at innholdet er relevant for ungdom i hele Norge – uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne, religion eller bakgrunn. I spørretjenesten er det i tillegg et bredt mangfold av fagpersoner og organisasjoner som svarer på spørsmål.

Bufdir tilstreber klart språk i all kommunikasjon internt og eksternt, og vi gir opplæring, praktisk veiledning og rådgiving i konkrete prosjekter. Vi prioriterer tekster som går ut til mange, eller som vurderes som spesielt viktige. Tekster på bufdir.no blir alltid gjennomgått før publisering. Retningslinjer er et annet eksempel hvor klart språk står helt sentralt. Her får prosjektgruppene tett oppfølging.

4.7.5 Kunnskap og forskning

I Bufdirs likestillingspolicy er oppdatert og tilgjengelig kunnskap fremhevet som en viktig forutsetning for å kunne utvikle og tilby likeverdige tjenester til en stadig mer mangfoldig befolkning. Samfunnsendringer som påvirker holdninger, verdier og relasjoner i samfunnet,

innebærer at kunnskapsbehovet knyttet til likestilling, mangfold og diskriminering både er vedvarende og i stadig endring.

4.7.5.1 FoU-strategi om likestilling, mangfold og ikke-diskriminering

Kultur og likestillingsdepartementet (KUD) har i 2024 igangsatt arbeidet med en tverrsektoriell FOU-strategi om likestilling, mangfold og ikke-diskriminering.

Strategiutviklingen er en oppfølging av regjeringens Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2023-2032) (LTP). Som et retningsgivende dokument skal strategien bidra til bruk og utvikling av kunnskap om likestilling, ikke-diskriminering og mangfoldsinnsats innenfor og på tvers av FoU-porteføljene til alle departement og til å sikre langsiktighet i norsk forskning på feltet. Det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av KUD, Norges forskningsråd (NFR) og Bufdir. Bufdir bidrar i arbeidet i kraft av rollen som fagdirektorat på feltet, på bakgrunn av oppdrag i tildelingsbrevet for 2025.

4.7.5.2 Samarbeidsnettverk om FoU-prosjekter

Bufdir vil fra 2025 delta i et nytt samarbeidsnettverk med relevante etater om FoU-prosjekter, analyser og statistikk på integreringsfeltet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har gitt Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) oppdraget med å etablere nettverket. Hensikten med nettverket er å styrke samordningen og samarbeid om kunnskapsbehov og kunnskapsdeling på tvers av etater som jobber med integreringsrelaterte FoU-prosjekter, analyser og statistikk. Selv om integreringsbegrepet er lite brukt i Bufdir, vil deltakelsen åpne for identifisering av samsvarende FoU-behov.

4.7.5.3 Internt strategisk samarbeid om likestilling, mangfold og diskrimineringstematikk

Som ledd i oppfølgingen av Bufdirs langtidsplan for forskning har Bufdir igangsatt en prosess for å styrke internt samarbeid mellom avdelinger. Målet er at likestilling og ikke-diskriminering, som sektorovergripende tematikk, skal kunne innlemmes og ivaretas også i kunnskapsinnhenting innenfor områdene der Bufdir har et tjenesteansvar når dette er relevant. Denne prosessen vil være et pågående arbeid sett i lys av for eksempel endringer i ansvar, personell og tilførsel av nye oppgaver til direktoratet.

4.7.5.4 Statistikk og analysearbeid

Bufdir forvalter statistikk- og analyseressurser på våre sektorområder. I 2025 vil direktoratet se på hvordan disse virkemidlene kan videreutvikles for å understøtte og i større grad rette søkelyset på likestilling og mangfold på våre sektorområder.

4.7.5.5 FoU-arbeid i Bufdir

Bufdir har en rekke planlagte, påbegynte og nylig avsluttede forskningsprosjekter som omhandler likestilling, mangfold og ikke-diskriminering (alle diskrimineringsgrunnlag). De fleste av prosjektene bygger på oppdrag i tildelingsbrev. Prosjektenes generelle formål er å skape grunnlag for kunnskapsbasert politikk og tiltaksutvikling. I tillegg til prosjektene som er nevnt over, vil vi også trekke fram to FoU-prosjekter av betydning for direktoratets arbeid med å framskaffe kunnskap om status- og utfordringer når det kommer til likestilling, inkludering og mangfold på våre sektorområder.

4.7.5.5.1 Barn og unges deltakelse

Et pågående FoU-oppdrag, som gjennomføres av Telemarksforskning i samarbeide med Center for Ungdomsforskning (CeFU) ved Aalborg Universitet, har som formål å innhente kunnskap om hva som, i et likestillingsperspektiv, hemmer og fremmer barn og unges deltakelse i organiserte kulturaktiviteter. Likestilling handler i denne sammenhengen om at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i organiserte kulturaktiviteter, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, eller andre forhold utenfor den enkeltes kontroll. Oppdraget følger av kunnskapsbehov som framkommer av stortingsmeldingen «*Oppleve, skape, dele - Kunst og kultur for, med og av barn og unge*» (Meld. St. 18 (2020-2021)), og NOU 2019: 19 «*Jenterom, gutterom og mulighetsrom. Likestillingsutfordringer blant barn og unge*». Videre er oppdraget knyttet til Solberg-regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021–2025 og handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020-2025. Prosjektets varighet er fra høsten 2022 til 2026.

4.7.5.5.2 Likeverdige og virksomme tjenester

Bufdir har et pågående oppdrag om likeverdige og virksomme tiltak mot vold og diskriminering. Oppdraget, som består av 10 delprosjekter (fem evalueringsoppdrag, fire eksplorerende studier og ett syntetiserende), ledes av Fafo, som samarbeider med NOVA og Nordlandsforskning. Prosjektperioden er 2022–2026. Formålet med oppdraget er å fremskaffe ny forskningsbasert kunnskap som skal legges til grunn for Bufdirs videre innsats innen forebyggende arbeid, utvikling likeverdige tjenester og likestillingsarbeid.

Dette er delprosjektene:

- Evaluering av Vold og overgrep-linjen
- Følgeevaluering av forsøk med felles botilbud for kvinner og menn på krisesenter
- Bruk av foreldrestøttende tiltak på krisesenter
- Følgeforskning/evaluering av implementering av MST-PSB i barnevernet
- Negativ sosial kontroll i tros- og livssynssamfunn
- Vold mot eldre med innvandrerbakgrunn
- Skadelig seksuell adferd (SSA) hos barn i barnevernet
- Vold, trakassering og hatefulle ytringer mot personer med funksjonsnedsettelser
- Syntetisering og teoriutvikling
- Følgeevaluering av NASAK

4.7.6 Regionenes oppfølging av likestillingspolicyen

Bufdir og Bufetat har en felles likestillingspolicy, men regionene kan selv prioritere innsatsområder. Arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering omfatter både regionenes arbeid som myndighet og som arbeidsgiver, og sammenhengen mellom å rekruttere mangfoldig og å få likeverdige tjenester trekkes frem. Regionene har hatt ulike prioriteringer og aktiviteter knyttet til likestillingsarbeidet, og vi ser et stort engasjement og kreativitet som dekker bredt på likestillingsområdet.

5. Vurdering av fremtidsutsikter

De siste årene er det gjennomført flere større utredninger og gjennomganger av sentrale deler av våre tjenesteområder. Blant andre fosterhjemsmeldingen, barnevernsutvalget og barnevernsinstitusjonsutvalget peker på forbedringsområder og foreslår en rekke tiltak innenfor barnevernsområdet. I januar 2025 kom rapporten med områdegjennomgang av det statlige institusjonsbarnevernet. Det er også nedsatt et ekspertutvalg som skal vurdere dagens organisering og styring av statlig barnevern. Gjennomgangene avdekker behovet for endringer i tjenesten, men skaper også forventninger om hvilke endringer som vil bli gjennomført.

Etter mange år med nedgang i bekymringsmeldinger, undersøkelser og omsorgsovertakelser, er utviklingen er i ferd med å snu. Det er i tillegg indikasjoner på at kompleksiteten i utfordringene til mange av barna på institusjon har økt i løpet av de siste årene og kostnadene har økt betydelig. Her, men også innenfor andre områder av vårt tjenesteapparat, påpekes behov for strukturelle endringer og endringer i tiltaksapparatet. Gjennom nye tilstandsanalyser av våre fagområder, og egne analyser av barn som venter på fosterhjem, vil Bufdir vurdere utviklingen og hva som blir viktige grep i tiden fremover. Dette krever prioritering og bedre utnyttelse av rammene våre.

Utnyttelse av teknologi gjennom modernisering av fagsystemer, gir nye muligheter for digital samhandling for det statlige barnevernet og barnevernstjenestene i kommunene. Bufdir vil prioritere å iverksette tiltak for å forbedre systemer for innsamling og bruk av styringsinformasjon, samt tilrettelegge for deling og gjenbruk av data for egen tjenesteutvikling og med andre. I dette ligger det også muligheter for å produsere datagrunnlag som kan forstås og benyttes helhetlig i sektoren, og som kan korte ned tiden og gi høyere kvalitet i samhandlingen mellom for eksempel Bufetat og kommunene. Det blir viktig å bygge videre på prinsippene og de investeringene som er gjort sammen med kommunene i DigiBarnevern. Vi ønsker å dra nytte av disse investeringene for å fremme godt samarbeid, og sikre effektiv og trygg informasjonsutveksling. Målet er å sikre at samarbeidet mellom kommunene og staten preges av dialog og færre barrierer.

Barn og unge trenger å vokse opp i trygge hjem med gode oppvekstvilkår, og kommunenes tjenestetilbud er en viktig forutsetning for å sikre dette. Gode barnehager og skoler, samt trygge fritidsarenaer der de får lære, mestre og medvirke, er avgjørende for at de blir aktive samfunnsborgere, arbeidstakere og medmennesker. Det er konkrete forventninger til hva kommunene skal levere på, uavhengig av ulike forutsetninger for å ivareta ansvaret. De siste årene er det flere trekk ved samfunnsutviklingen som utfordrer kommunenes evne til å levere gode tjenester på oppvekstområdet. Vi må fremover sikre at våre statlige virkemidler i enda større grad støtter kommunenes ulike og reelle behov. Vi vil utnytte mulighetene i arenaer som etatssamarbeidet om utsatte barn og unge og det nye direktoratsamarbeidet om vold i nære relasjoner, for å bidra til at staten blir mer samordnet i sin virkemiddelbruk mot kommunene og brukerne.

Kommunene er pålagt å samarbeide med andre offentlige organer og tjenesteytere for å sikre at sosiale hensyn blir ivaretatt, og forebyggende tiltak skal være en integrert del av

tjenestetilbudet. Det er viktig med et helhetlig og koordinert samarbeid for best mulig tilbud for utsatte barn og unge. Det blir også viktig å styrke forebyggende innsats gjennom foreldrestøtte og en bærekraftig familieverntjeneste. Kunnskapsgrunnlaget viser til at forebygging og tidlig i barnas liv er spesielt viktig, og at det ofte går gjennom støtte til foreldrene. Foreldrestøttende tiltak er et tverrsektorielt ansvar, og Bufdir spiller en sentral rolle i dette helhetlige arbeidet for å trygge foreldre.

Kunnskap viser at personer med funksjonsnedsettelse fortsatt opplever diskriminering på mange samfunnsområder. Vi vil prioritere støtte til universelt utformede lokalsamfunn som sikrer tilgjengelighet og deltakelse for alle. Bufdir har en sentral rolle i å samordne innsatsen på tvers av sektorer, i tillegg til å innhente, systematisere og formidle kunnskap om likestilling for personer med funksjonsnedsettelse.

Etniske og nasjonale minoriteter utsettes også for diskriminering i Norge. Eksempelvis har nesten én av fire nordmenn muslimfiendtlige holdninger. Dette skal vi jobbe mot fremover, blant annet gjennom nye handlingsplaner mot muslimfiendtlighet, antisemittisme og hets og diskriminering av samer. For å lykkes med målet om at alle mennesker skal ha like muligheter og rettigheter, kreves et kunnskapsbasert, langsiktig og målrettet arbeid. Bufdir må samordne innsatsen og jobbe på tvers av sektorgrensene.

Til tross for at vi på mange områder ser en dreining mot et mer åpent, inkluderende og likestilt samfunn, ser vi flere bekymringsfulle utviklingstrekk. Lhbt+-personers rettigheter er ventet ytterligere redusert, og det er varslet omfattende kutt i bistand for å styrke kvinners rettigheter generelt og seksuelle og reproduktive rettigheter spesielt. Også Bufdirs samarbeidsland vil merke dette, og behovet for å styrke institusjonssamarbeid på likestillingsfeltet med myndighetene blir desto viktigere. Det gjelder både i Norden, i Europa og gjennom Likestilling for utviklings samarbeidsland.

6. Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentarer til årsregnskapet

Bufdir er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser at Bufdir hadde en samlet tildeling på 13,1 mrd. kroner i 2024. Regnskapet for 2024 viste at Bufdir har utgiftsført 13 mrd. kroner. Netto rapportert til bevilgningsregnskapet, etter fratrekk av inntekter på 3,3 mrd. kroner, var på 9,8 mrd. kroner i 2024.

6.1.1 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet (FIN) og krav fra BFD i instruks om økonomistyring. Direktoratet mener regnskapet gir et dekkende bilde av direktoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

6.1.2 Vurderinger av vesentlige forhold

Samlet disponerte direktoratet tildelinger på utgiftssiden på 13,098 mrd. kroner. Dette inkluderer mottatte belastningsfullmakter på til sammen 26,3 mill. kroner. Belastningsfullmaktene er knyttet til flere samarbeidsprosjekter mellom Bufdir og andre departementer/direktorater innenfor direktoratets ansvarsområder. Bufdir har avgitt belastningsfullmakter på til sammen 78,9 mill. kroner. Fullmaktene er i hovedsak gitt til statsforvalterembetene knyttet til kompetansetiltakene og kommunale læringsnettverk.

Totalt er det regnskapsført 13,1 mrd. kroner på direktoratets disponible midler, inkludert avgitte belastningsfullmakter.

Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til eget regelverk fastsatt av BFD.

Samlet utbetalte Bufdir 2,28 mrd. kroner i tilskudd i 2024. Tilskudd til ideelle organisasjoner utgjør 64,4 prosent av utbetalingen av tilskudd. Tilskudd til kommunene utgjorde 24,4 prosent av tilskuddsutbetalingene, hvor det største tilskuddet var 204,6 mill. kroner til tilskuddsordning for inkludering av barn i lavinntektsfamilier.

Det ble utbetalt 207,6 mill. kroner som tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner og 291,6 mill. kroner til funksjonshemmedes organisasjoner. Det er utbetalt totalt 755,8 mill. kroner til bekjempelse av barnefattigdom. For øvrige tilskudd vises det til bevilgningsrapporteringen.

Samlet regnskapsresultat for alle kapitler, inklusive utgiftsført av andre, viste en mindreutgift på 6,9 mill. kroner i forhold til tildeling i 2024. Øvrige inntekter viste merinntekter på 16 mill. kroner. Et samlet resultat viste dermed en mindreutgift på 22,9 mill. kroner i 2024. Sammenlignet med 2023 er mindreutgiften 39 mill. kroner lavere.

Etter direktoratets vurdering viste regnskapsresultatet mindre avvik i forhold til tildelingen. I 2024 har det manglet utbetaling av lønnsoppgjør siden lønnsforhandlingene er forsinket og gjennomføres i 2025. Det er gitt 112,9 mill. kroner i lønnskompensasjon i tildelingen som søkes overført til 2025. Hvis lønnsutbetaling for 2024 hadde vært regnskapsført i 2024, ville resultatet hatt et høyere merforbruk på kap. 855 som har størst andel av lønnsmassen. Kapittel 842 Familievernet viste en mindreutgift hensyntatt merinntekt på 18,9 mill. kroner, som utgjør 2,66 prosent av total bevilgning. Kapittel 846 Familie- og oppveksttiltak, viste samlet en mindreutgift på 7,5 mill. kroner, som utgjør 0,65 prosent av total bevilgning. Kapittel 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, viste samlet en mindreutgift på 19,8 mill. kroner, som utgjør 5,2 prosent av tildelingen. Mindreutgiften skyldes hovedsakelig faseforskyvning av flere prosjekt. Det var en merutgift hensyntatt merinntekt samlet på kapittel 855 Det statlige barnevernet på 27,4 mill. kroner, som utgjør 0,31 prosent av total bevilgning. Merutgiften skyldes økt kostnad til kjøp av private barnevernstiltak, som hadde et merforbruk på 67,8 mill. kroner. Kapittel 856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere, viste et merforbruk på 29,5 mill. kroner, som utgjør 5,8 prosent av bevilgningen. Merutgiften skyldes ekstraordinære tiltak for å gi et forsvarlig tilbud både i statlige og private virksomheter.

Inkludert avgitte belastningsfullmakter og merinntekt, viser samlet regnskapsresultat for kapittel 858 Direktoratet en mindreutgift på 21,6 mill. kroner, som utgjør 3,1 prosent av total bevilgning. Mindreutgiften skyldes i hovedsak lønnskompensasjon for 2024, vakanser gjennom året og faseforskyvning av prosjekter.

Rapporterte utgifter til drift eksklusive utbetalinger av tilskudd var 10,6 mrd. kroner i 2024. Av dette utgjør utbetalinger til lønn og sosiale utgifter 4,8 mrd. kroner, som tilsvarer 45 prosent av totale driftsutgifter. Andre større driftsutgifter er knyttet til kjøp av barnevernstjenester fra private og ideelle organisasjoner, noe som var 4,6 mrd. kroner i 2024.

Mellomværende med statskassen utgjorde 259 mill. kroner per 31.12.24. Det vises til oppstillingen av artskontorrapporteringen for nærmere redegjørelse av hvilke eiendeler, gjeld og mellomværende består av. Bufdir har per 31.12.24 en leverandørgjeld på 669,4 mill. kroner som ikke er betalt, og framkommer dermed ikke som en utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 8.

6.1.3 Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Bufdir. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen vil foreligge senest 1. mai og er da ikke unntatt offentlighet. Beretningen vil bli publisert på Bufdirs nettsider.

Oslo, 07. 02 2025

Hege Nilssen

Direktør

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

6.2 Prinsippnote årsregnskap

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Virksomheten er innvilget begrenset unntak fra bestemmelsen for klientkonto utenfor konsernkontoordningen. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

6.2.1 Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

6.2.2 Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen «Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen» bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen «Spesifisering av bokført avregning med statskassen». Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

6.3 Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024

Kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindre-utgift
0351	Likestilling	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	A,B	18 380 000	17 668 043	711 957
0351	Likestilling	70	Likestilling mellom kjønn mv.	A,B	58 625 000	58 515 333	109 667
0351	Likestilling	72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	A,B	36 095 000	36 095 000	0
0351	Likestilling	73	Likestillingssentrene	A,B	27 470 000	27 470 000	0
0352	Nedsatt funksjonsevne	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	A,B	22 080 000	11 097 695	10 982 305
0352	Nedsatt funksjonsevne	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	A,B	269 940 000	269 940 007	-7
0352	Nedsatt funksjonsevne	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	A,B	13 000 000	18 000 000	-5 000 000
0352	Nedsatt funksjonsevne	72	Funksjonshemmedes sine levekår og livskvalitet	A,B	27 600 000	27 599 942	58
0601	Utredningsvirksomhet, forskning mv.	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	500 000	0	500 000
0671	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	62	Kommunale integreringstiltak	A,B	24 700 000	22 700 000	2 000 000
0671	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	73	Tilskudd	A,B	4 700 000	4 700 000	0
0800	Barne- og familiedepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	1 000 000	1 000 000	0
0840	Tiltak mot vold og overgrep	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	21 750 000	15 145 045	6 604 955
0840	Tiltak mot vold og overgrep	61	Tilskudd til incest- og voldtektssentre	A,B	121 950 000	122 025 563	-75 563
0840	Tiltak mot vold og overgrep	70	Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv.	A,B	62 655 000	63 676 922	-1 021 922
0840	Tiltak mot vold og overgrep	73	Tilskudd til senter for voldsutsatte barn	A,B	39 232 000	39 232 000	0
0841	Samliv og konfliktløsning	21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjørelse	A,B	16 016 000	15 999 424	16 576
0841	Samliv og konfliktløsning	22	Opplæring, forskning, utvikling mv.	A,B	5 570 000	4 812 364	757 636

Kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindre-utgift
0842	Familievern	01	Driftsutgifter	A,B	413 438 000	411 934 044	1 503 956
0842	Familievern	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	26 659 000	22 008 108	4 650 892
0842	Familievern	70	Tilskudd til kirkens familievern m.v.	A,B	265 392 000	252 652 905	12 739 095
0843	Adopsjonsstøtte	70	Tilskudd til foreldre som adopterer barn fra utlandet	A,B	4 000 000	3 562 964	437 036
0846	Familie- og oppveksttiltak	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	47 179 000	39 315 521	7 863 479
0846	Familie- og oppveksttiltak	61	Tilskudd til inkludering av barn og unge	A,B	758 299 000	204 068 414	554 230 586
0846	Familie- og oppveksttiltak	62	Utvikling i kommunene	A,B	62 740 000	118 206 136	-55 466 136
0846	Familie- og oppveksttiltak	70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	A,B	198 265 000	198 265 001	-1
0846	Familie- og oppveksttiltak	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	A,B	77 016 000	574 893 472	-497 877 472
0846	Familie- og oppveksttiltak	79	Tilskudd til internasjonalt ungdomsarbeid mv.	A,B	9 640 000	9 583 095	56 905
0847	EUs ungdomsprogram	01	Driftsutgifter	A,B	18 690 000	17 486 946	1 203 054
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	48 122 000	33 342 910	14 779 090
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	23	Kompetansehevingstiltak i barnevernet	A,B	59 175 000	37 009 579	22 165 421
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	61	Utvikling i kommunene	A,B	69 973 000	33 190 853	36 782 147
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	62	Tilskudd til barnevernsfaglig videreutdanning	A,B	29 230 000	28 364 274	865 726
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	71	Utvikling og opplysningsarbeid mv.	A,B	41 612 000	41 612 618	-618
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	72	Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet	A,B	131 683 000	128 545 047	3 137 953
0855	Statlig forvaltning av barnevernet	01	Driftsutgifter	A,B	4 625 543 000	4 600 962 900	24 580 100
0855	Statlig forvaltning av barnevernet	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	34 295 000	26 513 898	7 781 102
0855	Statlig forvaltning av barnevernet	22	Kjøp av private barneverntjenester	A,B	4 176 857 000	4 244 695 209	-67 838 209
0856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	01	Driftsutgifter	A,B	168 095 000	172 868 556	-4 773 556
0856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	22	Kjøp av plasser i private omsorgssentre	A,B	340 467 000	362 784 290	-22 317 290

Kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindre-utgift
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten	01	Driftsutgifter	A,B	668 446 000	654 227 038	14 218 962
0858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten	21	Spesielle driftsutgifter	A,B	22 044 000	18 149 437	3 894 563
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	21	Spesielle driftsutgifter	B	400 000	399 577	
0762	Primærhelsetjeneste	21	Spesielle driftsutgifter	B	22 000 000	20 224 370	
0765	Psykisk helse, rus og vold	21	Spesielle driftsutgifter	B	3 900 000	3 894 615	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A,B	4 416 000	2 180 003	2 235 997
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter	B	0	21 125 325	
Sum utgiftsført					13 098 839 000	13 037 744 444	

Kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3842	Familievern	01	Diverse inntekter	865 000	757 068	-107 932
3847	EUs ungdomsprogram	01	Tilskudd fra Europakommisjonen	5 964 000	7 251 577	1 287 577
3855	Statlig forvaltning av barnevernet	01	Diverse inntekter	3 541 000	5 466 859	1 925 859
3855	Statlig forvaltning av barnevernet	02	Barnetrygd	3 959 000	3 007 912	-951 088
3855	Statlig forvaltning av barnevernet	60	Kommunale egenandeler	2 646 496 000	2 653 560 254	7 064 254
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	60	Kommunale egenandeler	2 700 000	262 500	-2 437 500
3858	Barne-, ungdoms- familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten	01	Diverse inntekter	568 000	9 780 852	9 212 852
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse	0	42 203 126	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Motkonto arb.g.avgift	0	539 249 496	
Sum inntektsført				2 664 093 000	3 261 539 643	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					9 776 204 801	

Kapitalkontoer	Kapittelnavn	Regnskap 2024
60086401	Norges Bank KK /innbetalinger	2 971 219 881
60086402	Norges Bank KK/utbetalinger	-12 691 017 334
708052	Endring i mellomværende med statskassen	-56 407 348
Sum rapportert		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2024	2023	Endring
708052	Mellomværende med statskassen	-258 964 328	-202 556 980	-56 407 348

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
035121	-	18 380 000	18 380 000
035170	-	58 625 000	58 625 000
035172	-	36 095 000	36 095 000
035173	-	27 470 000	27 470 000
035221	-	22 080 000	22 080 000
035270	-	269 940 000	269 940 000
035271	-	13 000 000	13 000 000
035272	-	27 600 000	27 600 000
060121	-	500 000	500 000
067162	-	24 700 000	24 700 000
067173	-	4 700 000	4 700 000
080021	-	1 000 000	1 000 000
084021	-	21 750 000	21 750 000
084061	-	121 950 000	121 950 000
084070	-	62 655 000	62 655 000
084073	-	39 232 000	39 232 000
084121	-	16 016 000	16 016 000
084122	300 000	5 270 000	5 570 000
084201	-	413 438 000	413 438 000
084221	2 750 000	23 909 000	26 659 000
084270	-	265 392 000	265 392 000
084370	-	4 000 000	4 000 000
084621	2 389 000	44 790 000	47 179 000
084661	-	758 299 000	758 299 000
084662	-	62 740 000	62 740 000
084670	-	198 265 000	198 265 000
084671	-	77 016 000	77 016 000

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
084679	-	9 640 000	9 640 000
084701	1 425 000	17 265 000	18 690 000
085421	656 000	47 466 000	48 122 000
085423	2 546 000	56 629 000	59 175 000
085445	2 252 000	2 164 000	4 416 000
085461	-	69 973 000	69 973 000
085462	-	29 230 000	29 230 000
085471	-	41 612 000	41 612 000
085472	-	131 683 000	131 683 000
085501	6 906 000	4 618 637 000	4 625 543 000
085521	6 047 000	28 248 000	34 295 000
085522	-	4 176 857 000	4 176 857 000
085601	17 124 000	150 971 000	168 095 000
085622	-	340 467 000	340 467 000
085801	6 168 000	662 278 000	668 446 000
085821	198 000	21 846 000	22 044 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
035121		711 957		711 957				711 957		919 000	711 957
035170		109 667		109 667				109 667			
035172		0		0				0			
035173		0		0				0			
035221	Kan nyttes under post 71	10 982 305	4 683 272	6 299 033				6 299 033		1 104 000	1 104 000
035270		-7		-7				-7			
035271		-5 000 000		-5 000 000				-5 000 000			
035272		58		58				58			
060121		500 000		500 000				500 000		25 000	0
067162		2 000 000		2 000 000				2 000 000			
067173		0		0				0			
080021		0		0				0		50 000	0
084021	Kan nyttes post 70 og kappost 84662	6 604 955	1 645 704	4 959 251				4 959 251		1 087 500	1 087 500
084061	Overslagsbevilgning	-75 563		-75 563				-75 563			

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
084070	Kan nyttes under post 21, 61 og kappost 85801	-1 021 922		-1 021 922				-1 021 922			
084073	Kan overføres	0		0				0		76 894 000	
084121	Overslags bevilgning	16 576		16 576				16 576			
084122		757 636		757 636				757 636		263 500	263 500
084201	Kan nyttes under post 70	1 503 956		1 503 956	-107 932			1 396 024	7 674 000	27 962 200	7 674 000
084221	Kan overføres	4 650 892		4 650 892				4 650 892		49 715 000	4 650 892
084270	Kan nyttes under post 01	12 739 095		12 739 095				12 739 095			
084370	Overslags bevilgning	437 036		437 036				437 036			
084621	Kan overføres, kan nyttes under post	7 863 479	1 319 860	6 543 619				6 543 619		79 712 000	6 543 620

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Inn-sparinger	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønns-oppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
	61,62 og 71,										
084661	Kan nyttes under post 71	554 230 586		554 230 586				554 230 586			
084662		-55 466 136		-55 466 136				-55 466 136			
084670		-1		-1				-1			
084671	Kan nyttes under post 21 og post 62	-497 877 472		-497 877 472				-497 877 472			
084679	Kan overføres	56 905		56 905				56 905		19 007 000	56 905
084701	Kan overføres	1 203 054		1 203 054	1 287 577			2 490 631	297 000	33 603 000	2 490 631
085421		14 779 090	9 759 967	5 019 122				5 019 122		2 373 300	2 373 300
085423	Kan nyttes under post 72	22 165 421	13 926 798	8 238 623				8 238 623		2 831 450	2 831 450
085445	Kan overføres	2 235 997		2 235 997				2 235 997		4 233 000	2 235 997
085461		36 782 147	34 933 692	1 848 455				1 848 455			
085462	Kan nyttes under post 23	865 726		865 726				865 726			

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
085471		-618		-618				-618			
085472	Kan overføres, kan nyttes under post 23	3 137 953	1 534 681	1 603 272				1 603 272		252 739 000	1 603 272
085501	Kan nyttes under post 22	24 580 100		24 580 100	8 039 025			32 619 125	93 765 000	320 008 600	93 765 000
085521	Kan overføres	7 781 102		7 781 102				7 781 102		55 439 000	7 781 102
085522	Kan nyttes under post 01	-67 838 209		-67 838 209				-67 838 209		208 842 850	
085601		-4 773 556		-4 773 556	-2 437 500			-7 211 056	1 229 000	8 716 100	1 229 000
085622		-22 317 290		-22 317 290				-22 317 290		17 023 350	
085801		14 218 962	4 097 125	10 121 837	9 212 852			19 334 689	9 890 000	42 518 900	19 334 689
085821		3 894 563	1 643 292	2 251 271				2 251 271		1 092 300	1 092 300

*Kolonnen viser lønnskompensasjon på den enkelte budsjettpost for lønnsoppgjørene 2024 slik foreslått i departementenes omgrupperingsproposisjoner og slik disse fremgår av vedlegg 4 i Prop. 36 (2024-2025) Nysaldering av statsbudsjettet 2024. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon.

**Maksimalt beløp som kan overføres er lønnskompensasjon pluss 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24, fratrasket lønnskompensasjon, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». For poster uten stikkordet «kan overføres», beregnes maksimalt overførbart beløp slik: (Årets bevilgning- lønnskompensasjon) *5% + lønnskompensasjon. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

***Mulig overførbart beløp er «Sum grunnlag for overføring», men maksimalt «Maks. overførbart beløp», og minimum «Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024». Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om mulig overførbart beløp.

6.3.1 Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

6.3.1.1 Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Bufdir har i 2024 mottatt belastningsfullmakter på til sammen 26,3 mill. kroner. Bufdir har mottatt belastningsfullmakter fra:

- Helsedirektoratet har gitt en belastningsfullmakt på kapittel 762 post 21 på 22 mill. kroner for kostnader vedrørende ung.no, der 14 mill. kroner er for honorar til helsesvarere og 8 mill. kroner er til forvaltning og videreutvikling.
- Helsedirektoratet har gitt en belastningsfullmakt på kapittel 765 post 21 på 3,5 mill. kroner til TryggEst, hvorav 3,2 mill. kroner som bidrag inn i arbeidet med TryggEst og 0,3 mill. kroner til utvikling av casegenerator.
- Helsedirektoratet har gitt en belastningsfullmakt på kapittel 765 post 21 på 0,4 mill. kroner for gjennomføring av samlinger i tilknytning til etatssamarbeidet for utsatte barn og unge.
- Utdanningsdirektoratet har gitt en belastningsfullmakt på kapittel 226 post 21 på 0,4 mill. kroner i forbindelse med fellesutgifter knyttet til etatssamarbeidet for utsatte barn og unge.

Bufdir har belastet til sammen 24,5 mill. kroner på disse fullmaktene. På kap. 226 post 21 er det belastet 399 577,- kroner. På kap. 762 post 21 er det belastet 20,2 mill. kroner. For kap. 765 post 21 er det belastet 3,9 mill. kroner.

Bufdir har videre benyttet seg av belastningsfullmakt fra Finansdepartementet på kap. 1633 post 01, gitt i rundskriv R-116 fra 12. mars 2015 som gjelder nettoføringsordningen for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen. Bufdir har i 2024 belastet 21,1 mill kroner på posten.

6.3.1.2 Stikkordet «kan overføres»

Poster med stikkordet «kan overføres» gir hjemmel til å overføre bevilgningen til de to neste budsjettårene, dette gjelder samtlige poster med stikkordet i denne noten.

6.3.1.3 Stikkordet «kan benyttes under»

Poster med stikkordet «kan nyttes under» gir hjemmel til å overskride bevilgningen på posten stikkordet viser til, med innsparing under den bevilgningen den henvises fra. Bufdir har i 2024 benyttet denne fullmakten på flere kapitler og poster.

- Kap 352 post 71 har et merforbruk på 5 mill. kroner som blir dekket av mindreforbruk på kap 352 post 21.

- Kap 840 post 70 har et merforbruk på 1 mill. kroner som blir dekket opp av et mindreforbruk på kap 840 post 21.
- Kap 846 post 71 har et merforbruk som blir dekket av et mindreforbruk på kap 846 post 61.
- Kap 846 post 62 har et merforbruk som blir dekket av et mindreforbruk på post 71.
- Kap 855 post 22 har et merforbruk som blir delvis dekket av et mindreforbruk på kap 855 post 01.

6.3.1.4 Stikkordet «overslagsbevilgning»

Poster med stikkord «overslagsbevilgning» gir hjemmel for å overskride bevilgningen mot etterfølgende framlegg for Stortinget. BFD har delegert denne fullmakten til Bufdir på kap. 840 post 61, kap. 841 post 21 og kap. 843 post 70.

6.3.1.5 Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

Bufdir har avgitt belastningsfullmakter til andre statlige virksomheter på til sammen 78,9 mill. kroner:

- kap. 352 post 21 på til sammen 5 mill. kroner
- kap. 840 post 21 på til sammen 2 mill. kroner
- kap. 846 post 21 på til sammen 1,88 mill. kroner
- kap. 854 post 21 på til sammen 10,7 mill. kroner
- kap. 854 post 23 på til sammen 16,5 mill. kroner
- kap. 854 post 61 på til sammen 36,7 mill. kroner
- kap. 858 post 01 på til sammen 4,14 mill. kroner
- kap. 858 post 21 på til sammen 2 mill. kroner

Belastningsfullmaktene er gitt til Helsedirektoratet, Utlendingsdirektoratet, Politi- og lensmannsetaten, Arbeids- og velferdsdirektoratet, DFØ, Utdanningsdirektoratet, IMDI og statsforvalterembetene. Totalt har andre statlige virksomheter belastet Bufdir med til sammen 73,5 mill. kroner, som gir et mindreforbruk på til sammen 5,4 mill. kroner. Det totale mindreforbruket fordeler seg som følger:

- kap. 352 post 21 mindreforbruk på 0,316 mill. kroner
- kap. 840 post 21 mindreforbruk på 0,354 mill. kroner
- kap. 846 post 21 mindreforbruk på 0,56 mill. kroner
- kap. 854 post 21 mindreforbruk på 0,942 mill. kroner

- kap. 854 post 23 og post 72 har til sammen et mindreforbruk på 1,04 mill. kroner
- kap. 854 post 61 mindreforbruk på 1,76 mill. kroner
- kap. 858 post 01 mindreforbruk på 38 485,- kroner
- kap. 858 post 21 mindreforbruk på 0,36 mill. kroner

6.3.1.6 Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

I 2024 har merinntekter på kap. 3847 post 01 blitt lagt til mindreforbruket som søkes overført for kap 847 post 01. Merinntekter på kap 3855 post 01, post 02 og post 60 har blitt lagt til mindreforbruket på kap. 855 post 01 og dermed reduserer merforbruket på kap 855 post 22. Merinntekter på kap. 3858 post 01 er lagt til mindreforbruket på kap. 858 post 01.

6.3.1.7 Romertallsvedtak

Romertallsvedtak II i prop. 36 gir fullmakt til å overføre driftsbevilgning tilsvarende kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2024.

6.3.1.8 Mulig overførbart beløp

Bufdir har i 2024 et mindreforbruk på 22,9 mill. kroner. Mulig overførbart beløp er 156,8 mill. kroner, inkludert lønnskompensasjon for 2024 på 112,9 mill. kroner.

6.4 Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2024

	Note	2024	2023
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	21 128 491	20 446 403
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Salgs- og leieinnbetalinger	2 146 972	2 690 892
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Andre innbetalinger	2 988 805	8 540 015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Sum innbetalinger fra drift	26 264 267	31 677 310
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetalinger til lønn	4 759 123 648	4 561 668 176
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Andre utbetalinger til drift	5 900 603 690	4 997 113 256
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Sum utbetalinger til drift	10 659 727 337	9 558 781 432
Netto rapporterte driftsutgifter	Netto rapporterte driftsutgifter	10 633 463 070	9 527 104 123
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Innbetaling av finansinntekter	100	2 075
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	Sum investerings- og finansinntekter	100	2 075
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetaling til investeringer	73 565 551	54 387 582
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Utbetaling av finansutgifter	73 664	66 054
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet	Sum investerings- og finansutgifter	73 639 216	54 453 636
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	73 639 116	54 451 560
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	2 696 025 880	2 495 078 848
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	2 696 025 880	2 495 078 848
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	Utbetalinger av tilskudd og stønader	2 283 252 666	2 180 069 264

		Note	2024	2023
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		2 283 252 666	2 180 069 264
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		539 249 496	518 395 309
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		21 125 325	21 642 174
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler	Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-518 124 171	-496 753 136
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		9 776 204 801	8 769 792 964
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Fordringer på ansatte		448 245	709 375
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Andre kortsiktige fordringer		0	7 715
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		2 976 236	2 614 019
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Skyldig skattetrekk og andre trekk		-157 655 860	-151 184 485
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Skyldige offentlige avgifter		-609 800	-737 776
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-104 446 234	-55 460 067
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Mottatte forskuddsbetalinger		-88 041	-25 000
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		853 224	1 741 470
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		-442 098	-222 231
Oversikt over mellomværende med statskassen (Eiendeler og gjeld)	Sum mellomværende med statskassen	8	- 258 964 328	-202 556 980

Note 1 Innbetalinger fra drift

		31.12.2024	31.12.2023
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	Tilskudd fra andre statlige virksomheter	9 747 961	10 400 974
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	Barnetrygd	3 007 912	2 684 320
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	Tilskudd fra EU	8 372 618	7 195 456
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	Andre tilskudd og overføringer	0	165 653
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	21 128 491	20 446 403
Salgs- og leieinnbetalinger	Kurs- og konferanseinntekter	949 083	1 033 550
Salgs- og leieinnbetalinger	Andre refusjoner, tilskudd og gaver	895 140	1 297 905
Salgs- og leieinnbetalinger	Refusjon for veiledning	30 000	119 136
Salgs- og leieinnbetalinger	Refusjon fra andre instanser	272 749	240 300
Salgs- og leieinnbetalinger	Sum salgs- og leieinnbetalinger	2 146 972	2 690 892
Andre innbetalinger	Salgssum anleggsmidler, avgiftsfri*	2 988 805	8 537 015
Andre innbetalinger	Salg av utrangert materiell, avgiftsfritt	0	3 000
Andre innbetalinger	Sum andre innbetalinger	2 988 805	8 540 015
Totalt	Sum innbetalinger fra drift	26 264 267	31 677 310

*Reduksjon i salg anleggsmidler gjelder for det meste salg av biler i forbindelse med endring av finansieringsform fra kjøp til leasing av biler.

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn	3 495 095 709	3 260 842 226
Arbeidsgiveravgift	539 249 497	518 395 306
Pensjonsutgifter*	351 243 139	389 689 591
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-226 400 160	-212 166 218
Andre ytelser	599 935 462	604 907 270
Sum utbetalinger til lønn	4 759 123 648	4 561 668 176
Antall utførte årsverk	4 221	4 042

*Nærmere om pensjonskostnader: Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Reduksjonen skyldes at pensjonskostnader for lønnsoppgjøret 2024 først vil bli belastet i 2025. Premiesatsen for 2024 var 10,3 prosent for ordinær pensjonsordning og 10,9 prosent for pensjonsordningen for oppdragstakerne. Premiesatsen for 2023 var 10,3 prosent for ordinær pensjonsordning og 11,4 prosent for pensjonsordningen for oppdragstakerne.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	341 859 898	332 545 809
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	10 139 627	11 553 317
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler*	131 899 099	151 122 613
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	3 113 954	2 640 346
Mindre utstyrsanskaffelser	106 323 852	97 600 675
Leie av maskiner, inventar og lignende	113 144 048	88 511 210
Kjøp av konsulenttjenester	99 553 250	153 562 334
Kjøp av andre fremmede tjenester**	4 847 416 353	3 896 334 577
Reiser og diett	82 724 093	76 119 185
Øvrige driftsutgifter	164 429 517	187 123 190
Sum andre utbetalinger til drift	5 900 603 690	4 997 113 256

*Reduksjon i Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler i 2024 skyldes for det meste reduksjon i husleiekostnader.

**Økning i kjøp av fremmede tjenester i 2024 er knyttet til økningen i utbetalinger til private leverandører av barnevernstjenester.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

		31.12.2024	31.12.2023
Innbetaling av finansinntekter	Valutagevinst	100	2 075
Innbetaling av finansinntekter	Sum innbetaling av finansinntekter	100	2 075
Utbetaling av finansutgifter	Renteutgifter	73 139	65 589
Utbetaling av finansutgifter	Valutatap	525	465
Utbetaling av finansutgifter	Sum utbetaling av finansutgifter	73 664	66 054

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

		31.12.2024	31.12.2023
Utbetaling til investeringer	Immaterielle eiendeler og lignende	0	312 500
Utbetaling til investeringer	Maskiner og transportmidler	0	99 390
Utbetaling til investeringer	Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende*	73 565 551	53 975 692
Utbetaling til investeringer	Sum utbetaling til investeringer	73 565 551	54 387 582

*Økning i 2024 skyldes relokalisering i Tønsberg, oppgradering av nettverk oppgradering/ombygging av institusjonsbygg.

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2024	31.12.2023
Kommunale egenandeler	2 653 822 754	2 445 012 040
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)*	42 203 126	50 066 808
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	2 696 025 880	2 495 078 848

*Saldoen består i det vesentligste av tilbakebetalte ubenyttede tilskudd fra tidligere år.

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2024	31.12.2023
Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner*	558 110 806	573 900 384
Tilskudd til ikke-finansielle foretak**	192 921 399	131 943 553
Tilskudd til utenlandsadopsjon	3 567 092	2 979 411
Tilskudd til ideelle organisasjoner***	1 470 837 346	1 428 157 242
Tilskudd til statsforvaltningen****	57 098 405	42 703 674
Tilskudd til utlandet	717 618	385 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	2 283 252 666	2 180 069 264

*Reduksjon i tilskudd til kommuner og fylkeskommuner skyldes at det øremerkede tilskuddet til fritidskasser og barnevernets arbeid med unge kriminelle ble fjernet i 2024.

** Økning i tilskudd til ikke-finansielle foretak skyldes i hovedsak utbetalinger til tilskuddsordningen Tilskudd for inkludering av barn og unge, Sammen på vei samt kompetansesatsingen på Tjenestestøtteprogrammet.

***Økning i tilskudd til ideelle organisasjoner skyldes i hovedsak økning i tilskudd til inkludering av barn og unge

**** Økning i tilskudd til statsforvaltningen skyldes feil kontobruk i utbetaling av driftstilskudd til RKBU og RBUP.

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31. 12. 2024 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	31.12.2024 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler	Kundefordringer	14 753 223	0	14 753 223
Omløpsmidler	Andre fordringer*	25 980 503	448 245	25 532 258
Omløpsmidler	Bankinnskudd, kontanter og lignende	2 976 236	2 976 236	0
Omløpsmidler	Sum	43 709 962	3 424 481	40 285 481
Kortsiktig gjeld	Leverandørgjeld**	-389 833 467	0	-389 833 467
Kortsiktig gjeld	Skyldig skattetrekk	-157 655 860	-157 655 860	0
Kortsiktig gjeld	Skyldige offentlige avgifter	-703 308	-609 800	-93 509
Kortsiktig gjeld	Annen kortsiktig gjeld	-280 523 717	-104 123 149	-176 400 568
Kortsiktig gjeld	Sum	-828 716 353	-262 388 809	-566 327 544
Sum		-785 006 391	-258 964 328	-526 042 063

* Utover bokførte fordringer er det utestående fordringer for tilbakebetaling fra tilskuddsmottakere på kr 12 066 472 pr. 31.12.2024

** I tillegg til leverandørgjeld bokført på konto 240, er det bokført kr 279 604 069 på konto 299 som gjelder fakturaer med fakturadato i 2025.

7. Vedlegg

1. Oppdrag fra tildelingsbrevet
2. Rapporteringskrav fra tildelingsbrevet
3. Regjeringens fellesføringer
4. Kommunalt barnevern
 - a. Multirapport statistikk kommunalt barnevern og b. Fylkesoppstilling
 - c. Interkommunalt samarbeid
 - d. Kommuner med færre enn fem ansatte
 - e. Tall med stillinger og folketall (0-23 år)
5. Rapport om uønskede hendelser
6. Adopsjonsstatistikk
7. Sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1980
8. Sentralmyndighet for Haagkonvensjonen 1996
9. Tilskuddsrapport
10. Forskningsplan
11. Internrevisjon – årsrapport 2024
12. Læringspunkter teknisk svikt bekymringsmelding (oppdrag 29)
13. Resultat bevilgninger til omstilling av institusjonsbarnevernet (oppdrag 31)

8. Referanseliste

Analyse & Tall. (2024). *Debatten og konflikten i Midtøsten på sosiale medier. Undersøkelse av Analyse & Tall i samarbeid med Amnesty International Norge.*

[https://amnesty.no/sites/default/files/2024-09/undersokelse - debatten om konflikten i midtosten pa sosiale medier 0.pdf](https://amnesty.no/sites/default/files/2024-09/undersokelse_-_debatten_om_konflikten_i_midtosten_pa_sosiale_medier_0.pdf)

Analyse & Tall. (2023). *Negative holdninger og stereotypier om samer på Facebook. En rapport av Analyse & Tall, på vegne av Amnesty International Norge.*

[https://amnesty.no/sites/default/files/2023-09/2023-09-14 Negative%20holdninger%20og%20stereotypier%20om%20samer%20pa%CC%8A%20Facebook_final.pdf](https://amnesty.no/sites/default/files/2023-09/2023-09-14_Negative%20holdninger%20og%20stereotypier%20om%20samer%20pa%CC%8A%20Facebook_final.pdf)

Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E. og Holmelid, Ø. (2021). *Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020.* Universitetet i Bergen.

<https://hdl.handle.net/11250/2760732>

Arnesen, H. S. (2024, 4. januar). *Lavere livskvalitet blant ikke-heterofile.* Statistisk sentralbyrå (SSB).

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/lavere-livskvalitet-blant-ikke-heterofile>

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). (2017). *Mer kunnskap – bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024.*

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6e31905299774f5681d57311e284d519/bedre-barnevern.pdf>

Barne- og familiedepartementet (BFD). (2024). *Høringsnotat – forslag til endringer i barnevernsloven mv. (kvalitetsreform).*

<https://www.regjeringen.no/contentassets/3e8bfa8c92e74cd08cffb20449e3f29c/horingsnotat-kvalitetsreform.pdf>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). (2025). *Barn som venter på fosterhjem: Hvem er de og hvorfor venter de?*

<https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/?docId=BUF00005897>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). (2024). *Veileder for vurderinger og kompenserende tiltak ved flyttinger i barnevernet.*

<https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/barnevern-flytting-kompenserende-tiltak/>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). (2024). *Om beboerne.*

<https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/krisesentrene/om-beboere/>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). (2023). *Tall og statistikk fra sentrene mot incest og seksuelle overgrep.*

<https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/sentrene-mot-incest-og-seksuelle-overgrep/>

- Bakken, A. (2024). *Ungdata 2024. Nasjonale resultater*. (NOVA rapport 6/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://hdl.handle.net/11250/3145138>
- Bjerkebakke, T. & Sogge, M. C. B. (2024). *Erfaringer med, holdninger til og kunnskap om seksuell trakassering. En omfangsundersøkelse i den norske befolkningen*. Verian. <https://kudos.dfo.no/documents/99792/files/40396.pdf>
- Bjørshagen, V., Olsen, T., Vedeler, J. S. & Eriksen, J. (2024). *Hatytringer, hatkriminalitet og diskriminering – funksjonshemmedes erfaringer*. (Fafo-rapport 2024:19). Fafo. <https://www.fafo.no/images/pub/20886.pdf>
- Brekke, J., Fladmoe, A., Hesstvedt, S. & Wollebæk, D. (2024). *Integreringsbarometeret 2024*. (Rapport 2024:7). Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3128272>
- Corneliussen, H. G., Seddighi, G., Simonsen, M., & Urbaniak-Brekke, A. M. (2021). *Evaluering av Jenter og teknologi*. (VF-rapport 3/2021). Vestlandsforskning. https://www.vestforsk.no/sites/default/files/2021-05/Rapport_3_2021_evalueringavjenterogteknologi.pdf
- Dalen, H. B., Oppøyen, M. S. & Grimstad, S. (2022). *Levekårsundersøkelsen 2022*. (Notater 2022/36). Statistisk sentralbyrå (SSB). https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/levekarsundersokelsen-2022.dokumentasjonsnotat/_attachment/inline/da08955b-c1cd-407b-9150-a309330e6216:6c6ce43ca4dc18bbac0eddab138e7e3b0f40790a/NOT2022-36.pdf
- Drange, N., Hernæs, Ø. M., Markussen, S., Oterholm, I., Rauum, O. & Slettebø, T. (2021). *Rapport Delprosjekt 1: Beskrivende analyser – barn og familier i barnevernet*. (Rapport 4/2021). Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning. <https://www.frisch.uio.no/publikasjoner/?pubid=1569>
- Drange, N., & Hernæs, Ø. M. (2020). *Kvantitativ beskrivelse av institusjonspopulasjonen*. (Rapport 3/2020). Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning. https://www.frisch.uio.no/publikasjoner/pdf/rapp20_03.pdf
- Dullum, J. & Bakketeig, E. (2024). *Evaluering av forsøk med felles botilbud for kvinner og menn på Romerike Krisesenter*. (NOVA-rapport 11/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://hdl.handle.net/11250/3175492>
- Folkehelseinstituttet (FHI). (2024). *Hva kjennetegner ungdommer som er plassert i omsorgsinstitusjoner i barnevernet? En hurtigoversikt*. <https://www.fhi.no/contentassets/b714272b3a4d4108aa97dab2094bc977/hva-kjennetegner-ungdommer-som-er-plassert-i-omsorgsinstitusjoner-i-barnevernet-rapport-2024.pdf>
- Grimstad, S. og Støren, K. S. (2024). *Livskvalitetsundersøkelsen 2024*. (Notater 2024/40). Statistisk sentralbyrå (SSB). <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekar/artikler/livskvalitetsundersokelsen-2024>

Hafstad, G. S. & Augusti, E. M. (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten: En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år*. (Rapport 4/2019). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
https://www.nkvts.no//content/uploads/2019/10/Rapport_4_19_UEVO.pdf

Helsetilsynet. (2024). *Tilsynsaktiviteter på barnevernsområdet – en sammenstilling og analyse av tilsynserfaringer og tilsynsfunn i 2022 og 2023*. (Rapport 4/2024).
https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2024/helse_tilsynetsrapport4_2024_tilsynsaktiviteter_barnevern.pdf

Helsetilsynet. (2022). *Det handler om ledelse. Oppsummering av landsomfattende tilsyn med barnevernets arbeid med undersøkelser 2020-2021*. (Rapport 2/2022).
https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2022/helse_tilsynetsrapport_2_2022.pdf

Hoen, M. F., Reisel, L., Rogne, A. F., & Salvanes, K. V. (2024). *Ulik lønn for likt arbeid? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, 2015-2022*. (Rapport 2024:8). Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3164447>.

Holt, T., Larsen, L., Tveit, O. B., Helland, M. S., Morbech, M., Bårdstu, S. K., Oftedal, A., Sekkeseter, R. & Aase, H. (2024). *Foreldre i konflikt og familier i endring: Barns perspektiv på bostedsordninger, deltakelse og foreldrekonflikt, og saker med vold i familievernet. Resultater fra FamilieForSK-studien*. Folkehelseinstituttet.
https://www.fhi.no/contentassets/38542a080ff04674bdf24426d60ecef/foreldre-i-konflikt-og-familier-i-endring_resultater-fra-familieforsk-studien-rapport2024.pdf

Johansen, T. B., Borge, T. C., Klem, H. E., Hval, G., & Hestevik C. H. (2024). *Hets og diskriminering av samer: En systematisk hurtigoversikt*. Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/contentassets/be3ab627824c47198c6837c61596dd30/hets-og-diskriminering-av-samer-en-systematisk-hurtigoversikt-rapport-2024.pdf>

Kjelsaas, I., Pedersen, S., Westby, L., Ringdal, R., von Hanno, I. L., Paulsen, V. & Ulset, G. (2023). *Evaluerings av barnevernsreformen: Første statusrapport med søkelys på forebygging og tidlig innsats*. (Menon-publikasjon nr. 165/2023). Menon Economics.
<https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/?docId=BUF00005838>

Larsen, E. N. og Midtbøen, A. H. (2024). Det etniske hierarkiet. Diskriminering på grunnlag av landbakgrunn, religion og hudfarge i det norske arbeidsmarkedet. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 65(4). <https://doi.org/10.18261/tfs.65.4.1>

Legard, S., El-Amrani, S., og Gleinsvik, A. (2023). *Samfunnsøkonomiske gevinster ved økt sysselsetting av personer med funksjonsnedsettelse – en oppdatert analyse*. (AFI-rapport; 2023:13.) Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet-storbyuniversitetet.
<https://hdl.handle.net/11250/3065669>

Likestillings- og diskrimineringsloven (2017). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering*. (LOV-2017-06-16-51). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2017-06-16-51>

Medietilsynet. (2024). *Barn og medier 2024 – en undersøkelse om 9-18-åringers medievaner*. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2024/241128_barn_og_medier_2024.pdf

Molstad, C. S., & Arnesen, R. (2024). *Mindre positive holdninger til innvandrere i 2024*. Statistisk sentralbyrå (SSB). <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring/artikler/mindre-positive-holdninger-til-innvandrere-i-2024>

Nair, R. D. & Sand, K. (2024). *Erfaringer med minoritetsstress*. (Rapport 2024:00465). SINTEF. <https://www.sintef.no/prosjekter/2022/erfaringer-med-minoritetsstress/>

Normann, T. (2025). *Færre barn lever i familier med lavinntekt*. Statistisk sentralbyrå (SSB). <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/inntekt-og-formue/artikler/faerre-barn-lever-i-familier-med-lavinntekt>

NOU 2024: 20. (2024). *Det digitale (i) livet. Balansert oppvekst i skjermenes tid*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/c252947398de4fb0aea9349f011eb410/no/pdfs/nou202420240020000dddpdfs.pdf>

NOU 2023: 24. (2023). *Med barnet hele vegen. Barnevernsinstitusjoner som har barnas tillit*. Barne- og familiedepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/3448ea4c535f4d20bbbb1ef4e05fc994/no/pdfs/nou202320230024000dddpdfs.pdf>

Oslo Economics, Agenda Kaupang, Roland Fürst. (2024). *Følgeevaluering av kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet 2018–2024 - Tverrgående analyse av fem tiltak*. <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/?docId=BUF00005893>

Oslo Economics, Agenda Kaupang, Roland Fürst. (2024). *Følgeevaluering av kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet 2018–2024. Tredje statusmåling og sluttevaluering for tiltaket tjenestetøtteprogrammet, juni 2024*. https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/barnevern/Folgeevaluering_av_kompetansestrategien_for_det_kommunale_barnevernet_2018_2024_sluttevaluering_for_tiltaket_tjenestetotteprogrammet.pdf

Paulsen, V. & Oterholm, I. (2024). *Helhetlig forståelse av hjelpetiltak. Sluttrapport i prosjektet «Virkning av barnevernets hjelpetiltak»*. NTNU Samfunnsforskning. https://samforsk.no/uploads/files/NTNU_SamForsk_Sluttrapport_UU.pdf

Pedersen, S., Vinter, C. A., von Hanno, I. L. & Kjelsaas, I. (2024). *Samfunnsøkonomisk verdi av ettervern i barnevernet*. (Menon-publikasjon nr. 100/2024). Menon Economics. <https://menon.no/prosjekter/samfunnsokonomisk-verdi-av-ettervern-i-barnevernet>

Politiet (2023). *Salto-rapporten: Barne- og ungdomskriminalitet i Oslo*. <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/oslo/rapporter/barne--og-ungdomskriminalitet/salto-rapporten-2023.pdf>

Proba samfunnsanalyse. (2023). Barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering. (Proba- rapport 2023-19). [https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/vold-og-overgrep/Barn og unges erfaringer med rasisme og diskriminering.pdf](https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/vold-og-overgrep/Barn_og_unges_erfaringer_med_rasisme_og_diskriminering.pdf)

Prop. 36 S (2023–2024). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-36-s-20232024/id3018905/>

Rambøll. (2024). *Kartlegging av medvirkning på systemnivå*. <https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/kartlegging-medvirkning-ramboll24/>

Redd Barna. (2024). «Rasisme er overalt». *Barn og unges stemmer om fordommer og rasisme*. https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/Redd-Barna_RasismeErOveralt_rapport-2024.pdf

Rimehaug, T., Undheim, A. M., & Ingul, J. M. (2018). Learning Problems Among Adolescents in Residential Youth Care. *Taylor and Francis*. 35(1), 24-46. <http://hdl.handle.net/11250/2495391>

Sannhets- og forsoningskommisjonen. (2023). *Sannhet og forsoning – grunnlag for oppgjør med fornorskningsspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen*. (Dokument 19 (2022-2023)). <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/sannhets--og-forsoningskommisjonen/rapport-til-stortinget-fra-sannhets--og-forsoningskommisjonen.pdf>

Sand, K., & Thaulow, K. (2022). *Likeverdige digitale offentlige tjenester*. (2022:01467). SINTEF. https://www.sintef.no/contentassets/ef822fb756504efcb8e5f66be4830c55/likeverdige-digitale-offentlige-tjenester_rapport.pdf

Seddighi, G., Jentoft, N., Losnedal, F., Arnesen, S. M. K., og Corneliussen, H. G. (2024). *Kunnskap om verktøy og tiltak for å motivere til kjønnsutradisjonelle utdanningsvalg*. (Rapport 13-2024). NORCE Norwegian Research Centre. <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/?docId=BUF00005863>

Seeberg, M. L., & Bossy, D. (2024). «Dråpe for dråpe, stein for stein». *Familievernets voldsarbeid i endring*. (NOVA Rapport 9/24). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://hdl.handle.net/11250/3164359>

Sentio. (2023). *Trygg digital oppvekst. Rapport juni 2023*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/12078a2f441e4d00a3e0dc76d2f86da7/sporreundersokelse-trygg-digital-oppvekst.pdf>

Slettebø, T., Paulsen, V., Christoffersen, H. & Aadnanes, M. (2021). *Familieråd når det haster. En studie av akutt familieråd i den kommunale barneverntjenestens arbeid med hastesaker*. (VID Rapport 2021/1). VID vitenskapelige høgskole. <https://hdl.handle.net/11250/2830785>

Statistisk sentralbyrå (SSB). (2024). *Tidsbruksundersøkelsen*. <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/tids-og-mediebruk/statistikk/tidsbruksundersokelsen>

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (2025). *Årsrapport 2024 for Statsforvalteren tilsyn med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og sentre for foreldre og barn i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.*

https://www.statsforvalteren.no/contentassets/0ccc975d258c4804877bf236d32a9305/arsrapport-tilsyn-med-barnevernsinstitusjoner-og-omsorgssentre_2024_sfos.pdf

Tveit, O.B. (2024). *Sluttnotat fra prosjektet FamilieForSK – Barns aktørskap: Sammendrag av tre vitenskapelige artikler.* Folkehelseinstituttet.

<https://kudos.dfo.no/dokument/200143/sluttnotat-fra-prosjektet-familieforsk-barns-aktorskap-sammendrag-av-tre-vitenskapelige-artikler>

Utdanningsdirektoratet (Udir) (2024). *Det økte fraværet er alvorlig.*

<https://www.udir.no/presse/pressemeldinger/1-av-6-elever-i-videregaende-har-over-50-timer-fravar/>

Utdanningsdirektoratet (Udir). (2024). *Om videreutdanning for lærere studieåret 2025-2026.*

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larere/om-videreutdanning-for-larere-25-26/>

Westby, L. C. L., Ulset, G., Ringdal, R., Bruteig, R., Kaasbøll, J., Thoresen, S. H., & Paulsen, V. (2024). *Oppfølgingsstudie av nytt integrert institusjonstilbud mellom barnevern og helse.*

NTNU Samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3172832>

Ådnanes, M., Westby, L. C. L., Kaspersen, S. L., Krane, V., Sommar, M., Kaasbøll, J., Bruteig, R., Halvorsen, T., Thoresen, S. & Paulsen, V. (2024). *Helsehjelp til barn i barnevernet: Behov, barrierer og helsetjenestebruk.* (Rapport nr. 2024:00195). SINTEF.

<https://hdl.handle.net/11250/3126046>

BARNE-, UNGDOMS-
OG FAMILIEDIREKTORATET

Postadresse:
Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse:
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Sentralbord:
466 15 000

Utgitt:
2025

ISBN:
978-82-8286-412-1

[Bufdir.no](https://bufdir.no)